DE VERSUUM DOCHMIACORUM ORIGINE.

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE

ACADEMIAE WILHELMAE ARGENTINENSIS

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

CAROLUS PICKEL
ISENACENSIS.

ARGENTORATI.
APUD CAROLUM I. TRUEBNER.
MDCCCLXXX.

Buchdruckerei von G. Otto in Darmstadt.

PARENTIBUS CARISSIMIS

S.

Buchdruckerei von G. Otto in Darmstadt.

PARENTIBUS CARISSIMIS

S.

LIBER I.

DE VERSIBUS SYNCOPATIS QUI DICUNTUR.

CAPUT I.

§ 1.

Disciplinae metricae qui hoc tempore operam dederunt, cum id praecipue ut adsequerentur sibi proposuissent, ut numerorum diversorum a poetis antiquis intra eandem stropham coniunctorum aequalitatem cognoscerent vel restituerent, nova et clarissima lux affulsit huic arti lege syncopae, quam e veterum rhythmicorum praeceptis de syllabis longis trisemis et tetrasemis primum a Rossbachio vel Westphalio[1] erutam hic ita statuit[2]: „Sowohl im Inlaute, wie im Auslaute der Reihe kommt es vor, dass die ἄρσις oder der leichte Tacttheil eines Einzelfusses nicht durch eine eigne Silbe dargestellt ist. Im Auslaut nennt man dies Catalexis, für den Inlaut haben wir hierfür das der Grammatik entlehnte Wort Synkope übertragen. Der Zeitumfang jenes Tacttheiles wird entweder durch eine Pause oder durch Dehnung der vorausgehenden θέσις-Silbe ausgedrückt, die in diesem Falle den Umfang eines ganzen Einzelfusses erhält. Und zwar kann die Pause nur da stattfinden, wo die θέσις-Silbe ein Wort-

[1] Griech. Rhythm. p. 150 et 151. Metr. ed. I. vol. III praef. p. XX—XXII.

[2] Fragm. u. Lehrsätze der griech. Rhythm. p. 262.

ende bildet (bei einer τομή oder im Versende); bei einer Wortbrechung tritt Dehnung ein."

Hac lege et vera versuum non paucorum ratio aperitur, et eicitur e doctrina metrica versus antispasticus qui dicebatur, et liberantur strophae iambicae farragine intermixtorum versuum iambico-trochaicorum, iambico-creticorum, aliorum, itemque trochaicae creticorum, paeonicorum, aliorum ita, ut plane adstipuler legis auctoribus, cum eam in legibus principalibus referant artis metricae atque sic praedicent[1]: „Sie ist der Ariadnefaden, der uns aus dem wüsten Labyrinthe der Antispasten, Jambo-cretici, Ischiorrhogici zum klaren Blicke in die lichtvolle Ordnung und Einheit der Strophe führt."

Nihilominus haud paucae supersunt strophae, ad quarum plenam numerorum continuitatem restituendam hac lege destituti esse sibi videbantur illi viri docti atque non posse non alteram legem statuere, quam dicunt legem epimixeos numerorum alloeometricorum.[2] At careri posse hac lege plurimis locis contenderim, dummodo illa rectius statuatur quam a legis auctoribus est factum. Qui mihi in eo errasse videntur, quod non satis respecto discrimine rhythmorum descendentium et adscendentium normam ab illo genere derivatam immutatam ad hoc quoque adhibuerunt. Praeterea versuum haud paucorum naturam cognovissent, si de altera syncopae ratione voluissent accuratius quaerere, qua arsis sublata vacuo tempore est compensata.

In editione vero altera libri de re metrica conscripti tantum abest Westphal, ut hoc addat eiusque quod antea neglexit generis rhythmici respectu habito legem de syncopa propositam moderetur, ut in hac re non tam veterum rhythmicorum quam metricorum praecepta esse premenda statuat, inprimis Hephaestionis. Qui cum versus syncopatos asynartetos appellet, hoc nomen esse recipiendum.

Quidquid de Hephaestionis in rebus metricis auctoritate iudicatur, versuum syncopatorum rationis ignarissimum eum

---

[1] Metr. l. l. p. XXII.

[2] Metr. l. l. p. XIX et XX.

fuisse affirmaverim. Quod cum appareat ex versuum illorum definitione (Heph. cap. XV): *Γίνεται δὲ καὶ ἀσυνάρτητα, ὁπόταν δύο κῶλα μὴ δυνάμενα ἀλλήλοις συναρτηθῆναι μηδὲ ἕνωσιν ἔχειν ἀντὶ ἑνὸς μόνου παραλαμβάνηται στίχου,* magis idem docet ratio, qua versus in cola dividit. Nam cum cola non finiat nisi ubi *τομή* est, fieri potest, ut eosdem versus, inter quos nullum discrimen intercedit, nisi quod diversis locis verba finiuntur, alios aliis colis esse compositos statuat. Luculentum exemplum est explicatio tetrametrorum trochaicorum syncopatorum horum a Sapphone compositorum:

ἔστι μοι καλὰ πάϊς χρυσέοισιν ἀνθέμοισιν
ἐμφερῆ ἔχοισα μορφάν, Κλεηῒς ἀγαπατά [1],

quorum priorem non male dicit constare *ἐκ τροχαϊκοῦ ἑφθημιμεροῦς* i. e. ex tetrapodia troch. catal. *ἔστι μοι καλὰ πάϊς* et ex dimetro acatalecto *χρυσέοισιν ἀνθέμοισιν,* alterum vero, quo *τομή* posteriore loco fit, ex dimetro troch. acat. *ἐμφερῆ ἔχοισα μορφάν* et ex iambico hephthemimere *Κλεηῒς ἀγαπατά,* quae explicatio quamquam ne Westphalio quidem probatur, nihilominus is in ceteris omnibus Hephaestionem auctorem sequitur.

§ 2.

Prius quam altera libri de re metrica conscripti editio a Westphalio publici iuris facta est, Fridericus Goldmann [2] (id quod ego quoque proprio Marte conieceram), quam legem statuerant viri docti, arsi aliqua sublata praecedentem thesin fieri trisemam, eam ad iambicos quoque versus pertinere negavit. Nimirum versuum trochaicorum quidem, quorum rhythmus sit descendens, arsin suppressam ait Goldmann esse compensandam productione theseos praecedentis, quippe quae sit thesis eiusdem pedis, qui arsi careat. Idem vero si statuatur de versibus iambicis, rationem haberi neque rhythmi adscendentis, quo hi versus insignes sint, neque pedis, qui arsi

---

[1] *Κλεηῒς* restituit Ahrens pro *Κλεῒς* codd.
[2] De dochmiorum usu Sophocleo, Halis 1867, p. 67–69.

careat, cum compensetur arsis thesi praecedentis pedis prolongata, qui una mora hoc modo augeatur, qua mora pes sequens careat. Exempli gratia ex versu trochaico — ᴗ | — ᴗ | — ᴗ sublata arsi secunda proficisci — ᴗ | —˩ | — ᴗ, cum suppressa arsis intra eundem pedem compensetur; contra in iambico ᴗ — | ᴗ — | ᴗ —, si secunda arsi syncopata una mora addatur thesi praecedenti (ᴗ —˩ | — | ᴗ —), secundo membro adimi unam moram et iniusto modo integro membro primo insuper addi, ut iam versus non ex tribus pedibus paribus, ternarum scilicet morarum, constare videatur, sed ex pede quattuor et pede duarum et pede trium morarum. Quos pedes diversos si in eodem colo miscuerint poëtae, magnam inde numerorum exoriri inaequalitatem ab arte rhythmica alienam.

Itaque adscendentem versuum iambicorum rhythmum flagitare, ut arsi aliqua sublata non prior sed posterior thesis producatur. Sic compensari intra eundem pedem arsin syncopatam, cum thesis eiusdem pedis trisema fiat, sic et summam aequabilitatem restitui et omnes pedes esse pares, ternarum scilicet morarum, cum eodem modo atque in versibus trochaicis thesis trisema per se pedem efficiat: ᴗ — | ˻— | ᴗ —.

Haec fere Goldmann.

Qui haud scio an aptius quam tripodias prolaturus fuerit dimetros aut trimetros aut tetrametros, ut ostenderet in his dipodiarum aequalitatem restitui, quoniam constat versus et trochaicos et iambicos longiores plerosque in dipodias, non in singulos pedes esse secernendos, et quoniam multo frequentius occurrit id genus versuum syncopatorum iambicorum, quo arsis dipodiam incipiens id est arsis impari loco posita, quam id quo arsis loco pari collocata tollitur, ut in usitatissimo dimetro: ᴗ — ᴗ — | — ᴗ —. Quem Westphal veteres non potuisse non ita secernere in duas partes contendit, ut prior sive thesis sit septem morarum id est πούς ἑπτάσημος ἐν λόγῳ ἐπιτρίτῳ ᴗ — ᴗ —˩, posterior sive arsis quinque morarum id est πούς πεντάσημος παιωνικός — ᴗ —,[1] cum nostra legis mode-

[1] Metr. ed. I vol. III p. 139. System der antiken Rhythmik p. 67.

ratione accepta duae illae dipodiae inter se pares sint, senarum scilicet morarum: ⏑–⏑– ⏗⏑–. (6, 6)

His rationibus commoti conicimus legem syncopae sic esse statuendam:

Arsis per syncopam sublata potest compensari productione theseos eiusdem pedis, in versibus trochaicis praecedentis, in iambicis sequentis.

§ 3.

Hanc legis syncopae conformationem ex libello Goldmanniano cognitam in editione altera Westphal improbat tribus prolatis causis,[1] quarum primam et tertiam hic examinare liceat; de altera quid sit iudicandum, infra ex paragrapho 7 apparebit.

Primam profert causam analogiam, quae inter versus iambicos syncopatos vel. ut aptius dicatur, asynartetos intercedat et trochaicos. Et holocleros et syncopatos versus iambicos nihil esse nisi trochaicos anacrusi auctos. Eandem igitur rationem, quae sit inter versum holoclerum trochaicum et iambicum (–́ ⏑ –́ ⏑ –́ ⏑ –́ et ⏓ –́ ⏑ –́ ⏑ –́ ⏑ –́) intercedere debere inter eosdem versus syncopatos (— ⏑ — — ⏑ — et ⏑ — ⏑ — — ⏑ —), qui ita sint describendi: — ⏑ ⏗ — ⏑ — et ⏑ — ⏑ ⏗ — ⏑ —.

Quod cum statueret. neglexit rationem, quam ipse olim amplexus erat in his disciplinis tractandis et omnibus sequendam proposuerat, ut nihil certo posset statui nisi quod veteres rhythmici, praeter ceteros qui primum inter eos obtinet locum Aristoxenus, vel praecepissent vel quod diligenter excussis eorum testimoniis posset erui, omnes autem leges aut ex recenti arte musica iis obtrusae aut ad propriam et peculiarem sententiam fictae abicerentur.[2]

Sane ista numerorum iambicorum ratio accommodata est ad hodiernae artis musicae praecepta, in qua lex valet,

---

[1] Praef. p. X.

[2] Fragm. u. Lehrs. d. gr. Rhythm. p. 7 et 8.

DE VERSUUM DOCHMIACORUM ORIGINE.

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE

ACADEMIAE WILHELMAE ARGENTINENSIS

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

CAROLUS PICKEL
ISENACENSIS.

ARGENTORATI.
APUD CAROLUM I. TRUEBNER.
MDCCCLXXX.

Buchdruckerei von G. Otto in Darmstadt.

PARENTIBUS CARISSIMIS

S.

ant. *τίσ οὖν τάδ᾽ὀυχάζετάι τε καὶ δέδοικε βροτῶν*
ἐμοῦ κλύων θεσμὸν τὸν μοιρόκραντον᾽ ἐκ θεῶν
δοθέντα τέλεον· ἔπι δέμοι γέρασ παλαιὸν οὐ [1]
δὰτιμίασκυρῶ κάι περ ὑποχθόνα
τάξιν ἔχουσα καὶ δυσήλιον κνέφασ·

Haec parodus, quam iambicam esse primo obtutu apparet, ut in cola distribuatur, quae utrum per se positos versiculos effecerint an in longiorum versuum corpora sint contrahenda nihil ad rem refert, constat ex

∪ — ∪ —	⊔ ∪ —	tetrapodia iamb. tertio pede syncopata
∪ — ∪ —	⊔ ∪ —	„ „ „ „ „
∪ — ∪ —	⊔ ⊔	„ „ tertio et quarto pede sync.
∪ — ∪ —	∪ — ∪ —	} tribus tetrapodiis iambicis non syncopatis
∪ — ∪ ∪͡∪	∪ ∪͡∪ ∪ —	}
∪ — ∪ —	∪ — ∪ —	}
∪ — ∪ — ∪ —		tripodia iambica.[2]

Sequitur versiculus, de quo quaestio est

str. *δυςοδοπαίπαλα* ∪ ∪͡∪ — ∪ —
ant. *καίπερ ὑπὸ χθόνα* — ∪͡∪ — ∪ —,

quem excipit hexapodia hac forma conspicua:

— ∪ ∪ — ∪ — ∪ — ∪ — ∪ —.

Versiculus ille viros doctos multifariam vexavit. Qui cum metrum explicare non possent, cum antistrophae verba nihil habeant in quo offendas, vocem *δυςοδοπαίπαλα* esse mutandam putaverunt. Atque Weilius quidem quattuor finxit verba: *δυςποδοπαίπαλα, δυςμολοπαίπαλα, δυςκολοπαίπαλα, δυςπορ-ροπαίπαλα,* e quibus postremum etiam Heimsoeth[3] proposuit, quorum primum obscurius, tertium ieiunius, quartum remotius esse ipse verborum compositor intellexit, proponens quod superest *δυςμολοπαίπαλα.* Alii editores velut Godofr. Hermann, Dindorf, Ahrens, Franz, Bothe, Paley lectionem traditam servaverunt, fortasse dubii, quomodo illam vocem mutarent.

Concedendum est vocem illam offensione non carere; sed non tam eius metrum mihi difficultatem videtur praebere quam ipsius verbi compositio. Nam cum *παίπαλος* significet

[1] Exciderunt syllaba brevis et longa.

[2] In stropha pro *λαμπαι* cum Dindorfio *λάπα* scribendum esse puto.

[3] Die Wiederherstellung der Dramen des Aeschylus p. 106.

praeruptus, aptum sensum habet adiectivum compositum *ὀδοπαίπαλος*, quod quomodo cum praefixo *δυς* et ipso difficultatem significante possit coniungi equidem non intellego. Idem cadit in voces a Weilio fictas.

Hartungius, quem solum hoc offendit, locum sanavisse sibi visus est scribendo *ἀνάλιοι λαμπάδων ὀδοπαίπαλα*, quam medelam et ideo repudiaverim, quod plena cum versu antistrophae responsio desideratur, et quod vocem illam traditam probabilius secernas in duas, in *δύςοδα* et *παίπαλα*. Quae coniectura mihi insuper commendari videtur verbis scholiastae clausulam sic explicantis: *δυςπαράβατα καὶ τραχέα ζῶσι καὶ τοῖς θνήσκουσι* (lege *τεθνηκόσιν*). Qui cum verba *δερκομένοισι* et *δυςομμάτοις* singulis verbis explicasset, eum duabus vocibus *δυςπαράβατα* et *τραχέα* duo verba interpretatum esse verisimile est.

Tripodiam igitur habes iambicam, in qua syncopae artificio arsis secunda est sublata, ita describendam ⏑ ⏑͡⏑ ⌞— ⏑ —, quae fortasse cum tripodia praecedente in hexapodiae corpus est coniungenda. Quod autem arsis prima in stropha est brevis, in antistropha producta, in versibus iambicis non potest offendere, quorum arsin primam ancipitem esse constat. Arsin vero brevem et longam sibi posse respondere, etiam si thesis eiusdem pedis sit soluta, illustretur hoc exemplo:

Eur. El. 1223:1229

str. *ματέρος ἔσω δέρας μεθείς.* — ⏑͡⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑ —
ant. *φονέας ἔτικτες ἀρά σοι.* ⏑ ⏑͡⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑ —.

Quamquam raro hanc responsionem poetas tragicos admisisse concedendum est. Et hanc ob causam et quod in iis versibus iambicis, qui ex dipodiis constant, arsin primam dipodiae poetae maluerunt syncopae lege tollere quam alteram, fit ut haec una tantum tripodia ad rationem nostram probandam possit proferri. Ad quam firmandam versus, in quibus arsi brevi respondet brevis, producta productae, ideo nihil valent, quod hi versus alio modo possunt explicari. Exempli gratia tetrapodia haec ⏑⏑⏑ — ⏑ — —, quae saepius in strophis iambicis invenitur, velut Eur. Troad. 581 : 586

str. *τέκεα. πρίν ποτ' ἦμεν.*
ant. *πόλεος. ἃ καπνοῦται.*

pro tetrapodia trochaica catalectica et potest haberi et a viris doctis habetur sic describenda: ⏖ ⏑̄ — ⏑ | ⊔ —, quae lege epimixeos numerorum alloeometricorum immixta sit strophae iambicae. Quem versum revera esse tetrapodiam iambicam, in qua arsis secunda et quarta sit syncopata (⏑⏖ ⊔ | ⏑ — ⊔), ego ideo persuasum habeo, quod ceteri versus strophae omnes sunt iambici.

De versibus vero a syllaba longa incipientibus huius generis, quos tragici, inprimis Aeschylus, clausulas saepissime esse voluerunt stropharum iambicarum, ipse ambigo, utrum in omnibus diiambi primi munere choriambus fungatur, cum haec mutatio etiam in versibus non syncopatis haud raro legatur, an nonnulli versus iambici arseos secundae syncopa insignes sic sint describendi:[1]

— ⏖ ⊔ | ⏑ — ⊔, velut Aesch. Choeph. 460 : 465
str. ξὺν δὲ γενοῦ πρὸς ἐχθρούς. ant. εὐχομένοις δ'ἂν ἔλθοι.

— ⏖ ⊔ | ⊔ ⏑ — | ⏑ — ⊔
velut Aesch. Pers. 1007 : 1013 str. ζαπρέπον, οἷον δέδορκεν Ἄτα.
ant. δυςπόλεμον δὴ γένος τὸ Περσᾶν.

§ 5.

Describemus igitur tetrapodiam eam, quam praeter ceteras frequentaverunt poetae scaenici, cuius tertia arsis per syncopam est sublata, velut Aesch. Ag. 414 : 431
str. πόθῳ δ'ὑπερποντίας. ant. δόμων ἑκάστου πρέπει.

[1] Hanc explicandi rationem non omnino esse reiciendam eo mihi videtur apparere, quod non raro hi versus leguntur in strophis, quae solis versibus syncopatis constant, deinde eo quod etiam hanc dipodiam iambicam adhibuerunt poetae, ex qua illum diiambum syncopatum ortum esse contendimus, — ⏖́ ⏑ —, velut primam dipodiam dimetri — ⏖ ⏑ — | ⏑ — ⏑ — Eur. Med. 1255 : 1265
str. πᾶς γὰρ ἀπὸ χρυσέας γονᾶς. ant. δειλαία, τί σοι φρενῶν βαρύς,
trimetri — ⏖ ⏑ — | ⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑ — Aesch. Suppl. 597
οὔτινος ἄνωθεν ἡμένου σέβει κάτω.
— ⏖ ⏑ — | ⏑ ⏖ ⏑ ⏖ | ⏑ ⏖ ⏑ — Aesch. Ag. 769 : 779
str. δαίμονά τε τὰν ἄμαχον, ἀπόλεμον, ἀνίερον.
ant. ὄμμασι λιποῦσ' ὅσια προσέβαλε, δύναμιν οὐ.
— ⏖ ⏑ ⏖ | ⏑ — ⏑ — | ⏑ ⏖ ⏑ — Eur. Iph. Aul. 1487
ὦ πότνια πότνια μᾶτερ, ὡς δάκρυά γέ σοι.

Choeph. 436 et 437: 441 et 442

ἕκατι μὲν δαιμόνων ant. μόρον κτίσαι μωμένα
ἕκατι δ'ἁμᾶν χερῶν ἄφερτον αἰῶνι σῷ.

hoc modo:

ῡ — ᴗ — | └— ᴗ —.

Constat versus ex duobus diiambis, altero holoclero, altero primo pede syncopato sive cretico qui dicitur. Nam creticus is quidem, qui aut versibus aut strophis iambicis immixtus legitur, mihi nihil aliud videtur esse quam diiambus, cuius prima arsis per syncopam est sublata et theseos primae productione compensata.[1] Differt autem creticus hic ab illo, qui versibus trochaicis occurrit coniunctus, eo quod in hoc secunda longa est trisema, cum sit ditrochaeus, cuius secunda arsis est syncopata, ita describendus:

— ᴗ —┘ (ortus ex — ᴗ — ᴗ);

in illo contra, ut iam diximus, prima longa est trisema

└— ᴗ — (ortus est ex ᴗ — ᴗ —).

Diiambus, cuius arsis altera per syncopam est sublata, est is pes, qui bacchius appellari solet

ᴗ — └— (ortus ex ᴗ — ᴗ —).

Ut creticus ita etiam hic pes saepissime vice fungitur diiambi in versibus iambicis, primi potissimum in iis versibus, in quibus diiambi secundi loco creticus legitur (ᴗ — — — ᴗ —).

Versus vero usitatissimi, in quibus creticus aut bacchius diiambi vice funguntur, sunt hi:

Dimetri.

a) Is dimeter, quem supra descripsimus, constans e diiambo puro et cretico. Huius versus exempla congessit Westphal. Metr. III[1] p. 216.

b) Dimeter constans ex diiambo puro et bacchio, sive dimeter catalecticus (ῡ — ᴗ — | ᴗ — └—), velut

Aesch. Pers. 1070 et 1071 ἰωὰ δὴ κατ' ἄστυ
ἰωὰ δῆτα, ναὶ ναί.

cfr. Westphal, Metr. l. l. p. 214.

---

[1] De compensatione arseos suppressae ante thesin solutam cf. § 7.

c) Dimeter constans ex bacchio et diiambo puro (⏑ — ⏗ | ⏑ — ⏑ —), velut
Aesch. Sept. 767 : 774 *βαρεῖαι καταλλαγαί.* ant. *θεοὶ καὶ ξυνέστιοι.*
cfr. Westph. l. l. p. 223.

d) Dimeter constans ex duobus bacchiis: (⏑ — ⏗ | ⏑ — ⏗), velut
Aesch. Choeph. 390 : 415 *ποτᾶται, πάροιθεν.*
ant. *ὅταν δ᾽ αὖτ᾽ ἐπαλκές.*
cfr. Westphal l. l. p. 223.

e) Dimeter constans ex bacchio et cretico (⏑ — ⏗ | ⏗ ⏑ —), velut
Aesch. Ag. 375 : 393
ἀτολμήτων Ἄρη. ant. *δικαιωθεὶς, ἐπεί.*
Exempla vide apud Westph. l. l. p. 220.

f) Dimeter constans ex cretico et diiambo puro (⏗ ⏑ — ⏑̄ — ⏑ —), velut
Aesch. Sept. 896 : 907 *σώμασιν πεπλαγμένους.*
ant. *κτήμαθ᾽, ὥστ᾽ ἴσον λαχεῖν.*
Choeph. 31 : 41 *ξυμφοραῖς πεπληγμένων.*
ant. *τοῖς κτανοῦσί τ᾽ ἐγκοτεῖν.*
Eur. Alc. 214 : 228 *ἁ πάρεστι κοιράνοις.*
ant. *(ἔπρα)ξας δάμαρτος σᾶς στερείς.*

Videmus alteri versuum generi lucem afferri, versibus a syllaba longa incipientibus, qui leguntur strophis iambicis immixti: qui quidem vulgo versus trochaici habentur lege epimixeos numerorum alloeometricorum illis strophis inserti. Neque vero opus est hanc legem statuere; immo iambici sunt illi versus, in quibus creticus diiambi primi vice fungitur, qui quominus hoc loco fungatur, quid prohibeat, cum de loco secundo et tertio hoc a viris doctis concedatur, equidem non intellego.

Addo cum hac explicandi ratione apprime convenire, quod veteres numeros trochaicos, cum iambicis eos opponerent, *μέτρα ἀκέφαλα* appellabant.[1]

---

[1] Cfr. Christ, Metr.² p. 115 et 275; Die rhythmische Continuität der griechischen Chorgesänge p. 16.

g) Dimeter constans ex duobus creticis frequentissimus in Aeschyli fabulis (⊔ ⏑ — ¦ ⊔ ⏑ —), velut
Aesch. Pers. 126 : 133 πᾶς γὰρ ἱππηλάτας.
ant. λέκτρα δ'ἀνδρῶν πόθῳ.
cfr. Westphal l. l. p. 159.

Eodem modo atque dimetri sunt trimetri et tetrametri compositi, quorum versuum exempla hic proferri non opus est, cum numerus satis magnus a Westphalio sit congestus. Sufficiat nonnullos versus a cretico incipientes exscribere:

⊔ ⏑́ — | ⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑ —
Eur. El. 1194 τίς ξένος, τίς εὐσεβὴς ἐμὸν κάρα.

⊔ ⏑ — | ⊔ ⏑ — | ⏑ — ⏑ —
Aesch. Ag. 438 : 457 καὶ ταλαντοῦχος ἐν μάχῃ δορός.
ant. δημοκράντου δ'ἀρᾶς τίνει χρέος.

⊔ ⏑⏑ | ⏑⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑ —
Soph. Ant. 360 : 370 παντοπόρος ἄπορος ἐπ'οὐδὲν ἔρχεται.
ant. ὑψίπολις ἄπολις ὅτῳ τὸ μὴ καλόν.

⊔ ⏑ — | ⏑ — ⏑ — | ⏑̄ ⏑⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑ —
Aesch. Sept. 832 : 840 ὦ μέλαινα καὶ τελεία γένεος Οἰδίπου τ'ἀρά.
ant. ἐξέπραξεν, οὐδ'ἀπεῖπε πατρόθεν εὐκταία φάτις.

⊔ ⏑ — | ⏑ — ⏑ — | ⊔ ⏑ — | ⏑ — ⏑ —
Aesch. Suppl. 796 : 806 γυπιὰς πέτρα, βαθὺ πτῶμα μαρτυροῦσά μοι.
ant. ἐλθέτω μόρος, πρὸ κοίτας γαμηλίου τυχών.

CAPUT II.

§ 6.

Absoluto eo syncopae genere, quo arsis suppressa thesi per τονῆς artificium amplificata compensatur, iam transeamus ad alterum, quo rhythmus vacuo tempore servatur.

Cuius generis et qui syncopae legem primi statuerunt et qui post eos de versibus syncopatis disseruerunt, etsi men-

tionem fecerunt,[1] tamen quibus locis hoc adhibitum sit, quaerere omiserunt, non neglegenter, sed consulto atque sine dubio ideo, quod posse discerni negabant, ubi thesis *τρίσημος,* ubi pausa esset statuenda, unus Bellermann, quod, si posset discerni, 'non iuvaret.'

Ac profecto prima quidem specie hac in re omnibus indiciis videmur esse destituti. Nam quae norma est statuenda, pausam nisi post verbi finem fieri non posse, eam inversam nihil valere re ipsa apparet, cum non sit cur caesura obstet, quominus syllaba sequens producatur. Tamen si non certum, at certe verisimillimum esset pausam esse statuendam, si aut strophae occurrerent aut versuum genera, in quibus certis aut omnibus ubi syncopa fit locis *διαίρεσις* esset observata. Cuiusmodi cum in poesi Graecorum neque strophae neque in eo quidem de quo solo agimus genere, in genere diplasio versus occurrant,[2] poeta Latinus versibus usus est, in quibus constanter eo loco, quo arsis est sublata, caesura fit.

Plautus enim genere versuum syncopatorum, quod unum composuit, ita usus est, ut eo loco, quo arsis excidit, vocem terminaret.[3] Sunt hi versus dimetri iambici catalectici cum syncopa arseos tertiae (⏑/⏖ ⏖ ⏑ — | ⏖ ⏑̲), qui aut peculiarem versiculum efficiunt, velut Stich. 6 c

Neque íd magís | fácimus,

aut copulati occurrunt cum dimetris iamb. acatalectis

(⏑/⏖ ⏖ ⏑/⏖ ⏖ ⏑/⏖ ⏖ ⏑ (⏑) | ⏑/⏖ ⏖ ⏑ — | ⏖ ⏑̲)

velut Stich. 3

De nóstris fáctis nóscimús, quarúm viri hínc | ápsunt,

---

[1] Rossbach, Griech. Rhythm. p. 150; Rossbach u. Westphal, Griech. Metr.[1] praef. XX; Westphal, Fragm. d. griech. Rhythm. p. 262; L. Bellermann, de metris Sophocleis veterum rhythmicorum doctrina explicandis p. 17; Goldmann, l. l. p. 69; Christ, Metr.[2] p. 94.

[2] In genere dactylico exstare versum, in quo constanter caesura observatur eo loco, quo arsis est suppressa, constat, *ἐλεγεῖον* scilicet sive pentametrum dactylicum.

[3] Cfr. Guil. Studemund, de canticis Plautinis p. 29—33. Idem in Festgruss der philol. Gesellsch. zu Würzburg (1868) p. 53—55.

Most. 1 *Serui qui quóm culpá carént* | *tamén malúm métuont,* aut denique cum aliis colis iambicis.

Maior numerus horum versuum cum quaternariis iambicis consociatorum occurrit intermixtus versibus qui dicuntur Reizianis (⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑ — ⏑) Aul. III, 2.

Cum horum versuum compositorum, qui antea a plerisque versus Reiziani habebantur et adhuc a nonnullis viris doctis habentur,[1] tum breviorum, qui posteriorem partem illorum efficiunt, naturam atque indolem primus perspexit Guilelmus Studemund, qui de iis disseruit in libellis commemoratis.

Quod religiosa caesurae observatio indicare videtur, in his versibus vacuo tempore, non thesi producta voluisse compensare Plautum arsin suppressam, id confirmatur eo quod saepe soluta est thesis, ante quam excidit arsis, in duas breves, velut Aul. 24

Mearum aédium ét conclávium mihi pérviám | *fácitis?*
28 *Si ad iánuam húc accésserís, nisi iússeró,* | *própius.*

De qua solutione in § 7 accuratius agetur.

§ 7.

Sed ne in Graeca quidem poesi desunt versus, in quibus vacuo tempore, non thesi trisema voluisse poetas rhythmi legem restituere certis indiciis probatur: versus dico insignes soluta thesi eius pedis, cuius arsis per syncopae artificium est sublata, cum nemo nesciat thesin trisemam in duas breves solvi non posse.

Frequentiores ex hoc genere sunt ii versus, in quibus non thesis eius pedis, qui arsi caret, sola, sed cum thesi una aut compluribus aliorum pedum est soluta, velut dimeter constans ex diiambo non syncopato et cretico primis thesibus solutis insignibus (⏑ ⏖ ⏑ — | ∧ ⏖ ⏑ —) e. g. Eur. Suppl. 824

ἴδετε κακῶν πέλαγος, ὦ.

aut dimeter ille, qui vulgo pro trochaico habetur, etsi usitatissimus est in strophis iambicis, constans ex cretico, cuius

---

[1] Cfr. Christ, Metr.[2] p. 348.

theses sunt solutae, et ex diiambo puro (Λ ⏖ ∪ ⏖ | ∪ — ∪ —) e. g. Aesch. Choeph. 406 : 419 ἴδετε πολυκρατεῖς ἀραί.
ant. πάθομεν ἄχεα πρός γε τῶν.
Eur. Hel. 203 : 222 πόσις ὀλόμενος οἴχεται.
ant. διὰ δὲ πόλεας ἔρχεται.[1]
Etiam thesis tertia est soluta (Λ ⏖ ∪ ⏖ | ∪ ⏖ ∪ —) Aesch. Choeph. 25 : 35 ὄνυχος ἄλοκι νεοτόμῳ.
ant. μυχόθεν ἔλακε περὶ φόβῳ.
Eur. Hel. 202 : 221 ὁ δ' ἐμὸς ἐν ἁλὶ πολυπλανής.
ant. χθόνα δὲ πάτριον οὐχ ὁρᾷς.

Dimeter compositus creticis duobus, quorum prior thesi prima soluta est conspicuus (Λ ⏖ ∪ — | ∟ ∪ —), occurrit Soph. Oed. Col. 1678 : 1706 τί γάρ, ὅτῳ μήτ' Ἄρης.
ant. ἔθανε· κοίταν δ' ἔχει,
dimeter constans ex eodem cretico et diiambo puro (Λ ⏖ ∪ — | ∪ — ∪ —) Eur. Hel. 167 : 179 πτεροφόροι νεάνιδες.
ant. κυανοειδὲς ἀμφ' ὕδωρ.

E versibus longioribus legitur in Euripidis tragoediis tetrameter constans ex duobus diiambis et cretico, quorum theses sunt solutae, et diiambo holoclero (∪⏖ ∪⏖ | ∪⏖ ∪⏖ | Λ ⏖ ∪⏖ | ∪ — ∪ —) velut Phoen. 1030 : 1054
ἔφερες ἔφερες ἄχεα πατρίδι | φόνια· φόνιος ἐκ θεῶν.
ant. τέκεα μέλεος· ἀγάμεθ' ἀγάμεθ', | ὃς ἐπὶ θάνατον οἴχεται.

Porro tetrameter constans ex cretico thesibus solutis insigni, bacchio, cretico, diiambo (Λ ⏖ ∪⏖ | ∪ — ∟ | ∟ ∪ — | ∪ ⏕ ∪ —) Hel. 201 : 220
θάνατον ἔλαβεν αἰσχύ|νας ἐμᾶς ὑπ' ἀλγέων.
ant. δίδυμά τε Διὸς οὐκ εὐ|δαιμονεῖ τέκεα φίλα.

Cum tribus diiambis holocleris ad tetrametrum consociatus

---

[1] Possis priores horum versuum per se etiam ita describere: ∪ ⏖ Λ ⏖ | ∪ — ∪ —, ut constent ex bacchio solutis longis insigni et diiambo puro; sed nostra explicatio ideo praestare videtur, quod multo rariores supra vidimus esse eos dimetros, in quibus diiambum purum praecedit bacchius, quam eos, in quibus praecedit creticus. Versus ex Eur. Hel. exscriptos ne illo modo describas prohibet v. 203, in quo post syllabam tertiam non fit διαίρεσις.

est creticus, cuius thesis prima est soluta (⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑ —| Λ ϖ̂ ⏑ — | ⏑ — ⏑ —) Eur. Phoen. 1748 et 1750

πρὸς ἥλικας φάνηθι σάς. | ἆλις ὀδυρμάτων ἐμῶν.
σὺ δ'ἀμφὶ βωμίους λιτάς. | χόρον ἔχουσ' ἐμῶν κακῶν,

cum duobus diiambis et cretico puro (⏑ — ⏑ — | ⏗ ⏑ — | Λ ϖ̂ ⏑ — | ⏑ — ⏑ —) Aesch. Suppl. 780 : 787

μέλας γενοίμαν καπνὸς | νέφεσι γειτονῶν Διός.
ant. *θέλοιμι δ'ἂν μορσίμου | προπρὸ τυχεῖν ἐν ἀρτάναις.*

Trimetrum creticum, in quo tertii cretici thesis prima est soluta (⏗ ⏑ — | ⏗ ⏑ — | Λ ϖ̂ ⏑ —), habes e. g. Aesch. Suppl. 423

μηδ' ἴδῃς μ'ἐξ ἑδρᾶν πολυθέων.

Coniectura nostra et in versibus, de quibus supra diximus, et in omnibus versibus iambicis, in quibus thesis quae sequitur arsin suppressam est soluta, voluisse poetas vacuo tempore rhythmi legem restituere, firmatur eo, quod ubique *διαίρεσις* occurrit eo loco, quo tempus vacuum nobis statuendum est. Nam tempus vacuum statui non posse nisi in confinio duorum vocabulorum vel post verbi compositi priorem partem inter omnes constat.

Cum non sit verisimile poetas dedita opera voluisse theseos solutione indicare se hanc syncopae rationem adhibuisse, eos etiam in aliis versibus iambicis syncopatis ea usos esse contenderim. Quibus vero locis hoc syncopae genus praetulerint tritiori, ideo non certo potest statui, quod nullae strophae occurrunt ex solis versibus huius generis constantes, sed intermixti leguntur hi versus iis, quibus altera syncopae ratione arsis suppressa est compensata, et quod etiam responsionem versuum diverso genere syncopae insignium admiserunt poetae. Hoc vero certo potest statui, hac ratione non usos esse poetas in iis versibus, in quibus theses, inter quas excidit arsis, intra eiusdem vocabuli corpus leguntur.

Reliquum est, ut descriptione strophae, in qua ita permixtos esse versus iambicos et trochaicos putant viri docti, ut non stropha iambica, sed iambico-trochaica sit nominanda, illustremus, quam simplex iam fiat harum stropharum explicatio, cum ab initio usque ad finem solis decurrant iambis,

Eur. Phoen. 1019—1042 : 1043—1066:

ἔβας ἔβας,
ὦ πτεροῦσσα, γᾶς λόχευμα νερτέρου τ' Ἐχίδνας,
Καδμείων ἁρπαγά, πολύφθορος, πολύστονος,
μιξοπάρθενον δάϊον τέρας,
φοιτάσι πτεροῖς χαλαῖσί τ' ὠμοσίτοις.
Διρκαίων ἅ ποτ' ἐκ τόπων νέους πεδαίρουσ'
ἄλυρον ἀμφὶ μοῦσαν
ὀλομέναν τ' Ἐρινὺν
ἔφερες ἔφερες ἄχεα πατρίδι φόνια· φόνιος ἐκ θεῶν,
ὃς τάδ' ἦν ὁ πράξας.
ἰάλεμοι δὲ ματέρων, ἰάλεμοι δὲ παρθένων
ἐστέναζον οἴκοις.
ἰήιον βοὰν [βοὰν], ἰήιον μέλος [μέλος]
ἄλλος ἄλλ' ἐπωτότυζε διαδοχαῖς ἀνὰ πτόλιν.
βροντᾷ δὲ στεναγμὸς
ἀχά τ' ἦν ὅμοιος,
ὁπότε πόλεος
ἀφανίσειεν ἁ πτεροῦσσα παρθένος τιν' ἀνδρῶν.

ant. *χρόνῳ δ' ἔβα*
Πυθίαις ἀποστολαῖσιν Οἰδίπους ὁ τλάμων
Θηβαίαν τάνδε γᾶν τότ' ἀσμένοις, πάλιν δ' ἄχη.
ματρὶ γὰρ γάμους δυσγάμους τάλας
καλλίνικος ὢν αἰνιγμάτων ξυνάπτει,
μιαίνει δὲ πτόλιν· δι' αἱμάτων δ' ἀμείβει
μυσαρὸν εἰς ἀγῶνα
καταβαλὼν ἀραῖσι
τέκεα μέλεος· ἀγάμεθ' ἀγάμεθ', ὃς ἐπὶ θάνατον οἴχεται
γᾶς ὑπὲρ πατρῴας,
Κρέοντι μὲν λιπὼν γόους, τὰ δ' ἑπτάπυργα κλῇθρα γᾶς
καλλίνικα θήσων.
γενοίμεθ' ὧδε ματέρες γενοίμεθ' εὔτεκνοι, φίλα
Παλλάς, ἃ δράκοντος αἷμα λιθόβολον κατειργάσω,
Καδμείαν μέριμναν
ὁρμήσασ' ἐπ' ἔργον,
ὅθεν ἐπέσυτο
τάνδε γαῖαν ἁρπαγαῖσι δαιμόνων τις ἄτα.

∪ — ∪ —́	Monometer iamb.
∧— ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — —́	Tetrameter „
— — —́ ∧— ∪ —́ | ∧— ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ ∪ —́	„ „
∧— ∪ —́ | ∪ — ∧—́ | ∪ — ∪ —́ aut ∧— ∪ — ∪ — | ∧— ∪ — ∪ —	Hexap. aut trimeter iambicus.
∧— ∪ —́ | ∪ — —́ | — ∪ —́ | ∪ — —́	Tetrameter iamb.
∪̄ — —́ | ∧— ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — —́	„ „
∧ ϖ ∪ —́ | ∪ — ∪́	Dimeter „
∧ ϖ ∪ —́ | ∪ — ∪́	„ „
∧ ϖ ∪ ϖ́ | ∪ ϖ ∪ ϖ́ | ∪ ϖ ∪ ϖ́ | ∪ — ∪ —́	Tetrameter „
∧— ∪ —́ | ∪ — —́	Dimeter „
∪ — ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — ∪ —́	Tetrameter „
∧— ∪ —́ | ∪ — —́	Dimeter „
∪ — ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — ∪ —́	Tetrameter „
∧— ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ ϖ ∪ —́ | ∪ — ∪ —́	„ „
— — —́ | ∪ — —́	Dimeter „
— — —́ | ∪ — ∪́	„ „
∪ ϖ ∪̈ ϖ	Monometer „
∧ϖ ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — ∪ —́ | ∪ — —́	Tetrameter „

LIBER SECUNDUS.

DE VERSIBUS DOCHMIACIS.

§ 8.

Si non absurda sunt, quae supra de versibus iambicis syncopatis disputavimus, versus dochmiacos, de quibus diversissimae sententiae magis minusve probabiles a viris doctis et prolatae sunt et adhuc proferuntur,[1] nihil impedit quominus referamus in versuum iambicorum numerum, quibus et formae similitudine et crebra coniunctione sunt propinqui, statuentes dochmios esse tripodias iambicas arsi secunda syncopata conspicuas $\left(\begin{smallmatrix} - & \smile\smile & \wedge\,\smile\smile & - & \smile\smile \\ \smile & - & \llcorner\!\!- & \smile & - \end{smallmatrix}\right)$.

Nam quae res viros doctos praeter ceteras quominus de hac explicandi ratione cogitarent, prohibuit, eosve qui de ea cogitaverunt, ut rursus eam abicerent movit, quod thesis prima, quam esse producendam ita ut trisema fieret putabant, sae-

---

[1] Veterum opiniones post Seidlerum, Rossbachium, Westphalium collegit Guil. Kuehne *de dochmio quid tradiderint veteres,* Halis Sax. 1863, recentiorum L. Bellermann *de metris Sophocleis veterum rhythmicorum doctrina explicandis,* Progr. des Berl. Gymn. zum grauen Kloster 1864 p. 22—29, Goldmann *de dochmiorum usu Sophocleo* p. 31—32, cum illorum tum recentissimorum Ed. Schultze *de dochmio,* diss. Jenensis 1877 p. 6—32. Cfr. praeterea M. Lortzing *de numero dochmiaco* Berol. 1863. C. Löschhorn *quaestiones metricae* Magdeb. 1873. A. Vogelmann *Ueber Taktgleichheit in der antiken Metrik mit besonderer Rücksicht auf den Dochmius.* Festschr. der Gymnasien Württemb. zur 4. Säcularfeier von Tübingen, p. 39—51.

pissime occurrit soluta,[1] ea nostrae rationi non obstat, cum praesertim etiam in versibus iambicis haud raro viderimus occurrere thesin, post quam arsis excidit (cfr. p. 15 et 16), solutam, inprimis thesin primam. Atque cum eo, quod ibi observavimus, Aeschylum frequentasse potissimum versus hos ab arsi producta incipientes, apprime convenit Aeschyli usus versuum dochmiacorum arsi prima producta insignium, cum e 340 dochmiis Aeschyleis, qui prima thesi soluta sunt conspicui, 140 hanc exhibeant formam — ◡◡ — ῡ ◡◡̲, velut Sept. 130 *ῥυσίπολις γενοῦ | Παλλὰς, ὅ θ' ἵππιος | ποντομέδων ἄναξ.* Suppl. 402 *ἀμφοτέροις ὁμαί|μων τάδ' ἐπισκοπεῖ.* Ag. 1090 *μισόθεον μὲν οὖν | πολλὰ συνίστορα.* Choeph. 942 *δεσποσύνων δόμων.* Eum. 845 : 879 *Νύξ· ἀπὸ γάρ με τι|μᾶν δαναιᾶν θεῶν* (cfr. tab. II, 7 et 9).[2]

Reliqui poetae scaenici ut rarius versibus iambicis ab arsi longa incipientibus utebantur, ita malebant a syllaba brevi dochmios incipere, praeter ceteros Euripides. qui ex 593 dochmiis thesi prima sola soluta conspicuis, qui aetatem tulerunt, 106 tantum arsin primam productam esse voluit. Ex 93 versibus Sophocleis, quorum prima thesis est soluta, 37 exhibent arsin praecedentem longam, ex 43 dochmiis Aristophaneis 15 (cfr. tab. II, 7 et 9).

Deinde quod in versibus iambicis supra (§ 7) observavimus poetas raro eam thesin, quae excipit arsin syncopatam, solam solvisse, saepius tum, si etiam ea thesis, quae praecedit, est soluta, idem etiam in versibus dochmiacis occurrit. Ex 1900 dochmiis, qui in fabulis poetarum scaenicorum graecorum, in quibus proprium atque praecipuum locum eos habere constat, leguntur (505 in Aeschyleis, 244 in Sophocleis, 1069 in

---

[1] Christ, Metr.[2] p. 433—437; Rossbach, Griech. Rhythm. p. 160. Metr.[2] p. 698.

[2] Hos versus non tripodias iambicas esse, quae diiambi primi loco choriambum praebeant, eo mihi probari videtur, quod nullum eorum exemplum occurrit in strophis, quae dochmiis carent forma holoclera insignibus. Omnino, si tripodiae iambicae in duas partes vel in thesin et arsin secernendae sunt, mihi videtur pes primus efficere arsin, pedes secundus et tertius thesin, ut in hoc versiculo iambico eadem ratio valeat atque in singulis iambis et in trimetris iambicis, ut arsis praecedens cum thesi sequenti hanc rationem efficiat 1 : 2.

Euripideis, 82 in Aristophaneis), cum 1069 dochmii exhibeant primam thesin solam solutam (340 Aeschylei, 93 Sophoclei, 593 Euripidei, 43 Aristophanei; cfr. tab. I, 10 vel II, 10), non plus 22 thesin secundam praebent solam solutam (8 Aeschylei, 4 Sophoclei, 10 Euripidei; cfr. tab. I, 20 vel II, 20 et § 16), 159 et primam et secundam (28 Aeschylei, 19 Sophoclei, 104 Euripidei, 8 Aristophanei; cfr. tab. I, 15 vel II, 15 et § 12—15).

Et in iis dochmiis, qui duabus thesibus solutis decurrunt, et in iis, in quibus thesis altera sola est soluta, si recta est opinio nostra dochmios esse versus iambicos syncopatos, arsis sublata non longa trisêma, sed vacuo tempore potest esse compensata, cum thesis eius pedis, cuius arsin per syncopae artificium esse sublatam censemus, in duas breves sit soluta. Oportet igitur in iis fiat caesura ante thesin alteram: id est in iis dochmiis, qui hac thesi sola soluta insignes sunt, post syllabam secundam (⏓ —, ⏕ ⏓ ⏖), in iis, qui utramque solutam exhibent, post syllabam tertiam (⏓ ⏕, ⏕ ⏓ ⏖).

Sed quomodo haec res sese habeat, priusquam quaeramus, omnino quid de caesuris in versibus dochmiacis sit statuendum, nobis exponendum est.

§ 9.

Atque exordiamur a dochmiis forma primitiva ⏓ — — ⏑ ⏖ insignibus perlustrandis, sive ut breviter dicamus, a classe I. Huius classis dochmii in fabulis poetarum scaenicorum superstitibus leguntur 650 (129 in Aeschyleis, 128 in Sophocleis, 362 in Euripideis, 31 in Aristophaneis; cfr. tab. I, 5 vel II, 5).

Atque ex 129 exemplis Aeschyleis non plus quam 6 carent caesura, i. e. incisione post primam aut secundam thesin intercedente (classis I d), e quibus unum nominis proprii licentia excusatur: Choeph. 953 b *ὁ Παρνάσιος,* unum uno verbo pentesyllabo constat: Suppl. 757 c *μεμαργωμένοι*, cetera singulis verbis tetrasyllabis et singulis monosyllabis vel syllaba ultima verbi praecedentis aut prima verbi sequentis (aut ⏓, — — ⏓ — aut ⏓ — — ⏓, —): Sept. 885 b *διήλλαχθε σὺν (σιδάρῳ ;),* 890 b *τε πλευρωμάτων,* Choeph. 941 b *(θεόθεν εὖ φραδαῖ)σιν ὡρμη-*

μένος, 968 a *καθαρμοῖσιν α(τᾶν ἐλατηρίοις).* 24 sunt incisi post utramque thesin (ῡ —, —, ῡ ⏑⏑, class. I c), velut Sept. 91 c *θεῶν ἢ θεᾶν,* 101 a *πέπλων καὶ στεφέων;* 33 post primam solam (ῡ —, — ⏑ ⏑⏑, class. I a), velut Prom. 588 a *κλύεις φθέγμα τᾶς (βούκερω παρθένου),* Sept. 122 b *γεννῦν ἱππιᾶν;* 66 post alteram solam (ῡ — —, ῡ ⏑⏑, class. I b), velut Prom. 689 a *μολεῖσθαι λόγους,* Sept. 79 a *καθεῖται στρατός.* Itaque caesuram post secundam thesin solam praebet plus quam dimidia, post primam solam plus quam quarta, post utramque fere quarta pars dochmiorum classis I. Atque haec non solum ratio dochmiorum Aeschyleorum in universum spectatorum, sed singularum fabularum fere est, excepta una Supplicibus, qua in tragoedia numerus dochmiorum classis I a (6) maior, classis I c idem est atque versuum classis I b (4). Singula ex tabula I, 1—5 apparent.

Ex 128 dochmiis Sophocleis classis I in I a sunt referendi 33, velut Ai. 356 a *γένος ναΐας,* Ant. 1318 a *ἐμᾶς ἁρμόσει,* in I b 53, velut Ai. 365 b *ἄτρεστον μάχαις,* Ant. 1287 a *προπέμψας ἄχη,* in I c 35, velut Ant. 1319 a *ἐγὼ γάρ σ', ἐγώ,* Oed. Col. 876 a *ὅσον λῆμ' ἔχων,* in I d 7, duo constantes verbo pentesyllabo, Ant. 1261 b *ἁμαρτήματα,* El. 1387 b *πανουργημάτων,* ceteri singulis verbis tetrasyllabis et singulis syllabis: Ai. 397 (ἕλε)*σθέ μ' οἰκήτορα,* Ant. 1265 b (*ὤμοι ἐμῶν ἄνολ*)*βα βουλευμάτων,* 1292 a *γυναικεῖον ἀμφ*(*ικνεῖσθαι* sqq.), Oed. rex 692 b *σε νοσφίζομαι* 1315 *δυσούριστον* [*ὄν*].[1] Etiam ex Sophoclis fabulis superstitibus in una Antigona maior numerus dochmiorum et classis I a et I c, quam I b occurrit, qua in fabula 15 versus classis I caesuram post primam thesin solam, 18 post primam et secundam, 12 post secundam solam exhibent. De ceteris vide tab. I, 1—5.

Eodem fere modo atque in fabulis Aeschyleis praevalet in Euripideis classis I b. Ex 362 dochmiis enim classis I in I b sunt enumerandi 169, velut Med. 1256 a *ἔβλαστεν, θεοῦ,* Hipp. 363 a *τυράννου πάθη,* in I a 80, velut Hipp. 831 b *τύχαν δαιμόνων,* Hec. 717 b *τεμὼν φασγάνῳ,* in I c 87, velut Med.

[1] *ὄν* addidit Hermann.

1276 *δοκεῖ μοι τέκνοις,* El. 1169 a *νέμει τοι δίκαν,* in I d 26. Ex his excusantur 6 nominis proprii licentia: Heracl. 86 b *Μυκηναῖος ὠ(νόμαζεν λεώς),* El. 1157 a *Κυκλώπειά τ' οὐ(ράνια τείχε'* sqq.), Phoen. 176 a *Σελαναία χρυ(σεόκυκλον φέγγος),* 187 b *Μυκήναισιν [εὔ(χεται]*[1] *Λερναίᾳ),* 188 b *'Αμυμωνίοις,* Ion 797 b *(αἰθέρα πόρσω γαί)ας Ἑλλανίας.* 3 constant ex singulis verbis pentesyllabis: Hipp. 370 *τελευτάσεται,* Ion 696 b *γεγωνήσομεν,* Bacch. 1199 c *κατειργασμένα.* Ex singulis verbis tetrasyllabis et singulis monosyllabis constant Hipp. 362 *ἀνήκουστα τᾶς,* El. 1150 a *ἰάκχησε δέ,* Or. 320 a *ἀβάκχευτον αἶ,* 1358 a *καθαιμακτὸν ἐν,* Hec. 1061 *ἐξαλλάξω τάς,* Or. 151 c *ὅδ' εὐνάζεται,* ex verbo tetrasyllabo et syllaba ultima verbi praecedentis (ῠ, — — ῡ —) Phoen. 335 b *(σὺν ἀλαλαῖσι δ' αἰ)ὲν αἰαγμάτων,* 1299 b *(αὐ)τίχ' αἱμάξετον,* ex verbo tetrasyllabo et syllaba prima verbi sequentis (ῡ — — ῡ, —) Hel. 677 b *ἐφαίδρυναν ἔν(θεν ἔμολεν κρίσις),* El. 595 a *κασίγνητον ἐμ(βατεῦσαι πόλιν),* Phoen. 325 a *δυσόρφναια δ' ἀμ(φιτρυχῆ τάδε),* Bacch. 984 a *δοκεύοντα, Μαι(νάσιν δ' ἀπύσει),* ex verbo trisyllabo et syllaba ultima verbi praecedentis et verbo monosyllabo (υ, — — υ, —): Herc. 1054 b *(οὐκ ἀτρεμαῖα θρῆ)νον αἰάξετ' ὦ,* Ion 724 b *(ἄλιας ἄλιας ὁ πά)ρος ἀρχαγὸς ὤν,* 1495 b *(γαμφηλαῖς φόνευ)μα θοίναμά τ' εἰς.* Ex verbo pentesyllabo denique et una syllaba brevi, cum ultima thesis sit soluta (υ — — υ υ, υ), constat Bacch. 980 a *ἀνοιστρήσατέ νιν,* ex verbo tetrasyllabo et duabus syllabis primis verbi sequentis (υ — — υ, υυ) Ion 767 a *διανταῖος ἔτυ(πεν ὀδύνα* sqq.).

Etiam ex Euripidis tragoediis in una tantum numerus dochmiorum classis I b inferior est numero classis I a eaque in fabula, in qua perpauci tantum dochmii forma primitiva insignes occurrunt, in Supplicibus, quae 3 dochmios classis I a, singulos classium I b et I c praebet. De ceteris cfr. tab. I, 1—5.

Aristophanes dochmios in quinque tantum comoediis adhibuit: in Acharnensibus, Nubibus, Avibus, Vespis, Pluto: atque dochmios classis I exhibent prima et tres posteriores

---

[1] *εὔχεται* addidit Matthiae.

31. Ex his in Ia sunt referendi 9, velut Ach. 566ab *ἰὼ Λάμαχ', ὦ | βλέπων ἀστραπάς,* in Ib 12, velut Av. 230b *ἀγροίκων γύας,* in Ic 6, velut Plut. 637ab *λέγεις μοι χαράν,* | *λέγεις μοι βοάν,* in Id 4, unus nomen proprium continens, Plut. 640b (*μέγα βροτοῖσι φέγ*)*γος Ἀσκληπιόν,* unus ex verbo pentesyllabo constans, Ach. 570b *βοηθησάτω,* duo ex verbo tetrasyllabo et monosyllabo: Ach. 491a *ἀναίσχυντος ὤν,* 567a *βοήθησον, ὦ.*

Ex 650 igitur dochmiis forma primitiva insignibus sunt referendi in Ia 155 sive pars fere quarta, in b 300 sive pars fere dimidia, in c 152 sive pars fere quarta, in d 43 sive pars fere decima tertia.

§ 10.

Eadem ratio, quam modo vidimus intercedere inter quattuor classes dochmiorum, qui formam primitivam exhibent, occurrit in iis, quorum thesis prima sola est soluta (⏑̄ ⏑⏑ — ⏑̄ ⏕); hanc classem II nuncupabimus. Ex 1069 dochmiis, qui ad hanc classem pertinent, 489 i. e. dimidia fere pars incisi sunt post secundam thesin solam (⏑̄ ⏑⏑ —, ⏑̄ ⏕, class. IIb): e 340 Aeschyleis 168, velut Sept. 83b *δέος· ὅπλων κτύπος,* Suppl. 687a *καρποτελῆ δέ τοι*; 41 Sophoclei ex 93, velut Ai. 880a *ἁλιαδᾶν ἔχων,* Oed. r. 1360b *ἀνοσίων δὲ παῖς*; 254 Euripidei ex 593, velut Med. 1283b *χέρα βαλεῖν τέκνοις,* Heracl. 92 *νεοτρεφεῖς*; *φράσον*; 26 Aristophanei ex 43, velut Ach. 361b *ὅ τι φρονεῖς ἔχει,* Av. 1262b *διογενεῖς θεούς.* 236 incisionem praebent post primam thesin solam (⏑̄ ⏑⏑, — ⏑̄ ⏕, IIa): 79 Aeschylei, velut Suppl. 348a *πρόφρονι καρδίᾳ*; 18 Sophoclei, velut El. 1234c *ἐμόλετ' ἀρτίως*; 136 Euripidei, velut Hel. 627a *ἔλαβον ἀσμένα,* Or. 159b *θεόθεν ἐργμάτων*; 3 Aristophanei, Av. 1188a *πόλεμος αἴρεται,* Ach. 389b, Vesp. 744b. Post utramque thesin (⏑̄ ⏑⏑, —, ⏑̄ ⏕, IIc) sunt incisi 237 : 60 Aeschylei, velut Sept. 95a *πότερα δῆτ' ἐγώ*; 24 Sophoclei, velut Ai. 888a *ἐμέ γε τὸν μακρῶν*; 146 Euripidei, velut Hipp. 574a *ἔνεπε τίς φοβεῖ*; 7 Aristophanei, velut Av. 1188b *πόλεμος οὐ φατός.* Caesura carent 107 : 33 Aeschylei, velut Ag. 1118a *κατολολυξάτω,* Suppl. 350a *λυκοδίωκτον ὡς*; 10 Sophoclei, velut

Oed. Col. 843 a πόλις ἐναίρεται, Ai. 935 b ἦμος ἀριστόχειρ; 57 Euripidei, velut Med. 1267 φόνος ἀμείβεται, Andr. 859 a τίνος ἀγαλμάτων; 7 Aristophanei, velut Vesp. 887 τῶν προλελεγμένων. Idem fere non solum in cuiusque poetae fabulis in universum spectatis occurrit, sed ne in una quidem fabula numerus dochmiorum classis II a maior est numero classis II b, in duabus classis II c superat II b iisque paucos versus dochmiacos hac forma insignes exhibentibus: in Soph. Antigona, qua in fabula 1 versus classis II a, 3 II b, 5 II c, 1 II d, et in Eur. Heraclidis, ubi nullus classis II a, 4 II b, 5 II c leguntur. De ceteris vide tab. I, 6—10.

Ex 1719 igitur dochmiis classium I et II incisi sunt:

a. post primam thesin solam 391 id est non quarta pars sive 22,8 %,

b. post secundam thesin solam 789 id est non dimidia pars sive 45,9 %,

c. post primam et secundam thesin 389 id est non quarta pars sive 22,5 %,

d. Caesura carent 150 id est non duodecima fere pars sive 8,7 %.

§ 11.

Itaque cum utriusque classis et per se et coniunctim spectatae eadem fere sit ratio, exspectamus etiam in duabus ceteris, id est in ea, cuius dochmii thesibus prima et secunda solutis decurrunt (III), et in ea, cuius dochmiorum thesis secunda sola est soluta (IV), eandem occurrere proportionem, ita ut ex 172 versibus, qui aut sunt traditi dochmii classis III aut virorum doctorum coniecturis sunt restituti, et ad III a et ad III c sint referendi fere 39, ad III b 77, ad III d 15.

Sed prorsus alia et huius et classis IV est ratio.

Caesuram enim post primam thesin solutam solam ex dochmiis utraque longa soluta conspicuis exhibent hi:

Aesch. Sept. 115 b Ἄρεος ὀρόμενον || 233 b νεμόμεθ' ἀδάματον || Suppl. 371 πρύτανις ἄκριτος ὢν || 681 a ἄχορον ἀκίθαριν || ant. 691 a πρόνομα δὲ βοτὰ τώς || Ag. 1165 b μινυρὰ θρεομένας || 1176 b γοερὰ θανατοφόρα || Soph. Ant. 1262 στερεὰ θανατόεντ' ||

1267 ἔθανες, ἀπελύθης || 1285 τί μ' ἄρα τί μ' ὀλέκεις || 1291 σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ || Eur. Med. 1252b κατίδετ' ἴδετε τάν || ant. 1262b φίλιον ἔτεκες, ὦ || Hipp. 363b μέλεα θρεομένας[1] || 580a ἔνεπε δ' ἔνεπέ μοι || 848a ἔλιπες ἔλιπες, ὦ || Heracl. 95b πόλεος, ἔνεπέ μοι || 107a ἄθεον ἱκεσίαν || Androm. 854a ἔλιπες ἔλιπες, ὦ || Hec. 689a ἕτερα δ' ἀφ' ἑτέρων || Herc. 920b ἔσυτο θεόθεν ἐπὶ (cfr. tamen p. 39) || 1056a ἀπὸ δὲ πατέρα μέλα(θρά τε καταρρήξει) || Ion. 690a ἄτοπος ἄτοπα γάρ || 724a ἅλιας ἅλιας ὁ πά(ρος ἀρχαγὸς ὤν) || 764a ἔλαβον ἔπαθον ἄχος || 790a τὸ δ' ἐμὸν ἄτεκνον ἄτεκ(νον ἔλαβεν ἄρα βίοτον) || Troad. 245a τίν' ἄρα τίς ἔλαχε; τί(να πότμος εὐτυχής) || 265b πρόςπολον ἐτεκόμαν || 308a ἄνεχε, πάρεχε, φῶς || 310 λαμπάσι τόδ' ἱερόν || 1217a ἔθιγες ἔθιγες, ὦ || Hel. 635b ἔβαλον [ἔβαλον] ἁ(δονὰν ὡς λάβω[2]) || 655a ἐμὰ δὲ δάκρυα χαρ(μονᾶν πλέον ἔχει) || 670a ὁ Διὸς ὁ Διὸς ὦ || 685b πάθεα πάθεα μᾶ(τερ, οἳ 'γώ. τί φής;) || 687a δι' ἐμὲ κατεδήσατο || 690a ἄγαμος ἄτεκνος, ὦ || 694a ἐμὲ δὲ πατρίδος ἄπο | El. 585a ἔμολες, ἔμολες, ὦ || 1152a πατρίδα δεκέτεσι || ant. 1162a πόσις, ὅ τί ποτε τάν || 1164a δρύοχα νεμομένα || 1171a σχέτλια μὲν ἔπαθες, ἀ(νόσια δ' εἰργάσω) || Iph. Taur. 655b δίδυμα μέμονε φρήν || Or. 149ab κάταγε κάταγε, πρόςιθ' | ἀτρέμας ἀτρέμας ἴθι || 163ab ἄδικος ἄδικα τότ' ἄρ' | ἔλακεν ἔλακεν, ἀπό(φονον ὅτ' ἐπὶ τρίποδι) || 164a Θέμιδος ἄρ' ἐδίκασε || 175a πότνια πότνια νύξ || 195a ἔκανες ἔθανες, ὦ || 320b θίασον ἐλάχετ' ἐν || 330a ἔλακεν ἔλακε δε(ξάμενος ἀνὰ δάπεδον)[3] || 1307a δάκρυα δάκρυσι συνέ(πεσε σιδαρέοις) || 1361b νέμεσις ἐς Ἑλέναν || Phoen. 167c φυγάδα μέλεον. ὡς || 346 ματέρι μακαρίᾳ || 1287a ἔλεος ἔλεος ἐμο(λε ματέρος δειλαίας) || 1288a δίδυμα τέκεα πότε(ρος ἄρα πότερον αἱμάξει) || 1299a πέσεα πέσεα δά(ϊ' αὐτίχ' αἱμάξετον) || Bacch. 987b τίς ἄρα νιν ἔτεκεν || 1042a ἄδικος ἄδικά τ' ἐκ(πορίζων ἀνήρ) || 1181 μετ' ἐμὲ μετ' ἐμὲ τοῦδ' || 1199a μεγάλα μεγάλα καὶ || Arist. av. 234a ὅσα τ' ἐν ἄλοκι θαμά || 1265a μηδέ τιν' ἱερόθυτον.

---

[1] nisi, ut responsio cum dochmio antistrophico 670 ἔχομεν ἢ λόγους restituatur, praeferendum est μέλεα θρευμένας. [2] ubi alterum ἔβαλον Hermann addidit. [3] nisi cum Hartungo, quem secutus est Dindorf, restituendum videtur ἔλακε δεξάμενος ἱερὸν ἀνὰ δάπεδον, cum repetitio verbi ἔλακε inepta sit; cfr. commentar. Hartungi p. 192.

Addendi sunt tres dochmii, in quibus non post verbum absolutum integrumve, sed post verbi compositi partem priorem caesura fit:

Aesch. Suppl. 646 a *Δῖον ἐπ|ιδόμενοι* || Eur. Herc. 1020 a *τὰ δ' ὑπερ|έβαλε παρέ(δραμε τὰ τότε κακά)* || Or. 1305 a *τὰν λιπο|πάτορα λιπό(γαμόν θ', ἃ πλείστους ἔκανεν Ἑλλάνων).*

Complectitur igitur classis IIIa 8 dochmios Aeschyleos, 4 Sophocleos, 55 Euripideos, 2 Aristophaneos, omnino 69 = fere 39 %, id est numerum multo maiorem, quam quem exspectes.

Praeter hanc caesuram simul alteram incisionem post arsin secundam solutam exhibent hi versus:

Aesch. Sept. 78 b *φοβερὰ μεγάλ' ἄχη* || 80 a *ῥεῖ πολὺς ὅδε λεὼς* || 90 c *ὄρνυται ἐπὶ πόλιν* || Ag. 1101 *τί τόδε νέον ἄχος* || 1162 a *τί τόδε τορὸν ἄγαν* || Eum. 265 b *πέλανον· ἀπὸ δὲ σοῦ* || Soph. Ant. 1310 *δείλαιος ἐγώ, αἰαῖ* || ant. 1332 *ὕπατος· ἴτω ἴτω* || 1321 a *ἄγετέ μ' ὅτι τάχος* || Oed. rex 661 ab *Ἅλιον· ἐπεὶ ἄθεος | ἄφιλος ὅ τι πύματον* || ant. 690 b *ἄπορον ἐπὶ φρόνιμα* || 1330 ab *ὁ κακὰ κακὰ τελῶν | ἐμὰ τάδ' ἐμὰ πάθεα* || Eur. Hipp. 830 b *μέλεα τάδε πάθη* || Heracl. 75 b *ὁμαλὸν ἐπὶ πέδῳ* || 86 a *ὄνομα τί σε, γέρον* || Herc. 910 b *τίνα με τίνα βοάν* || 920 c *μέλαθρα κακὰ τάδε* (vide tamen p. 39) || 1020 b *(τὰ δ' ὑπερέβαλε παρέ)δραμε τὰ τότε κακά* || 1085 a *τάχα [δὲ]*[1] *φόνον ἕτερον* || Ion. 1455 a *τίν' ἀνὰ χέρα δόμους* || Troad. 287 a *φίλα τὰ πρότερ' ἄφιλα*[2] || 327 *ὡς ἐπὶ πατρὸς ἐμοῦ* || Hel. 685 a *τά τε [σὰ]*[3] *κατὰ μέλαθρα* || 695 ab *ἔβαλε θεὸς ἀπό τε | πόλεος ἀπό [τε]*[4] *σέθεν* || El. 592 *ἄνεχε χέρας, ἄνεχε* || 1151 b *σχέτλια, τί με, γύναι* || Iph. Taur. 829 b *(ἔχω σ', Ὀρέστα, τηλύγε)τον χθονὸς ἀπὸ πατρίδος* || 834 *τότ' ἔτι βρέφος ἔλιπον*[5] || Or. 163 c *(ἔλακεν ἔλακεν, ἀπό)φονον ὅτ' ἐπὶ τρίποδι* || 199 a *πατέρα τέκνα τε τάδε* || 330 b *(ἔλακεν*

---

[1] *δὲ* addidit Hermann. [2] Sic Seidler emendavit verba ita tradita: *ἄφιλα τὰ πρότερα φίλα.* [3] *σὰ* addidit Hermann. [4] *τε* inseruit Matthiae. [5] *τότ' ἔτι* Hartung scripsit pro *τὸ δέ τι.* Alio modo dochmium restituere studuerunt Hermann, qui scripsit *τότε σε, τότ' ἔτι βρέφος | ἔλιπον*, Koechly, quem secutus est Dindorf: *σέ, τὸν τότ' ἔτι βρέφος | ἔλιπον*, Bergk: *τὸν ἔτι βρέφος ἔλιπον*, quod Weil recepit.

ἔλαχε δε)ξάμενος ἀνὰ δάπεδον || Phoen. 296a πότνια, μόλε πρόδρομος || 1295a πότερον ἄρα νέκυν ὀ(λόμενον ἀχήσω) || 1300a τάλανες, ὅ τι ποτὲ μο(νομάχον ἐπὶ φρέν' ἠλθέτην) || Bacch. 986c δρόμον ἐς ὄρος ἐς ὄρος || 1008b ἐπὶ τὰ καλὰ βίον || Arist. Ach. 361a πάνυ γὰρ ἐμέ γε πόθος || av. 239 κλάδεσι νομὸν ἔχει || 631a ἣν σὺ παρ' ἐμὲ θέμενος.

Addendi sunt nonnulli versus, in quibus caesura aut prima aut secunda inter duas verbi compositi partes fit. Atque prima quidem caesura fit post verbi compositi partem priorem in his dochmiis: Aesch. Sept. 106b ἔπιδ' ἐπ|ιδε πόλιν || Suppl. 363a ἱερο|δόκα θεῶν || 681b δακρυο|γόνον Ἄρη || Soph. Oed. Col. 1464a κτύπος ἄ|φατος ὅδε δι(όβολος· ἐς δ' ἄκραν) || Eur. Herc. 887b γένος ἄ|γονον αὐτίκα || Troad. 325b [ἄναγ'][1] ἄν|αγε χορόν || Hel. 690c γάμον ἄ|γαμον ἐμόν[2] || Phoen. 1306a πότμος ἄ|ποτμος ὁ φόνος || 1350 ἄναγ' ἄν|αγε κωκυ (τὸν,[3] ἐπὶ κρᾶτα λευ|κοπήχεις κτύπους) || Bacch. 1021b (γελῶντι προςώ)πῳ περί|βαλε βρόχον.

Post syllabam tertiam finitur verbum, post quintam prior verbi compositi pars: Aesch. Sept. 85b ὕδατος ὀρο|τύπου || 902 κτέανά τ' ἐπι|γόνοις || Suppl. 349b φυγάδα περί|δρομον[4] || 382 φύλακα πολυ|πόνων || 634a μήποτε πυρί|φατον || Ag. 1121b ἔδραμε κροκο|βαφής || Soph. Ai. 357a ἅλιον[5] ὅς ἐπ|έβας || Ant. 1296b (τίς ἄρα, τίς με πότ)μος ἔτι περι|μένει || Oed. rex 690a ἴσθι δὲ παρα|φρόνιμον || Eur. Andr. 844a ἀπόδος ἀπό|δος, ὦ (φίλος, ἵν' ἀνταίαν)[6] || Phoen. 165a πρὸς ἐμὸν ὁμο|γενέτο(ρα περὶ δ' ὠλένας) || Ar. av. 1193 ἀέρα περι|νέφελον.

Continet igitur classis III c 15 dochmios Aeschyleos, 12 Sophocleos, 33 Euripideos, 4 Aristophaneos, omnino 64 = fere 38 %.

---

[1] ἄναγ' addidit Hermann. [2] ἐμόν scripsit L. Dindorf pro αἰσχύνα, quod e versu 687 videtur falso repetitum. [3] Ita Kirchhoff scripsit, cum codd. habeant: ἀνάγετ' ἀνάγετε κωκυτόν. [4] Fortasse recipiendum est, quod Heimsoeth, ut plenam cum dochmio antistrophico v. 361 μάθε γεραιόφρων responsionem recuperaret, proposuit (Die Wiederherst. d. Dramen d. Aesch. p. 287): φυγάδα πρόδρομος, coll. Sept. 80 πρόδρομος ἱππότας, 211, Soph. Ant. 108, Eur. Iph. Aul. 424. [5] Hermann ἅλιον restituit, cum traditum sit ἀλίαν. [6] Ita Bergk scripsit, cum codd. praebeant: ἀπόδος ὦ φίλος (PC, φίλ' ceteri) ἀπόδος ἵν' ἀνταίαν.

Ergo, ut in classibus I et II, ita etiam in III numerus dochmiorum post primam thesin solam et dochmiorum post primam et secundam thesin incisorum idem fere est. Efficiunt autem in hac classe dochmii generum a et c non, sicut in I pariterque in II fit, dimidiam non prorsus partem, sed fere $^4/_5$ vel 78 %. Ii vero versus, qui caesura carent, et versus post thesin secundam solam incisi, quorum numerus in classibus I et II par est dochmiis generum a + c, omnino 22 % tantum efficiunt; sunt enim 37 dochmii, 8 Aeschylei, 7 Sophoclei, 20 Euripidei, 2 Aristophanei.

Atque huius numeri exigui 37 plus quam dimidia pars (26) incisa est post syllabam quartam; quos dochmios si detraxeris de summa (37), 11 tantum supersunt dochmii classis III b.

Ex his 37 versiculis autem 8 non sunt traditi tanquam dochmii, sed coniecturis virorum doctorum textui illati, alii falsa distributione mihi videntur esse orti. Inter ceteros sunt, qui etiam aliis difficultatibus laborent et facili modo, plerique transpositione verbi, possint sanari. Paucos qui restant alio modo posse explicari infra docebitur.

§ 12.

In eorum versuum numero, qui invitis libris ab editoribus sunt corrupti, non infimo loco sunt ii, in quibus viri docti aut proprio Marte aut apographa secuti idem vocabulum repetiverunt, quod librarios metri ignaros aut neglegentes vel consulto vel temere semel posuisse arbitrantur.

1) Ex hac classe primus est enumerandus Aesch. Sept. 204 b, quem codex Mediceus talem fere exhibet:

(ὦ φίλον Οἰδίπου τέκος, ἔδεισ' ἀκού-
σασα τὸν ἁρματό)κτυπον ὄτοβον,

ubi ad supplendum versum dochmiacum editores altero *ὄτοβον* in fine ex apographis recentioribus addito hunc dochmium effecerunt:

(ἁρματό)κτυπον ὄτοβον ὄτοβον

post syllabam brevem quintam incisum.

At nescio an in vocabulo *ἁρματόκτυπον* lateant duo verba,

accusativus substantivi *κτύπος* et genetivus *ἁρμάτων* ab hoc pendens. Quae coniectura eo commendatur, quod etiam altero eiusdem fabulae loco verbum *κτύπος* cum genetivo in unius verbi corpus comprehensum exhibet codex, v. 83, ubi pro *ὅπλων κτύπος* legitur *οπλοκτύπος*.[1]

Ab *ὄτοβον* suspicor alterum genetivum pependisse, fortasse vocabuli *ὄχος* genetivum plur., ut haec fere fuerit lectio genuina versus:

(ἀκού|σασα τὸν ἁρμάτων) κτύπον ὄχων τ' ὄτοβον.

Sane vocabula *ἅρμα* et *ὄχος* non eandem prorsus habere vim neque tautologiam molestam inlatam a nobis esse docere mihi videntur nonnulli loci Euripidei, in quibus ita sunt coniuncta haec verba, ut genetivus *ἁρμάτων* pendeat ab *ὄχος* sive quod idem fere significat, *ὄχημα*:

Eur. Suppl. 662 *ἁρμάτων δ' ὀχήματα*

ἔνερθε σεμνῶν μνημάτων Ἀμφίονος. et Hipp. 1166 *οἰκεῖος αὐτὸν ὤλεσ' ἁρμάτων ὄχος.* Emphasis enim, per quam sunt qui pleonastice hoc esse dictum velint, omnino abhorret ab his locis, quorum priore nuntius exercitus aciem describit, altero nuntius Theseo interroganti, quo modo Hippolytus interierit, respondet. Hic locus fortasse indicat verbo *ὄχος* proprie non tam currum, quam equos raedae adiunctos significari. His enim, non currui mortem Hippolyti Euripidem in culpam convertere voluisse apparet et e nuntii narratione et ex his Hippolyti moribundi verbis (1240): *στῆτ', ὦ φάτναισι ταῖς ἐμαῖς τεθραμμέναι, μή μ' ἐξαλείψητ'.* Hanc fuisse propriam verbi *ὄχος* notionem confirmare videtur locus, quo *ἁρμάτων ὄχος* coniunctum legitur cum *ἐξελαύνειν*, quod sine dubio aptius de equis quam de curru dicitur, Eur. Phoen. 1190 *ἰδόντες ἐξήλαυνον ἁρμάτων ὄχους.* Quo sensu haud scio an poetae verbum non usurpaverint, nisi ubi cum genetivo

---

[1] Quod Dindorf in poet. scen. Graecorum editione notavit primam manum imposuisse verbo *ἁρματοκτυπον* accentum in paenultima syllaba, id falsum videtur esse, cum et in apographo a Merkelio confecto et in editionis Ritschelianae adnotatione critica vocabulum legatur proparoxytonon.

ἁρμάτων coniunxerunt; ubi solum posuerunt, significaverunt cum equis raedam, quae iis est iuncta.

Sententia igitur loci, de quo agitur, si quid video, haec est: „O fili Oedipi, timeo audito raedarum strepitu equorumque fremitu“, cum qua apprime versus sequentes congruunt:

ὅτε τε σύριγγες ἔκλαγξαν ἑλίτροχοι,
ἱππικῶν τ' ἄπνον πηδαλίων διὰ
στόμια πυριβρεμετᾶν χαλινῶν,

quorum primo depingitur raedarum crepitus, duobus posterioribus fremitus equorum.

Addo commendari coniecturam meam eo, quod fere nulla mutatione adhibita plena antistrophae responsio restituitur, quae cum versu strophae, sicut a plerisque editoribus scribitur, nisi gravioribus mutationibus effici non potest. Nam cum tres primi versus antistrophae fere sic traditi sint:

ἀλλ' ἐπὶ δαιμόνων πρόδρομος ἦλθον
ἀρχαῖα βρέτη πίσυνος θεοῖς
νιφάδος ὅτ' ὀλοᾶς
α
νειφομένης βρόμος ἐν πύλαις,

ad responsionem restituendam editores non solum verba πίσυνος et θεοῖς transposuerunt, qua transpositione omni modo opus est, sed praeterea verba νιφάδος et ὅτε, et inseruerunt ante ὀλοᾶς praepositionem ἀπὸ, quae aptius deest, ut ita scriberent:

ἀλλ' ἐπὶ δαιμόνων | πρόδρομος ἦλθον ἀρ-
χαῖα βρέτη, θεοῖς | πίσυνος, ὅτε νιφάδος
ἀπ' ὀλοᾶς νιφομέ|νας βρόμος ἐν πύλαις.

Versum vero strophae, qualem nos emendavimus, antistrophico parem efficimus praeter illam necessariam transpositionem sola formae θεοῖς in θεοῖσι mutatione adhibita, quam formam iam Seidler de vers. dochm. p. 56 proposuit, ut scribamus:

ἀλλ' ἐπὶ δαιμόνων | πρόδρομος ἦλθον ἀρ-
χαῖα βρέτη θεοῖ|σι πίσυνος νιφάδος
ὅτ' ὀλοᾶς νιφομέ|νας βρόμος ἐν πύλαις.

2) Secundus versus, in quo recentiores editores contra libros verbum geminaverunt, hic est:

Eur. Herc. 921 [*λέγε,*] *λέγε, τίνα τρόπον* | (*ἔσυτο θεόθεν ἐπὶ μέλαθρα κακὰ τάδε*
τλάμονές | *τε παίδων τύχαι;*),
ubi *λέγε* Dindorf ad explendum dochmium repetivit.

Sed possunt etiam alio modo versus in metrum dochmiacum redigi. Cum exploratum sit stropharum huius cantici lacera esse membra,[1] possis etiam putare plures syllabas ante *λέγε* intercidisse ita, ut prima huius vocis syllaba non sit theseos primae solutae brevis altera, sed arsis secunda versus dochmiaci. Fortasse exciderunt verba, quibus ut „celeriter, quam celerrime" enarret nuntius a choro monetur, quod idem exempli gratia fit Iph. Aul. 1539, ubi his verbis Clytaemnestra nuntium, ut celeriter narret, impellit: *μὴ μέλλε τοίνυν, ἀλλὰ φράζ' ὅσον τάχος.* Metro convenit *διὰ τάχους,* quod et Soph. Ai. 822 et Trach. 595 et aliis occurrit locis, vel *ὅτι τάχος,* quod Sophocles scripsit in stropha dochmiaca Ant. 1323 *ἄγετε μ' ὅτι τάχος, ἄγετε μ' ἐκποδών.* Praestare tamen mihi videtur repetitio imperativi *λέγε,* sed ita effecta, ut uno verbo, fortasse *τάχος,* alter ab altero separetur, ut ita locus sit scribendus et distinguendus:

λέγε [*τάχος, λέγε*], *τίνα τρόπον ἔσυτο θεό-*
θεν ἐπὶ μέλαθρα κακὰ | *τάδε τλάμονές*
τε παίδων τύχαι;

Non alienum videtur ab hoc loco pauca, quae de hac verborum repetitorum collocatione habeo, exponere.

Euripides, qui repetitionum rhetoricarum amantissimus est, cum plerumque simplicissimum genus adhiberet, quod fit per figuram geminationis verbi alterius post alterum,[2] multis aliis locis hanc figuram rhetoricam artificiosa verborum collocatione ita variavit, ut uno aut compluribus verbis interpositis verba repetita separaret.[3] E. g. unum verbum intercedit Alc. 252 *ὁρῶ δίκωπον ὁρῶ σκάφος,* Iph. Taur. 835 *ἔλιπον ἀγκάλαισι*

---

[1] cfr. Wilamowitz-Moellendorf, anal. Eur. p. 61. [2] velut Hipp. 848 et Andr. 854 *ἔλιπες ἔλιπες ὦ*, Ion 690 *ἄτοπος ἄτοπα γάρ,* 724 *ἄλιας ἄλιας ὁ πάρος.* [3] vid. Lud. de Sybel, de repetitionibus verborum in fabulis Euripideis p. 9.

νεαρὸν τροφοῦ νεαρὸν ἐν δόμοις; duo verba sunt interposita Suppl. 377 ἄμυνε ματρί, πόλις, ἄμυνε, Παλλάδος. Sive hac sive illa figura uteretur, observavi Euripidem in iis quidem canticis dochmiacis, in quibus dochmii thesibus solutis decurrentes praevalent, quae crebris verborum repetitionibus sunt nobilitata, hanc regulam esse secutum, ut verba in eodem versu dochmiaco geminata ita collocaret, ut prius initium faceret dochmii. Loci hi sunt: Hipp. 580 ἔνεπε δ'ἔνεπέ μοι, Hel. 635 ἔβαλον ἔβαλον ἀ|δονὰν sqq., Hipp. 848, Med. 1252 b, Andr. 844, 854, Hec. 689, Herc. 910, Ion. 690, 724, Troad. 325, 1217, Hel. 670, 685, El. 585, Or. 149ab, 163ab, 175, 195, 330, 1305, 1307, Phoen. 1287, 1299, 1306, 1350, Bacch. 1042, 1182, 1199 (cf. etiam Troad. 287 φίλα τὰ πρότερ' ἄφιλα | τιθέμενος πάντων).

Tribus dochmiis videtur Euripides neglexisse hanc regulam: Ion. 776, 790, Bacch. 986 c, e quibus priores etiam ideo offendunt, quod carent caesura post tertiam syllabam brevem.

3) Primum ex his locis, Eur. Ion. 776, qui in eodem genere dochmiorum est, unde progressi sumus, in quibus vocabulum ab editoribus repetitum est, facili modo utroque vitio licet liberare ita, ut vocem, quam esse repetendam probabile est, separemus uno verbo interposito alteram ab altera. Ubi cum codices exhibeant

(τόδ' ἐπὶ τῷδε κακὸν) ἄκρον ἔλακες (ἄχος ἐμοὶ στένειν),

non repetemus cum Seidlero, quem plerique editores sunt secuti, ἔλακες post alterum, sed ante ἄκρον hoc modo:

(τόδ' ἐπὶ τῷδε κακὸν) [ἔλακες] ἄκρον ἔλακες (ἄχος ἐμοὶ στένειν).

4) Etiam alter locus, Ion. 790, qui in editionibus sic legitur:

(τὸ δ'ἐμὸν ἄτεκνον ἄτεκ)νον ἔλαβεν ἄρα βίο(τον, [ἐν] ἐρημίᾳ),

ubi ἐν addidit Seidler, ἄτεκνον in codice P ter legitur, facili verborum transpositione potest sanari, ita ut aut scribatur:

(τὸ δ'ἐμὸν ἄρα βίοτον) ἄτεκνον ἄτεκνον ἔλα(βεν ἐν ἐρημίᾳ)

aut, si magis placet artificiosior illa collocatio verbi geminati:

(τὸ δ'ἐμὸν ἄρα βίοτον) ἄτεκνον ἔλαβεν ἄτεκ(νον ἐν ἐρημίᾳ).

Locum tertium, Bacch. 986 c δρόμον ἐς ὄρος ἐς ὄρος, in suspenso relinquo, utrum exceptionis loco habeamus an vis ei afferenda sit; equidem non ausim invitis codicibus quicquam novare.

5 et 6) Eur. Hel. 650, quem versum codices sic dant:

πόσιν ἐμὸν ἔχομεν ἔχομεν, ὃν ἔμενον,

ut dimetrum dochmiacum efficeret, Seidlerus (de vers. dochm. p. 67) duplicavit verbum ἐμόν, quae coniectura plerisque editoribus est probata, Hermanno ita, ut transponeret geminatum ἐμόν post alterum ἔχομεν. Scribit igitur Seidler versum sic:

πόσιν ἐμὸν ἐμὸν ἔχο|μεν ἔχομεν, ὃν ἔμενον

Hermannus πόσιν ἔχομεν ἔχομεν | ἐμὸν ἐμὸν, ὃν ἔμενον.

Quas emendationes reiciendas esse puto ideo, quia mihi verbum ab his geminatum adeo indignum videtur esse, quod repetitione urgueatur, ut omnino omitti possit. Multo dignius quod duplicetur mihi esse videtur verbum πόσιν, quod si repetieris, habebis dimetrum dochmiacum hunc:

πόσιν [πόσιν] ἔχομεν | ἔχομεν, ὃν ἔμενον

omnibus numeris absolutum. Nam apte syllaba extrema ancipite dimeter dochmiacus secernitur a sequentibus.

Qui verbum ἔχομεν urguere maluerit, hunc dimetrum dochmiacum possit restituere:

ἔχομεν ἔχομεν ἐμὸν, | ὃν ἔμενον πόσιν.

7 et 8) His locis addiderim versum, in quo vocabulum semel positum non ab editoribus propter causas metricas est geminatum, sed a librario falso mihi repetitum esse videtur. Legitur is dochmius Eur. Herc. 1059 sic in codd.:

(εὕδει; ναί, εὕδει) ὕπνον ὕπνον ὀλόμενον,
ὃς ἔκανεν ἄλοχον, ἔ(κανε δὲ τέκεα, τοξήρει
ψαλμῷ τοξεύσας),

ubi in duobus trium dochmiorum thesibus solutis insignium caesuram, quam desideramus, esse omissam videmus.

Sed locus ideo offendit, quod duae ultimae verbi τοξήρει syllabae in metrum dochmiacum non possunt redigi. Suspicor cum Hartungo delendum esse alterum ὕπνον, et mutandum

ὀλόμενον in ὀλοὸν (cuius verbi vice etiam alio loco Euripideo, Or. 1364, librarii falso ὀλόμενον scripserunt, ubi genuinam scripturam Hermann restituit) addendumque ad τέκεα articulum τὰ et verba sic transponenda:

εὕδει; ναί, εὕδει | ὀλοὸν ὕπνον, ἄλοχον
ὅς ἔκαν' ἔκανε δὲ [τὰ] | τέκεα τοξήρει
ψαλμῷ τοξεύσας.

Iam examinemus ceteros locos contra librorum auctoritatem a viris doctis ita temptatos, ut caesura post tertiam brevem neglegeretur:

9) Parodi virginum Thebanarum in Aeschyli Sept. versus primus, v. 78, in codice Mediceo sic legitur:

θρέομαι φοβερὰ μεγάλ' ἄχη,

quem ut in dimetrum dochmiacum cogeret, Dindorfius ante θρέομαι inseruit νεόκοτα:

[νεόκοτα] θρέομαι | φοβερὰ μεγάλ' ἄχη.[1]

Νεόκοτα ἄχη dici explicat „ratione habita priorum eventorum, quae praecessisse ex prologo Eteoclis spectatores cognoverant“. At cum Eteocles in prologo ne uno quidem verbo priores calamitates tetigerit, sed angustiis, quibus urbs premeretur, expositis adhortatus sit cives, ut suo quisque officio fungeretur, reiciendum esse censeo hoc adiectivum.

Mihi eius modi coniectura videtur et metro et sensui satisfacere:

Θρέομαι [ἄνι' ἄνια] | φοβερὰ μέγαλ' ἄχη,

cum meminerim locorum Aeschyleorum Pers. 256 ἄνι' ἄνια κακὰ νεόκοτα, 1055 et 1061 ἄνι' ἄνια, ubi fortasse κακὰ est addendum.

10) Aesch. Sept. 239 b in editionum recentiorum plerisque legitur:

(ποτίφατον κλύου)σα πάταγον ἀναμὶξ,

[1] Plerique editores ante Dindorfium pro θρέομαι ex apographis, quae versum sic exhibent: θρεῦμαι φοβερὰ μεγάλα τ' ἄχη, interpolatum scilicet per correctorem metri dochmiaci ignarum, receperunt θρεῦμαι, ut versum restituerent constantem e spondeo et dochmio.

quod Heimsoeth proposuit, cum codex exhibeat:

ποταίνιον κλύουσα πάταγον ἄμμιγα.

Quae coniectura etsi plena cum versu antistrophico v. 233 διὰ θεῶν πόλιν | νεμόμεθ' ἀδάματον responsione restituta commendatur, tamen dubiae fidei ideo est, quod reiecta forma usitata ἄμμιγα (cfr. Soph. Trach. 839 μελαγχαίτα τ' ἄμμιγά νιν αἰκίζει) forma introducitur in Aeschyli orationem ea, cuius neque in huius neque in ceterorum poetarum tragicorum fabulis ullum legitur exemplum. Cum locum esse corruptum ab interpolatore, qui violenter eum in trimetrum iambicum redigere voluerit, nemo non videat, num facili remedio genuina scriptura restitui possit dubito. Probabilis emendatio cum in promptu non sit, peritioribus sanandum commendaverim locum.

§ 13.

Altera classis efficitur iis dochmiis, quos falsa distributione ortos esse confido. In horum numerum referendi mihi videntur quattuor loci, Aesch. Ag. 1407 : 1426, Soph. Oed. Col. 1479, Oed. rex 1313—1320, Eur. Iph. Taur. 871.

1 et 2) Aesch. Ag. 1407 : 1426 recentiores editores ita distinguunt:

(τί κακὸν, ὦ γύναι,) χθονοτρεφὲς ἐδανὸν
(ἢ ποτὸν πασαμένα ῥυτᾶς ἐξ ἁλὸς ὄρμενον),

ant. (μεγαλόμητις εἶ,) περίφρονα δ' ἔλακες·
(ὥσπερ οὖν φονολιβεῖ τύχᾳ φρὴν ἐπιμαίνεται),

ut locus constet ex binis dochmiis, qui creticum cingant, recte improbata Seidleri divisione, qui ἐδανὸν ἢ ποτόν: ἔλακες ὥσπερ οὖν dochmium efficere censet, cui quattuor syllabae breves χθονοτρεφὲς: περίφρονα δ' sint praemissae. Ut reliquis locis plerisque, quibus Seidler quattuor syllabas breves praecedere dochmio ait (de dochm. p. 153—156), velut Soph. Oed. Col. 1447 : 1462, Eur. Med. 1280 : 1291, El. 1149 : 1157, Or. 171, etiam hoc loco dochmius et creticus vel quattuor syllabae breves et dochmius ad tetrapodiam iambicam sunt consociandi. Locus igitur sic est distribuendus:

τί κακὸν, ὦ γύναι,	ant. μεγαλόμητις εἶ,
χθονοτρεφὲς ἐδανὸν ἢ ποτὸν	περίφρονα δ' ἔλακες· ὥσπερ οὖν
πασαμένα ῥυτᾶς ἐξ ἁλὸς ὅρμενον.	φονολιβεῖ τύχᾳ φρὴν ἐπιμαί-
	νεται.

3) Soph. Oed. Col. 1479 distributio Dindorfii et complurium aliorum editorum:

(ἔα ἔα, ἰδοὺ μάλ' αὖθις ἀμφίσταται) διαπρύσιος ὄτοβος.
(ἵλαος, ὦ δαίμων, ἵλαος, εἴ τι γᾷ
ματέρι τυγχάνεις ἀφεγγὲς φέρων)

ideo mihi non probatur, quod antistropha nisi gravissimis mutationibus adhibitis aequari non potest. Ubi cum codd. haec dent:

ἰὼ παῖ, βᾶθι βᾶθ' εἴτ' ἄκραν ἐπιγύαλον
ἐναλίῳ ποσειδαωνίωι θεῷ τυγχάνεις
βούθυτον ἑστίαν ἁγίζων ἱκοῦ,

non solum ἰώ cum Hermanno esset geminandum et lacuna, qua dochmius exciderit, post βᾶθ' statuenda, quo loco deesse aliquid manifestum est, sed etiam mutandum ἄκραν in ἄκρον, ποσειδαωνίᾳ in Ποσειδαονίῳ, delendum denique verbum τυγχάνεις, quod omnino nihil habet offensionis, ut haec antistrophae sit forma:

ἰὼ ἰὼ παῖ, βᾶθι βᾶθ' | ⏑̄ ⏑⏑̲ ⏑⏑ ⏑̆ ⏑⏑̲ | εἴτ' ἄκρον ἐπὶ γύαλον
ἐναλίῳ Ποσει|δαονίῳ θεῷ
βούθυτον ἑστίαν | ἁγίζων, ἱκοῦ.

Etsi nisi gravioribus remediis locum sanari non posse perspicuum est, certe praestat ea emendandi ratio, quae quam proxime accedat ad lectionem traditam. Hanc mihi videtur nactus esse Meinekius, qui stropham et antistropham eo modo pares effecit, ut in stropha post ὄτοβος voculam ὤ insereret, in antistropha cum illis ἰώ geminaret et pro παῖ βᾶθι scriberet πρόβαθι et Ποσειδανίῳ pro Ποσειδαωνίωι et lacunam post βᾶθ' statueret, ut iam versus constaret e tetrametro iambico et quinque dochmiis. Quod autem tetrametrum iambicum consociatum statuit dochmiis, eo minus offendit, quia etiam in altera strophae parte praecedit dochmios hic versus (v. 1484 : 1497) et in stropha praecedente (1447—1456 : 1462—1471) insertus est dochmiis. Emendatio Meinekiana haec est:

ἔα ἔα, ἰδοὺ μάλ' αὖθις ἀμφίσταται διαπρύσιος ὄτοβος ὤ.
ἵλαος, ὦ δαίμων, | ἵλαος, εἴ τι γᾷ
ματέρι τυγχάνεις | ἀφεγγὲς φέρων.
ant. ἰὼ ἰὼ πρόβαθι βᾶθ' ◡ — εἴτ' ἀκρᾶν ἐπὶ
γύαλον ἐναλίῳ
Ποσειδανίῳ | θεῷ τυγχάνεις
βούθυτον ἑστίαν | ἁγίζων, ἱκοῦ.

Ipse Meinekius proponit duo verba, quibus lacuna apte expleatur, ἀγρόθεν et οἴκοθεν. Ut denique plena responsio restituatur, fortasse in stropha pro ἀμφίσταται est scribendum περιίσταται; cfr. Suidam s. v. ὄτοβον· περιίσταται διαπρύσιος ὄτοβος.[1]

4—7) Luculentissimum huius classis exemplum est Soph. Oed. rex 1313 : 1321, quo loco, ut vulgo distribuitur, duo dochmii, qui arsibus solutis insignes sunt, et in stropha et in antistropha carent caesura post syllabam tertiam, quae tamen alia distinctione utrobique restituitur. Ita enim locus in editionibus circumfertur distributus:

(ἰὼ σκότου)
νέφος ἐμὸν ἀπότροπον, | ἐπιπλόμενον ἄφατον,
(ἀδάματόν τε καὶ | δυςούριστον [ὄν]).
ant. (ἰὼ φίλος,)
σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίπολος | ἔτι μόνιμος· ἔτι γὰρ
(ὑπομένεις με τὸν | τυφλὸν κηδεύων),

ubi in stropha traditum est ἐπιπλώμενον et ἀδάμαστον, deest ὄν, quod Hermann addidit, in antistropha με pro ἐμέ Erfurdt restituit.

Possit vero eodem iure, quo diiambus ἰὼ σκότου: ἰὼ φίλος, interiectio ἰώ sola praemitti versibus dochmiacis, quod aliis locis haud paucis fieri constat; quod si fit, in omnibus dochmiis, quorum altera longa est soluta, caesura est observata. Distinctio enim haec efficitur:

---

[1] Aliter antistropham restituere student Hartung, Schenkl (Philol. XVII, 241), Goldmann de dochm. usu Soph. p. 78.

(ἰώ) σκότου νέφος ἐμὸν ἀ|πότροπον ἐπιπλόμενον
ἄφατον ἀδάματόν | τε καὶ δυςούριστον ὄν.
ant. (ἰώ) φίλος, σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίπολος ἔτι μόνιμος·
ἔτι γὰρ ὑπομένεις | με τὸν τυφλὸν κηδεύων.

Quae distributio sine dubio gravi interpunctione post vocabulum μόνιμος quo enuntiatum finitur intercedente commendatur. Versus alter constat e dochmio, quem excipit tetrapodia iambica tertio pede syncopata, quae coniunctio occurrit e. g. Aesch. Choeph. 940 : 950 ἔλασε δ' ἐς τὸ πᾶν | ὁ πυθοχρήστας φυγάς: ant. προςαγορεύομεν | βροτοὶ τυχόντες καλῶς, Eur. El. 1152 : 1162 πατρίδα δεκέτεσιν | σποραῖσιν ἐλθόντ' ἐμάν: ant. πόσις, ὅ τί ποτε τὰν | τάλαιναν ἔσχεν κακόν, Phoen. 1287 : 1299, aliis locis, ubi plerique viri docti versum secernunt in duos dochmios iambum includentes. Fortasse omnibus his locis aptius secernitur dochmius a tetrapodia.

8 et 9) Eur. Iph. Taur. 871 et 872 cum vulgo ita distinguantur:

παρὰ δ' ὀλίγον ἀπέφυ|γες ὄλεθρον ἀνόσιον
(ἐξ ἐμᾶν | δαϊχθεὶς χερῶν),

constat locus e dimetro dochmiaco et uno cretico et dochmio, quibus e dochmiis duo priores, qui thesibus solutis decurrunt, caesura post primam thesin carent.

Idem tamen locus potest etiam ita distingui, ut creticus non inseratur, sed praecedat tribus dochmiis isque thesibus solutis insignis: παρὰ δ' ὀλίγον.[1] In primo trium dochmiorum sequentium deest quidem caesura; sed iam Weil aptius verba ita collocari vidit, ut adiectivum a substantivo verbo interposito seiungeretur. Ipse ita transponit verba ἀνόσιον ἀπέφυγες | ὄλε-

---

[1] Minus placet Schoenii et Koechlyi divisio, qui utroque δεῖν' ἔτλαν, quod codd. in versu praecedente exhibent, retento verba παρὰ δ' ὀλίγον cum voce extrema ξύγγονε in versus dochmiaci formam coniungunt, sic scribentes:

ὦ μελέα δεινᾶς | τόλμας· δεῖν' ἔτλαν,
δεῖν' ἔτλαν, ὤμοι | ξύγγονε. παρὰ δ' ὀλίγον,

ubi offendit litterae ε in altero ἔτλαν productio.

θρον sqq. Nos *ὄλεθρον* in initio versus collocantes hos dochmios restituimus:

ὄλεθρον ἀπέφυγες ἀ|νόσιον ἐξ ἐμᾶν
δαϊχθεὶς χερῶν.

§ 14.

Quoniam locos pertractavimus, in quibus aut lectio tradita servanda erat aut nihil mutandum, nisi quod ante nos alii metri causa mutaverunt, nunc eos perlustrabimus locos, quibus facili transpositione caesura post tertiam brevem potest restitui. Sunt vero hi: Soph. El. 1266, Eur. Herc. 745, 1023, Phoen. 299, Bacch. 1007.

1) Soph. El. 1266 legitur cum Dindorfio in plerisque editionibus

τᾶς πάρος ἔτι χάριτος | εἴ σε θεὸς ἐπόρισεν,

cum prima manus scripserit *ἐπόρσεν,* quod ab eadem aliave manu correctum est in *ἐπῶρσεν.*

Quem dochmium quominus statuamus et caesura post tertiam syllabam incisum fuisse et in syllabam ancipitem exiisse ita, ut *θεὸς* per synizesin tanquam una syllaba brevis pronuntiaretur, impedit versus strophae, v. 1246, cuius thesis extrema in duas breves est soluta.

Conicio facili transpositione pronominis *σε* ita esse scribendum:

εἰ θεὸς ἐπόρισεν σ'.[1]

2) Pluribus agendum est de secundo loco graviter corrupto, Eur. Herc. 745, qui cum sit traditus:

πάλιν ἔμολεν, ἃ πάρος (οὔποτε διὰ φρενὸς
ἤλπισεν παθεῖν γᾶς ἄναξ),

facili modo possit sanari ita, ut cum Fixio *ἂν* post *φρενὸς* inseratur et verba *ἔμολε* et *πάλιν* transponantur.

At iam Pflugk recte observavit interpretationi vulgari, quam verba tradita solam admittunt: „Venerunt rursus, quae

[1] Simili modo etiam Bergkium emendasse Goldmann de dochm. usu Sophocl. p. 29 docet, sed ita, ut tripodiam iambicam restitueret hanc:

εἰ θεός ἐπῶρσέ σε.

prius nusquam animo speravit se passurum, domino huius terrae," ut dominus terrae sit Lycus, cui imminere, quam nunquam metuerit, ultionem chorus praedicet, obstare verbum πάλιν. Ad quod tuendum nihili est, quod Matthiae profert, ad πάλιν pertinere idem, quod Spohn lect. Theocr. spec. I p. 32 de αὖθις et ἄψ particulis monuerit, quas poni quando fiat aliquid quod nondum sit factum, per illud autem ipsum, quod fiat, aliud quid in pristinam restituatur condicionem aut quod sit interea factum, iam reddatur irritum. Sententiae vero, quam Pflugk facili mutatione verbi ἤλπισεν in ἤλπισ(α) ἄν infert loco „Rediit, quod nusquam speravi fore, ut mihi contingeret, rex terrae huius" (scil. Hercules), Wecklein in tertia editione obstare verbum παθεῖν recte adnotat. Sed utcunque interpretaris, unum me quidem offendit vocabulum πάρος, quod ad οὔποτ' ἤλπισεν vel ἤλπισ' ἄν additum non solum inutile, sed etiam molestum videtur esse.

Difficultates tolli posse negaverim, nisi, uter hoc loco ab Euripide possit nominari ἄναξ γᾶς, Lycus an Hercules, quaesiverimus.

In priore fabulae parte verbum ἄναξ (v. 589, 602, 707) nec non κοίρανος χθονός (v. 138) Lycum significat. De eodem vero quomodo viri docti potuerint cogitare v. 735 et 736: *Μεταβολὰ κακῶν· μέγας ὁ πρόσθ' ἄναξ | πάλιν ὑποστρέφει βίοτον εἰς Ἅιδαν,* equidem vix intellego. Nam primum offendit epitheton μέγας, tum ὁ πρόσθ' ἄναξ Lycus, dum vivit, inepte appellatur, cum praesertim is v. 768 iterum ἄναξ et ὁ καινὸς quidem nominetur. Hic locus manifesto indicat, quis solus ὁ πρόσθ' ἄναξ possit appellari, Hercules scilicet, qui Lyco ita opponitur, ut hic ὁ καινός, ipse ὁ παλαίτερος ἄναξ nominetur. Iam quae fuerit sententia versuum 735 et 736, verbum πάλιν, in quo neminem virorum doctorum haesisse miror, indicat: Non Lyci morte sed Herculis ex Orco reditu laetatur chorus, quam sententiam effeceris scribendo: *Μεταβολὰ κακῶν· μέγας ὁ πρόσθ' ἄναξ | πάλιν ὑποστρέφει βίοτον ἐξ Ἅιδου.*

Ut iam ad eum locum redeamus, unde progressi sumus, qui in antistropha respondet versibus 735 et 736, vox πάλιν manifestum vestigium mihi videtur continere, hic quoque non

tam gaudio mortis Lyci, quam reditus Herculis motum chorum lacrimas fundere et sententiam illam, quam Pflugk restituit, inesse in versibus. Sed *ὁ γᾶς ἄναξ* simpliciter positum non de Hercule, sed de Lyco modo vidimus posse dici. En, habes, quo referas verbum *πάρος*, quod cum verbo *ἤλπισεν* coniunctum offendit. Hercules, ut in stropha *ὁ πρόσθ' ἄναξ*, ita in antistropha *ὁ πάρος γᾶς ἄναξ* nominatur.

Locus iam ita mihi videtur esse restituendus:

ἔμολε πάλιν ἔμολεν, | οὔποτ' ἂ διὰ φρενῶν
ἤλπισ' ἄν, ὁ | πάρος γᾶς ἄναξ.

3) Eur. Herc. 1023 pro *σὺ δὲ τέκνα τρίγονα τε(κόμενος, ὦ τάλαν)* scripserim:

σὺ δὲ τρί|γονα τέκνα τε(κόμενος, ὦ τάλαν),

qua collocatione apte verbum compositum *τρίγονα* urgetur, cum conferatur hoc loco Hercules, qui tres liberos suos occiderit, cum Procna unius liberi interfectrice.

4) Eur. Phoen. 299 b verba *(τί μέλλεις ὑπώ)ροφα μέλαθρα περᾶν* fortasse ita transponenda sunt

(τί μέλλεις ὑπώ)ροφα περᾶν μέλαθρα,

qua transpositione apte separatur adiectivum a suo substantivo verbo interposito.

5) Eur. Bacch. 1007 *(τὸ σοφὸν οὐ φθόνῳ χαίρω θηρεύου)σα, τὰ δ' ἕτερα μέγαλα* transposuerim ita:

(τὸ σοφὸν οὐ φθόνῳ χαίρω θηρεύου)σα, τὰ δὲ μέγαλ' ἕτερα.

Facili denique mutatione sanantur hi duo loci:

1) Ar. av. 1193 b, ubi pro lectione ita tradita *ὃν Ἔρεβος ἐτέκετο* hoc restituerim; *ὃν Ἔρεβος τέκετο.*[1]
2) Eur. Iph. Taur. 877, qui locus in codicibus et in plerisque editionibus ita legitur:

(τίνα σοι πόρον εὑρομένα) πάλιν ἀπὸ πόλεως (ἀπὸ φόνου πέμψω | πατρίδ' ἐς Ἀργείαν),

quamquam absurdum est *ἀπὸ πόλεως.*

[1] Aoristum augmento syllabico carentem in stropha dochmiaca e. g. adhibuit Euripides Iph. Taur. 854 *ἐγὼ δ' ἁ μέλεος οἶδ', ὅτε φάσγανον δέρᾳ θῆκέ μοι μελεόφρων πατήρ.*

E coniecturis, quas recentiores viri critici temptaverunt, ambigo utrum amplectar Koechlyanam *ἀπὸ ξένας*, ad quod *πολεως* ut glossema sit additum, an eam, quam Wecklein (Stud. zu Eurip. p. 396) proposuit: *αὖ πάλιν ἀπ' ὀλέθρου.*[1]

§ 15.

Ex 39 dochmiis igitur classis III, in quibus videbatur esse omissa caesura post tertiam syllabam brevem (cfr. p. 38), 11 tantum supersunt, 3 Aeschylei, 1 Sophocleus, 6 Euripidei, 1 Aristophoneus, e quibus 7 exhibent incisionem post priorem duarum brevium syllabarum, in quas thesis altera est soluta, id est post quartam dochmii syllabam:

1) Aesch. Suppl. 691 b (*πρόνομα δὲ βοτὰ τῶς*) *πολύγονα τελέθοι,*

2) Ag. 1173 a *ἑπόμενα προτέροις* (*τάδ' ἐφημίσω*), quem locum editores aut cum Pauwio restituerunt ita: *ἑπόμενα προτέροισ(ι τάδ' ἐφεμίσω)* aut cum Weilio ita: *ἑπόμηνα προτέροις* (*τάδ' ἐπεφημίσω*),

3) Eum. 256 b (*λάθῃ φύγδα βὰς*) *ματροφόνος ἀτίτας,*

4) Soph. El. 1246 a *ἀνέφελον ἐπ|έβαλες,* (*οὔποτε καταλύσιμον*),

5) Eur. Or. 177 a *ἐρεβόθεν· ἴθι, μόλε* (*μόλε κατάπτερος*),

6) Hel. 694 b *κακόποτμον ἀραίαν,*

7) Ar. Ach. 390 a *σκοτοδασυπυκνότριχά(τιν' Ἄϊδος κυνῆν)*; duo ante ultimam longam solutam vel post syllabam sextam (et simul post priorem duarum brevium syllabarum, in quas soluta est thesis prima):

8) Eur. Or. 150 b *χρέος ἐμόλετέ ποτε,*

9) Hel. 627 c *περί τ' ἐπέτασα χέρα*[2]*;* duo tantum versus Euripidei exhibent caesuram post secundam thesin solutam (et simul post priorem duarum brevium syllabarum, in quas soluta est thesis prima):

---

[1] Minus placet coniectura Bergkiana: *πάλιν ἀποστελῶ σ'* et Schmidtiana *πάλιν ἀποπρὸ νεὼ σ'.* [2] Ita Hermannus scripsit, cum traditum esset *περιπετάσασα χέρα.*

10) Eur. Or. 150a *λόγον ἀπόδος ἐφ' ὅ τι (χρέος ἐμόλετέ ποτε),*
11) Hel. 696 *ὅτε μέλαθρα λέχεά τ'(ἔλιπον οὐ λιποῦσ').*

Hic numerus exiguus non solum dochmiorum post syllabam quartam, sed etiam dochmiorum post secundam thesin solutam incisorum, quo loco dochmiorum et forma primitiva et thesi prima sola soluta insignium maximam partem caesuram exhibere ostendimus, satis demonstrare mihi videtur poetas consulto et abstinuisse in dochmiis thesibus solutis decurrentibus hac caesura et incidisse omnes hos dochmios post primam thesin.

Cur autem in hac dochmiorum classe a regula generali recesserint poetae, vix aliam puto causam posse reperiri, quam quod necesse fuerit vacuo tempore compensari arsin inter duas theses solutas per syncopam sublatam.

Stabilitur igitur denuo coniectura nostra, pede dochmio qui dicitur effici tripodiam iambicam syncopa arseos secundae conspicuam.

Paucos illos versus undecim, qui huic coniecturae obstare videntur, ne opus quidem est omnes mutari. Possint enim ii, qui a syllaba brevi incipiunt, esse tripodiae iambicae primo pede syncopatae (∧ ⏖ ⏑ ⏖ ⏑ ⏒), quos versus haud raro occurrere consociatos dochmiis infra exponetur. Favet autem huic explicationi, quod nullus horum versuum cohaeret cum versu praecedente eiusdem vocabuli vinculo, sed omnes a prima novi vocabuli syllaba incipiunt, ut quominus initio versus pausa statuatur, nihil impediat. Nec dubitamus hoc modo explicare versus, qui in canticis occurrunt, quorum dochmiis etiam aliae tripodiae iambicae aut *ὁλόκληροι* aut extra pedem secundum syncopatae admixtae sunt. Itaque illum versum ex Aesch. Ag. prolatum:

1173a *ἑπόμενα προτέροις* nec non strophicum:
1162 *τί τόδε τορὸν ἄγαν (ἔπος ἐφημίσω;),*

a quo altera pars strophae continens chori cantum incipit, ita describemus ∧ ⏖ ⏑ ⏖ ⏑ —, cum praesertim etiam prior pars, quae vaticinia Cassandrae complectitur, a tripodia iambica incipiat:

v. 1156a (ἰώ) *γάμοι γάμοι Πάριδος* (*ὀλέθριοι φίλων*).
ant. 1167 (ἰώ) *πόνοι πόνοι πόλεος* (*ὀλομένας τὸ πᾶν*).

Idem cadit in versus tres, quos ex Eur. Or. attuli, qui in cantico leguntur, cuius initium facit tripodia iambica primo pede syncopata ∧– | ◡ — | ◡ —

v. 140 *σῖγα σῖγα, λεπ*(*τὸν ἴχνος ἀρβύλης*).
ant. 153 *πῶς ἔχει; λόγου* (*μετάδος, ὦ φίλα*).

Hanc unius alteriusve ex illis undecim dochmiis rationem esse persuasum habeo ac perpaucos superesse, in quibus mutatione indigeat lectio tradita.

Probatur igitur omnino haec regula, in versibus dochmiacis thesibus solutis decurrentibus fieri caesuram post tertiam syllabam. Omnes coniecturae, quibus dochmii hac forma insignes efficiuntur carentes illa caesura, ob id ipsum sunt reiciendae velut Aesch. Ag. 1410, ubi hoc est traditum:

δαμοθρόους τ' ἀρὰς
ἀπέδικες ἀπέτεμες· ἄπολις δ' ἔσει,

et Weiliam coniectura: (*δαμόθροός γ' ἀρὰ*) *σ' ἀπέδικέ σ' ἀπέταμεν* et quod Dindorf in adnotat. poet. scaen. Graec. proponit:

(*θαμόθροός σ' ἀρὰ*) *ἀπέδικεν ἀπέταμεν* (*ἀπόπολις δ' ἔσει*).

Fortasse facili mutatione lectionis Weilianae scribendum est:

σ' ἀπέδικέν σ' ἀπέταμ' | ἀπόπολις δ' ἔσει.

Item Soph. Oed. R. 1350, ubi traditum est:

(*ὄλοιθ', ὅςτις ἦν, ὃς ἀγρίας πέδας*) *νομάδος ἐπιποδίας* (*ἔλαβέ μ' ἀπό τε φόνου*),

irrita est et Elmsleiana coniectura, quam Dindorf recepit:

νομάδ' ἐπιποδίας

et Bothiana, quae Bergkio et Hartungo est probata:

νομὰς ἐπιποδίας.

Item Ar. av. 1265 (*μηδέ τιν' ἱερόθυτον*) *ἀνὰ δάπεδον ἔτι* non cum Meinekio *ἂν* ante *ἔτι* inserendum est ad dochmium explendum, sed fortasse cum Christio (Metr. 2. p. 439) scribendum

ἀνὰ [*τὸ*] *δάπεδον ἔτι.*

§ 16.

Nunc perlustremus pauca dochmiorum exempla, quorum thesis secunda sola est soluta. Ne in horum quidem fere ullo omissam esse caesuram ante thesin solutam (id est post syllabam secundam) par est. Exempla vero haec sunt:

1) Aesch. Sept. 86 b *θεαί τ', ὀρόμενον*, nisi pro *ὀρόμενον* malis legere *ὄρμενον* || 2) 127 a *σύ τ' ὦ Διογενὲς* || 3) Suppl. 430 b *δίκας ἀγομέναν* || 4) ant. 435 b *μένει δορὶ τίνειν* || 5) 635 b *κτίσαι μάχλον Ἄρη* || 6) ant. 648 b (*δυςπόλεμον, τὸν οὔ*)*τις ἂν δόμος ἔχοι* || 7) et 8) Eum. 791 a : 821 a *ἰὼ μεγάλα τοι* || 9) Soph. Ai. 879 b *τίς ἂν φιλοπόνων* || 10) Ant. 1289 *τί φῄς, τίνα λέγεις* (*νέον μοι νέῳ*[1]) || 11) Eur. Ion. 784 a *πῶς φῄς; ἄφατον ἄρ*(*ρητον ἀναύδητον*) || 12) Troad. 247 *τοὐμὸν δὲ τίς ἄρ' ἔλα*(*χε τέκος, ἔννεπε*) || 13) Hel. 655 b (*ἐμὰ δὲ δάκρυα χαρ*)*μονᾶν πλέον ἔχει* || 14) Iph. Taur. 840 *πρόσω τάδ' ἐπέβα*, quod Nauck et Weil ita transponunt: *τάδ' ἐπέβα πρόσω* || 15) Or. 146 a *λεπτοῦ δόνακος, ὦ* || 16) ant. 158 a *ὕπνου γλυκυτάταν* || 17) 344 a *λάβροις ὀλεθρίοι*(*σιν ἐν κύμασιν*) || 18) 1267 *κόρας διαδότε δι*(*ά* eqs. cfr. p. 57) || 19) 1306 a *δόρει*[2] *παρὰ ποταμόν* || Huc addiderim hos versus Sophocleos a me supra restitutos (p. 48) 20, et 21, Soph. Oed. rex 1313 : 1320 (*ἰὼ*) *σκότου νέφος ἐμὸν ἀ*(*πότροπον, ἐπιπλόμενον*) ant. (*ἰὼ*) *φίλος, σὺ μὲν ἐμὸς ἐ*(*πίπολος ἔτι μόνιμος*) et 22) Euripideum Hel. 650 *πόσιν* [*πόσιν*] *ἔχομεν* (cfr. p. 43.)

Tres versiculi, qui huic regulae obstare videntur, Aesch. Eum. 840 b : 873 b (*πνέω τοι μένος*) *ἅπαντά τε κότον*, Eur. Hipp. 815 c (*ἀνοσίῳ τε συμφορᾷ σᾶς χερὸς*) *πάλαισμα μελέας*, ut taceam quam male ex parte traditi sint, contenderim non dochmios esse, sed tripodias iambicas tertio pede syncopatas (◡ — ◡ ◡◡ ⌞—).[3] Ceterum non male Engerus locum Euripideum sic restituit (Philol. XII p. 418):

(*ἀνοσίῳ τε συμφορᾷ σᾶς πάλαι*)*σμα μελέας χερός.*

---

[1] Sic Hermannus restituit dochmios ita traditos: *ὦ παῖ τίνα λέγεις μοι νέον λόγον.* [2] *δόρει* Hermannus scripsit pro *δορὶ* tradito. [3] De hac forma cfr. § 18.

DE CHORIAMBO ET IONICO A MINORE DIIAMBI LOCO POSITIS

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE

ACADEMIAE WILHELMAE ARGENTINENSIS

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

IOHANNES LUTHMER
HANNOVERANUS.

ARGENTORATI
APUD CAROLUM I. TRUEBNER.
MDCCCLXXXIV.

Aulae Vimariensis officina typographica.

Ante hos decem annos, cum Argentorati Guilelmi Studemundi scholis metricis interessem, ille vir doctissimus auditores docere solebat ab iis hominibus doctis, qui nuper metricae disciplinae operam dedissent, in explicandis poetarum Graecorum canticis quantitatem quidem syllabarum satis respici, non pari modo ictum totius coli periodive, ut e. g. tetrameter iambicus acatalectus, cui saepe hos ictus tribuendos esse docuit

⏑ –̀ ⏑ –́ ⏑ –̏ ⏑ –̋, ⏑ –̀ ⏑ –́ ⏑ –̏ ⏑ –̋,

confunderetur cum tetrametro trochaico catalectico praecedente anacrusi

[⏑] – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –,

quamvis ad hunc versum vulgo non iidem ictus quadrent, qui ad tetrametrum iambicum

[⏑] –̀ ⏑ –́ ⏑ –̏ ⏑ –̋ ⏑ –̀ ⏑ –́ ⏑ –̏ ⏑ –̋,

sed hi potius [1]):

–̋ ⏑ –̏ ⏑ –́ ⏑ –̀ ⏑ –̋ ⏑ –̏ ⏑ –́ ⏑ –̀

Maximi autem momenti in pertractanda hac quaestione id quoque esse docuit Studemundus, quod pro duobus iambis apud poetas Graecos haud raro legatur modo choriambus – ⏑ ⏑ – modo ionicus a minore ⏑ ⏑ – –. Qui pedes cur immixti sint versibus iambicis, explicari nullo modo posse, nisi saepe hos ictus ⏑ –̀ ⏑ –́ iustos fuisse putaris, non ⏑ –́ ⏑ –̀ trochaico metro aptos.

Et profecto leguntur choriambi non solum in canticis, sed etiam in diverbii trimetrorum initio. Veluti Aesch. sept. 547[2]) (= 530 ed. Kirchhoff)

---

[1]) cf. ea, quae Studemundum secutus nuperrime exposuit F. Vogt: de metris Pindari quaestiones tres; in diss. philol. Argent. vol. IV p. 8 sq.

[2]) Poetas scaenicos (Aeschylum, Sophoclem, Euripidem, Aristophanem) citavi secundum Dindorfii editionem quintam Lipsiae 1869; poetas

Παρθενοπαῖος Ἀρκάς. ὁ δὲ τοιόσδ' ἀνὴρ
syllabae *Παρθενοπαῖ-* diiambi locum explent.

Ab eodem nomine trimetrum iambicum incohavit Euripides suppl. 889

Παρθενοπαῖος εἶδος ἐξοχώτατος.

Praeterea primi diiambi locum in trimetro choriambus occupat Aesch. sept. 488

Ἱππομέδοντος σχῆμα καὶ μέγας τύπος

et Soph. fr. 785

Ἀλφεσίβοιαν, ἣν ὁ γεννήσας πατήρ.

Nec tamen intra celeberrimam illam, quam nominibus propriis in omni metrorum genere vindicabant, licentiam cohibuerunt poetae scaenici hunc choriambi usum. Itaque initio trimetri iambici bis legitur: *εἶεν, ἀκούω:* Aesch. Choeph. 657

εἶεν, ἀκούω· ποδαπὸς ὁ ξένος; πόθεν;

et Aristoph. pac. 663

εἶεν, ἀκούω· ταῦτ' ἐπικαλεῖς; μανθάνω.

Praeterea Aesch. Choeph. 1049 hic trimeter legitur:

φαιοχίτωνες καὶ πεπλεκτανημέναι.

Nec dissimiliter Alcaeus dixisse videtur fr. 18, 1

ἀσυνέτημι τῶν ἀνέμων στάσιν

– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑⏑ – ⏑ ⏓

Hic locis alii alio modo choriambum explicare vel removere conati sunt. Velut Priscianus[1]) Heliodori nisus auctoritate a trochaeo pro iambo incepisse trimetros apud Aeschylum (sept. 488) et Sophoclem (fr. 785) tradit. Choeph. 657 et Pac. 663 extiterunt qui aut *εἶεν γ'* legendum aut interpunctionis vi effectum esse putarent ut syllaba brevis *-εν* produceretur. Similiter Alc. fr. 18, 1 modo *ἀσυννέτημι* modo *εὖ συν(ν)έτησα* lectionem commendavit Bergkius.

---

lyricos secundum Bergkii editionem quartam Lipsiae 1878—1882; poetarum tragicorum fragmenta secundum Nauckii editionem Lipsiae 1857; comicorum antiquorum fragmenta secundum Kockii editionem (vol. I) Lipsiae 1880.

[1]) vol. II ed. Hertz pag. 427 sq.

Ab his locis ordienti mihi operae pretium esse visum est accuratius perscrutari, a quibus poetis et quibus condicionibus diiambus choriambo aut ionico admisso variatus sit. Nec tamen omnes quaestiones, quae in hac disputatione attingi possunt, solvere mihi proposui, sed satis habui materiam undique collectam in medio posuisse, qua spero fore ut ii homines docti utantur, qui posteriore tempore his disquisitionibus operam impertient.

Cap. I.

DE USU CHORIAMBI.

§ 1.

Plerique hodie consentiunt choriambum nihil aliud esse quam dipodiam dactylicam catalecticam, id est –́⏑⏑– positum esse volunt pro –́⏑⏑, –́. Satis est unius Westphalii[1]) exemplum proferre, qui –⏑⏑–⏑⏑–⏑– primum glyconeum catalecticum vocat atque –⏑⏑––⏑⏑– aeque ac –⏑–⏑–⏑⏑– iis numeris attribuit, quibus a scriptoribus de re metrica logaoedorum nomen datum est. Aliorsum ducimur Studemundi sententia, qui non pauca quidem cola formae –⏑⏑– ita ad logaoedos referenda esse concedit, ut schema –́⏑⏑– dipodiam logaoedicam catalecticam efficiat; alibi tamen, ac maxime in iamborum vicinia, cum in multis versibus iambicis *κατὰ συζυγίαν* compositis levior ictus ` priorem, fortior ´ posteriorem dipodiae iambicae (⏑–̀⏑–́) locum occupet, facile fieri potuisse censet, ut, mutatis syllabis ⏑–̀ in –̀⏑, ex diiambo efficeretur choriambus –̀⏑⏑–́ (quem ascendentem nominare solebat, ne cum descendente –́⏑⏑–̀ ac trochaicis numeris cognato confunderetur), itemque ut, syllabis –̀⏑ mutatis in ⏑–̀, ex diiambo efficeretur ionicus a minore ⏑⏑–̀–́, fortioris metrici ictus sede neque hic neque illic mutata.

Videamus nunc, quomodo ad hanc sententiam quadrent ea, quae de choriambo protulit Hephaestion saeculo p. Chr.

---

[1]) Westphal, griechische Metrik II² (1868) p. 718.

n. altero, qui de choriambo in nono capite enchiridii egit atque his verbis initium capitis fecit: [1]) *τὸ χοριαμβικὸν συντίθεται μὲν καὶ καθαρόν, συντίθεται δὲ καὶ ἐπίμικτον πρὸς τὰς ἰαμβικάς*, ad quae verba scholia vetustiora A haec exhibent: [2]) *τὸ χοριαμβικὸν δέχεται τὸν χορίαμβον καὶ τὰς ἰαμβικὰς συζυγίας· . . . Γίνεται δὲ καὶ διαλυομένης τῆς πρώτης μακρᾶς εἰς δύο βραχείας πεντασύλλαβος ἐκ χορείου καὶ ἰάμβου· ὅθεν ἴσως καὶ χοριαμβικὸν ἐκλήθη.* Conf. etiam schol. ad cap. 16 *περὶ πολυσχηματίστων:* [3]) *ὑπερτιθεμένου γὰρ τοῦ τῆς μακρᾶς χρόνου ἐν τῷ ἰαμβικῷ γίνεται χοριαμβικὸν σχῆμα.* Hanc explicationem Studemundus suam esse voluit, nisi quod Hephaestionem in eo vituperavit, quod choriambum ex ⏑⏑⏑⏑– ortum esse contendit; figuram ⏑⏑⏑⏑– enim non tam ⏑͡⏑⏑⏑– intellegendam esse quam ⏑⏑̀͡⏑⏑–́, ut esset solutio diiambi ⏑–̀⏑–́.

Optime quadrat ad haec Hephaestionis verba poetarum usus. Prima inter eos poetas, quorum carmina adhuc extant, Sappho usa est choriambo atque *ἐπιμίκτῳ πρὸς τὰς ἰαμβικάς* in tetrametro catalectico: fr. 60 [4])

Δεῦτέ νυν ἄβραι Χάριτες καλλίκομοί τε Μοῖσαι.

–⏑⏑–, –⏑⏑–, –⏑⏑–, ⏑––;

⏑–– enim nihil aliud est nisi dipodia iambica catalectice ⏑–– pro ⏑–⏑– cadens.

Item fr. 61

Πάρθενον ἀδύφωνον

–⏑⏑–, ⏑–⏑̱

choriambus cum dipodia iambica catalectica coniunctus est; secundum Bergkii sententiam hoc fragmentum ad idem carmen pertinet ad quod fr. 60.

Quater iste versiculus –⏑⏑–, ⏑–– usurpatus est in fr. 99

Ὄλβιε γάμβρε, σοὶ μὲν
δὴ γάμος, ὡς ἄραο,

---

[1]) Hephaest. p. 30 ed. Westphal, quam editionem in laudando Hephaestione ubique secutus sum.

[2]) Hephaest. p. 179.

[3]) Hephaest. p. 212.

[4]) Hephaest. p. 31. Westphal II [2] p. 766.

ἐκτετέλεστ', ἔχης δὲ
πάρθενον, ἂν ἄραο.

Cuius fragmenti binis versiculis singulos versus longiores effici voluerunt Gaisfordius et Westphalius (in ed. Hephaest. p. 57) et Bergkius (poet. lyr. III p. 123), quamquam Hephaestion ipse ἐκ χοριαμβικῶν ἑφθημιμερῶν τῶν εἰς τὴν ἰαμβικὴν καταkλεῖδα fragmentum illud compositum appellat, consentiente scholio Hephaestioneo p. 211 (ubi pro πέντε legendum est τέσσαρα).

Sane quidem duo eiusmodi cola uno versu comprehunduntur in fr. 100 [1])

Μελλίχροος δ' ἐπ' ἱμέρτῳ κέχυται προσώπῳ,

ubi non congruit finis vocabuli cum fine coli.

In Alcaei fragmentis duo extant ex solis choriambis composita: fr. 88

Μηδ' ὀνίαις τοῖς πέλας ἄμμεων παρέχην
– ◡◡ –, – ◡◡ –, – ◡◡ –

et fr. 90 Ἐρραφεώτου γὰρ ἄναξ
– ◡◡ –, – ◡◡ –,

quae ex veris choriambis constare, non logaoedica esse et Sapphonis exemplo docemur et multis Anacreontis versibus.

Leguntur enim inter Anacreontis fragmenta choriambi pro diiambo ἐπίμικτοι πρὸς τὰς ἰαμβικάς: fr. 22 [2])

Σίμαλον εἶδον ἐν χορῷ πηκτίδ' ἔχοντα καλήν
– ◡◡ –, ◡ – ◡ –, – ◡◡ –, ◡ – – ;

fr. 23 [3])

Ἐκ ποταμοῦ 'πανέρχομαι πάντα φέρουσα λαμπρά
– ◡◡ –, ◡ – ◡ –, – ◡◡ –, ◡ – ⏒;

fr. 26 Χεῖρά τ' ἐν ἠγάνῳ βαλεῖν
– ◡◡ –, ◡ – ◡ –;

fr. 27 Ἥλιε καλλιλαμπέτη
– ◡◡ –, ◡ – ◡ –;

---

[1]) Cf. Hephaest. p. 67. schol. A p. 211.
[2]) Hephaest. p. 56. Westphal II [2] p. 769, 770.
[3]) Hephaest. p. 31.

fr. 29 ...... ἐγὼ δ' ἀπ' αὖτις φύγον ὥστε κόκκυξ
[⏓ ⏕ ⏕ ⏓], ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –;

fr. 57

Φίλη γὰρ εἶ ξένοις, ἔασον δέ με διψῶντα πιεῖν
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –.

Ex solis choriambis adiecta dipodia iambica catalectica hi praeterea versus constant:

fr. 28 [1])

Ἀσπίδα ῥίψας ποταμοῦ καλλιρόου παρ' ὄχθας
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –;

fr. 31 (trim. choriamb. catalect.) [2])

Δακρυόεσσάν τ' ἐφίλησεν αἰχμάν
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –;

fr. 34 *Εἶμι λαβὼν ἐς Ἥρης*
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

In fr. 33 [3])

οὐδ' ἀργυρέη κω τότ' ἔλαμπε πειθώ
[⏓ ⏕ ⏕]–, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –

prima versus syllaba certo ad priorem versus partem, quae servata non est, pertinuit; item fr. 60

Καί μ' ἐπίβωτον κατὰ γείτονας ποιήσεις
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, –[⏓ ⏕ ⏓]

post syllabam ultimam vel anapaestus excidit vel creticus.

Ex poetis Alexandrinis pauca exempla proferenda sunt:

Callimachvs carmen, cui titulus erat *Βράγχος*, totum pentametris choriambicis catalecticis constare voluit; cuius

---

[1]) Christ, die rhythmische Continuität der griechischen Chorgesänge (München 1878) p. 14 secundum *α* in *ἀσπίδα* productum esse opinatur totumque versum logaoedicis attribuit his verbis: 'wie sich denn in der That mehrere choriambische Verse ganz deutlich als synkopirte Logaoeden kundgeben, z. B. *ἀσπίδα κτλ.*

– ⏑ – ⏑̄ | – ⏑ ⏑ ⊔ | – ⏑ ⏑ – ⏑ | – –'.

Eodem modo idem Anacreontis fr. 22 tractandum esse arbitratur. At nisi quis omnes choriambos generi logaoedico attribuendos esse censeat, Christius vix inveniet qui sibi adstipuletur.

[2]) Westphal II [2] p. 765.

[3]) Westphal II [2] p. 765.

hic servatus est versus primus (cf. editionis Schneiderianae tom. II fr. 36):

Δαίμονες εὐυμνότατοι, Φοῖβέ τε καὶ Ζεῦ, Διδύμων γενάρχαι

– ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – –.

Simmias in carminibus figuratis, quae inscribuntur *αἱ πτέρυγες Ἔρωτος* et *ὁ πέλεκυς*, choriambis usus est ita, ut non immisceret dipodias iambicas nisi in versuum clausula, quam constanter effici voluit dipodia iambica catalectica: itaque satis erit e. g. Alarum versum longissimum laudare:

Λεῦσσέ με τὸν Γᾶς τε βαθυστέρνου ἄνακτ' Ἀκμονίδαν τ' ἄλλυδις ἑδράσαντα

– ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑̄

id est hexametrum choriambicum catalecticum, a quo poeta per pentametrum tetrametrum trimetrum dimetrum ad hunc descendit versiculum:

δι' αἴθρας

⏑ – –

id est ad dipodiam iambicam catalecticam.

Philisci servati sunt versus hi:

Τῇ χθονίῃ μυστικὰ Δήμητρί τε καὶ Περσεφόνῃ καὶ Κλυμένῳ τὰ δῶρα

et

Καινογραφοῦς συνθέσεως τῆς Φιλίκου, γραμματικοί, δῶρα φέρω πρὸς ὑμᾶς.

– ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑ ⏓.

Accidit in paucis ex Anacreonteis, quae appendicis loco adiecta sunt Anthologiae Palatinae, ut hemiiambis, si codici fides habenda est, immiscerentur choriambi. Confer carmen 37 (codicis Palatini numeros servo):

[Φιλῶ γέροντα τερπνόν,
φιλῶ νέον χορευτήν·]
ἂν δ' ὁ γέρων χορεύῃ,
[τρίχας γέρων μέν ἐστιν,]
τὰς δὲ φρένας νεάζει.

⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏓
⏑ – ⏑ –, ⏑ – –
– ⏑⏑ –, ⏑ – –
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏓
– ⏑⏑ –, ⏑ – – an – – ⏑ –, ⏑ – –.

Difficilius iudicium est de carminibus 45 et 49, quae librariorum neglegentia deformata esse videntur.

Etiam maior est numerus stropharum ex poetarum TRAGICORUM et COMICORUM fabulis petitarum, quae diiambi loco choriambum admissum habent. Nam ut omittam duas illas strophas, quarum metrum valde dubites num numero ascendenti aptum sit:

Aesch. Prom. 545—552 = 553—560 [1]) et
Aesch. Pers. 633—639 = 640—647 [2]),

nec non Aesch. Eum. 381 —388 = 389—396,[3]) tamen haec certa exempla proferenda sunt:

Primo loco commemorandi sunt AESCHYLI Agamemnonis versus 445—451 = 464—470:

στένουσι δ' εὖ λέγοντες ἄν-
δρα τὸν μὲν ὡς μάχης ἴδρις,
τὸν δ' ἐν φοναῖς καλῶς πεσόντ'
ἀλλοτρίας διαὶ γυναι-
κός. τάδε σῖγά τις βαΰ-
ζει. φθονερὸν δ' ὑπ' ἄλγος ἕρ-
πει προδίκοις Ἀτρείδαις.

⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑̲ [4]),

in quibus choriambi dipodiis iambicis puris admixti leguntur.

[1]) Christ, Metrik der Griechen und Römer² p. 568 metrum versus 551 = 560 dactylo-trochaicum esse vult. Conradt, die Abtheilung lyrischer Verse im griechischen Drama etc. I (Berolini 1879) p. 145 metrum logaoedicum mavult.

[2]) Logaoedicam hanc stropham appellat Westphal II² p. 833. Cf. etiam Conradt, lyr. Verse, p. 129; Bernhardi, de tones in mediis syncopatis usu Aeschyleo (Progr. Chemnitz. 1879) p. 16; J. H. Heinr. Schmidt, die Eurhythmie in den Chorgesängen der Griechen (Leipzig 1868) p. 356.

[3]) Huius strophae duo versus ultimi in unum coniungendi mihi videntur.

[4]) Aliam metri formam malunt Christ, Metrik¹ p. 553, qui glyconeos statuit, similiter idem: die Continuität etc. p. 55; Westphal II² p. 523

Praeter hanc nullam deprehendi in Aeschyli fabulis stropham, in qua choriambus cum iambicis dipodiis integris consociaretur. Multa autem extant exempla, quibus aliis versibus intermixti sunt choriambi, quorum tamen partem pro logaoedicis dipodiis catalecticis haberi posse concedendum est. Notavi hosce:

suppl. 538—546 = 547—555.

[παλαιὸν δ' εἰς ἴχνος· μετέσταν
ματέρος ἀνθονόμους ἐπωπάς,
λειμῶνα βούχιλον, ἔνθεν Ἰὼ
οἴστρῳ ἐρεσσομένα
φεύγει ἁμαρτίνοος,
πολλὰ βροτῶν διαμειβομένα]
φῦλα, διχῇ δ' ἀντίπορον 544.
γαῖαν ἐν αἴσᾳ διατέμνουσα πόρον κυματίαν ὁρίζει·

Exit igitur haec stropha logaoedica in hos versus:

– ∪ ∪ –, – ∪ ∪ –,
– ∪ ∪ –, – ∪ ∪ –, – ∪ ∪ –, – ∪ ∪ –, ∪ – –,

quos Westphalius II² p. 831 et Christius ² p. 466 choriambicos i. e. logaoedicos esse volunt.

Hos quoque versus

Agam. 770—771 = 780—781

θράσος μελαίνας μελάθροισιν Ἄτας,
εἰδομέναν τοκεῦσιν

∪ – ∪ –, – ∪ ∪ –, ∪ – ⏓
– ∪ ∪ –, ∪ – ⏓

Westphal,[1]) J. H. Heinr. Schmidt,[2]) Bernhardi [3]) logaoedicos vocant, quamvis choriambos ascendentes statuere vix minore iure liceat, cum praesertim iambi praecedere videantur.

Agam. 437, 7—9 ionicos ordines iambicis admixtos esse putat. Hermannus, Enger, J. H. H. Schmidt ionicos refractos subesse suspicantur, Bernhardi (de tones usu p. 21) glyconeos. At verisimile non est in tam parvo systemate descendentes versus cum iambicis et ionicis dipodiis esse mixtos.

[1]) Metrik II² p. 533.

[2]) Eurhythmie p. 175.

[3]) De tones usu p. 13.

Inter versus ex iambis maximam partem compositos choriambus pro diiambo legitur

Choeph. 42—53 = 54—65:

[τοιάνδε χάριν ἀχάριτον ἀπότροπον κακῶν,
ἰὼ γαῖα μαῖα, μωμένα μ' ἰάλλει
δύσθεος γυνά· φοβοῦμαι δ' ἔπος τόδ' ἐκβαλεῖν.
τί γὰρ λύτρον πεσόντος αἵματος πέδοι;
ἰὼ πάνοιζυς ἑστία,
ἰὼ κατασκαφαὶ δόμων.
ἀνήλιοι βροτοστυγεῖς]
δνόφοι καλύπτουσι δόμους
[δεσποτῶν θανάτοισι.]

cuius strophae versus 52 = 64 a Westphalio[1]) et Bernhardio[2]) aeque atque versus ultimus logaoedicus nominatur.

Eum. 550—557 = 558—565.

[ἑκὼν δ' ἀνάγκας ἄτερ δίκαιος ὢν οὐκ ἄνολβος ἔσται,
πανώλεθρος [δ'] οὔποτ' ἂν γένοιτο.
τὸν ἀντίτολμον δέ φαμι παρβάταν
[◡ –]τὰ πολλὰ παντόφυρτ' ἄνευ δίκας
βιαίως ξὺν χρόνῳ καθήσειν,]
λαῖφος ὅταν λάβῃ πόνος θραυομένας κεραίας.

Hoc loco finis strophae ex iambis constantis, qui tones artificio variati sunt, hoc versu efficitur:

– ◡ ◡ –, ◡ – ◡ –, – ◡ ◡ –, ◡ – –,

quem scholiasta quoque χοριαμβικὸν vocat.[3])

Simili quo Aeschylus modo Sophocles choriambo usus est in strophis componendis. Cuius poetae nulla quidem stropha iambica extat, quae nullam aliam formam diiambi variati praebeat nisi choriambum. Unius tamen strophae male traditae maior pars iambis constat, quibus choriambi intermixti sunt, siquidem contextui verborum a Dindorfio audacter constituto fides habenda est:

---

[1]) Metrik II² p. 534.
[2]) De tones usu p. 13.
[3]) Schol. περὶ μέτρων III p. 530 in ed. Dind. Oxon. 1851.

Oed. Col. 1688—1696 = 1715—1723.[1])

ΙΣ. [*οὐ κάτοιδα. κατά με φόνιος Ἀΐδας ἕλοι πάρος*]
τάλαιναν· ὡς ἔμοιγ' ὁ μέλλων βίος οὐ βιωτός.
ΧΟ. *ὦ διδύμα τέκνων ἀρίστα, τὸ φέρον ἐκ θεοῦ καλῶς*
μηδὲν ἄγαν φλέγεσθον· οὔ τοι κατάμεμπτ' ἐβήτην.

– ⏑ –, ⏑ ⏖ ⏑ ⏖, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏓
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏖ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – –.

Uno versu comprehendendi sunt in hac stropha versus 1692 et 1693 (contra sentiente Dindorfio); Brambachius praeter versum 1692 antecedentem quoque et insequentem in binos versus dividit finibus colorum post *μελ* | et *οὔ* | indicatis.

Ceteri choriambi, quos in Sophoclis strophis deprehendi, aliis versibus admixti sunt, ut compluribus locis dubitari possit, an vere diiambi loco positi sint:

Aiac. 364—378 = 379—393:

Constat stropha dochmiacis, iambicis, logaoedicis versibus, choriambis autem variatos esse iambos censeo hos:

μεθῆκα τοὺς ἀλάστορας
ἐν δ' ἑλίκεσσι βουσὶ καὶ κλυτοῖς πεσὼν αἰπολίοις
ἐρεμνὸν αἷμ' ἔδευσα.

⏒ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ ⏓
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏓.

Duos versus ultimos iambicochoriambicos esse, syllaba longa, quae in antistropha brevi strophae syllabae respondet, probatur:

- *σὶ καὶ κλῦτοῖς πεσὼν αἰπολίοις*
- *τε δι⟨σ⟩σάρχας ὀλέ⟨σ⟩σας βασιλῆς*
. . . ⏑ –, ⏒ – ⏑ –, – ⏑⏑ –.

Philoct. 687—690 = 702—705

πῶς ποτε πῶς ποτ' ἀμφιπλήκτων ῥοθίων μόνος κλύων,
πῶς ἄρα πανδάκρυτον οὕτω βιοτὰν κατέσχεν·[2])

[1]) Westphal II² p. 551, 552; Brambach p. 28.

[2]) Hos versus logaoedicos vocant Westphal² p. 835, Brambach p. 164, Christ Metrik² p. 538.

in fine strophae maximam partem logaoedicae haec metrica forma usurpata est

– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑̄,

quae nescio an logaoedicis potius numeris dimetienda sit.

Antig. 604—614 = 615—625

[τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀνδρῶν
ὑπερβασία κατάσχῃ,
τὰν οὔθ' ὕπνος αἱρεῖ ποθ' ὁ παντογήρως]
οὔτ' ἄκοποι θεῶν νιν
μῆνες, ἀγήρως δὲ χρόνῳ δυνάστας
[κατέχεις Ὀλύμπου]
μαρμαρόεσσαν αἴγλαν

post versus logaoedicos ascendentes in versibus quarto et septimo haec forma admissa est:

– ⏑⏑ –, ⏑ – –, in versu quinto haec:
– ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – –.[1])

In epodi Philoct. 1170—1185 ex ascendentibus versibus (iambicis et logaoedicis) constantis exitu leguntur hi versus:

ΦΙ. μὴ πρὸς ἀραίου Διός, ἔλθῃς, ἱκετεύω. *ΧΟ.* μετρίαζε.[2])
ΦΙ. ὦ ξένοι,
μείνατε, πρὸς θεῶν. *ΧΟ.* τί θροεῖς;

– ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ | – ⏑ –
– ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –.

In initio strophae, e glyconeis versibus qui dicuntur formatae, choriambus legitur

Antig. 781—790 = 791—800, ubi

versibus logaoedicis ascendentibus praemittuntur hi versiculi:

Ἔρως ἀνίκατε μάχαν,
Ἔρως, ὃς ἐν τ' ἀνδράσι πίπτεις,
[ὃς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
νεάνιδος ἐννυχεύεις, κ. τ. λ.

⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –, –.

[1]) Ceterum cf. Christ, Metrik^2 p. 465 „selbständiger choriambischer Trimeter mit logaoedischem Ausgang". Brambach p. 127.

[2]) Aliter de hoc versu iudicat Christ, Metrik^2 p. 461.

Westphalius II² p. 842 hos versus choriambicodiiambicos appellat. Syllaba autem longa, quae abundat in fine versus secundi, docemur maiorem pausam locum habuisse.

Philoct. 1095—1100 = 1116—1121

post versus logaoedicos ascendentes, ut videtur, sequitur versus hic:

τοῦ πλέονος δαίμονος εἵλου τὸ κάκιον ἀντί 1100
– ∪∪ –, – ∪∪ –, – ∪∪ –, ∪ – –.

Philoct. 1123—1145 = 1146—1168

in media stropha, quae ex versibus logaoedicis maximam partem constat, hi occurrunt versus:

ὁρῶν μὲν αἰσχρὰς ἀπάτας, στυγνὸν δὲ φῶτ᾽ ἐχθοδοπόν, 1136
μυρί᾽ ἀπ᾽ αἰσχρῶν ἀνατέλλονθ᾽ ὃς ἐφ᾽ ἡμῖν κάκ᾽ ἐμήσατ᾽, ὦ Ζεῦ.[1])
∪ – ∪ –, – ∪∪ –, ∪ – ∪ –, – ∪∪ –,
– ∪∪ –, – ∪∪ –, – ∪∪ –, – ∪∪ –, ∪ – ⏓.

Non discrepat cum hac Aeschyli et Sophoclis consuetudine Euripidis usus in adhibendis choriambis. E choriambis et diiambis solis fragmentum 432 (ad Hippolytum pertinens) compositum est

ἀντὶ πυρὸς γὰρ ἄλλο πῦρ
μεῖζον ἐβλάστομεν γυναῖκες πολὺ δυςμαχώτερον.
– ∪∪ –, ∪ – ∪ –,
– ∪∪ –, ∪ – ∪ –, – ∪∪ –, ∪ – ∪ ⏓.

Ceteris locis, quibus choriambo usus est, Euripides aut in initio strophae hoc fecit aut versus choriambicos aliis versibus admiscuit; nullum legitur exemplum choriambi in fine strophae positi.

Initium strophae versus choriambici faciunt:

Alcest. 86—92 = 98—104[2])

κλύει τις ἢ στεναγμὸν ἢ χερῶν κτύπον κατὰ στέγας
ἢ γόον ὡς πεπραγμένων;

---

[1]) In antistropha legitur
μηκέτι μηδενὸς κρατύνων ὅσα πέμπει βιόδωρος αἶα
– ∪∪ –, ∪ – ∪ –, – ∪∪ –, – ∪∪ –, ∪ – ⏓.

[2]) Christ, Metrik¹ p. 140, 222 dactylicum numerum esse suspicatur.

[οὐ μὰν οὐδέ τις ἀμφιπόλων στατίζεται ἀμφὶ πύλας.
εἰ γὰρ μετακύμιος ἄτας,
ὦ Παιάν, φανείης.]
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –.

Reliquos tres versus numero ascendenti aptos esse non arbitror, quia, nisi ionicum a minore ⏑ ⏑ – – inseras, hi versus ascendentes fieri vix possunt; descendenti igitur rhythmo attribuo, praesertim cum interpunctione in stropha post πεπραγμένων, in antistropha post πύλαις v. 100 posita prior pars strophae a posteriore distinguatur.

Med. 643—651 = 652—662 [1])

ὦ πατρίς, ὦ δώματα, μὴ δῆτ' ἄπολις γενοίμαν
[τὸν ἀμαχανίας ἔχουσα δυσπέρατον αἰῶν'
οἰκτροτάτων ἀχέων.
θανάτῳ θανάτῳ πάρος δαμείην
ἁμέραν τάνδ' ἐξανύσασα· μό-
χθων δ' οὐκ ἄλλος ὕπερθεν ἢ
γᾶς πατρίας στέρεσθαι.]

primus versus strophae est

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –

sequente stropha e versibus ascendentibus logaoedicis composita.

Hel. 1337—1352 = 1353—1368

ἐπεὶ δ' ἔπαυσ' εἰλαπίνας
θεοῖς βροτείῳ τε γένει,
[Ζεὺς μειλίσσων στυγίους
ματρὸς ὀργὰς ἐνέπει,
βᾶτε, σεμναὶ Χάριτες,
ἴτε, τᾷ περὶ παρθένῳ
Δηοῖ θυμωσαμένᾳ
λύπαν ἐξαλλάξατ' ἀλᾶν,
Μοῦσαί θ' ὕμνοισι χορῶν,
χαλκοῦ τ' αὐδὰν χθονίαν
τύπανα λάβετε βυρσοτενῆ.

[1]) Westphal II [2] p. 842 hypermetrum choriambicum esse contendit v. 643.

καλλίστα τότε πρώτα μακάρων
Κύπρις γέλασεν θεὰ
δέξατό τ' ἐς χέρας
βαρύβρομον αὐλὸν
τερφθεῖσ' ἀλαλαγμῷ.]

initium faciunt hi versus

⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –.
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,

sequente stropha generis logaoedici. In antistropha v. 1354 legitur

ἐπύρωσας ἐν γᾶς θαλάμοις
⏑ ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,

quae verba non respondent metro versus secundi strophae ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –; qua de causa legendum esse censeo aut *ἐπώρ-σας* cum Dindorfio, aut *πύρωσας* cum J. H. Heinr. Schmidtio, ut integrum diiambum ⏑ – ⏑ – efficias.

Heraclid. 353—361 = 362—370

εἰ σὺ μέγ' αὐχεῖς, ἕτεροι σοῦ πλέον οὐ μέλονται,
[⟨ὦ⟩ *ξεῖν' Ἀργόθεν ἐλθών·*
μεγαλαγορίαισιν δέ γ' ἐμὰς
φρένας οὐ φοβήσεις.
μήπω ταῖς μεγάλαισιν οὕτω
καὶ καλλιχόροις Ἀθάναις
εἴη. σὺ δ' ἄφρων ὅ τ' Ἄργει
Σθενέλου τύραννος.]

eodem modo atque in exemplo ex Helena fabula petito initium facit strophae logaoedicae

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

Nec solum in initio positi sunt choriambi, sed insertum quoque legitur choriambicum hypermetrum versibus logaoedicis in Phoenissarum monodia 1509—1537

ΑΝΤ. *ἰώ μοι, πάτερ,*
τίς Ἑλλὰς ἢ βάρβαρος ἢ τῶν προπάροιθ' εὐγενετᾶν
[*ἕτερος ἔτλα κακῶν τοσῶνδ'*
αἵματος ἁμερίου 1512
τοιάδ' ἄχεα φανερά; τάλαιν'
ὡς ἐλελίζω. τίς ἄρ' ὄρνις δρυὸς ἢ ἐλάτας

ἀκροκόμοις ἀμφὶ κλάδοις
ἑζομένα μονομάτορος ἐμοῖς
ἄχεσι συνῳδός;]
αἴλινον αἰάγμασιν ἃ τοῖσδε προκλαί | ω
μονάδ' αἰῶνα διάξουσα τὸν ἀ | εὶ
χρόνον ἐν λειβομένοισιν δάκρυσιν.
[τίν' ἐπὶ πρῶτον ἀπὸ χαίτας σπαραγμοῖς ἀπαρχὰς βάλω,
ματρὸς ἐμᾶς διδύμοισι γάλακτος παρὰ μαστοῖς,
ἢ πρὸς ἀδελφῶν
οὐλόμεν' αἰκίσματα δισσῶν;
ὀτοτοῖ ὀτοτοῖ,
λεῖπε σοὺς δόμους,
ἀλαὸν ὄμμα φέρων,
πάτερ γεραιέ, δεῖξον,
Οἰδιπόδα, σὸν αἰῶνα μέλεον, ὃς ἐπὶ δώμασιν
ἀέριον σκότον ὄμμασι σοῖσι βαλὼν ἕλκεις μακρόπνουν ζόαν.
κλύεις, ὤ κατ' αὐλὰν ἀλαίνων γεραιὸν
πόδα δεμνίοις
δύστανον ἰαύων;]

In initio huius stropha legitur

⏑ – – ⏑ –
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,

atque paullo post interpunctione graviore in initio et in fine posita divisum a ceteris strophae versibus sequitur hypermetrum choriambicum 1519—1521 [1])

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,

quos versus Dindorfius quidem in editione ita disponit, ut primus et secundus hypercatalecti fiant

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, –
⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, –
⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,

secundus et tertius syllaba brevi incipiant. Dubium autem esse non potest, quin hi versus contextu sermonis aeque ac metri artius inter se cohaereant, itaque sic disponere malim,

---

[1]) Christ, Metrik [2] p. 461, 466 choriambos esse putat.

ut fine coli post *προκλαι* | et *ἁ* | facto tres integri trimetri choriambici efficiantur.

In media strophae parte duobus tantum locis Euripides choriambis usus esse videtur:

Bacch. 105—119 = 120—134

[ὦ Σεμέλας τροφοὶ Θῆβαι στεφανοῦσθε κισσῷ·
βρύετε βρύετε χλοήρει μίλακι καλλικάρπῳ,
καὶ καταβακχιοῦσθε δρυὸς ἢ ἐλάτας κλάδοισι,
στικτῶν τ' ἐνδυτὰ νεβρίδων
στέφετε λευκοτρίχων πλοκάμων μαλλοῖς·]
ἀμφὶ δὲ νάρθηκας ὑβριστὰς ὁσιοῦσθ'· αὐτίκα γᾶ πᾶσα χορεύσει,
[Βρόμιος εὖτ' ἂν ἄγῃ θιάσους
εἰς ὄρος εἰς ὄρος, ἔνθα μένει
θηλυγενὴς ὄχλος
ἀφ' ἱστῶν παρὰ κερκίδων τ'
οἰστρηθεὶς Διονύσῳ.]

Versus sexti huius strophae haec est forma metrica

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, –

cuius versus syllaba longa in fine posita per continuationem numeri ad sequentes versus logaoedicos pertinere videtur, quo facilius a choriambis ad logaoedos transeatur.[1])

Suppl. 598—607 = 608—617

ΗΜΙΧ.Α. *[ὦ μέλεαι μελέων ματέρες λοχαγῶν,*
ὥς μοι ὑφ' ἥπατι δεῖμα χλοερὸν ταράσσει.
ΗΜ.Β. *τίν' αὐδὰν τάνδε προσφέρεις νέαν;*
ΗΜ.Α. *στράτευμα πᾷ Παλλάδος κριθήσεται.*
ΗΜ.Β. *διὰ δορὸς εἶπας, ἢ λόγων ξυναλλαγαῖς;*
ΗΜ.Α. *γένοιτ' ἂν κέρδος· εἰ δ' ἀρείφατοι]*
φόνοι μάχαι στερνοτυπής τ' ἀνὰ πτόλιν
πάλιν κτύπος φανήσεται,
[τίν' ἂν λόγον τάλαινα,
τίν' ἂν τῶνδ' αἰτία λάβοιμι;]

---

[1]) Westphal II[2] p. 842 hypermetrum choriambicum hunc versum esse vult.

Hoc loco septimus et octavus strophae versus

⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,

choriambum iambicis dipodiis admixtum continent; versus strophae vicini generi ascendentium sunt attribuendi.

Hic praeterea mentio habenda est fragmenti tragici cuiusdam poëtae

fr. adesp. 149 ed. Nauck:

αἳ Κυθερείας ἐπιπνεῖτ' ὄργια λευκωλένου
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ –.

Facile quidem accidere potuit, ut *ου* diphthongus ante syllabam vocali incipientem corriperetur. Monendum tamen est hoc fragmentum ab Hephaestione p. 30 iis attribui, quae cretico finiantur, ut illum – ⏑ – in fine legisse manifestum sit. Idem fragmentum a Bergkio in editionem poetarum lyricorum Graecorum III p. 708 fr. adesp. 71 receptum est. Fortasse choriambi descendentes (⌊ ⏑ ⏑ ⌊ pro ⌊ ⏑ ⏑ ⌊ ⏑) agnoscendi sunt catalectice in ⌊ ⏑ ⌊ (pro ⌊ ⏑ ⌊ ⏑) cadentes.

Haud aliter quam tragici poetae COMICI choriambo usi sunt in variando diiambo; rarius in iambicis strophis praeter iambos unum choriambum ad variandum iambicum rhythmum adhibuerunt. In primis poetis veteris, quam dicunt, comoediae ECPHANTIDES est, qui fr. 3 haec profert [1])

Εὔιε κισσοχαῖτ' ἄναξ, χαῖρε,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑,

ubi syllabae ⏑ – in fine desideratae facile supplentur. Hoc fragmento usus est Cratinus fr. 324 a ed. Kock.

Haud multo post Ecphantidem CRATINUM vixisse traditum est, cuius fr. 9 memorandum est:

ὠμολίνοις κόμη βρύουσ', ἀτιμίας πλέως
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ –;

de supplendis syllabis ⏑ – vid. Ecphant. fr. 3 supra laudatum.

---

[1]) Hephaest. p. 55. Kock, fragm. com. att. p. 10. Bernhardy, griechische Litteraturgeschichte II [2] p. 515.

EUPOLIDIS duo exstant exempla: fr. 38

καὶ ξυνεγιγνόμην ἀεὶ τοῖς ἀγαθοῖς φάγροισιν
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏓,

et fr. 163, eodem metro compositum, quo Sapphonem usam esse fr. 61, 99, 100 et Anacreontem fr. 34 supra commemoravi pp. 6, 7, 8:

ὃς χαρίτων μὲν ὄζει, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
καλλαβίδας δὲ βαίνει, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
σησαμίδας δὲ χέζει, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
μῆλα δὲ χρέμπτετ᾽ ἀεί. – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –

Tacere mihi liceat de HERMIPPI fr. 58, cuius forma metrica adeo corrupta esse videtur, ut sanari vix possit.

Transeamus nunc ad ARISTOPHANEM, qui quamquam paucis locis nihil nisi choriambum inter iambos admisit, tamen non plane abstinet strophis hoc modo compositis:

nub. 563—574 = 595—605:

ὑψιμέδοντα μὲν θεῶν Ζῆνα τύραννον ἐς χορὸν πρῶτα μέγαν κικλήσκω·
τόν τε μεγασθενῆ τριαίνης ταμίαν,
γῆς τε καὶ ἁλμυρᾶς θαλάσσης ἄγριον μοχλευτήν·

– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –

Qui sequuntur: *καὶ μεγαλώνυμον ἡμέτερον πατέρ᾽ κτλ.* versus sunt dactylici.

In stropha Thesmophor. 953—958 in modum proodici strophis sequentibus anteposita haec scripsit poeta:

ὅρμα, χώρει
κοῦφα ποσίν, ἄγ᾽ ἐς κύκλον,
χειρὶ σύναπτε χεῖρα,
ῥυθμὸν χορείας ὕπαγε πᾶσα· βαῖνε
καρπαλίμοιν ποδοῖν.
ἐπισκοπεῖν δὲ πανταχῇ
κυκλοῦσαν ὄμμα χρὴ χοροῦ κατάστασιν.

– ⏗ ⏗ ⏗
⏗ ⏑ ⏑͡⏑, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑̄
⏑ – ⏑ –, – ⏑͡⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏗̂
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –

Negari non potest haud vulgarem licentiam poetam adhibuisse in conscribenda hac stropha; nam cum iure statuere videamur choriambum in versu tertio, in versu quinto huic metro repugnare videntur syllabae ⏑ –, quae sequuntur. Sed quoniam dubium non est, quin sextus et septimus sint iambici versus, praecedentes quoque ad iambos pertinere credendum est. Quare primas quinque syllabas huius strophae tone productas esse verisimile est, ut duo eveniant integri dimetri iambici. Tone autem in strophae initio statuta, nihil impedit, quominus similem licentiam a poeta in versu quinto admissam esse putemus atque trium temporum intervallum suppleamus, quod eo facilius fieri potest, quia post verbum *ποδοῖν* puncto sermo finitur et transitur ad integros iambos; nisi forte in hoc quoque versu syllabam *δοῖν* ad quinque temporum potestatem tone productam esse credere malis.

Praeterea in his fragmentis Aristophanes choriambis usus est:

fr. 96 ed. Dindorf: [1])

οἶδα μὲν ἀρχαῖόν τι δρῶν κοὐχὶ λέληθ' ἐμαυτόν

– ⏑ ⏑ –, – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑̄;

fr. 117 ed. Dindorf:

καὶ δι' ὀπῆς κἀπὶ τέγους

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –;

fr. 533 ed. Kock:

ἀλφιτόχρωτος κεφαλῆς

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –.

Neque enim opus videtur esse cum Kockio existimare ex trimetro excerpta haec vocabula esse inserta inter utrum-

[1]) Westphal II² p. 770 priapeum primum hoc fragmentum appellat.

que nomen voce monosyllaba. Sane leguntur versiculi duobus tantum choriambis compositi e. g. vesp. 526, 2. 15 = 631, 2. 15; Lysistr. 321, 10. 11. 12. 13 = 335, 10. 11. 12. 13.

Versus, qui leguntur fr. 163 b et d ed. Dind.:

γάρ ποτ' ἐμοὶ παυσαμένῳ τοῦ πολέμου γένοιτο
τῆς τρυγὸς ἄρτον λιπαρὸν καὶ ῥάφανον φέροντι
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏒
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏒,

sequuntur versus logaoedicos huius formae:

– – – ⏑ ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ –;

itaque dubitandum est, num illi choriambicis versibus iure attribuantur.

Omittam fr. 190 ed. Dindorf (141 ed. Kock), 192 ed. Dindorf (142 ed. Kock), quorum metrum tam incertum exhibetur in codicibus, ut iure quaeratur utrum logaoedici sint versus an choriambici.

Commemorandum denique est carmen illud, quod inter carmina popularia recepit Bergkius:

carm. popul. 11
τίς τῇδε; πολλοὶ κἀγαθοί.
Ἐκκέχυται· κάλει θεόν.
– – ⏑ –, – – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –.

§ 2.

Demonstrare studui in prima paragrapho a poetis veteribus choriambum diiambo parem esse adhibitum; quare, si licentiam quandam in admisso hoc pede non senserunt poetae, exspectes in vicinia choriambi etiam alias formas diiambi variati tolerari posse: ⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, – – ⏑ –, ⏕ – ⏑ –, ⏒ – ⏕ –, ⏕ – ⏕ –, – ⏑͡⏑ ⏑ –. Perquirenda igitur sunt carmina, num revera poetae hac quoque licentia usi sint.

Primo loco eas strophas afferam, quibus praeter choriambum solus tribrachys cum iambo insertus est, quae diiambi variatio, quippe quae aeque ac diiambus sex temporum

spatium expleat, facilius toleranda videtur, quam – – ⏑ – aut ⏖ – ⏑ – aut – ⏖ ⏑ – diiambi loco posita.

Admissus est tribrachys praeter choriambum ab Anacreonte

fr. 24:[1])

Ἀναπέτομαι δὴ πρὸς Ὄλυμπον πτερύγεσσι κούφαις
διὰ τὸν Ἔρωτ᾽· οὐ γὰρ ἐμοὶ παῖς ἐθέλει συνηβᾶν.
⏑ ⏖ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
⏑ ⏖ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –

fr. 25:

ὥς μ᾽ ἐσιδὼν γένειον
ὑποπόλιον χρυσοφαέννων πτερύγων ἀήταις
παραπέτεται
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑
⏑ ⏖ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
⏑ ⏖ ⏑ –.

Anacreontem *ὅλα ᾄσματα* his versibus conscripsisse Hephaestion docet p. 31, 6: *Ἀνακρέων δὲ ἐπετήδευσε τὴν πρώτην συζυγίαν δι᾽ ὅλου ᾄσματος ἐκ τριβράχεος καὶ ἰάμβου ποιῆσαι, ὡς εἶναι κοινὴν λύσιν τῆς τε χοριαμβικῆς καὶ τῆς ἰαμβικῆς·* ‚*ἀναπέτομαι κτλ.*

Cum non appareat, utrum ⏖́ ⏑ ⏑ – an ⏑ ⏖́ ⏑ – Hephaestion dividere voluerit, haud parvi momenti illud est, quod scholiasta A ad hunc locum haec adnotat p. 181, 20: *Γίνεται οὖν* (*τῆς ἀναπέτομαι λέξεως*) *τὸ* (*πρὸ τοῦ*) *τομαι τρίβραχυς, τῆς μα*(*κρᾶς συλλαβῆς*) *τοῦ ἰάμβου* [*τῆς μαι τοῦ ἰαμβικοῦ* codd.] *διαλυομένης εἰς δύο βραχείας.* Quibus verbis perlectis nemini dubium erit ⏑ ⏖́ ⏑ – non ⏖́ ⏑ ⏑ – esse dividendum.

Tertius locus extat apud Euripidem

Iph. Aul. 1036—1047 = 1058—1070:[2])

τίς ἄρ᾽ ὑμέναιος διὰ λωτοῦ Λίβυος
μετά τε φιλοχόρου κιθάρας

---

[1]) Westphal II² p. 766 dimetrum choriambicum et primum pherecrateum cum solutione vocat.

[2]) Westphal II² p. 842 hypermetrum choriambicum, Christ (Metrik² p. 472) choriambos intermixtos esse putat. Euripidem in trimetro quoque diverbii maiore numero pedum solutorum usum esse quam Aeschylum et Sophoclem cum alii docuerunt tum Rumpelius, die auflösungen im trimeter des Euripides (Philolog. vol. XXIV p. 407—421).

[συρίγγων θ' ὑπὸ καλαμοεσσᾶν ἔστασεν ἰακχὰν,
ὅτ' ἀνὰ Πήλιον αἱ καλλιπλόκαμοι
Πιερίδες παρὰ δαιτὶ θεῶν
χρυσεοσάνδαλον ἴχνος
ἐν γᾷ κρούουσαι
Πηλέως ἐς γάμον ἦλθον,
μελῳδοῖς Θέτιν ἀχήμασι τόν τ' Αἰακίδαν
Κενταύρων ἀν' ὄρος κλέουσαι
Πηλιάδα καθ' ὕλαν.]

ubi in initio strophae logaoedicae hi versus leguntur

⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ ⏑͡⏑ ⏑ ⏑͡⏑, – ⏑ ⏑ –.

Quartus locus est Herc. fur. 637—649 = 655—666:

ἁ νεότας μοι φίλον· ἄχθος δὲ τὸ γῆρας ἀεὶ
βαρύτερον Αἴτνας σκοπέλων
[ἐπὶ κρατὶ κεῖται,
βλεφάρων σκοτεινὸν
φάος ἐγκαλύψαν.
μή μοι μήτ' Ἀσιήτιδος
τυραννίδος ὄλβος εἴη
μὴ χρυσοῦ δώματα πλήρη
τᾶς ἥβας ἀντιλαβεῖν,
ἃ καλλίστα μὲν ἐν ὄλβῳ,
καλλίστα δ' ἐν πενίᾳ.]

qui in initio strophae hos versus praebet

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –. [1])

Multo maior est numerus eorum locorum, quibus choriambus cum – – ⏑ – aut – ⏑͡⏑ ⏑ – consociatur. Cum in initio et stropharum et versuum maiore licentia usi sint poetae, in ipso initio versuum et stropharum non raro leguntur pro

[1]) Westphal II [2] p. 842 cum hypermetrum choriambicum hos versus nominet, ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – pro choriambo soluta prima thesi habere videtur; at haec forma non ex – ⏑ ⏑ – sed ex ⏑ – ⏑ – explicanda est.

diiambo eae formae, quas modo commemoravi, – – ⏑ – et – ⏑͡⏑ ⏑ –, quae retardant iamborum incessum. Verisimile igitur esse videtur, has duas formas – – ⏑ – et – ⏑ ⏑ – coniunctas in initio tantum stropharum legi, quippe quae magis etiam quam versus singuli variatorum pedum genera admittant.

Cum lyricorum poetarum fragmenta nihil valeant in hac quaestione tractanda, iam incipiam a poetis tragicis.

Aeschylus nullum exemplum huc pertinens praebuit; Sophocles unum tantum

Trachin. 116—121 = 126—131:

οὕτω δὲ τὸν Καδμογενῆ τρέφει, τὸ δ' αὔξει βιότου
πολύπονον, ὥσπερ πέλαγος Κρήσιον· ἀλλά τις θεῶν
αἰὲν ἀναμπλάκητον Ἅιδα σφε δόμων ἐρύκει· 121

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

Praecedunt hi duo versus (112 seqq. = 122 seqq.):

πολλὰ γὰρ ὥστ' ἀκάμαντος ἢ νότου ἢ βορέα τις
κύματ' ἐν εὐρέϊ πόντῳ βάντ' ἐπιόντα τ' ἴδῃ,

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –
– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –,

quos Christius Metrik ^{2} p. 627 sq. quattuor tripodias dactylicas nominat aeque ac Westphalius II ^{2} p. 842 et Brambachius p. 138.

Unum exemplum apud Euripidem legitur

Helen. 1451—1464 = 1465—1477:[1])

Φοίνισσα Σιδωνιὰς ὦ
ταχεῖα κώπα, ῥοθίοισι μάτηρ,
εἰρεσίᾳ φίλα,
χοραγὲ τῶν καλλιχόρων
[δελφίνων, ὅταν αὔραις πέλαγος νήνεμον ᾖ,
γλαυκὰ δὲ Πόντου θυγάτηρ
Γαλάνεια τάδ' εἴπῃ,
κατὰ μὲν ἱστία πετάσατ' αὔραις λείποντες εἰναλίαις,

1) Westphal II ^{2} p. 842 dimetra choriambico-diiambica statuit.

λάβετε δ' εἰλατίνας πλάτας,
ἰὼ ναῦται, ἰὼ ναῦται,
πέμποντες εὐλιμένους
Περσείων οἴκων Ἑλέναν ἐπ' ἀκτάς.]

Strophae logaoedicae haec praeposita sunt:

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⊼
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –.

Dubitatione non carent verba v. 3 *εἰρεσίᾳ φίλα* – ⏑ ⏑ –, ⏑ –, quibus in antistropha respondent *Παλλάδος ἂν λάβοις* – ⏑ ⏑ –, ⏑ –. Nam etsi in Thesmophor. v. 957 p. 22 eundem versum admixtum legerimus, tamen hoc loco in ceteris versibus tono aut intervallo supplendo poeta usus non est, ut non omni ex parte hunc locum illi exaequare debeamus. Nec tamen ideo sequentibus logaoedis versus 3 et 4 adscripserim.

Numerus stropharum ex Aristophanis fabulis petitarum atque huc pertinentium maior est:

Primum exemplum est vesp. 526—545 = 631—647:[1])

ΧΟ. νῦν δὴ τὸν ἐκ θἠμετέρου
γυμνασίου δεῖ τι λέγειν
καινόν, ὅπως φανήσει.
ΒΔ. ἐνεγκάτω μοι δεῦρο τὴν κίστην τις ὡς τάχιστα.
ἀτὰρ φανεῖ ποῖός τις ὤν, ἢν ταῦτα παρακελεύῃ;
ΧΟ. μὴ κατὰ τὸν νεανίαν
τονδὶ λέγειν. ὁρᾷς γὰρ ὡς
σοὶ μέγας ἐστὶν ἀγὼν
καὶ περὶ τῶν ἁπάντων,
εἴπερ, ὃ μὴ γένοιθ', οὗ-
τός σ' ἐθέλει κρατῆσαι.
ΒΔ. καὶ μὴν ὅσ' ἂν λέξῃ γ' ἁπλῶς μνημεῖα γράψομαι 'γώ.
ΦΙ. τί γὰρ φάθ' ὑμεῖς, ἢν ὁδί με τῷ λόγῳ κρατήσῃ;
ΧΟ. οὐκέτι πρεσβυτῶν ὄχλος
χρήσιμος ἔστ' οὐδ' ἀκαρῆ·

1) Westphal II² p. 733, 736, 842.

σκωπτόμενοι δ' ἐν ταῖς ὁδοῖς
ϑαλλοφόροι καλούμεϑ', ἀν-
τωμοσιῶν κελύφη.

– – ∪ –, – ∪ ∪ –,
– ∪ ∪ –, – ∪ ∪ –,
– ∪ ∪ –, ∪ – –,
∪ – ∪ –, – – ∪ –, – – ∪ –, ∪ – ∪ ⊼
∪ – ∪ –, – – ∪ –, – – ∪ ⏜, ∪ – –
– ∪ ∪ –, ∪ – ∪ –,
– – ∪ –, ∪ – ∪ –,
– ∪ ∪ –, ∪ – –,
– ∪ ∪ –, ∪ – –,
– ∪ ∪ –, ∪ – –,
– ∪ ∪ –, ∪ – –,
– – ∪ –, – – ∪ –, – – ∪ –, ∪ – –,
∪ – ∪ –, – – ∪ –, ∪ – ∪ –, ∪ – –,
– ∪ ∪ –, – – ∪ –,
– ∪ ∪ –, – ∪ ∪ –,
– ∪ ∪ –, – – ∪ –,
– ∪ ∪ –, ∪ – ∪ –,
– ∪ ∪ –, ∪ – –.

' In versu 12 huius strophae pro *μνημεῖα γράψομαι 'γώ* libri *μνημόσυνα γράψομαι 'γώ* vel *μνημόσυνα γράψομ' ἐγώ* praebent, neutra tamen lectio metro apta est, neque per se verisimile est choriambum inseri iambicis inter dimetra huius strophae occurrentibus tetrametris, qui neque in stropha neque in antistropha ullo alio loco choriambum admiserint. Probabilius igitur mihi visum est pro *μνημόσυνα* in textum recipere *μνημεῖα*, cum eiusdem fabulae v. 560 pro *μνημεῖον* legatur *μνημόσυνον*. Ita cum antistrophae versu noster optime congruit:

642 *ὡς οὗτος ἤδη σκορδινᾶται κἄστιν οὐκ ἐν αὑτοῦ*
– – ∪ –, – – ∪ –, – – ∪ –, ∪ – –,
537 – – ∪ –, – – ∪ –, – – ∪ –, ∪ – –.

Versus 14 strophae et antistrophae insolitam formam dimetri iambici offerunt, choriambum exceptum diiambo retardata prima diiambi sede variato:

540 *οὐκέτι πρεσβυτῶν ὄχλος*
– ∪ ∪ –, – – ∪ –
644 *δεῖ δέ σε παντοίας πλέκειν.*
– ∪ ∪ –, – – ∪ –.

Nec secus de versu 16 strophae et antistrophae iudicandum est. Minor est illa licentia, ubi – – ∪ – praecedit

choriambo. Praeter hunc locum nullo alio nisi equit. 552 legitur – ⏑ ⏑ –, – – ⏑ –, ubi tamen versus antistrophae – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ – exhibet. Hoc autem loco neque in stropha neque in antistropha quinta dimetri syllaba corripi potest. Nam *πρεσβύτης* *υ* longam servat per omnia saecula usque ad alexandrinos qui vocantur poetas, in *παντοίας* autem syllaba *οι* ante vocalem non corripitur ut fit in *ποιῶ*.[1]) Itaque statuendum est Aristophanem in his versibus licentiam antea non concessam in formandis diiambis usurpasse.

Nec minori licentia insignis est stropha

vesp. 1450—1461 = 1462—1473:[2])

ζηλῶ γε τῆς εὐτυχίας
τὸν πρέσβυν, οἷ μετέστη
ξηρῶν τρόπων καὶ βιοτῆς·
ἕτερα δὲ νῦν ἀντιμαθὼν
ἦ μέγα πείσεταί τι
ἐπὶ τὸ τρυφῶν καὶ μαλακόν.
τάχα δ' ἂν ἴσως οὐκ ἐθέλοι.

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –
– – ⏑ –, ⏑ – –
– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑
⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –.

Reliqui quinque versus et in stropha et in antistropha tam incerti sunt metri, atque adeo sibi non respondent, ut nihil effecerint viri docti, qui curando huic loco operam dederunt. In primo versu – – ⏑ – ante choriambum legitur; item in stropha in versibus 2 et 3, in antistropha in versu 2 solo. Cum primi duo versus, si coniungas, tetrametrum catalecticum efficiant

ζηλῶ γε τῆς εὐτυχίας τὸν πρέσβυν, οἷ μετέστη
– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – – ⏑ –, ⏑ – –,

paulo minus offensionis habet schema – – ⏑ – pro ⏑ – ⏑ –

[1]) Kühner, ausführliche Grammatik der griechischen Sprache I [2] p. 241. Krüger, griechische Sprachlehre für Schulen II p. 7.

[2]) Westphal, II [2] p. 841.

positum. Ex versu 1450 eadem licentia irrepsisse videtur in dimetrum v. 1452. Hanc quoque diiambi formam ⏑ ⏖ ⏑ – pro ⏑ – ⏑ – admissam esse v. 4. 6. 7 mirum non est in stropha graviores licentias exhibente.

Fere eadem dicenda erunt de Lysistratae carmine
319 (321)—334 = 335—349.

ΧΟ. λιγνὺν δοκῶ μοι καθορᾶν καὶ καπνὸν, ὦ γυναῖκες,
ὥσπερ πυρὸς καομένου· σπευστέον ἐστὶ θᾶττον.
πέτου πέτου, Νικοδίκη,
πρὶν ἐμπεπρῆσθαι Καλύκην
τε καὶ Κρίτυλλαν περιφυσήτω
ὑπό τε νόμων ἀργαλέων
ὑπό τε γερόντων ὀλέθρων.
ἀλλὰ φοβοῦμαι τόδε. μῶν ὑστερόπους βοηθῶ;
νῦν δὴ γὰρ ἐμπλησαμένη τὴν ὑδρίαν κνεφαία
μόλις ἀπὸ κρήνης ὑπ' ὄχλου καὶ θορύβου καὶ πατάγου χυτρείου,
δούλαισιν ὠστιζομένη
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –
στιγματίαις θ', ἁρπαλέως
ἀραμένη ταῖσιν ἐμαῖς
δημότισιν καομέναις
φέρουσ' ὕδωρ βοηθῶ.

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – – ⏑ –, ⏑ – ⏑,
– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏓
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⌴ ⌴
⏑ ⏖ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ ⏖ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
⏑ ⏖ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⏑ – –.[1])

Primis duobus versibus 319. 320 nihil respondet in antistropha. Ad ea, quae modo dixi de vesp. 1452, bene

[1]) Westphal, II ² p. 840, 842. Christ, Metrik ² p. 482.

illud quadrat, quod v. 320 aeque ac primus schema – – ⏑ –, – ⏑⏑ – in initio praebet. Deinceps etiam versibus strophae 9 et 11 et antistrophae v. 9 – – ⏑ –, – ⏑⏑ – pro dimetro poeta adhibuit. Convenit strophae tam libere compositae schema – ⏖ ⏑ – in duobus colis diiambi locum occupans: v. 5 et 8 antistrophae *δεινότατ᾽ ἄπει* | – ⏖ ⏑ – et *ἀλλὰ πολέμου* – ⏖ ⏑ –, cui utroque loco in stropha respondet ⏑ ⏖ ⏑ –. Quo collato et minus soloecus videbitur esse dactylus pro iambo admissus, et optime probatur formam ⏑ ⏖ ⏑ – non choriambi sed diiambi esse solutionem; – ⏖ ⏑ – enim, cui illud respondet, non solutum esse ex – ⏑⏑ – apparet. Spondeus v. 324 = 338 producta utraque syllaba longa ⏗ ⏗ diiambi loco extra ordinem adglutinatus in hoc carmine liberius composito minus offendit[1]).

nub. 949—958 = 1024—1033[2])

ΧΟ. νῦν δείξετον τὼ πισύνω τοῖς περιδεξίοισι
λόγοισι καὶ φροντίσι καὶ γνωμοτύποις μερίμναις,
ὁπότερος αὐτοῖν λέγων ἀμείνων φανήσεται.
νῦν γὰρ ἅπας ἐνθάδε κίνδυνος ἀνεῖται σοφίας,
ἧς πέρι τοῖς ἐμοῖς φίλοις ἐστὶν ἀγὼν μέγιστος.

– – ⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑
⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ , – ⏑⏑ –, ⏑ – –
⏑ ⏖ ⏑ –, ⏗ ⏑ –, ⏑ – ⏗, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑.

In hac stropha cum tertius versus, qui, nisi tonen statueris, iambicis exaequari non potest, difficultatem praebeat, Bergkius

λέγειν ἀμείνων πότερος φανήσεται
⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –

legendum esse censet; sed quibus verbis usus sit poeta, vix certo poterit enucleari, cum antistrophae versus corrector metricus sic interpolaverit, ut exaequarentur ver-

---

[1]) vid. Oed. rex 493 = 503 et ea quae supra dixi de Thesmophor carminis initio v. 953 p. 22.

[2]) Westphal, II² p. 736, 842.

sibus strophicis, nec tamen omni ex parte, metraque efficerentur parum probabilia. Haec enim illis respondent in antistropha:

ὦ καλλίπυργον σοφίαν κλεινοτάτην ἐπασκῶν, 1024
ὡς ἡδύ σου τοῖσι λόγοις σῶφρον ἔπεστιν ἄνθος.
εὐδαίμονες δ' ἦσαν ἄρ' οἱ ζῶντες τότ' ἐπὶ τῶν προτέρων.
πρὸς οὖν τάδ', ὦ κομψοπρεπῆ μοῦσαν ἔχων, 1030
δεῖ σε λέγειν τι καινὸν, ὡς ηὐδοκίμηκεν ἀνήρ.

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑,
– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – – ⏑ ⏑͡⏑, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

In his verbis et – – ⏑ ⏑͡⏑ offendit pro – – ⏑ – positum, quae sane quidem in maximis licentiis numeranda est, etsi non caret exemplis (vesp. 530. Acharn. 1158. Anacr. fr. 32, 2), neque probabile est formam – – ⏑ – in initio trium versuum se excipientium positam esse. Verisimillimum esse mihi videtur credere cum Dindorfio, stropham imperfectam relictam esse a poeta, cui postea corrector antistropham exaequare studuerit, nisi malis suspicari eandem licentiam in antistropha sola poetam sibi indulsisse, quam in Lysistratae carmine modo laudato.

Similia cadunt in Nubium carmen 700—705 = 804—810, de quo vide infra, atque in Ecclesiazusarum carmen 969—972 = 973—976, de quo in capite III plura dicam.

Tribus locis non in initio strophae, sed in media strophae parte – – ⏑ – cum choriambo coniunxit Aristophanes: in carmine illo simplicissimae ac dilucidae formae

equit. 551—558 = 581—588 [1])
ἵππι' ἄναξ Πόσειδον, ᾧ
χαλκοκρότων ἵππων κτύπος
καὶ χρεμετισμὸς ἁνδάνει,
καὶ κυανέμβολοι θοαὶ

---

[1]) Westphal, II^2 p. 835. Christ, Metrik^2 p. 534.

μισθοφόροι τριήρεις,
μειρακίων θ' ἅμιλλα λαμ-
πρυνομένων ἐν ἅρμασιν
καὶ βαρυδαιμονούντων,
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, – – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –.
– ⏑⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – –,

versus 2 eandem coniunctionem choriambi cum – – ⏑ – exhibet atque vesp. 540. 542 = 644. 646 et Aristoph. fragm. 96; de qua cf. supra pag. 28. 29.

Choriambum et – – ⏑ – in eodem versu invenies praeterea nub. 512—516:

εὐτυχία γένοιτο τἀνθρώπῳ, ὅτι προήκων
ἐς βαθὺ τῆς ἡλικίας
νεωτέροις τὴν φύσιν αὑτοῦ πράγμασιν χρωτίζεται
καὶ σοφίαν ἐπασκεῖ.
– ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –. ⏑ – –
– ⏑⏑ –, – ⏑⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑⏑ –, – – ⏑ –, – – ⏑ –,
– ⏑⏑ –, ⏑ – –.

Eidem igitur versui quidem, non eidem, cui choriambum, colo – – ⏑ – admixtum haec stropha habet, quo ut minus offenderemur, in binos versus v. 513. 515 discerpserunt Hermannus, Meinekius, Bergkius.

Restat, ut de Ranarum carmine 209—221 pauca adiciam:[1])

[βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ,
βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.
λιμναῖα κρηνῶν τέκνα,
ξύναυλον ὕμνων βοὰν]
φθεγξώμεθ', εὔγηρυν ἐμὰν ἀοιδάν,
[κοὰξ κοάξ,
ἣν ἀμφὶ Νυσήιον
Διὸς Διώνυσον ἐν
Λίμναισιν ἀχήσαμεν,

[1]) Westphal, II² p. 840.

ἡνίχ᾽ ὁ κραιπαλόκωμος
τοῖς ἱεροῖσι χύτροισι
χωρεῖ κατ᾽ ἐμὸν τέμενος λαῶν ὄχλος.
βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ.]

Propter versus 218 sqq. *ἡνίχ᾽ ὁ κραιπαλόκωμος κ. τ. λ.* credibilius est hanc stropham glyconeis constare, quamvis eos versus, qui praecedunt, iambis quoque dimetiri possis, admissa tone in prima sede alterius iambi. Cui strophae admixtus est versus 5 huius schematis

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

Metricae formae solius si rationem habueris, hunc versum iis, de quibus supra dixi, adiungere licebit; sed si reputaveris – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ – non legi nisi in initio stropharum aut in iis strophis, quae a – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ – incipiunt, probabilius eum cum glyconeis strophae coniunges, praesertim cum antistropha nulla lucem afferat.

Inter reliquias eorum poetarum, quorum poematum fragmenta tantum servata sunt, primo loco nominanda est stropha illa Anacreontis fr. 21:

ξανθῇ δέ γ᾽ Εὐρυπύλῃ μέλει
ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων·
πρὶν μὲν ἔχων βερβέριον, καλύμματ᾽ ἐσφηκωμένα,
καὶ ξυλίνους ἀστραγάλους ἐν ὠσὶ, καὶ ψιλὸν περὶ
πλευρῇσι (δέρμ᾽ ᾖει) βοός,
νήπλυτον εἴλυμα κακῆς ἀσπίδος, ἀρτοπώλισιν
κἀθελοπόρνοισιν ὁμιλέων ὁ πονηρὸς Ἀρτέμων,
κίβδηλον εὑρίσκων βίον·
πολλὰ μὲν ἐν δουρὶ δεθεὶς αὐχένα, πολλὰ δ᾽ ἐν τροχῷ,
πολλὰ δὲ νῶτον σκυτίνῃ μάστιγι θωμιχθεὶς, κόμην
πώγωνά τ᾽ ἐκτετιλμένος.
νῦν δ᾽ ἐπιβαίνει σατινέων, χρύσεα φορέων καθέρματα
παῖς Κύκης, καὶ σκιαδίσκην ἐλεφαντίνην φορεῖ
γυναιξὶν αὔτως.

– – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓
⏑ ⏖ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – – ⏑ –,
– – ⏑ –, – – ⏑ –,

‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ‒,
‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ‒,
‒ ‒ ◡ ‒, ‒ ‒ ◡ ‒,
‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ‒,
‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ‒ ◡ ‒, ‒ ‒ ◡ ‒,
‒ ‒ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ‒,
‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ‒ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ◡̄,
◡ ‒ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ‒,
◡ ‒ ◡ ‒, ‒.

Non integrum traditum est hoc carmen; ergo addendum in fine ad ‒ est (‒ ◡ ‒), ut dimeter iambicus prioribus dimetris, qui praecedentibus tetrametris epodi modo adiecti sunt, adaequetur. Initium carminis vix recte traditum est, nisi forte nominis proprii (*Εὐρυπύλη*) licentia anapaestus excusatur; desideratur clausula tetrametri iambici huius formae ◡ ‒ ◡ ‒, ‒ ‒ ◡ ‒, aut ‒ ◡ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ‒, aut ‒ ‒ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ‒, quales leguntur in v. 3. 6. 9. 12. Westphalii sententia, quam profert II[2] p. 733: *ξαν | θῇ δέ γ' Εὐρυπύλῃ μέλει* respondere colo *ἀσπίδος ἀρτοπώλισιν* v. 6 ‒ ◡ ‒ ◡ ◡ ‒ ◡ ‒ = ‒ ◡ ◡ ‒ ◡ ‒ ◡ ‒ atque mutationem primi et secundi glyconei, qui dicuntur, hyperthesi effectam inesse in his verbis, probari non potest ab iis, qui cum iambicis, non cum logaoedicis versibus choriambos coniungere soleant. Bergkius duos primos versus ad aliud carmen referendos esse putat. In v. 12 in *χρύσεα* et in *φορέων* synizesis admissa est.

Eadem licentia, qua Aristophanes (nub. 1026; vesp. 530; Acharn. 1158 = 1170), idem Anacreon usus est fr. 32 [1])

Ὠινοχόει δ' ἀμφίπολος μελιχρὸν
οἶνον, τρικύαθον κελέβην ἔχουσα.
‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡ ⊼
‒ ‒ ◡ ◡͡◡, ‒ ◡ ◡ ‒, ◡ ‒ ◡.

Idem fr. 56 hanc, quae in Aristophanis, Euripidis, Sophoclis strophis occurrit, dimetri iambici formam usurpavit ‒ ‒ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒:

Οὐδ' αὖ μ' ἐάσεις μεθύοντ' οἴκαδ' ἀπελθεῖν;
‒ ‒ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒

ubi in fine desideratur (◡ ◡ ‒) ad explendum choriambum.

[1]) Westphal, II [2] p. 765.

At fortasse omnino alienum est hoc fragmentum ab illis metris atque sic potius dividendum:

– – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,

de qua forma infra dicam ad Aesch. Prom. 128—135.

Fortasse huc pertinet Telestis quoque fragmentum 5, quod ita legitur in libris:

Πρῶτοι παρὰ κρατῆρας Ἑλλάνων ἐν αὐλοῖς
συνοπαδοὶ Πέλοπος ματρὸς ὀρείας
Φρύγιον ἄεισαν νόμον·
τοὶ δ' ὀξυφώνοις πηκτίδων ψαλμοῖς κρέκον
Λύδιον ὕμνον.

– – ⏑ –, – – ⏑ –, – – ⏑ –, –
⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – –
⏑ ⏑ ⏑ – – – ⏑ –
– – ⏑ – – – ⏑ – – – ⏑ –
– ⏑ ⏑ – –.

Epitritos hos versus esse voluit Christius Metrik[1] p. 166, at melius sic coniunguntur, ut primus versus post *Πέλοπος* finiatur, secundus post *νόμον*:

– – ⏑ –, – – ⏑ –, – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑͡⏑ ⏑ –, – – ⏑ –,
– – ⏑ –, – – ⏑ –, – – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, –,

quamquam concedendum est poetam paene migrasse fines licentiarum.[1])

Ex comicorum fragmentis haec notavi:

Cratini fr. 172:

ἄνδρας σοφοὺς χρὴ τὸ παρὸν πρᾶγμα καλῶς εἰς δύναμιν τίθεσθαι·

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,

ubi – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ – in initio versus legitur, quamquam incertum est, num initium hoc fuerit strophae.

Fortasse etiam fragmenti 240 primus versus his adnumerandus est:

στάσις δὲ καὶ πρεσβυγενὴς Κρόνος ἀλλήλοισι μιγέντε;

sed cum totum fragmentum vario modo explicari possit, dubium est, num recte hoc loco commemoretur.

---

[1]) Bernhardy, griech. Litteraturgeschichte II, 1 [2] p. 757.

Eadem valent de Platonis fragmentis 154. 211, quae nisi coniectura admissa huc non pertinent:

fr. 154

ἢ 'ξ Ἀρκαδίας οὕτω δριμυτάτην ὀρίγανον
– – ∪ ∪ – – – – ∪ ∪ – ∪ – ∪ –

quod tolerari non potest. Meinekius in editione fragmentorum comicorum Graecorum II p. 666 haec legit: ἢ 'ξ Ἀρκαδίας τοι δριμυτάτην ὀρίγανον atque haec adnotat: „Athenaeus II p. 68 c: θηλυκῶς (τὴν ὀρίγανον λέγει) Πλάτων ἢ Κάνθαρος Ἢ ἐξ Ἀρκαδίας οὕτω δριμυτάτην ὀρίγανον. Correxit Porsonus etc." Recte quidem Porsonus οὕτω post Κάνθαρος transposuit, sed neque τοι, quod Porsonus eumque secutus Meinekius, neque οὐ, quod Kockius fragm. com. attic. I p. 641 post Ἀρκαδίας interpolandum esse censent, opus est, quia iustum schema metricum verbis ita dispositis efficitur

ἢ 'ξ Ἀρκαδίας δριμυτάτην ὀρίγανον.
[– ∪ ∪]–, – ∪ ∪ –, – ∪ ∪ –, ∪ – ∪ ⏓.

Ad fr. 211

ὅτι δ' ἂν ᾖ συβώτρια, μηδ' ἀγαθὴ γένοιτό μοι.
ἔχει δὲ μόνον δακτύλους αὐλητικούς.
∪ ∪ ∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – ∪ –
∪ – ∪ ∪ – – ∪ – – – ∪ –

Kockius fragm. com. att. I p. 659 haec adnotat: „et metrum et verba incerta sunt. Itaque manum abstinere satius videtur, quamquam proclive est scribere

οὐτιδανὴ συβώτρια, μηδ' ἀγαθὴ γένοιτό μοι.
ἔχει δὲ φωνὴν δακτύλους τ' αὐλητικούς."

ex quibus verbis hos versiculos efficere possis:

– ∪ ∪ –, ∪ – ∪ ⏑,
– ∪ ∪ –, ∪ – ∪ –,
∪ – ∪ –, – – ∪ –, – – ∪ –.

§ 3.

Venio nunc ad eas strophas stropharumque fragmenta, in quibus praeter choriambum tone usi sunt poetae, per quam μακραὶ τρίσημοι ita efficiuntur, ut huiusmodi versus et iambis et trochaeis compositi esse prima specie videantur.

Itaque vix expectes choriambum a poetis severiores leges sequentibus in iis strophis poni, in quibus tones artificium admissum est. Haud pauca tamen exempla inveniuntur; ita autem plerumque choriambus cum diiambo tone syncopato coniungitur, ut altera licentia priori, altera posteriori colo attribuatur. Inspicias exempla:

Anacreontis fr. 30 [1])

Τὸν μυροποιὸν ἠρόμην Στράττιν εἰ κομήσει.

– ∪ ∪ –, ∪ – ∪ –, ⊔ ∪ –, ∪ – –.

Hephaestion, cui Westphalius et Christius hoc loco assentiuntur, versum in asynartetorum sive in conexorum metrorum numero ita posuit, ut haec verba in explicatione adderet: [2]) *Ἀνακρέων δὲ οὐκ ἰαμβικῷ ἀλλὰ χοριαμβικῷ ἐπιμίκτῳ πρὸς τὰς ἰαμβικὰς ἐπήγαγε τὸ ἰθυφαλλικόν.* Verba *Στράττιν εἰ κομήσει* igitur ithyphallicum sive tripodiam trochaicam nominat, ut totus versus compositus sit e dimetro iambico choriambum primo loco continente et tripodia trochaica. Quod eo potissimum refellitur, quod raro in eadem stropha, nunquam autem in eodem versu descendentes et ascendentes rhythmi consociantur. Itaque nonam syllabam suppressam esse decimamque productam ad trium brevium potestatem credendum est. Ceterum choriambus, ut supra monui, non in eodem colo quo tone legitur.

Plura exempla suppeditant Aeschyli fabulae:

Incertum est num huc pertineat Prom. 567—573 [3])

χρίει τις αὖ με τὰν τάλαιναν οἶστρος,
εἴδωλον Ἄργου γηγενοῦς, ἄλευ δᾶ,
τὸν μυριωπὸν εἰσορῶσα βούταν.
ὁ δὲ πορεύεται δόλιον ὄμμ᾽ ἔχων,
ὃν οὐδὲ κατθανόντα γαῖα κεύθει,
ἀλλά με τὰν τάλαιναν

---

[1]) Westphal, II ² p. 771. Christ, Metrik ² p. 510.

[2]) Hephaest. p. 55.

[3]) Conradt, lyrische Verse p. 48. Christ, Metrik ¹ p. 478.

ἐξ ἐνέρων περῶν κυναγετεῖ,
πλανᾷ τε νῆστιν ἀνὰ τὰν παραλίαν ψάμμαν.

– – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ $\overline{\wedge}$
– – ⏑ –, – – ⏑ –, ⏑ – –
– – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – –
⏑ ⏑͡⏑ ⏗ ⏑ –, ⏑ ⏑͡⏑ ⏗ ⏑ –
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – – ,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ $\overline{\wedge}$
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ –
⏑ –, ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – – –.

vv. 7 et 8 artius inter se cohaerere videntur, ut metrica forma fere haec fuerit:

– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
⏑ – ⏑͡⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑͡⏑ – – –.

Quamquam ultimi versus pes prior ⏑|–⏑|⏑⏑|–, nisi corruptela latet, contradicit legi a Pickelio dochmiacis colis constitutae, dochmios in v. 8 agnoscendos esse suspicor; itaque v. 4 quoque ex duobus dochmiis constare putaverim.

Sept. 911—921 = 922—933

ΑΝ. *σιδαρόπλακτοι μὲν ὧδ' ἔχουσι,*
σιδαρόπλακτοι δὲ τοὺς μένουσι,
τάχ' ἄν τις εἴποι, τίνες;
τάφων πατρῴων λαχαί.
ΧΟ. *δόμων μάλ' ἀχὰν ἐς οὓς προπέμπει* 915
δαϊκτὴρ γόος αὐτόστονος, αὐτοπήμων,
δαϊόφρων, οὐ φιλογαθὴς, ἐτύμως δακρυχέων ἐκ φρενὸς, ἃ 919
κλαομένας μου μινύθει τοῖνδε δυοῖν ἀνάκτοιν. 921

⏑ – ⏑ –, ⏗ ⏑ –, ⏑ – ⏑ $\overline{\wedge}$
⏑ – ⏑ –, ⏗ ⏑ –, ⏑ – ⏑ $\overline{\wedge}$
⏑ – ⏑ –, ⏗ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⏗ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⏗ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

Metro apta non sunt, quae in codicibus leguntur in confinio versuum 5 et 6: *δόμων μάλ' ἀχάεσσα τοὺς* (pro *ἀχὰν ἐς οὓς*) *προπέμπει δαϊκτὴρ*; quibus in antistropha respondent in vv. 927. 928 haec: *δυσδαίμων σφιν ἡ τεκοῦσα πρὸ*

πασᾶν γυναικῶν. Locum gravius corruptum esse apparet quam qui certa coniectura sanari possit. Probabile autem est ea cola, quae choriambis constant, a ceteris distinctius separata fuisse.[1])

Pers. 1014—1018 = 1026—1030:[2])

ΞΕ. *πῶς δ᾽ οὔ; στρατὸν μὲν τοσοῦτον τάλας πέπληγμαι.* 1014
ΧΟ. *τί δ᾽ οὔκ; ὄλωλεν μεγάλως τὰ Περσᾶν.*
ΞΕ. *ὁρᾷς τὸ λοιπὸν τόδε τᾶς ἐμᾶς στολᾶς;*

– – ⏑ –, ⌴ ⏑ –, ⌴ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –.

Suppl. 95—102 = 103—110:

ἰάπτει δ᾽ ἐλπίδων 95
ἀφ᾽ ὑψιπύργων πανώλεις βροτούς,
βίαν δ᾽ οὔτιν᾽ ἐξοπλίζει,
τὰν ἄπονον δαιμονίων· μνῆμον ἄνω φρόνημά πως
αὐτόθεν ἐξέπραξεν ἔμπας ἑδράνων ἀφ᾽ ἁγνῶν. 101

⏑ – ⌴, ⌴ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⌴ ⏑ –, ⌴ ⏑ –,
⏑ – ⌴, ⏑ – ⏑ – –
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.[3])

En dilucide secreta cola choriambica ab iis, quae tones artificio sunt variata. Vix convenit simplici metro iambico syllaba longa in fine versus 3 posita, nisi de penthemimere iambico cogitaveris, quod per *λεῖμμα* dimetri iambici spatium expleverit.

Agam. 192—204 = 205—217:[1])

πνοαὶ δ᾽ ἀπὸ Στρυμόνος μολοῦσαι

---

[1]) Westphal, II [2] p. 523. 833. Bernhardi, de tones usu p. 5. Conradt, über Zahlenverhältnisse in dem Bau der aeschyleischen Tragoedie „die Sieben gegen Theben.“ Progr. Schlawe 1874, p. 13.

[2]) Westphal, II [2] p. 523. Conradt, lyr. Verse, p. 88.

[3]) Westphal, II [2] p. 510. Christ, Metrik [1] p. 254. Bernhardi, de tones usu p. 4, 18, 19.

κακόσχολοι, νήστιδες, δύσορμοι,
βροτῶν ἄλαι, νεῶν τε καὶ πεισμάτων ἀφειδεῖς,
παλιμμήκη χρόνον τιθεῖσαι 196
τρίβῳ κατέξαινον ἄνθος Ἀργείων.
ἐπεὶ δὲ καὶ πικροῦ
χείματος ἄλλο μῆχαρ
βριθύτερον πρόμοισιν
μάντις ἔκλαγξεν προφέρων Ἄρτεμιν, ὥστε χθόνα βάκ- 202
τροις ἐπικρούσαντας Ἀτρείδας δάκρυ μὴ κατασχεῖν·

⏑ – ⏑ –, ⊔ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, ⊔ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⊔ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⊔, ⊔ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, ⊔ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⏑ – $\overline{\wedge}$
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

v. 5 -*θος Ἀργείων* ⏑ – ⏑ – metiendum videtur, *ει* diphthongo ante vocalem correpta, nisi malis cum Weilio *Ἄργεος* scribere. v. 6 ⏑ – in fine *λεῖμμα* trium temporum indicandum esse, similiter atque Suppl. 97 = 105 statuimus, probabilius mihi videtur, quam hanc tripodiam in stropha et in antistropha a praecedentibus versibus puncto divisam proodi loco habendam esse (quod voluit Christius, Continuität p. 31).

Agam. 218—227 = 228—237:

ἐπεὶ δ' ἀνάγκας ἔδυ λέπαδνον
φρενὸς πνέων δυσσεβῆ τροπαίαν
ἄναγνον ἀνίερον, τόθεν 220
τὸ παντότολμον φρονεῖν μετέγνω.
βροτοὺς θρασύνει γὰρ αἰσχρόμητις
τάλαινα παρακοπὰ
πρωτοπήμων. ἔτλα δ' οὖν
θυτὴρ γενέσθαι θυγατρός, γυναικοποίνων πολέμων ἀρωγὰν 226
καὶ προτέλεια ναῶν.

---

[1]) Westphal II [2] p. 508. 510. 523. 528. 529. 833. Christ, Metrik [2] p. 308. Bernhardi, de tones usu p. 6. 7. 19.

⏑ – ⏑ –, — ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, — ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ ⏖, ⏑ – ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, — ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, — ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ ⏖, ⏑ –
—, ⏑ – –, ⏑ – –
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

Comprehendendi sunt versus 6 et 7, ut amoveatur ⏑ – in fine versus iambici non tolerandum atque ut melius inter se cohaereant cola
⏑ – ⏑ ⏖, ⏑ – —,
⏑ – —, ⏑ – –.[1])

Agam. 1530—1532 = 1560—1562:

XO. *ἀμηχανῶ φροντίδος στερηθεὶς*
εὐπαλάμων μεριμνᾶν
ὅπα τράπωμαι, πίτνοντος οἴκου.

⏑ – ⏑ –, — ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, — ⏑ –, ⏑ – –.

Tria praeterea sunt exempla Aeschylea, quae incertius metrum disquisitioni offerunt, quam quod firmo argumento esse possit: Sept. 934—936 = 947—950. Suppl. 808—816 = 817—824.[2]) Choeph. 385—393 = 410—417.[3])

Unum exemplum apud Sophoclem deprehenditur:

Aiac. 1199—1205 = 1211—1217:[4])

ἐκεῖνος οὔτε στεφάνων
οὔτε βαθειᾶν κυλίκων
νεῖμεν ἐμοὶ τέρψιν ὁμιλεῖν,
οὔτε γλυκὺν αὐλῶν ὄτοβον
δύσμορος οὔτ᾽ ἐννυχίαν
τέρψιν ἰαύειν.
ἐρώτων δ᾽ ἐρώτων ἀπέπαυσεν, ὤμοι. etc.

⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,

[1]) Westphal, II [2] p. 508. 510. 523. 528. 529. Christ, Metrik [2] p. 308. Bernhardi, de tones usu p. 8. 20.

[2]) Westphal, II [2] p. 519. 522. J. H. H. Schmidt, Eurhythmie p. 303.

[3]) Westphal, II [2] p. 831. Christ, Metrik [2] p. 415. J. H. H. Schmidt, Eurhythmie p. 219. Bernhardi, de tones usu p. 20.

[4]) Westphal, II [2] p. 842. Christ, Continuität p. 31.

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ – .
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, –
–, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⊥
⏑ –, — ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –.

Duobus locis corruptam circumferri metri formam apparet: versibus 3—4. 5—6. Nam v. 3 abundat syllaba longa in fine, v. 4 in initio, ad quas conferas spondeos simili loco positos Lysistr. 323 = 337 (supra p. 30) et Oedip. r. 493 = 503. In v. 6 offendit syllaba longa in fine abundans. Cum choriambus cum syllaba tones artificio producta uno eodemque colo coniunctus perraro legatur, finem coli post *ἰαύ* | in stropha, post *ἐπέ* | in antistropha statuere malim syllabasque *ειν* et *σται* coniungere cum insequentibus verbis, quamvis in stropha puncto, in antistropha interrogationis signo posito prior versus a posteriore separetur. Monendum est praeterea hos versus non secus atque insequentes (1206—1210 = 1218—1222)

κεῖμαι δ' ἀμέριμνος οὕτως,
ἀεὶ πυκιναῖς δρόσοις
τεγγόμενος κόμας,
λυγρᾶς μνήματα Τροίας·

logaoedicos haberi posse.

In duabus strophis EURIPIDES choriambo simul et tone usus est:

Alcest. 213—225 = 226—237:

ΗΜ.Α. *ἰὼ* (an *ὢ*?) *Ζεῦ, τίς ἂν πόρος κακῶν*
γένοιτο καὶ λύσις τύχας ἃ πάρεστι κοιράνοις;
ΗΜ.Β. *ἔξεισί τις; ἢ τέμω τρίχα*
καὶ μέλανα στολμὸν πέπλων ἀμφιβαλώμεθ' ἤδη;
ΗΜ.Α. *δῆλα μέν, φίλοι, δῆλά γ', ἀλλ' ὅμως*
θεοῖσιν εὐχώμεσθα· θεῶν γὰρ δύναμις μεγίστα.
ΧΟ. *ὦναξ Παιάν,*
ἔξευρε μηχανήν τιν' Ἀδμήτῳ κακῶν,
πόριζε δὴ πόριζε· καὶ πάρος γὰρ
τοῦδ' ἐφεῦρες, καὶ νῦν
λυτήριος ἐκ θανάτου γενοῦ,
φόνιόν τ' ἀπόπαυσον Ἅιδαν.

– – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⊔ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –.
– – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑̈
– ⏑ ⏑ –, – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
⊔ ⏑ –, ⏑ – ⊔, ⏑ – ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
⊔ ⊔, ⊔ ⊔,
– – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – – ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ – – – –
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – –

Exit hoc carmen sine dubio in versus logaoedicos ascendentes, at in priore quoque strophae parte versus 3, nisi logaoedicus est, omni explicatione caret. Quaerendum igitur est, an recte versus choriambici in hac stropha statuantur.[1])

Herc. fur. 763—771 = 772—780:[2])

ΧΟ. *χοροὶ χοροὶ καὶ θαλίαι μέλουσι Θήβας ἱερὸν κατ᾽ ἄστυ.*
μεταλλαγαὶ γὰρ δακρύων,
μεταλλαγαὶ ξυντυχίας
⏑ ⏑́ ⏑ *ἔτεκον ἀοιδάς.*
βέβακ᾽ ἄναξ ὁ καινὸς, ὁ δὲ παλαίτερος
κρατεῖ, λιμένα λιπών γε τὸν Ἀχερόντιον·
δοκημάτων δ᾽ ἐκτὸς ἦλθεν ἐλπίς.

⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ . . ⏒,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –.
⏑ ⏖ ⏑ ⏖, ⏑ – –.
⏑ – ⏑ –, ⏑ . . ⏑ ⏖, ⏑ – ⏑ –,
⏑ – ⏑ ⏖, ⏑ – ⏑ ⏖, ⏑ – ⏑ –.
⏑ – ⏑ –, ⊔ ⏑ –, ⏑ – ⏒.

Praeter tonen in versu ultimo adhibitam abundat haec stropha pedibus solutis non secus atque in diverbio multo pluribus pedibus solutis usus est Euripides quam Aeschylus vel Sophocles.[3])

Nec dissimilis est condicio carminis Aristophanis
Acharn. 1150—1161 = 1162—1173:[4])

Ἀντίμαχον τὸν Ψακάδος, τὸν ξυγγραφῆ, τὸν μελέων ποιητὴν,
ὡς μὲν ἁπλῷ λόγῳ κακῶς ἐξολέσειεν ὁ Ζεύς·

---

[1]) Westphal, II ² p. 517. 519. 520. 522. 536. 537. Christ, Metrik ² p. 629; Continuität p. 33.
[2]) Westphal, II ² p. 841. 842.
[3]) cf. supra p. 24.
[4]) Westphal, II ² p. 736. 842. Christ, Metrik ¹ p. 379. 393.

ὅς γ' ἐμὲ τὸν τλήμονα Λήναια χορηγῶν ἀπέλυσ' ἄδειπνον.
ὃν ἔτ' ἐπίδοιμι τευθίδος
δεόμενον, ἡ δ' ὠπτημένη
σίζουσα πάραλος, ἐπὶ τραπέζης κειμένη,
ὀκέλλοι· κᾆτα μέλ-
λοντος λαβεῖν αὐτοῦ κύων ἁρπάσασα φεύγοι.

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ ∧
⏑ ⏖ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
⏑ ⏖ ⏑ –, – – ⏑ –,
– – ⏑ ⏖, ⏑ ⏖ ⏑ –, – – ⏑ –,
⏑ – —, — ⏑ –
– – ⏑ –, – – ⏑ –, — ⏑ –, ⏑ – –.

Ea cola, quae choriambos continent, in hoc quoque carmine divisa sunt a ceteris; in stropha praeter syllabam ancipitem in fine versus tertii etiam punctum intercessit. De pedibus solutis in v. 4. 5. 6 eadem valent ac de Euripidis carmine modo laudato.

Difficilior alter locus est eiusdem Aristophanis nub. 700—706 = 804—810: [1])

ΧΟ. φρόντιζε δὴ καὶ διάθρει, πάντα τρόπον τε σαυτὸν
στρόβει πυκνώσας.
ταχὺς δ', ὅταν εἰς ἄπορον πέσῃς,
ἐπ' ἄλλο πήδα
νόημα φρενός· ὕπνος δ' ἀπέστω γλυκύθυμος ὀμμάτων.

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ – –
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
⏑ – ⏑ – –
⏑ – ⏑ ⏖, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –.

Augetur difficultas eo, quod in antistropha, praeter quinque versus his quos laudavi respondentes, duo extant, qui nulli strophae versui respondent; quam ob rem Dindorfius recte coniecisse mihi videtur hoc carmen in editione secunda, qua nunc utimur, imperfectum fuisse a poeta.

Versus 811. 812 hi sunt:

γνοὺς ἀπολάψεις ὅ τι πλεῖστον δύνασαι
ταχέως· φιλεῖ γάρ πως τὰ τοιαῦθ' ἑτέρᾳ τρέπεσθαι.

[1]) Christ, Metrik [1] p. 248. 562.

_ ◡ ◡ _, _ ◡ ◡ _, _ ◡ ◡ _,
◡ _ ◡ _, _ _ ◡ _, _ ◡ ◡ _, ◡ _ _.

ταχέως v. 812 per synizesin pronuntiandum est, ut evitetur anapaestus iambi loco positus. Quoniam hi antistrophae versus iambici sunt, quibus choriambi sunt admixti, atque primus praeterea et ultimus strophae versus tetrametri iambici catalectici et acatalecti vice fungantur, verisimillimum est etiam tres qui in medio positi sunt versus iambicos esse. Itaque v. 2 et 3 ita inter se coniungendos esse censeo ◡ _ ◡ _, ⌴ ◡ _, ut v. 3 et 4 hanc metricam speciem praebeant:

◡ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ _ ◡ _ ◡ _ _,

quem versum logaoedicum putes oportet, cum de ionicis a minore huius formae ◡ ◡ ⌴ propterea cogitari non possit, quia nullum certum extat exemplum ◡ ◡ ⌴ positi in stropha, quae ne unum quidem contineat integrum ionicum ◡ ◡ _ _, excepto fine stropharum. Commemorandum est tamen, tones artificio non admisso hanc stropham ita explicari posse, ut v. 2 et 4 penthemimere iambica putentur ◡ _ ◡ _ _, quale statuimus suppl. 97 = 105 [1]) per *λεῖμμα* quattuor temporum ad dimetri iambici potestatem productum, idque binis versiculis paribus hoc modo et strophae et antistrophae insertis comprobari videtur, quamquam v. 3 hac quoque explicandi ratione adhibita, nisi logaoedos insertos statueris, explicari nequit.

Inter COMICORUM FRAGMENTA tria extant, quae huc pertinent:

CRATINI fr. 324 a. b. c. [2])

εὔιε κισσοχαῖτ᾽ ἄναξ χαῖρ᾽, ἔφασκ᾽ Ἐκφαντίδης.
πάντα φορητά, πάντα τολμητὰ τῷδε τῷ χορῷ.
πλὴν Ξενίου νόμοισι καὶ Σχοινίωνος, ὦ Χάρων.

_ ◡ ◡ _, ◡ _ ◡ _, ⌴ ◡ _, _ _ ◡ _,
_ ◡ ◡ _, ◡ _ ◡ _, ⌴ ◡ _, ◡ _ ◡ _,
_ ◡ ◡ _, ◡ _ ◡ _, ⌴ ◡ _, ◡ _ ◡ _.

Hephaestion, qui hos versus in capite *περὶ ἀσυναρτήτων* servavit,[3]) metrum *καθαρὸν Κρατίνειον* vocat. Eodem modo

---

[1]) cf. supra p. 40.
[2]) cf. ECPHANTIDIS fr. 3 p. 20.
[3]) Hephaest. p. 55.

perperam explicat quo Anacreontis fr. 30, de quo quae supra[1]) dixi, eadem ad haec fragmenta quadrant.

Denique Eupolidis fr. 37

ἄνδρες ἑταῖροι, δεῦρο δὴ τὴν γνώμην προσίσχετε,
εἰ δυνατὸν καὶ μή τι μεῖζον πράττουσα τυγχάνει.
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – – ⎯, ⏑ – ⏑ ⏓,
– ⏑ ⏑ –, – – ⏑ –, – – ⎯, ⏑ – ⏑ –

pes tertius utriusque versus forma nusquam apud ceteros poetas usitata – – ⎯ insignis est. Quod vero Hephaestion ait p. 59, hoc metrum compositum esse *ἐκ χοριαμβικοῦ καὶ τροχαϊκοῦ πολυσχηματιστον*, non magis probandum est, quam illud quod de Anacreontis fr. 30 protulit: non enim *ἀτακτοτάτως*, ut ait, hoc metrum ab Eupolide compositum est, sed lege certa atque simili modo non raro a poetis usurpata. Commemorandum denique est, totam parabasin eius fabulae Eupolideae, e qua haec fragmenta petita sunt, hoc metro, quod *τὸ Κρατίνειον τὸ ἀσυνάρτητον* Hephaestion loco illo[2]) vocat, constitisse.

Hoc loco mentio facienda est etiam trium illorum fragmentorum, quae Hephaestion p. 30 tamquam exempla choriambicorum versuum in creticos exeuntium profert:

fr. adesp. 69 et 70[3])

Ἱστοπόνοι μείρακες.
Οὐδὲ λεόντων σθένος, οὐδὲ τροφαί.
– ⏑ ⏑ –, ⎯ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⎯ ⏑ –;

Quamquam prima specie fragmentum 69 pro dimetro, fr. 70 pro trimetro choriambico haberi potest omissa ultima syllaba utriusque versus et correpta (ante vocalem) syllaba *φαί* in *τροφαί*, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ [–] et – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ [–], tamen nullo modo credi potest Hephaestionem adeo neglexisse versuum fines. At quoniam choriambum cum syllaba tone producta in uno eodemque colo consociare noluerint poetae Graeci,

---

[1]) cf. supra p. 38.
[2]) Hephaest. p. 59; schol. A Hephaest. p. 215, 11.
[3]) Bergk. poet. lyr. III p. 708.

choriambos descendentes (⏗ ⏑ ⏑ ⏗ pro ⏗ ⏑ ⏗ ⏑) catalectice in ⏗ ⏑ ⏗ (pro ⏗ ⏑ ⏗ ⏑) cadentes item atque supra pag. 20 agnoscendos esse conicio.

Postremo monendum est, eos versus choriambicos, qui nullum aliud variandi genus admiserint nisi exitum catalecticum ⏑ – –, hac paragrapho a me tractatos non esse.

Inspectis versibus, in quibus choriambum pro diiambo positum invenimus, haec statuenda sunt de usu choriambi:

1. Exceptis poetis choricis, inde ab antiquissimis poetis lyricis (Sapphone) usque ad Alexandri Magni tempus choriambus pro dipodia iambica ab omnibus poetis usurpatus est; licentiam tamen quandam in choriambo admixto inesse eo ostenditur, quod non in quavis versus iambici parte nec magis coniuncto cum quavis diiambi variatione choriambo usi sunt poetae.

2. Choriambum autem diiambo parem ab iis adhibitum esse haec demonstrant:

a) responsio inter choriambum et diiambum admissa: Philoct. 1123, 15 = 1146, 15. vesp. 1450, 5 = 1462, 5. Acharn. 1150, 1 = 1162, 1. Lysistr. 321, 4 = 335, 4. 321, 6 = 335, 6. Anacr. fr. 21, 3 = 21, 6 = 21, 9. fr. 21, 4 = 21, 7 = 21, 13.

b) quod nihil interest, utrum prior an posterior dimetri iambici pes choriambo expleatur. Priorem enim locum choriambus explet: equit. 551, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8 = 581, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. vesp. 526, 6. 14. 16. 17 = 631, 6. 14. 16. 17. Alcest. 86, 2 = 98, 2. Eurip. fr. 432, 1. Anacr. fr. 26. 27. | posteriorem locum: Choeph. 42, 8 = 54, 8. Aiac. 1199, 1 = 1211, 1. Antig. 781, 1 = 791, 1. vesp. 526, 1 = 631, 1. vesp. 1450, 1. 3. 4. 6 = 1462, 1. 3. 4. 6. vesp. 1450, 7. Lysistr. 321, 1. 2. 4. 5. 9 = 335, 1. 2. 5. 9. Herc. fur. 637, 2 = 655, 2. 763, 2. 3 = 772, 2. 3. Iph. Aul. 1036, 2 = 1058, 2. Helen. 1337, 1. 2 = 1353, 1. 2. Dimeter duobus choriambis efficitur: Aesch. suppl. 538, 7 = 547, 7. Aiac. 1199, 2. 3. 5 = 1211, 2. 3. 5. nub. 513, 2. vesp. 526, 2. 15 = 631, 2. 15. Lysistr. 321,

[10]. 11. 12. 13 = 335, 10. 11. 12. 13. Lysistr. 335, 4. Aristoph. fr. 117. Alcae. fr. 90.

c) quod initium stropharum iambicarum choriambo efficitur: equit. 551, 1 = 581, 1. nub. 513, 1. nub. 563, 1 = 595, 1. Dimeter choriambicus initium stropharum iambicarum facit: Acharn. 1150, 1 = 1162, 1. Anacr. fr. 21, 3. 6. 9. 12. Oedip. r. 483, 1 = 498, 1.

Idem, quod de dimetris sub b) diximus, valet etiam de tetrametris.

3. Choriambus uno eodemque colo coniungitur et cum diiambo integro et cum ⏑ ⏓ ⏑ – et cum – – ⏑ – et cum – ⏓ ⏑ –.

Ubicunque coniungitur cum ⏑ ⏓ ⏑ – vel – – ⏑ – vel – ⏓ ⏑ –, praecedit altera diiambi forma, sequitur choriambus (exceptis locis Aristophanis equit. 551, 2 et vesp. 526, 14. 16 = 631, 14. 16 et fragm. 96, ubi – ⏑⏑ –, – – ⏑ – occurrit; conf. etiam Telestis fragm. 5 supra p. 36 et Euripid. Alcest. 216 et Eupolid. fr. 37, 2).

4. ⏑ ⏓ ⏑ – apud Aeschylum nusquam, apud Sophoclem uno loco invenitur, Euripides et Aristophanes atque ex prioribus poetis Anacreon saepius hac licentia usi sunt.

5. – – ⏑ – cum choriambo coniunctum praecipue in initio stropharum legitur; in media stropha non solet legi, nisi simul initium hac arte variatum est.

6. Ubi – ⏓ ⏑ –, – ⏑ ⏑ – occurrit, nunquam simul in stropha atque in antistropha extat, sed aut in stropha aut in antistropha, ita ut altero loco semper ⏑ ⏓ ⏑ – respondeat formae – ⏓ ⏑ –.

7. Idem colon, in quo tone usurpatur, perraro praebet choriambum diiambi loco positum.

8. Adhibuerunt poetae aureae aetatis formas hasce: dimetrum catalecticum: Sapph. fr. 61, fr. 99, 1—4, fr. 100, 1. 2. Anacr. fr. 25, 1, fr. 34. Aesch. Prom. 567, 6. Agam. 445, 7 = 464, 7. Agam. 192, 7. 8 = 205, 7. 8. Agam. 218, 9 = 228, 9. Soph. Antig. 604, 5 = 615, 5. Agam. 770, 2 = 780, 2. Agam. 1530, 2 = 1560, 2. Eupol. fr. 163, 1—4. Aristoph. equit. 551, 5. 8 = 581, 5. 8. nub. 513, 4. vesp. 526, 3. 8. 9. 10. 11. 18 = 631, 3. 8. 9. 10. 11. 18. 1450, 5. Thesmoph. 953, 3.

trimetrum catalecticum: Anacr. fr. 31. fr. 32, 1. Soph. Antig. 604, 5 = 615, 5.

tetrametrum catalecticum: Sapph. fr. 60. Anacr. fr. 28. Aesch. Sept. 911, 8 = 922, 8. Agam. 192, 10 = 205, 10. Soph. (Philoct. 1081, 15 = 1102, 15). (Eur. Rhes. 360, 9 = 370, 9). Med. 643, 1 = 652, 1. Heraclid. 353, 1 = 362, 1. Herc. fur. 637, 1 = 655, 1. Aristoph. Lysistr. 321, 6. fr. 163, b. d.

pentametrum catalecticum: Aesch. Suppl. 538, 8 = 547, 8. Soph. Philoct. 1123, 15. Aristoph. Acharn. 1150, 3 = 1162, 3. Acharn. 1162, 1.

dimetrum brachycatalectum: Eur. Hel. 1451, 3 = 1464, 3. Aristoph. Thesmoph. 953, 5.

dimetrum acatalectum: Alc. fr. 90. Aesch. Suppl. 538, 7 = 547, 7. Soph. Aiac. 1199, 2 = 1211, 2. Aiac. 1199, 5 = 1211, 5. Philoct. 1185. Aristoph. nub. 513, 2. vesp. 526, 2 = 631, 2. vesp. 526, 15 = 631, 15. Lysistr. 321, [10.] 11. 12. 13 = 335, 10. 11. 12. 13. Lysistr. 335, 4. fr. 117 ed. Dind. fr. 533 ed. Kock.

trimetrum acatalectum: Alc. fr. 88. Eur. Bacch. 370, 7 = 386, 7. Phoeniss. 1519—1521. Aristoph. nub. 804, 6. Thesmoph. 352, 6.

tetrametrum acatalectum: Aesch. Agam. 192, 9 = 205, 9. Soph. Oedip. r. 483, 1. 2 = 498, 1. 2. Eur. Bacch. 370, 8 = 386, 8. Aristoph. nub. 949, 4.

pentametrum acatalectum: Aesch. Sept. 911, 7 = 922, 7. Eur. Bacch. 105, 6 = 120, 6.[1])

Ceterum moneo versuum divisionem non ubique certam esse.

Cap. II.
DE USU IONICI A MINORE.
§ 1.

Sicut choriambus ortus est e diiambo ⏑ –̀ ⏑ –́ sedibus syllabarum primae et secundae inter se permutatis –̀ ⏑ ⏑ –́, ita ionicus a minore, qui dicitur, e dipodia iambica ⏑ –̀ ⏑ –́

[1]) cf. pag. 19.

ortus est permutatis sedibus syllabarum secundae et tertiae ⏑ ⏑ –̀ –́. Deest huic explicationi Hephaestionis testimonium, quo sententia de choriambo iambis immixto a Studemundo prolata optime comprobatur.

Ait autem Hephaestion in cap. 12:[1] *Τὸ δὲ ἀπ' ἐλάσσονος ἰωνικὸν συντίθεται μὲν καὶ καθαρὸν, συντίθεται δὲ καὶ ἐπίμικτον πρὸς τὰς τροχαϊκὰς διποδίας.* Haec verba *συντίθεται* — *διποδίας* quid sibi velint, facile est ad intellegendum, si accuratius inspicias ea quae sequuntur:[2] *συντίθεται .... οὕτως, ὥστε τὴν πρὸ τῆς τροχαϊκῆς ἀεὶ γίνεσθαι πεντάσημον, τοῦτ' ἔστι τρίτην παιωνικὴν, καὶ τὴν τροχαϊκὴν, ὁπόταν προτάττοιτο τῆς ἰωνικῆς, γίνεσθαι ἑπτάσημον τροχαϊκὴν, τὸν καλούμενον δεύτερον ἐπίτριτον.*

Priore igitur loco ionici *ἀνακλωμένου*, quem vocant, originem explicat: nam ionicus *πεντάσημος* nihil aliud est nisi ⏑ ⏑ – ⏑, quod si anteponas dipodiae trochaicae – ⏑ – ⏓, hoc metrum efficitur: ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏓. Revera autem ionicum *ἀνακλώμενον* ortum esse videri e refracto dimetro ionico, i. e. permutatis sedibus syllabarum quartae et quintae dimetri ionici, ut pro ⏑ ⏑ –̀ –́ ⏑ ⏑ –̀ –́ poneretur

⏑ ⏑ –̀ ⏑ –́ ⏑ –̀ –́,

Studemundus docuit in scholis.

Posteriore loco Hephaestion aliam dimetri ionici formam exponit: trochaica enim dipodia *ἑπτάσημος* haec est: – ⏑ – – admissa syllaba producta pro secunda brevi; quam si anteponas ionico, haec forma efficietur: – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –. At – ⏑ – – non esse dipodiam trochaicam, sed aliam formam variati diiambi docuit nos idem Studemundus: nam sicut pro ⏑ –̀ poni potest – –̀ in diiambi sede impari (– –̀ ⏑ –́ pro ⏑ –̀ ⏑ –́), ita etiam pro ⏑ ⏑ –̀ –́ poni potest – ⏑ –̀ –́ syllaba prima longa in utroque metro servata; et sicut – – ⏑ – est diiambus retardatus, sic – ⏑ – – est ionicus a minore retardatus. Utriusque formae exempla haud pauca extant. Sed transeam ad eos locos, quibus poetae ionicis a minore usi sunt.

---

[1]) Hephaest. p. 37.

[2]) Hephaest. p. 38.

Primus et introduxit in litteras ionicos a minore et immiscuit iambis Alcman. Cuius huc pertinent:

fr. 87

Ἀνὴρ δ' ἐν ἀρμένοισιν
ἀλιτρὸς ἧστ' ἐπὶ θάκω κατὰ πέτρας
ὁρέοντι (?) μὲν οὐδὲν,
δοκέοντι δ' (ἐοικώς.)

⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ ⊼
⏑ – ⏑ –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –,

fr. 85 A

Ἕκατον μὲν Διὸς υἱὸν τάδε Μῶσαι κροκόπεπλοι,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,

fr. 85 B

Λιγύκορτον πάλιν ἄχει.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Observatione dignissimum est, eundem poetam, qui ionico primus usus est, etiam catalectica forma ionici ⏑ ⏑ ⊔ syllaba longa in duplex tempus producta usum esse. Neque magis hoc est neglegendum, Alcmana ὅλα ᾄσματα ἰωνικὰ scripsisse teste Hephaestione p. 38. Alcmani ionicum parem diiambo fuisse eo demonstratur, quod uno colo diiambum integrum et ionicos coniunxit fr. 87, 2. Fragmentum 87 e carmine chorico vix petitum videtur, fr. 85 huic opinioni non obstat, quamvis ex exiguis frustulis nihil certi demonstrari possit.

Huc referenda sunt etiam Alcmanis fr. 83. 84:

Περισσόν· αἰ γὰρ Ἀπόλλων ὁ Λύκηος.
Ἰνὼ σαλασσομέδοισ', ἃν ἀπὸ μάσδων.
⏑ – ⏑ –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑̄.
– – ⏑ –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Hephaestion p. 46 epionicos hos versus nominat, a diiambo ἑξασήμῳ vel ἑπτασήμῳ incipientes. Paullo post idem p. 58 versus comicos huius formae

– – – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ ⏑ ⊔

epionicos esse vult. Itaque dubium est, num recte Bergkius περισσόν notam veteris alicuius metrici esse putaverit, ab Hephaestione non perceptam.[1])

[1]) Poet. lyr. Graec. III p. 62. Cf. infra p. 66.

Sicut ille Doricus poeta, ita Lesbia quoque Sappho ionico usa est fr. 88

Τί με Πανδίονις ὦ Ἤραννα χελίδων.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Cum in Sapphonis fragmentis ionicos deprehenderimus, mirum non est quod ne Alcaeus quidem ab hoc rhythmi genere sese abstinuit. Cuius septem fragmenta extant nullo pede nisi ionico composita:

fr. 48 A

Κρονίδα βασίληος γένος Αἴαν, τὸν ἄριστον πεδ' Ἀχίλλεα.
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Hephaestionem, cum p. 35 hoc fragmentum pentametrum antispasticum nuncuparet, errasse consentaneum est. *Ἀχίλλεα* per synizesin trisyllabum fit.

fr. 59 [1])

Ἔμε δείλαν, ἔμε πασᾶν κακοτάτων πεδέχοισαν
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏓.

fr. 60

Ἔπετον Κυπρογενήας παλάμαισιν
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏓.

fr. 61

Τερένας ἄνθος ὀπώρας
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

fr. 97

Ἐλάφω δὲ βρόμος ἐν στήθεσι φύει φόβερος
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏒.

fr. 98

Ἐπὶ γὰρ πᾶρος ὀνίαρον ἴκνηται
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

fr. 99

Πάλιν ἀ ὗς παροράνει
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Alcaeum multa carmina ionicis a minore constantia scripsisse Hephaestion testatur p. 38.

Longe maximum numerum fragmentorum ionicis numeris scriptorum Anacreon reliquit. Nec mirum, quod ab hoc

[1]) Hephaest. p. 38.

poeta Ionico versus ionicus nomen traxit, quamvis centum iam annis ante eius tempus poetae Dorici et Aeolici pede ionico usi sint in carminibus componendis. Inter eos enim poetas, qui ionico rhythmo praecipue delectabantur, Anacreon ab Aristophane commemoratur Thesmophor. 160—164:

σκέψαι δ' ὅτι
Ἴβυκος ἐκεῖνος κἀνακρέων ὁ Τήϊος
ἀρχαῖος, οἵπερ ἁρμονίαν ἐχύμισαν,
ἐμιτροφόρουν τε καὶ διεκλῶντ' Ἰωνικῶς,
καὶ Φρύνιχος . . . . .

Tribus locis ionicos pedes cum iambicis eodem versu consociavit Anacreon:

fr. 47

Μεγάλῳ δηὖτέ μ' Ἔρως ἔκοψεν ὥστε χαλκεὺς
πελέκει, χειμερίῃ δ' ἔλουσεν ἐν χαράδρῃ.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – –.

fr. 48

Ἀπέκειρας δ' ἁπαλῆς κόμης ἄμωμον ἄνθος.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏓.

fr. 49

Θρηκίην σίοντα χαίτην.
⊔, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – –.

Fr. 49 a Bergkio coniunctum est cum praecedentibus. Itaque suspicatus esse videtur vir doctissimus latere in hoc fragmento, quod propter vocem *σίοντα* citatur in Etym. magn. 714, 38, clausulam versus talis, quales sunt fr. 47. 48; quamquam concedendum est de alia quoque mensura cogitari posse.

Hephaestion, qui p. 39 fr. 47 commemorat, tetrametrum brachycatalectum appellat. Quod quid sibi velit, non facile intellegas, nisi inspicias schol. A ad Hephaest. p. 195, qui his verbis textum Hephaestionis explicat: *Ταῦτα μὲν ἐξ ἐπιμιξίας εἰσὶν ἀνακλώμενα βραχυκατάληκτα. Ἔχουσι γὰρ τὴν ἐσχάτην τοῦ ἰωνικοῦ βραχεῖαν ἀντὶ μακρᾶς. Εἴρηται δὲ κατ' ἀρχήν, ὅτι ὅταν ἐπιμίσγηται τῇ τροχαϊκῇ, πάντως ἡ πρὸ*

αὐτῆς ἔσται πεντάσημος, ὅ ἐστι παιωνική· ὡς ἡ „κοψεν ὥστε," τροχαϊκὴ συζυγία οὖσα, ἔχει τὴν πρὸ αὐτῆς τὴν „τε μ' ἔρως ε" παιωνικήν. Inde apparet Hephaestionem syllabas sic divisisse:

μεγάλῳ δηὖ | τέ μ' Ἔρως ἔ | κοψεν ὥστε | χαλκεύς
◡ ◡ – – | ◡ ◡ – ◡ | – ◡ – ◡ | – –.

Quam mensuram is excogitare poterat, qui syllabarum numerum, non rhythmum ipsum respiciebat. Manifestum enim est hos versus binis constare colis, dimetro ionico catalectico et dimetro iambico catalectico.

Ex ceteris Anacreontis fragmentis [1]) haec tantum ionicos praebent:

fr. 41

Ὁ Μεγίστης δ' ὁ φιλόφρων δέκα δὴ μῆνες, ἐπεί τε
στεφανοῦταί τε λύγῳ καὶ τρύγα πίνει μελιηδέα.
◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –,
◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –.

Adiectivum *μελιηδέα* v. 2 per synizesin fit quadrisyllabum.

fr. 42

Καθαρῇ δ' ἐν κελέβῃ πέντε τε καὶ τρεῖς ἀναχείσθων.
◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –.

fr. 52

Σινάμωροι πολεμίζουσι θυρωρῷ.
◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –.

fr. 55

Διονύσου σαῦλαι Βασσαρίδες.
◡ ◡ – –, – – –, ◡ ◡ ⏑̱.

Cum ea, quibus olim *Βασσαρίδες* vocabulum exceptum erat, verba servata non sint, quaeritur, num syllaba ultima fuerit producta; sane Hephaestion trimetrum catalecticum illud colon appellat p. 40.

fr. 58

Ἀπὸ δ' ἐξείλετο θεσμὸν μέγαν . . .
◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ [– –]

[1]) Fragmentorum 37 et 38 formam ita emendavit Theodorus Bergk in poetarum lyricorum editione quarta, ut de ionicis a minore non amplius cogitari possit.

fr. 66

ἀλλὰ πρόπινε
ῥαδινοὺς, ὦ φίλε, μηρούς.
[⏑ ⏑ –]–, ⏑ ⏑ – ⏓,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Desideratur in initio anapaestus, eodem modo quo fr. 58 in fine spondeus est supplendus.

E numero reliquorum lyricorum poetarum Bacchylides ionicos adhibuit

fr. 42

Ἀβρότητι ξυνέασιν Ἰώνων βασιλῆες.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏓.

Bacchylides in numero quidem poetarum choricorum habetur, at valde dubium est, num hoc fragmentum carmini chorico iure attribuatur.

Idem pertinet ad Timocreontis fr. 6 et Praxillae fr. 4, quae fragmenta licet choricorum sint poetarum, e carminibus choricis excerpta vix esse possunt:

Timocr. fr. 6

Σικελὸς κομψὸς ἀνὴρ ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗,
ποτὶ τὰν ματέρ' ἔφα. ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗.

Totum hoc carmen his versiculis compositum fuisse, quos καθαρὰ ἑφθημιμερῆ vocat, Hephaestion testatur p. 40; quam ob rem metrum Timocreontium postea est nominatum.

Praxill. fr. 4

Ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίον, ὦ 'ταῖρε, φυλάσσεο.
⏑ ⏑ ⏗, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,

ubi φυλάσσεο per synizesin trisyllabum fit.

Non aliter iudicandum est de Timothei dithyrambici fragmentis 12. 14, quae monodicae poesi lyricae haud dubie sunt tribuenda:

fr. 12

Οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά, – – –, ⏑ ⏑ – ⏑̄
καινὰ γὰρ μάλα κρείσσω· ⏗ ⏑ –, ⏑ ⏑ – –,

νέος δ Ζεὺς βασιλεύει, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
τὸ πάλαι δ' ἦν Κρόνος ἄρχων· ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
ἀπίτω Μοῦσα παλαιά. ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

In versu 1 *ἀείδω* tamquam *ᾄδω* pronuntiatum esse videtur. Versus 2 suspecta est forma metrica, quam possis etiam sic explicare, ut – ⏑ ⎵ positum sit pro – ⏑ – – (cf. p. 51); atque cum haec tradita sint: *καὶ τὰ γὰρ ἅμα κρείσσω*, fortasse legendum est: *καινὰ γὰρ πάνθ' ἅμα κρείσσω* – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ut dimeter ionicus integer efficiatur retardato primo pede.

fr. 14

Σὺ δὲ τὸν γηγενέταν ἄργυρον αἰνεῖς.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Incerta est forma metrica Hipponactis fr. 91

Ὁ Κιθαιρὼν Λυδίοισιν ἐν χοροῖσ⟨ι⟩ Βακχῶν.

Bergkius quidem verba apud Plotium p. 273 (ed. Keil) servata in tetrametri ionici brachycatalecti formam redegit; at cum ipse Plotius metrum iambicum et in secundo et in ultimo pede clodum appellet, de ionicis numeris vix apte cogitasse Bergkium apparet.

Lycophronides fr. 2 scripsisse fertur:

Τόδ' ἀνατίθημί σοι ῥόδον
καλὸν ἀνάθημα καὶ πέδιλα καὶ κυνέαν
καὶ τὰν θηροφόνον λογχίδ', ἐπεί μοι νόος ἄλλᾳ κέχυται
ἐπὶ τὰν Χάρισιν φίλαν παῖδα καὶ καλάν.

Quae si quidem recte tradita sunt verba, ita explicari possunt:

⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
⏑ ⏑͡⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⎵,
⏑ ⏑ ⎵, ⏑ ⏑ ⎵, ⏑ – ⎵, ⏑ – ⏑ –,

ut v. 2 in *κυνέαν* synizesis locum habeat et v. 3 in initio molossus pro ionico substitutus sit.

Nimis incerti sunt metri ea carmina, quae Bergkius in carminum popularium numero affert: 27 et tritissimum illud carmen 43:

Ἄλει μύλα ἄλει·
καὶ γὰρ Πιττακὸς ἄλει,
μεγάλας Μιτυλάνας βασιλεύων.
⏑ –, ∧ ⏑ ⏑, ⏑ –
– – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Ex tragicis poetis Aeschylus praecipue ionicis delectabatur, non casu adductus, sed amore Anacreontis, cuius alia quoque metra imitatus est Aeschylus.[1]) Anacreontem autem multo saepius quam ceteros poetas lyricos ionicis usum esse supra vidimus.

Pers. 65—72 = 73—80[2])

πεπέρακεν μὲν ὁ περσέπτολις ἤδη
βασίλειος στρατὸς εἰς ἀντίπορον γείτονα χώραν,
λινοδέσμῳ σχεδίᾳ πορθμὸν ἀμείψας
Ἀθαμαντίδος Ἕλλας,
πολύγομφον ὅδισμα ζυγὸν ἀμφιβαλὼν αὐχένι πόντου.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Aeque atque in hac stropha ionici integri vel catalectici leguntur:

Pers. 102—107 = 108—113[3])

θεόθεν γὰρ κατὰ Μοῖρ' ἐκράτησεν τὸ παλαιὸν, ἐπέσκηψε δὲ Πέρσαις 102—104
πολέμους πυργοδαΐκτους 105
διέπειν ἱππιοχάρμας τε κλόνους πόλεών τ' ἀναστάσεις. 106. 107
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ – ⏑ –.

Versu primo hypermetron efficitur. Versus 3 qui clausulam

---

[1]) cf. e. g. scholiastam ad Aesch. Prom. 128, quem locum excripsi infra p. 83.

[2]) Westphal, II [2] p. 208. Christ, Metrik [1] p. 235. Conradt, lyr. Verse p. 61 ff.

[3]) Christ, Metrik [1] p. 445 Continuität p. 15. Conradt, lyr. Verse p. 65. 66.

efficit diiambus cum praecedentibus duobus ionicis catalecticis ephymnii locum videtur tenere. Oberdickius et Weilius in stropha synizesin in *πόλεων*, in antistropha in *λεωπόροις* pro *λαοπόροις* posito inesse pro certo habent; at ne synizesi quidem admissa alius versus efficitur nisi hic

⏑ ⏑ ⊔ ⏑ – ⏑ – ⏑ –,

quo quidem schemate non efficiuntur numeri probabiliores.

Difficilius est Aeschyli Supplicum carmen

866—872 = 876—881 [1])

ΧΟ. *αἰαῖ αἰαῖ*
εἰ γὰρ δυσπαλάμως ὄλοιο
δι᾽ ἁλίρρυτον ἄλσος,
κατὰ Σαρπηδόνιον χῶμα πολύψαμμον ἀλαθεὶς
εὐρείαις εἰν αὔραις.

– – – –
– – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ – ⏑̄
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
– – –, – – –.

Quodsi recesseris a primo versu interiectiones continente, in v. 2 praeter molossum ionici loco insertum clausula ⏑ – ⏑̄ *ὄλοιο* notanda est, praecipue autem *εὐρείαις εἰν αὔραις* – – –, – – – in fine strophae. Pro quibus verbis cum in antistropha *-ψειεν ἄϊστον ὕβριν* – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏒ legatur, quaeritur, utra verba sint mutanda; strophae verba sic fere mutare liceat: *εὐρεΐαις ἐν αὔραις* – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –, sed ne haec quidem lectio graviore offensione caret.

Severissima autem lege composita est stropha Aeschyli Supplicum 1053—1057 = 1058—1062 [2])

ΗΜ.Α. *ὁ μέγας Ζεὺς ἀπαλέξαι*
γάμον Αἰγυπτογενῆ μοι.
ΗΜ.Β. *τὸ μὲν ἂν βέλτατον εἴη.*
ΗΜ.Α. *σὺ δὲ θέλγοις ἂν ἄθελκτον.*
ΗΜ.Β. *σὺ δέ γ᾽ οὐκ οἶσθα τὸ μέλλον.*

---

[1]) Conradt, lyr. Verse p. 19. 20.
[2]) Christ, Metrik [1] p. 527.

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Choeph. 789—793 = 827—830

πρὸ δὲ δὴ 'χθρῶν ⏑ ⏑ – –
τὸν ἔσωθεν μελάθρων, Ζεῦ,
θὲς, ἐπεί νιν μέγαν ἄρας
δίδυμα καὶ τριπλᾶ παλίμποινα θέλων ἀμείψει. 793

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ – –.

In antistropha duo ultimi versus hi sunt:

πατρὸς ἔργῳ, θροοῦσᾳ
πρὸς σὲ, τέκνον, πατρὸς αὐδὰν, καὶ περαίνων ἐπίμομφον ἄταν,

id est: ⏑ ⏑ – –, ⏑ – –
– ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, – ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ – –.

Neutra harum formarum genuina videtur esse. Sententia horum locorum dubia non est, quae in stropha haec est: dupliciter et tripliciter tibi libenter reddet; in antistropha haec: reclamans, mi fili, operi patris et ei, qui patris vocem te audire facit, perficias diram caedem. Itaque loco desperato fere hoc pacto succurri posse conieci: in stropha:

δισσὰ καὶ τριπλᾶ παλίμποινα θέλων ἀμείψει.
– ⏑ – –, – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – –

(*δισσὰ καὶ τριπλᾶ* legitur in Lycophronis Alexandra v. 69), in antistropha:

πατρὸς ἔργῳ, πατρὸς αὐδὰν
πρός σε θρο͡οῦσᾳ, καὶ περαίνων ἐπίμομφον ἄταν.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
– ⏑ – –, – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – –.

De clausula ⏑ ⏑ – ⏑ – – infra p. 81 verba facienda erunt.

Duo exempla in fragmentis Aeschyli inveni:

fr. 66 ed. Dindorf

ἔνθ'
ἐπὶ δυσμαῖσι τεοῦ
πατρὸς Ἡφαιστοτυκὲς

δέπας, ἐν τῷ διαβάλλει
πολὺν οἰδματόεντ᾽ αὐρίδρομον πόρον συθεὶς
μελανίππου προφυγὼν
ἱερᾶς νυκτὸς ἀμολγόν.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ – ⏑ –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏓.

In v. 4 verba, quae clausulam efficiunt: *-ρίδρομον πόρον συθεὶς* integra esse non videntur.

fr. 67

Ἀδριηναί τε γυναῖκες τρόπον ἕξουσι γόων.
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔.

Omisi Pers. 694—696 = 700—702,[1]) quia probabilius est anapaestos quam ionicos ibi statuendos esse.

Unum Sophoclis exemplum in promptu est:[2])

Oed. Col. 212—215

ΧΟ. τί τόδ᾽; ΟΙ. αἰνὰ φύσις. ΧΟ. αὔδα.
ΟΙ. τέκνον, ὤμοι, τί γεγώνω;
ΧΟ. τίνος εἶ σπέρματος, ὦ ξένε, φώνει, πατρόθεν;
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏑̄.

Quater Euripides simplicissime compositis ionicis usus est:

Bacch. 64—67 = 68—71

Ἀσίας ἀπὸ γαίας
ἱερὸν Τμῶλον ἀμείψασα θοάζω Βρομίῳ πόνον ἡδὺν
κάματόν τ᾽ εὐκάματον, Βάκχιον ἀζομένα θεόν. 67
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –.

Bacch. 557—570

πόθι Νύσας ἄρα τᾶς θηροτρόφου θυρσοφορεῖς
θιάσους, ὦ Διόνυσ᾽, ἢ κορυφαῖς Κωρυκίαις;

---

[1]) Westphal, II² p. 428. Conradt, lyr. Verse p. 73.
[2]) praeterea Oedip. r. 483—497 = 498—512, de quo loco cf. p. 78. 79.

τάχα δ' ἐν ταῖς πολυδένδροισιν Ὀλύμπου
θαλάμαις, ἔνθα ποτ' Ὀρφεὺς κιθαρίζων
ξύναγεν δένδρεα Μούσαις, ξύναγεν θῆρας ἀγρώτας.
μάκαρ ὦ Πιερία,
σέβεταί σ' Εὔιος, ἥξει τε χορεύσων
ἅμα βακχεύμασι, τόν τ' ὠκυρόαν
διαβὰς Ἀξιὸν εἱλισσομένας μαινάδας ἄξει,

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

(Quinque versus proximi cum his non cohaerentes, cum de metrica forma hic agatur, certe praetermittendi sunt).

Eur. Suppl. 42—47 = 48—53[1])

ἱκετεύω σε, γεραιά, γεραρῶν ἐκ στομάτων πρὸς γόνυ πίπτουσα τὸ σόν,
ἄνα μοι τέκνα λῦσαι φθιμένων
νεκύων, οἳ καταλείπουσι μέλη
θανάτῳ λυσιμελεῖ θηρσὶν ὀρείοισι βοράν·

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏓ ⊼
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔.

In fine versus 1 in antistropha in *πολιᾶν* exeuntis *λεῖμμα* duarum brevium indicandum est.

Eur. Suppl. 54—62 = 63—70[2])

ἔτεκες καὶ σύ ποτ', ὦ πότνια, κοῦρον φίλα ποιησαμένα λέκτρα πόσει σῷ· μετά νυν 54
δὸς ἐμοὶ σᾶς διανοίας, μετάδος δ', ὅσσον ἐπαλγῶ μελέα 'γὼ φθιμένων οὓς ἔτεκον·
παράπεισον δὲ τὸ σόν, λισσόμεθ', ἐλθεῖν
τέκνον Ἰσμηνὸν ἐμάν τ' ἐς χέρα θεῖναι
νεκύων θαλερῶν σῶμα ταλαίνας ἄταφον·

[1]) Christ, Metrik [2] p. 505.
[2]) Christ, Metrik [2] p. 505.

⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑⊔,
⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑⊔,
⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––,
⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––,
⏑⏑⊔, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑⏓.

Apud Phrynichum tragicum haec inveni fr. 14 [1])

τό γε μὴν ξείνια δοῦσαις, λόγος ὥσπερ λέγεται,
ὀλέσαι κἀποτεμεῖν ὀξέι χαλκῷ κεφαλάν.

⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑⊔,
⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑⊔.

Trag. fr. adesp. 395 verba incertius tradita sunt, quam quibus fretus ionicos numeros statuas.

Trag. fr. adesp. 402

νῦν οὐκέτι μοι δίχα θυμός,	––⏑⏑–⏑⏑–⏑
ἀλλὰ σαφὴς ὅτι καὶ τὰ βροτοῖς	–⏑⏑–⏑⏑–⏑⏑–
Ζεὺς ἐπικάρσια τέμνει,	–⏑⏑–⏑⏑––
καθελὼν μὲν δοκέοντ᾽,	⏑⏑––, ⏑⏑⊔,
ἀδόκητον δ᾽ ἐξαείρων.	⏑⏑––, –⏑––

ultimi duo versus num ionicis attribuendi sint, propter tres qui praecedunt versus parum constat.

Aristophanis· nulla stropha integra ionicos non *ἀνακλωμένους* exhibet. Ionici puri in initio tantum stropharum duobus locis reperiuntur:

vesp. 273—281 = 282—290

τί ποτ᾽ οὐ πρὸ θυρῶν φαίνετ᾽ ἄρ᾽ ἡμῖν ὁ γέρων οὐδ᾽ ὑπακούει;
[μῶν ἀπολώλεκεν τὰς
ἐμβάδας, ἢ προσέκοψ᾽ ἐν
τῷ σκότῳ τὸν δάκτυλόν που,
εἶτ᾽ ἐφλέγμηνεν αὐτοῦ
τὸ σφυρὸν γέροντος ὄντος;
καὶ τάχ᾽ ἂν βουβωνιῴη.
ἦ μὴν πολὺ δριμύτατός γ᾽ ἦν τῶν παρ᾽ ἡμῖν,
καὶ μόνος οὐκ ἂν ἐπείθετ᾽,
ἀλλ᾽ ὁπότ᾽ ἀντιβολοίη

[1]) Hephaest. p. 38.

τις, κάτω κύπτων ἂν οὕτω
„λίθον ἕψεις“ ἔλεγεν.
ὕπαγ', ὦ παῖ, ὕπαγε.] 281

Versus primus quidem ionicos numeros continet: ⏑⏑⏗, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –. Sed cum verba, quae sequuntur, alios numeros aperte prodant, valde dubium fit, num versus ultimi

„λίθον ἕψεις“ ἔλεγεν.
ὕπαγ', ὦ παῖ, ὕπαγε.
⏑⏑– –, ⏑⏑≚⊼ (in antistr.: ⏑⏑– –, ⏑⏑⏗)
⏑⏑– –, ⏑⏑≚⊼

ionici habendi sint.

Thesmophor. 101—129 [1]) in initio leguntur:

ΑΓΑΘ. ἱερὰν χθονίαις δεξάμεναι λαμπάδα κοῦραι
⏑⏑–⏑⏑– –⏑ χορεύσασθε βοάν.
⏑⏑⏗, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –,
[⏑⏑⏗, ⏑⏑– –, ⏑] ⏑– –, ⏑⏑⏗.

Carmen, quod sequitur, quo Euripidis versus liberius compositos irridet, tanta copia metrorum discrepantium neque ullo ordine accumulatorum extruxit Aristophanes, ut labor hominum doctorum, qui perscrutando huic carmini operam dederunt, verendum sit ne ex parte frustra fuerit.

Quattuor denique exempla ionicorum ex comicorum fragmentis expiscatus sum:

Eupolis fr. 192

πεπέρακεν μὲν ὁ περσέπτολις ἤδη Μαρικᾶς
⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑⏗.

Manifesto significat poeta versum illum Aeschyli e Persis fabula v. 65 petitum, quem vid. supra p. 58.

Phrynichus comicus fr. 70 [2])

ᾰ δ' ἀνάγκα 'σθ' ἱερεῦσιν καθαρεύειν φράσομεν.
⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑– –, ⏑⏑⏗,

ᾰ syllabam in initio positam brevem esse ostendit schol. A Hephaestionis p. 194: *Τὸ δὲ ᾰ δ' οὐδέτερόν ἐστιν ἄρθρον, ἐν συστολῇ τὸ α ἔχον, ἀντὶ τοῦ ἅ τινα.*

Cratinus fr. 342

ἀπορεῖν καὶ σφακελίζειν τῷ δεινῷ
⏑⏑– –, ⏑⏑– –, – – –.

---

[1]) Christ, Metrik [1] p. 140.

[2]) Hephaest. p. 39.

et fr. 356

ἀναπηδᾶν ἐν δήμῳ

⏑ ⏑ – –, – – –,

ionicos composuisse alicui videbitur, quamvis non appareat, quam versus sedem molossus occupaverit.

§ 2.

Supra p. 51 iam dixi, sicut e mutatis diiambi syllabarum secundae et tertiae sedibus ionicus a minore ortus sit, ita ex dimetro ionico oriri posse colon *ἰωνικὸν ἀνακλώμενον* quod vocatur. Coniunctis enim duobus ionicis ⏑ ⏑ –̀ –́ ⏑ ⏑ –̈ –̋, si quarta et quinta syllaba locum mutant, ionicus *ἀνακλώμενος* ⏑ ⏑ –̀ ⏑ –́ ⏑ –̈ –̋ fit. Hephaestionem hunc versum male explicasse supra ostendi, recta tamen explicatio a scholiasta A Hephaestionis affertur, qui p. 194 *τὸ ἀνακλώμενον μέτρον*, inquit, *τοιοῦτόν ἐστιν ὡς ἰωνικὸν εἶναι τὸ ἀπ' ἐλάσσονος τὸ ααβαβαββ* (*τὸ δὲ δαββαβ*ῆ*β* habet codex Ambrosianus a Studemundo excussus). *⟨Λέγεται δὲ οὕτως, ὅτι ἡ⟩ τελευταία τοῦ πρώτου ποδὸς ἀνακλᾶται ἐπὶ τὴν τοῦ δευτέρου ἄρχουσαν βραχεῖαν· ὡς εἶναι τὸ πρῶτον ἀντὶ ἰωνικοῦ παίωνα τρίτον, τὸ δὲ δεύτερον ἐπίτριτον δεύτερον.*

Haec ipsa origo prohibuit, ne maiores licentias admitteret colon ionicum *ἀνακλώμενον*. Ac profecto si accuratius inspexeris eos versus, qui ionicos *ἀνακλωμένους* continent, apparebit paene omnes secundum severissimas leges esse compositos.

Prima ionico *ἀνακλωμένῳ* usa est Sappho:

fr. 58

Ἔχει μὲν Ἀνδρομέδα κάλαν ἀμοίβαν.

⏑ – ⏑ –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

fr. 59

Ψάπφοι, τί τὰν πολύολβον Ἀφρόδιταν;

– – ⏑ –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

Hephaestion, qui in extremo capite *περὶ τῶν κατ' ἀντιπάθειαν μίξεων* p. 46. 47 hos versus tradit, epionicos trimetros acatalectos vocat: *ἀνακλωμένου δὲ ὄντος αὐτοῦ, προταχθεῖσα ἰαμβικὴ ἑξάσημος ἢ ἑπτάσημος ποιεῖ τὸ τοιοῦτον* (scil. *τὸ ἀπ' ἐλάττονος ἐπιωνικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον*, de quo modo dixit), *οἷον παρὰ Σαπφοῖ* seqq. fr. 58. 59; paullo

post autem p. 58 in capite *περὶ πολυσχηματίστων* idem Hephaestion hos versus epionicos appellat:

– – – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ ⏑ –.[1])

Epionici vero non secus atque epichoriambici ii vocantur versus, qui ab aliis metris incipientes transeunt ad ionicos vel choriambos. Eodem modo epionicos Hephaestion Alcmanis fr. 83. 84 vocat, quibus ionici iambicis dipodiis subiuncti continentur, quam pedum societatem eundem Alcmana fr. 87 quoque, Anacreontem autem fr. 47—49 composuisse supra demonstravi.[2]) Nos istos versus rectius trimetros ionicos vocabimus admisso in prima sede diiambo, utpote primitiva ionici forma, insignes.

Ionici *ἀνακλώμενοι* vulgo statuuntur etiam in fr. 87 Sapphonis:

Ζὰ ⟨δ'⟩ ἐλεξάμαν ὄναρ Κυπρογενήᾳ.

⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

Verum cum hac mensura non consentiunt Hephaestionis verba:[3])

Τῶν δὲ τριμέτρων (scil. *ἰωνικῶν ἀπ' ἐλάττονος*, non *ἀνακλωμένων*) *τὸ μὲν ἀκατάληκτον*

ζαελεξάμαν ὄναρ κυπρογέννα

παρὰ τῇ Σαπφοῖ (fr. 87)·

παρὰ δὲ Ἀνακρέοντι (fr. 50) *ἑτέρως ἐσχημάτισται*

ἀπό μοι θανεῖν γένοιτ'· οὐ γὰρ ἂν ἄλλη

λύσις ἐκ πόνων γένοιτ' οὐδαμὰ (cod. *οὐδάμα*) *τῶνδε.*

Sic hunc locum exhibet optimus Hephaestionis codex Ambrosianus teste Studemundo. Verba fragmenti Sapph. 87 perperam ab hominibus doctis constituta esse eo apparet, quod schema metricum huius fragmenti idem est atque duorum Anacreontis versuum, qui tamen *ἑτέρως ἐσχηματισμένοι* ab Hephaestione dicuntur. Quid Sappho scripserit, difficile est dictu; fortasse haec dederat:

ζὰ ⟨δ'⟩ ἔλεξ' ἄμμον ὄναρ Κυπρογενήᾳ

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,

---

[1]) cf. Eupolid. fr. 290—292 p. 75. 76.

[2]) p. 52. p. 54.

[3]) Hephaest. p. 39.

quamquam pronomen plurativi numeri et activum pro medio positum non carent offensione.

Longe plurimis autem locis Anacreon ionico *ἀνακλωμένῳ* usus est, itaque dimeter ionicus *ἀνακλώμενος* haud immerito versus Anacreontius est nominatus. Ceterum legitur dimeter ille ionicus *ἀνακλώμενος* aut *κατὰ στίχον* compositus aut ionicis integris admixtus:

fr. 38

Ἀσήμων ὑπὲρ ἑρμάτων φορεῦμαι.

[◡ ◡ – ◡ –]◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –.

In initio addidi ◡ ◡ – ◡ –, ut prior dimeter ionicus *ἀνακλώμενος* integer fieret.

fr. 43

Πολιοὶ μὲν ἡμὶν ἤδη κρόταφοι κάρη τε λευκὸν,
χαρίεσσα δ' οὐκέθ' ἥβη πάρα, γηράλεοι δ' ὀδόντες.
γλυκεροῦ δ' οὐκέτι πολλὸς βιότου χρόνος λέλειπται·
διὰ ταῦτ' ἀνασταλύζω θαμὰ Τάρταρον δεδοικώς.
Ἀΐδεω γάρ ἐστι δεινὸς μυχὸς, ἀργαλέη δ' ἐς αὐτὸν
κάθοδος· καὶ γὰρ ἑτοῖμον καταβάντι μὴ ἀναβῆναι.[1])

◡ ◡ – ◡ – ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –,
◡ ◡ – ◡ – ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –,
◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –,
◡ ◡ – ◡ – ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –,
◡ ◡ – ◡ – ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –,
◡ ◡ – –, ◡ ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –.

Synizesis adhibita est v. 2 in *γηράλεοι*, v. 5 in *Ἀΐδεω* et in *ἀργαλέη*; v. 6 syllabae *μὴ ἀναβῆναι* epitritum alterum efficiunt.

fr. 44

Ἔραμαι ⟨δέ⟩ τοι συνηβᾶν· χαριτεῦν ἔχεις γὰρ ἦθος.

◡ ◡ – ◡ – ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –.

fr. 45

Ἐμὲ γὰρ ⟨νέοι⟩ λόγων εἵνεκα παῖδες ἂν φιλοῖεν·
χαρίεντα μὲν γὰρ ᾄδω, χαρίεντα δ' οἶδα λέξαι.

◡ ◡ – ◡ – ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –,
◡ ◡ – ◡ – ◡ – –, ◡ ◡ – ◡ – ◡ – –.

In hoc fragmento contra usum sollemnem finis prioris dimetri ionici *ἀνακλωμένου* incidit in vocabulum *εἵ | νεκα* v. 1, cum plerumque dimetri finis congruat cum fine vocabuli.

---

[1]) Christ, Metrik [1] p. 135.

fr. 46 [1])

Ἀστραγάλαι δ' Ἔρωτός εἰσιν μανίαι τε καὶ κύδοιμοι.

–, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

Deficit in initio aut [⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ –] aut [⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ –].

Ionicis integris *ἀνακλώμενοι* admixti sunt:

fr. 50 (conf. supra p. 66)

Ἀπό μοι θανεῖν γένοιτ'· οὐ γὰρ ἂν ἄλλη
λύσις ἐκ πόνων γένοιτ' οὐδαμὰ τῶνδε.

⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑̄.

fr. 51

Ἀγανῶς οἷά τε νεβρὸν νεοθηλέα,
γαλαθηνὸν, ὅστ' ἐν ὕλης κεροέσσης
ἀπολειφθεὶς ὑπὸ μητρὸς ἐπτοήθη.

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

νεοθηλέα v. 1 per synizesin quadrisyllabum fit.

fr. 53

Σικελὸν κότταβον ἀγκύλῃ παΐζων.

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

fr. 54

Ἐπὶ δ' ὀφρύσιν σελίνων στεφανίσκους
θέμενοι θάλειαν ὀρτὴν ἀγάγωμεν
Διονύσῳ.

⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –.

fr. 59 [2])

Ἐκδῦσα χιτῶνα δωριάζειν.

– –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

Desideratur in initio aut [⏑ ⏑] aut [⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑].

Multi praeterea versus Anacreontium, quod proprie dicitur, metrum exhibent, i. e. ionicum *ἀνακλώμενον*, quod *πολὺ παρὰ τῷ Ἀνακρέοντί ἐστι* teste Hephaestione p. 40:

fr. 61

Παρὰ δηὖτε Πυθόμανδρον
κατέδυν Ἔρωτα φεύγων.

⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

---

[1]) Westphal, II [2] p. 773 et Christ, Metrik [1] p. 563 hoc fragmentum logaoedicum appellant.

[2]) Westphal, II [2] p. 773.

fr. 62

Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὦ παῖ,
φέρε δ' ἀνθεμεῦντας ἡμὶν
στεφάνους, ἔνεικον, ὡς δὴ
πρὸς Ἔρωτα πυκταλίζω.
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

fr. 63

Ἄγε δή, φέρ' ἡμὶν, ὦ παῖ,
κελέβην, ὅκως ἄμυστιν
προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγχέας
ὕδατος, τὰ πέντε δ' οἴνου
κυάθους, ὡς ἀνυβριστὶ
ἀνὰ δηὖτε βασσαρήσω.
. . . .
Ἄγε δηὖτε μηκέθ' οὕτω
πατάγῳ τε κἀλαλητῷ
Σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνῳ
μελετῶμεν, ἀλλὰ καλοῖς
ὑποπίνοντες ἐν ὕμνοις.
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,

⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –.

ἐγχέας v. 3 per synizesin bisyllabum fit.

fr. 64

Χθόνιον δ' ἐμαυτὸν ἦρεν.
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏒.

fr. 91

Διὰ δηὖτε Καρικευργέος
ὀχάνοιο χεῖρα τιθέμεναι.
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ –.

Καρικευργέος per synizesin quadrisyllabum fit. v. 2 corruptus

est; sane forma metrica, qualis tradita est, ad ionicos nullo modo quadrat.

Anacreontea, quae dicuntur, carmina, utpote recentiore tempore composita, hic omittenda esse censui.

Commemorandum autem est scolion 8 (ed. Bergk), cuius initium hoc est

Ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνατῷ,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

Sed cum tres, qui sequuntur, versus hendecasyllabis sint attribuendi, verisimile est versum 1 quoque ad hoc genus pertinere.

Ut integris ionicis ex tragicis poetis maxime Aeschylus usus est, ita *ἀνακλωμένους* quoque idem multo saepius usurpavit quam Sophocles, cuius nullum extat exemplum, aut Euripides. Sex strophae Aeschyleae ionicos *ἀνακλωμένους*, puris plerumque ionicis admixtos, praebent:

Pers. 81—86 = 87—92

κυανοῦν δ' ὄμμασι λεύσσων φονίου δέργμα δράκοντος, 81. 82
πολύχειρ καὶ πολυναύτας, Σύριόν θ' ἅρμα διώκων,
ἐπάγει δουρικλύτοις ἀνδράσι τοξόδαμνον Ἄρη. 85. 86
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

Pers. 93—100

δολόμητιν δ' ἀπάταν θεοῦ τίς ἀνὴρ θνατὸς ἀλύξει;
τίς ὁ κραιπνῷ ποδὶ πηδήματος εὐπετοῦς ἀνάσσων; 95. 96
φιλόφρων γὰρ παρασαίνει βροτὸν εἰς ἄρκυας Ἄτα, 97
τόθεν οὐκ ἔστιν ὑπὲκ θνατὸν ἀλύξαντα φυγεῖν. 100
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔.

v. 1 *θεοῦ* per synizesin monosyllabum fit.

Suppl. 1018—1025 = 1026—1034 [1])

ἴτε μὰν ἀστυάνακτας μάκαρας θεοὺς γανάοντες
πολιούχους τε καὶ οἳ χεῦμ' Ἐρασίνου 1020
περιναίονται παλαιόν.
ὑποδέξασθε δ' ὀπαδοὶ

---

1) Christ, Metrik 2 p. 505.

μέλος. αἶνος δὲ πόλιν τάνδε Πελασγῶν 1024
ἐχέτω, μηδ' ἔτι Νείλου προχοὰς σέβωμεν ὕμνοις·

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, – ⏑ – ⏑̄,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

v. 1 *θεοὺς* per synizesin monosyllabum fit; v. 3 pro ionico et in stropha et in antistropha positum est – ⏑ – –, ex diiambo retardato – – ⏑ – eodem modo derivatum, quo ex integro diiambo ⏑ – ⏑ – integer ionicus ⏑ ⏑ – – derivatus est; cf. p. 51.

Suppl. 1035—1043 = 1044—1052 [1])

Κύπριδος δ' οὐκ ἀμελεῖ θεσμὸς ὅδ' εὔφρων.
δύναται γὰρ Διὸς ἄγχιστα σὺν Ἥρᾳ· 1036
τίεται δ' αἰολόμητις θεὸς ἔργοις ἐπὶ σεμνοῖς.
μετάκοινοι δὲ φίλᾳ ματρὶ πάρεισιν
Πόθος ᾇ τ' οὐδὲν ἄπαρνον τελέθει θέλκτορι Πειθοῖ.
δέδοται δ' Ἁρμονίᾳ μοῖρ' Ἀφροδίτας 1041
ψεδυραὶ τρίβοι τ' ἐρώτων.

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –.

Agam. 744—749 = 757—762

παρακλίνασ' ἐπέκρανεν δὲ γάμου πικρὰς τελευτάς,
δύσεδρος καὶ δυσόμιλος συμένα Πριαμίδαισιν, 745
[*πομπᾷ Διὸς ξενίου,*
νυμφόκλαυτος Ἐρινύς.]

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
[– – ⏑ – ⏑ ⏑ –
– ⏑ – ⏑ ⏑ – –]

Ultimi duo versus haud dubie logaoedici sunt.

Choeph. 327—331 = 358—362

ὀτοτύζεται δ' ὁ θνήσκων, ἀναφαίνεται δ' ὁ βλάπτων.
πατέρων τε καὶ τεκόντων γόος ἔνδικος ματεύει

---

1) Christ, Metrik 2 p. 505.

τὸ πᾶν ἀμφιλαφὴς ταραχθείς. 331
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ – ⏗, ⏑ ⏑ ⏗, ⏑ – –.

De clausula ⏑ ⏑ – ⏑ – – infra pluribus dicendum erit p. 81.[1])

Sophoclis, ut supra (p. 70) dixi, nulla stropha versum ionicum *ἀνακλώμενον* continet.

Ac ne Euripides quidem saepe usus est ionico *ἀνακλωμένῳ;* quem in duabus tantum strophis locum habere constat:

Bacch. 519—537 = 538—555 [2])

ΧΟ. ⟨– – – – – –⟩ *Ἀχελῴου θύγατερ,*
πότνι᾽, εὐπάρθενε Δίρκα, σὺ γὰρ ἐν σαῖς
ποτε παγαῖς τὸ Διὸς βρέφος ἔλαβες,
ὅτε μηρῷ πυρὸς ἐξ ἀθανάτου Ζεὺς
ὁ τεκὼν ἥρπασέ νιν, τάδ᾽ ἀμβοάσας
„ἴθι, Διθύραμβ᾽, ἐμὰν ἄρσενα τάνδε βᾶθι νηδύν·
ἀναφαίνω σε τόδ᾽, ὦ Βάκχιε, Θήβαις ὀνομάζειν.“
σὺ δέ μ᾽, ὦ μάκαιρα Δίρκα, στεφαναφόρους ἀπωθεῖ
θιάσους ἔχουσαν ἐν σοί. τί μ᾽ ἀναίνει; τί με φεύγεις;
ἔτι ναὶ τὰν βοτρυώδη Διονύσου χάριν οἴνας ἔτι σοι
τοῦ Βρομίου μελήσει.
– – –, – – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑͡⏑, ⏑ ⏑ ⏓,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, (in antistr.: ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –)
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗,
– ⏑ ⏑ – ⏑ – –.

Alter versus tertii ionicus in stropha soluta ultima thesi ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑, in antistropha ⏑ ⏑ – – est.

---

[1]) Bernhardi, de tones usu p. 4.
[2]) Christ, Continuität p. 31; Metrik [2] p. 498.

Quod in fine choriambus positus est, vix probandum est, quoniam tota stropha ex ionicis constat; itaque malim cum Christio (Continuität p. 31) credere verbis *Διονύσου—μελήσει* unum effici versum hac forma insignem:

⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑–⏑––.

De clausula ⏑⏑–⏑–– cf. p. 81.

Alterum carmen est Anacreontico more compositum illud:

Cycl. 495—502 = 503—510 = 511—518

μάκαρ ὅστις εὐιάζει βοτρύων φίλαισι πηγαῖς
ἐπὶ κῶμον ἐκπετασθεὶς, φίλον ἄνδρ' ὑπαγκαλίζων,
ἐπὶ δεμνίοισί τ' ἄνθος χλιδανῆς ἔχων ἑταίρας
μυρόχριστος λιπαρὸν βόστρυχον, αὐδᾷ δὲ „θύραν τίς οἴξει μοι;"

⏑⏑–⏑–⏑––, ⏑⏑–⏑–⏑––,
⏑⏑–⏑–⏑––, ⏑⏑–⏑–⏑––,
⏑⏑–⏑–⏑––, ⏑⏑–⏑–⏑––,
⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑––, ⏑⏑–⏑–––.

Maxime mirum est ⏑⏑–⏑––– in fine trium stropharum parium positum, quod ante Euripidem nemo adhibuit. Quae clausula quomodo sit explicanda, parum certum est. Aut enim statuendum est ex ⏑⏑––, ⏑–⊔ per anaclasin effectum esse ⏑⏑–⏑––⊔ (⏑–⊔, ⏑⏑–– coniunxit Aristophanes ran. 324 = 340); aut cogitandum de epionico, quem Hephaestion profert ad Eupol. fr. 290—292, spondeum in pari sede diiambi ita admittente, ut *ὦ καλλίστη* (Eupol. fr. 290) –––– sit pro diiambo. Pro ⏑⏑⊔, ⏑–⏑– igitur, quod in Persarum stropha 102, 3 = 108, 3 positum est, Cycl. 502 huius formae loco possit posita esse videri haec: ⏑⏑⊔, ⏑–––. Sed fortasse paenultima clausulae syllaba per tones artificium producta erat.[1])

Herc. fur. 678—680 = 692—694

ἔτι τοι γέρων ἀοιδὸς
κελαδεῖ Μναμοσύναν·
ἔτι τὰν Ἡρακλέους

⏑⏑–⏑–⏑––
⏑⏑––, ⏑⏑⊔,
⏑⏑––, ⏑⏑⊔,

quoniam et ei qui praecedunt et ei qui sequuntur versus

[1]) Christ, Metrik ^{2} p. 497.

logaoedici sunt, hos quoque qui ionici videntur versiculos aliter discribendos et logaoedicis attribuendos esse consentaneum est.

Duo exempla notavi Aristophanis:

vesp. 291—302 = 303—315

ΠΑ. ἐθελήσεις τί μοι οὖν, ὦ πάτερ, ἤν σού τι δεηθῶ;
ΧΟ. πάνυ γ', ὦ παιδίον. ἀλλ' εἰπὲ τί βούλει με πρίασθαι
καλόν; οἶμαι δέ σ' ἐρεῖν ἀστραγάλους δήπουθεν, ὦ παῖ.
ΠΑ. μὰ Δί', ἀλλ' ἰσχάδας, ὦ παππία· ἥδιον γάρ. *ΧΟ.* οὐκ ἂν
μὰ Δί', εἰ κρέμαισθέ γ' ὑμεῖς.
ΠΑ. μὰ Δί' οὔ τἄρα προπέμψω σε τὸ λοιπόν.
ΧΟ. ἀπὸ γάρ τοῦδέ με τοῦ μισθαρίου
τρίτον αὐτὸν ἔχειν ἄλφιτα δεῖ καὶ ξύλα κὤψον·
σὺ δὲ σῦκά μ' αἰτεῖς.

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏓,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
⏑ ⏑ ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – –

In versu 3 et strophae et antistrophae – ⏑ – – admissum est, de qua licentia vide p. 51; de clausula ⏑⏑–⏑–– cf. p. 81.

Ut hoc carmen est simplicissimum, ita alterum e Ranis fabula excerptum difficultatibus haud paucis obsitum est:

ran. 324—336 = 340—353 [1])

ΧΟ. Ἴακχ', ὦ πολυτίμοις ἐν ἕδραις ἐνθάδε ναίων,
Ἴακχ', ὦ Ἴακχε,
ἐλθὲ τόνδ' ἀνὰ λειμῶνα χορεύσων
ὁσίους ἐς θιασώτας,
πολύκαρπον μὲν τινάσσων
περὶ κρατὶ σῷ βρύοντα
στέφανον μύρτων· θρασεῖ δ' ἐγκατακρούων
ποδὶ τὰν ἀκόλαστον

[1]) Christ, Metrik [2] p. 507. J. H. Heinr. Schmidt, die antike Compositionslehre p. 89.

φιλοπαίγμονα τιμὰν,
χαρίτων πλεῖστον ἔχουσαν μέρος, ἁγνὰν, ἱερὰν
ὁσίοις μύσταις χορείαν.

⏑ – ⌴, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ – ⌴, ⏑ – ⏒
– ⏑ ⌴, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, (in antistr.: ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –)
⏑ ⏑ – –, – ⏑ – –, (in antistr.: ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –)
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, (in antistr.: ⏑ ⏑ – –, – ⏑ – –)
⏑ ⏑ – –, – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, (in antistr.: ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –)
⏑ ⏑ ⌴, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⌴, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⌴,
⏑ ⏑ – –, – ⏑ – – (in antistr.: ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –).

Non usitatum est[1]) quod in initio strophae legitur ⏑ – ⌴; is autem qui in altero versu inest diiambus syncopatus ⏑ – ⌴, ⏑ – ⏒, quem et in stropha et in antistropha verba *Ἴακχ' ὦ Ἴακχε* efficiunt, interiectionum licentia satis excusatur. Quae in versus tertii capite ab Aristophane adhibita est ante ionicos forma – ⏑ –, ea – ⏑ ⌴ pro – ⏑ – – posita, non ⌴ ⏑ – pro diiambo habenda est; – ⏑ – – enim nonnunquam a poetis et integris et *ἀνακλωμένοις* ionicis insertum esse supra docuimus. Ceterum memorabile hac stropha et antistropha efficitur exemplum liberioris responsionis, quam supra in schematum metricorum tabula expressi adpictis antistrophae discrepantiis.

Singularem ionicorum cum aliis pedibus coniunctionem Eupolis praebet fr. 290—292, quae supra leviter attigi p. 73 ad Cycl. 495, 4 et ad Alcm. fr. 83. 84 p. 52; conf. etiam p. 66:

fr. 290. 291. 292

ὦ καλλίστη πόλι πασῶν, ὅσας Κλέων ἐφορᾷ,
ὡς εὐδαίμων πρότερόν τ' ἦσθα νῦν τε μᾶλλον ἔσει
. . . .
ἔδει πρῶτον μὲν ὑπάρχειν πάντων ἰσηγορίαν
. . . .

---

[1]) Cf. tamen infra p. 87 Phoeniss. 1539, 1. 2 et Iph. Aul. 171, 1. 2, quae in strophae versibus primo et secundo ⏑ – ⌴ in initio exhibent.

πῶς οὖν οὐκ ἄν τις ὁμιλῶν χαίροι τοιᾷδε πόλει,
ἵν' ἔξεστιν πάνυ λεπτῷ κακῷ τε τὴν ἰδέαν . . . . .
– – – –, ◡ ◡ – –, ◡ – ◡ –, ◡ ◡ ⊔,
– – – –, ◡ ◡ – –, ◡ – ◡ –, ◡ ◡ ⊔,
. . . .
◡ – – –, ◡ ◡ – –, – – ◡ –, ◡ ◡ ⊔,
. . . .
– – – –, ◡ ◡ – –, – – ◡ –, ◡ ◡ ⊔,
◡ – – –, ◡ ◡ – –, ◡ – ◡ –, ◡ ◡ ⊔.

Horum versuum duos primos ionicis attribuit Hephaestion his verbis p. 58: *Ταχα δὲ καὶ τὸ κωμικὸν, τὸ καλούμενον ἐπιωνικὸν, πολυσχηματιστον συνέθεσαν. Μάλιστα δ' ἐν αὐτῷ ἀταξία πολλὴ, ἡ τοὺς σπονδείους ἐπ' ἀρτίους χώρας ἔχουσα τῶν ἰαμβικῶν συζυγιῶν, οἷον παρ' Εὐπόλιδι ἐν Χρυσῷ Γένει, ὦ κτλ.*
Diiambus tertio loco positus indicat versus ex binis constare colis – – – –, ◡ ◡ – – et ◡ – ◡ –, ◡ ◡ ⊔, quorum in utroque priore loco inveniatur diiambus, sequatur ionicus. Fortasse etiam Cycl. v. 495, 4 = 503, 4 = 511, 4 p. 73 et Bacch. 72, 1. 2 = 88, 1. 2 p. 88 de epionicis admissis cogitari potest.

Quoniam singula exempla persecutus sum, nunc haec generaliter monenda sunt de ionicorum usu:

1. Ionico a minore Alcman primus usus est, e choricis poetis (nec tamen in carminibus choricis, ut videtur) praeterea Bacchylides, Timocreon, Praxilla, e melicis Sappho, Alcaeus, Lycophronides, inprimis Anacreon. Ex scaenicis poetis saepissime Aeschylus ionicis usus est, rarissime Sophocles.

2. Longius quam choriambum a diiambo distare visum esse ionicum a minore illud est argumento, a) quod vetustissimi quidem poetae, qui primi ionico usi sunt ad variandum diiambum, Alcman, Sappho, Anacreon, ionicis diiambos saepius admiscuerunt, scaenici vero in strophis ionicis diiambum rarius posuerunt;[1]) b) quod in vicinia ionicorum, ubi hi cum

[1]) Cf. Alcman. fr. 83. 84. 87, 2 supra p. 52; Sapph. fr. 58. 59 supra p. 65; Anacr. fr. 47. 48. 49 supra p. 54; Lycophronid. fr. 2 supra p. 57; Aeschyl. Pers. 102, 3 = 108, 3 supra p. 58; Eurip. Rhes. 360, 3 = 370, 3 infra p. 79; Eupol. fr. 290. 291. 292 supra p. 75. 76. Cf. etiam infra nr. 4 (p. 77).

diiambis mixti inveniuntur, solae formae ⏑ – ⏑ – et – – ⏑ – neque ulla alia forma diiambi est admissa; c) quod ionicus, ubi cum diiambo uno eodemque colo coniungitur, sequitur diiambum, nisi quod in fine stropharum certo inveniuntur formae hae ⏑⏑–⏑–– et ⏑⏑–⏑–⏑–.

3. Occurrit ionicus modo integer ⏑⏑––, modo catalecticus ⏑⏑⏗, modo –⏑–– e diiambo retardato ortus, modo molossi forma ––– contractis duabus brevibus insignis. Usitatissima ionici variati est catalectica forma ⏑⏑⏗, qua iam Alcman, Alcaeus, Anacreon usi sunt, atque saepius quidem in fine coli quam in initio. Attamen ⏑⏑⏗ fere non legitur, nisi stropha simul simplex schema ⏑⏑–– contineat, excepta clausula ⏑⏑⏗⏑–⏗, siquidem recte ita hoc syllabarum schema describitur. Itaque Nub. 700, 3 = 804, 3 (cf. supra p. 45) aliam mensuram habere probabile est. Multo rarius formae –⏑–– et ––– leguntur.

4. Duas praeterea licentias Aristophanes admisit in Ranarum carmine 324—336 = 340—353, cum ⏑–⏗ in initio poneret et –⏑⏗ pro –⏑––. Licentia priore loco commemorata apud tragicos quoque poetas agnoscenda esse videtur; cf. infra p. 86. 87.

5. Loco dimetri ionici inde a Sapphonis ac praecipue Anacreontis tempore saepius usurpatur ionicus *ἀνακλώμενος*. Huic Sappho praefigere solet diiambum, a recentioribus poetis in vicinia ionici *ἀνακλωμένου* fere nullus pes nisi ionicus admittitur. Ionicum *ἀνακλώμενον* parem integro dimetro ionico fuisse cum alia demonstrant tum eae strophae et antistrophae, in quibus ionicus *ἀνακλώμενος* integro dimetro ionico respondet: Bacch. 519, 5 = 538, 5 (cf. supra p. 72). ran. 324, 4. 5. 6. 7 = 340, 4. 5. 6. 7 (cf. supra p. 75). Etiam duo cola deinceps se excipientia ionicis *ἀνακλωμένοις* composita sunt: Anacr. fr. 43, 1. 2. 4. 5. fr. 44. fr. 45, 1. 2. Prom. 397, 3. 4 = 406, 3. 4. Choeph. 327, 1. 2 = 358, 1. 2. Bacch. 519, 6. 8 = 538, 6. 8. Cycl. 495, 1. 2. 3 = 503, 1. 2. 3 = 511, 1. 2. 3. Soph. Electr. 1058, 2 = 1070, 2.

6. Usi sunt poetae ionicis a dimetro catalectico usque ad pentametrum acatalectum; quin etiam est ubi hypermetra triginta brevium spatium excedant.

7. Rarus est versus, quem epionicum Hephaestion appellat, Eupolid. fr. 290—292.

Cap. III.

DE IIS STROPHIS, IN QUIBUS ET CHORIAMBI ET IONICI ADMISSI VIDENTUR ESSE.

Expositis iis, quae de choriambi et de ionici usu erant dicenda, restat, ut de iis strophis pauca addam, in quibus ionici et choriambi simul videntur inesse. Cum appareat ex iis locis, quibus poetae his diiambi variati formis usi sunt, choriambi atque etiam magis ionici usum pro licentia habitum esse, non facile credas saepenumero has formas in una eademque stropha consociatas esse. Atque quamquam non desunt strophae, quae utrumque diiambi variati genus praebeant, tamen non similia inter se omnia haec exempla sunt, ne dicam paria. Sane nihil offensionis habent eae strophae, quarum altera pars choriambum diiambis admiscet, altera ionicis composita est. Plane alia res est, cum idem colon choriambum et ionicum mixtos exhibere dicitur.

Inspiciamus primum eas strophas, in quibus choriambici versus et ionici fortius ac dilucidius separati sunt:

Sophoclis Oedip. r. 483—497 = 498—512

δεινὰ μὲν οὖν δεινὰ ταράσσει σοφὸς οἰωνοθέτας, 483
οὔτε δοκοῦντ᾽ οὔτ᾽ ἀποφάσκονθ᾽· ὅ τι λέξω δ᾽ ἀπορῶ. 485
πέτομαι δ᾽ ἐλπίσιν οὔτ᾽ ἐνθάδ᾽ ὁρῶν οὔτ᾽ ὀπίσω.
τί γὰρ ἢ Λαβδακίδαις
ἢ τῷ Πολύβου νεῖκος ἔκειτ᾽ οὔτε πάροιθέν ποτ᾽ ἔγωγ᾽ οὔτε τανῦν πω
ἔμαθον, πρὸς ὅτου δὴ βασάνῳ

ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἶμ᾽ Οἰδιπόδα Λαβδακίδαις
ἐπίκουρος ἀδήλων θανάτων.

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –.

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗,
⏗ ⏗, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ ⏗, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗,
⏑ ⏑ ⏗, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗,
⏑ ⏑ ⏗, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗.

In hac stropha duae distinguendae esse videntur partes, quarum prior choriambicum hypermetrum efficit, ab initio usque ad *ἀπορῶ*, post quod vocabulum in stropha (non in antistropha) oratio fortius insistit; posterior pars ionicis composita esse videtur admisso saepius hoc schemate: ⏑ ⏑ ⏗. Insigne autem est ⏗ ⏗ illud. v. 5 extra versus ordinem positum similiter atque Lysistr. 321, 3 = 335, 3,[1]) Aiac. 1199, 3 = 1211, 3.[2])

Ceterum possis pro versibus 4—6 hanc quoque ionicorum et choriambicorum versuum societatem constituere:

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏗.

Sane, nisi *Τροΐα* vox in tres syllabas dirempta et *Πηλεΐδης* vox in quattuor syllabas dirempta suspicionem moveat, Rhes. 360—369 = 370—379 hoc pacto dimetiri ausim:

ἆρά ποτ᾽ αὖθις ἁ παλαιὰ Τροΐα τοὺς προπότας
παναμερεύσει θιάσους ἐρώτων
ψαλμοῖσι καὶ κυλίκων οἰνοπλανήτοις
ἐπιδεξίοις ἁμίλλαις,
κατὰ πόντον Ἀτρειδᾶν
Σπάρταν οἰχομένων Ἰλιάδος παρ᾽ ἀκτᾶς;
ὦ φίλος, εἴθε μοι
σᾷ χερὶ καὶ σῷ δορὶ πράξας τάδ᾽ ἐς οἶκον ἔλθοις·

– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,

– – ⏑ –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,

[1]) Cf. p. 30 seq.
[2]) Cf. p. 43.

⏑⏑–⏑–⏑––,
⏑⏑⏗, ⏑⏑––,
–––, ⏑⏑––, ⏑⏑–⏑––,
–⏑⏑–, ⏑–⊼
–⏑⏑–, –⏑⏑–, –⏑⏑–, ⏑––.

De versus 3 forma cf. supra p. 76 adnot. 1; versus 4 *ἀνακλώμενος* est; de versus 6 clausula ⏑⏑–⏑–– cf. infra p. 81; de versus 7 forma cf. supra p. 22. 27. 50 (Eurip. Helen. 1451, 3 = 1465, 3; Aristoph. Thesmoph. 957); de versu 8 cf. Christ, Metrik [1] p. 489. Alio modo primos huius strophae versus dimensi sunt cum alii tum Dindorfius. Meam mensuram primi versus si comprobaveris, in antistropha primus versus hic erit:

ἐλθὲ, φάνηθι, τὰν ζάχρυσον προβαλοῦ Πηλεΐδα,

quem verborum ordinem codices tradunt; vulgo transponunt *Πηλείδα προβαλοῦ.*

Simili modo stropha ex ionicis et choriambis inter se separatis formata videtur esse:

Bacch. 370—384 = 385—401 [1])

ΧΟ. Ὁσία, πότνα θεῶν,
Ὁσία δ', ἃ κατὰ γᾶν
χρύσεα σκῆπτρα φέρεις,
τάδε Πενθέως ἀΐεις;
ἀΐεις οὐχ ὁσίαν
ὕβριν ἐς τὸν Βρόμιον,
τὸν Σεμέλας, τὸν παρὰ καλλιστεφάνοις
εὐφροσύναις δαίμονα πρῶτον μακάρων; ὃς τάδ' ἔχει,
θιασεύειν τε χοροῖς,
μετά τ' αὐλοῦ γελάσαι
ἀποπαῦσαί τε μερίμνας, | ὁπόταν βότρυος ἔλθῃ | γάνος ἐν δαιτὶ θεῶν,
κισσοφόροις δ' ἐν θαλίαις ἀνδράσι κρατὴρ | ὕπνον ἀμφιβάλλῃ. |

⏑⏑––, ⏑⏑⏗,
⏑⏑––, ⏑⏑⏗,
–––, ⏑⏑⏗, (in antistr.: ⏑⏑––, ⏑⏑⏗)
⏑⏑––, ⏑⏑⏗,
⏑⏑––, ⏑⏑⏗,
⏑⏑––, ⏑⏑⏗,

[1]) Christ, Continuität p. 69.

‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒,
‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒, ‒ ◡ ◡ ‒,

◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ⊔,
◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ⊔,
◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒,
◡ ◡ ‒ ⏗, ◡ ◡ ‒ ‒,
◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒,
◡ ◡ ‒ ◡ ‒ ‒.

Separatae igitur sunt tres strophae partes ita, ut inter ionica systemata occurrant duo versus choriambici leviore interpunctione in stropha a ceteris divisi, in antistropha forti interpunctione ab ultimis versibus secreti, nulla interpunctione secreti a sex versiculis primis.

Attamen hos quoque versus, quos choriambis dimensus sum, malim pro ionicis ita habere, ut *τὸν* vocabulo in stropha, *καὶ* in antistropha ad versum praecedentem addito haec evadat metrica forma versuum 6. 7. 8:

◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒,
◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ‒ ‒,
◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ⊔.

In fine ionicos quam choriambos statuere malui, ne iterum choriambi efficerentur.

Clausula ◡ ◡ ‒ ◡ ‒ ‒, quae haud raro in fine stropharum ionicarum legitur, duobus modis explicari potest: aut tamquam ◡ ◡ ⊔, ◡ ‒ ⊔ i. e. ionicus catalecticus cum dipodia iambica syncopata catalecticave (◡ ‒ ⏑); aut tamquam colon logaoedicum ascendens. Ionicis magis apta est illa sententia.

In v. 3 strophae *χρύσεα σκῆπτρα* cum Elmsleio scripsi, ut molosso admisso versus accuratius respondeat antistrophae versui ◡ ◡ ‒ ‒, ◡ ◡ ⊔, quam hoc metrico schemate in textum recepto ‒ ‒ ⏖, ◡ ◡ ⊔, quod Dindorfii lectione efficitur.

Aristophanes in fr. 116 aut colis choriambicis subiunxit ionicum, aut tripodias logaoedicas acatalectas descendentes et dactylo in prima sede insignes variavit admixto uno pherecrateo puro:

fr. 116 Dind. = 10 et 695 Kock[1])

Οὐκ ἐτὸς, ὦ γυναῖκες,
πᾶσι κακοῖσιν ἡμᾶς

[1]) Christ, Metrik [1] p. 95. 250.

φλῶσιν ἑκάστοϑ' ἄνδρες·
δεινὰ γὰρ ἔργα δρῶσαι
λαμβανόμεσϑ' ὑπ' αὐτῶν.
. . . . .
ὅστις ἐν ἡδυόσμοις
στρώμασι παννυχίζων
τὴν δέσποιναν ἐρείδεις.

– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
. . . . .
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
– – –, ⏑ ⏑ – –.

Longe alia res est in ea Aristophanis stropha, in cuius versu altero choriambos excipere dicitur ionicus a minore intra idem colon:

Ecclesiaz. 969—972 = 973—976 [1])

ΓΡ.Α. καὶ ταῦτα μέντοι μετρίως πρὸς τὴν ἐμὴν ἀνάγκην
εἰρημέν' ἐστίν. σὺ δέ μοι, φίλτατον, ὦ ἱκετεύω,
ἄνοιξον, ἀσπάζου με· 971
διά τοι σὲ πόνους ἔχω.

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏒ – ⏑ ⏖, ⏑ – –,
⏒ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ – ⏑ – – – ⏑,
⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –.

Versus 3 et 4 isdem verbis redeunt in antistropha. In fine versus 2 legitur – ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ – –, i. e. choriambus cum ionico coniunctus. Cum ex antistrophae verbis ϑρέμμα Τρυφῆς τε πρόσωπον particula τε deleta hanc usitatissimam versuum choriambicorum clausulam elicere possis: – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏒, nescio an in stropha corruptum sit ὦ ἱκετεύω atque Blaydesii coniectura [2]) ὦ σ' ἱκνοῦμαι comprobanda. Ceterum ne de versuum 3. 4 quidem metro satis constat.

[1]) Westphal. II ² p. 842.
[2]) Blaydes, Aristophanis comoediae p. III (Halis 1881) p. 86.

Nunc eas strophas percenseamus, in quibus aut liberiore modo ionici versus et choriambici mixti sunt aut alicui mixti esse quodammodo videri possint; quibus eas addemus strophas, quae ob alias quasdam licentias insignes sunt:

Thesmophor. 352—357

ΧΟ. *ξυνευχόμεσθα τέλεα μὲν*
πόλει, τέλεα δὲ δήμῳ
τάδ᾽ εὔγματ᾽ ἐκγενέσθαι.
τὰ δ᾽ ἄρισθ᾽ ὅσαις προσήκει
νικᾶν λεγούσας· ὁπόσαι δ᾽
ἐξαπατῶσιν παραβαίνουσί τε τοὺς
ὅρκους τοὺς νενομισμένους κτλ.

⏑ – ⏑ –, ⏑ ⏖ ⏑ –,
⏑ – ⏑ ⏖, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – –,
– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– – – ⏑ ⏑ – ⏑ – *κτλ.*

Sequuntur glyconei inde ab *ὅρκους τοὺς κτλ.* De metro versuum 4—6 non satis constat; v. 355 aut ionicus *ἀνακλώμενος* est aut dimeter iambicus catalecticus anapaesto pro iambo in prima sede substituto insignis.

Anacreontis fragmentum 56 hoc est (cf. p. 35):

οὐδ᾽ αὖ μ᾽ ἐάσεις μεθύοντ᾽ οἴκαδ᾽ ἀπελθεῖν;

– – ⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – –,

cuius metrum aut tamquam – – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – aut tamquam – – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – – explicari potest. Hunc locum laudavit scholiasta ad Aesch. Prom. 128 verbis usus his: *μηδὲν φοβηθῇς] ὁ ῥυθμὸς Ἀνακρεόντειός ἐστι κεκλασμένος πρὸς τὸ θρηνητικόν. ἐπεδήμησε γὰρ τῇ Ἀττικῇ Κριτίου ἐρῶν καὶ ἠρέσθη λίαν τοῖς μέλεσι τοῦ τραγικοῦ* (Welcker recte: *μέλεσιν αὐτοῦ ὁ τραγικός*). *ἐχρῶντο δὲ αὐτοῖς οὐκ ἐν παντὶ τόπῳ, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς θρηνητικοῖς, ὡς καὶ Σοφοκλῆς Τυροῖ β΄. ἔστι δὲ ταῦθ᾽ ὅμοια τῷ· οὐδ᾽ αὖ κτλ.*[1])

---

[1]) Aeschyli trag. superstit. ex rec. G. Dindorfii. tom. III (Oxonii 1851) p. 15. Conradt, lyr. Verse p. 12.

Ab hoc loco progressus de nonnullis strophis agam, quae ab ⏓ – ⏑ – – ⏑ ⏑ – – etc. ita incipiunt, ut et de colo ⏓ – ⏑ – – cum ionicis a minore coniuncto et de diiambis choriambo variatis cogitare possis. Mihi haec, quam posteriore loco protuli, explicatio probabilior videtur esse.

Sic igitur explicare malim

Prom. 128—135 = 144—151:[1])

ΧΟ. μηδὲν φοβηθῇς· φιλία γὰρ ἅδε τάξις πτερύγων θοαῖς
ἁμίλλαις προσέβα
τόνδε πάγον, πατρῴας
μόγις παρειποῦσα φρένας.
κραιπνοφόροι | δέ μ' ἔπεμψαν αὖραι· |
κτύπου γὰρ ἀχὼ χάλυβος διῇξεν ἄντρων μυχόν, ἐκ δ' ἔπληξέ μου
τὰν θεμερῶπιν αἰδῶ·
σύθην δ' ἀπέδιλος ὄχῳ πτερωτῷ.

– – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ – ⏑ – –
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – –,
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – –;

quamquam post ⏑ – ⏑ – – in initio interpunctio intercedit et in stropha et in antistropha.

Item Prom. 397—405 = 406—414[2]) malim sic explicare:

ΧΟ. στένω σε τᾶς οὐλομένας | τύχας, Προμηθεῦ·
δακρυσίστακτον ἀπ' ὄσσων ῥαδινῶν δ' εἰβομένα | ῥέος
παρειὰν
νοτίοις ἔτεγξα παγαῖς· ἀμέγαρτα γὰρ τάδε Ζεὺς
ἰδίοις | νόμοις κρατύνων ὑπερήφανον θεοῖς | τοῖς πάρος
ἐνδείκνυσιν αἰχμάν. |

⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,

[1]) Westphal, II² p. 833. Christ, Metrik² p. 635; Continuität p. 68. Conradt, lyr. Verse p. 8. 15. 25. Bernhardi, de tones usu p. 13.

[2]) Westphal, II² p. 833. Conradt, lyr. Verse p. 44. Christ, Continuität p. 19.

⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – – ⏑ – –.

Item Sept. 720—726 = 727—733[1]) sic descripserim:

ΧΟ. πέφρικα τὰν ὠλεσίοικον θεὸν, οὐ | θεοῖς ὁμοίαν
παναλα | θῆ, κακόμαντιν πατρὸς εὐκταίαν Ἐρινὺν
τελέσαι τὰς περιθύμους κατάρας | Οἰδιπόδα βλαψί-
φρονος·
παιδολέτωρ δ' ἔρις ἅδ' ὀτρύνει.

⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏓ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ – ⏑ – –.

Item Soph. Electr. 1058—1069 = 1070—1081[2]) sic dimetiar:

ΧΟ. τί τοὺς ἄνωθεν φρονιμωτάτους οἰωνοὺς
ἐσορώμενοι τροφᾶς | κηδομένους ἀφ' ὧν τε βλάστω-
σιν ἀφ' ὧν τ' ὄνασιν εὕρωσι, τάδ' οὐκ | ἐπ' ἴσας τελοῦμεν; |
[ἀλλ' οὐ τὰν Διὸς ἀστραπὰν
καὶ τὰν οὐρανίαν Θέμιν
δαρὸν οὐκ ἀπόνητοι.]
ὦ χθονία βροτοῖσι φάμα, κατά μοι | βόασον οἰκτρὰν
ὄπα τοῖς | ἔνερθ' Ἀτρείδαις, ἀχόρευτα φέρουσ' ὀνείδη·

⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏒,
[– – – ⏑ ⏑ – ⏑ –
– – – ⏑ ⏑ – ⏑ –
– ⏑ – ⏑ ⏑ – –]
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –,
⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ – ⏑ – –.

Versus 4—6 glyconei sunt cum pherecrateo. Ac fortasse ex tribus ultimis quoque versibus quattuor cola logaoedica descendentia efficienda sunt.

Denique trag. fr. adesp. 100 sic describere malim:

φρονεῖτε νῦν αἰθέρος ὑψηλότερον

---

[1]) Westphal, I[2] p. 615. Christ, Metrik[1] p. 138.
[2]) Christ, Metrik[1] p. 530; Continuität p. 19. 20.

καὶ μεγάλων πεδίων ἀρούρας,
φρονεῖθ' ὑπερβαλλόμενοι
δόμων δόμους, ἀφροσύνᾳ
πρόσω βιοτὰν τεκμαιρόμενοι.
ὁ δ' ἀμφιβάλλει ταχύπους
κέλευθον ἔργῳ σκοτίαν,
ἄφνω δ' ἄφαντος προσέβα
μακρὰς ἀφαιρούμενος ἐλπίδας
θανάτῳ πολύμοχθος Ἅιδας.

∪ – ∪ –, – ∪ ∪ –, – ∪ ∪ –,
– ∪ ∪ –, ∪ ∪ – ∪ – –,
∪ – ∪ –, – ∪ ∪ –,
∪ – ∪ –, – ∪ ∪ –,
∪ – ∪ ∪ –, ⏓ – ∪ ∪ –,
∪ – ∪ –, – ∪ ∪ –,
∪ – ∪ –, – ∪ ∪ –,
∪ – ∪ –, – ∪ ∪ –,
∪ – ∪ –, – ∪ ∪ –, ∪ –
∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – –.

Verba *φρονεῖτε—ἀρούρας* proodici instar anteposita esse probari videtur repetito *φρονεῖτε.* Ceterum metrum strophae, quod libri praebent, non satis certum est, cf. v. 5. 9. 10.

Pers. 658—664 = 665—671 [1])

[ἰωά, βαλλὴν ἀρχαῖος, βαλλὴν ἐλθ', ἰκοῦ]
τόνδ' ἐπ' ἄκρον κόρυμβον ὄχθου, |
κροκόβαπτον ποδὸς εὔμαριν ἀείρων,
βασιλείου | *τιάρας φάλαρον πιφαύσκων.* |
βάσκε πάτερ ἄκακε Δαριάν. |

[∪ – ∪ – – – – – – – – ∪ –]
– ∪ ∪ –, ∪ – ∪ – –,
∪ ∪ – –, ∪ ∪ – –, ∪ ∪ – –, ∪ ∪ – –,
∪ – ⏗, ∪ ∪ ⏗, ∪ – ⏗,
– ∪͡∪ ∪ ∪͡∪, ∪ – ∪ –.

Verba *ἰωὰ—ἰκοῦ* metro strophae reliquae adaequari **vix** possunt; fortasse post epiphonema *ἰωὰ* duo dochmii **agnoscendi** sunt. Versum 2 dubitanter statui ex **choriambo** et iambico penthemimere constare; alias tamen **explicandi** vias patere consentaneum est. *τιάρας* ∪ – ⏗ v. 4 **simili**

---

[1]) Conradt, lyr. Verse p. 20.

modo ante ionicos occurrit, atque ran. 324, 1 = 340, 1 (cf. p. 75). Ultimus versus dimeter iambicus videtur esse.

Duobis praeterea locis eodem modo, quo ran. 324, 1 = 340, 1 (cf. p. 75), ante ionicos forma ⏑ – ⊔ usurpata est:

Euripid. Phoeniss. 1539—1541

ΟΙ. *τί μ', ὦ παρθένε, βακτρεύμασι τυφλοῦ ποδὸς ἐξάγαγες*
ἐς φῶς 1539
λεχήρη σκοτίων ἐκ θαλάμων οἰκτροτάτοισιν δάκρυσιν,
[*πολιὸν αἰθέρος ἀφανὲς εἴδωλον, ἢ νέκυν ἔνερθεν, ἢ*
πτανὸν ὄνειρον;]

⏑ – ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ – ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔,
[⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – – ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ –
– ⏑ ⏑ – ⏑]

Verba *λεχήρη—δάκρυσιν* non probabiliter ita divisit Dindorfius, ut syllabis *οἰκτροτάτοισιν δάκρυσιν* dimetrum choriambicum (ionicis versibus subiunctum) efficeret. Duo versus ultimi huc non pertinent.

Iph. Aul. 171—175 = 192—196[1])

Ἀχαιῶν στρατιὰν ὡς κατιδοίμαν
| *Ἀχαιῶν τε πλάτας ναυσιπόρους*
ἡμιθέων, οὓς | *ἐπὶ Τροί-*
αν ἐλάταις χιλιόναυσιν |
τὸν ξανθὸν Μενέλαον κτλ.

⏑ – ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ – ⊔, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
– – – ⏑ ⏑ – ⏓ etc.

Facillime ionici continuantur, si versus ita dividuntur ut supra lineolis significatum est. Versus inde a *τὸν ξανθὸν* non videntur consociandi esse cum praecedentibus.

Vix dubium est, quin Persarum stropha 648—652 = 653—657 huc non pertineat. Nam quamvis priores duo versus choriambis et ionicis compositi esse videantur, tertius idonea explicatione caret, nisi logaoedicum putes; itaque

---

[1]) Christ, Continuität p. 67.

ne in primis quidem versibus aliud metrum quam logaoedicum inesse erunt qui autument.

Bacch. 72—87 = 88—104[1])

ὦ μάκαρ, ὅστις εὐδαίμων τελετὰς θεῶν εἰδὼς βιοτὰν ἁγιστεύει
καὶ θιασεύεται ψυχάν, ἐν ὄρεσσι βακχεύων ὁσίοις καθαρ-
μοῖσιν· 75–77
τά τε ματρὸς μεγάλας ὄργια Κυβέλας θεμιτεύων,
ἀνὰ θύρσον τε τινάσσων κισσῷ τε στεφανωθεὶς
Διόνυσον θεραπεύει.
ἴτε βάκχαι, ἴτε βάκχαι, Βρόμιον παῖδα θεὸν θεοῦ
Διόνυσον κατάγουσαι Φρυγίων ἐξ ὀρέων
Ἑλλάδος εἰς εὐρυχόρους ἀγυιάς, τὸν Βρόμιον· 87

– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⊔, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⊔, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – – –,
– ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⊔, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⊔, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – – –.

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏖ –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, – – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔.

– ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⊔, – ⏑ ⏑ ⏒.

Discernendae sunt tres partes: 1) choriambica ab initio usque ad *καθαρμοῖσιν*, in stropha et in antistropha interpunctione graviore a proximis versibus ionicis segregata. Valde inusitatus est choriambus cum ⏑ – – quater et cum ⏑ – – – bis coniunctus. ⏑ – – – quid sit nescio, nisi forte credas, ut ab Eupolide fr. 290—292 in epionicis haec forma ⏒ – – – pedibus ionicis praefixa est (cf. p. 76 sq.), ita hoc loco clausulam choriamborum Euripidi placuisse in ⏑ – – – exeuntem. 2) Altera strophae pars ex ionicis constat per – – – et ⏑ ⏑ ⏖ – variatis; dubium autem est, utrum strophae versus 4. 6. 7 tetrametri sint an in binos dimetros dispescendi. 3) Maxima difficultate obstrictus est ultimus versus, in quo choriambos inesse schemate ⏑ – ⊔ ante ultimum choriambum posito probari videtur. Sed cum in huius strophae parte choriambica etiam ⏑ – – – occurrat, hanc quoque mensuram duorum versuum ultimorum tolerari posse censeo:

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –,
⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⊔. ⏑ – – –, ⏑ ⏑ ⊔.

[1]) Christ, Metrik [1] p. 250; Continuität p. 41.

Omnino autem plurima eorum, quae hoc tertio capite exposita sunt, dubitationi obnoxia esse ingenue profiteor. Ex plurimis tamen canticis removendam esse artam choriambicorum et ionicorum versuum societatem demonstrasse mihi videor. Ceterum in tota hac commentatione versuum divisionem a me parum curatam esse haud nescio.

Cum finem fecissem imprimendis his disquisitionibus, Ludovici Tichelmanni dissertatio (Regimonti 1884) in manus meas pervenit, quae inscribitur: de versibus ionicis a minore apud poetas Graecos obviis. Quo in libello quae profert Tichelmannus de re metrica, prorsus diversa sunt ab iis quae ego protuli, ut longum sit, de tot rebus cum eo disceptare; quae de singulis versibus vel strophis dicenda erant, suo loco a me prolata sunt. Pauca addenda sunt de iis locis a Tichelmanno laudatis, quos ipse non commemoravi:

1. fr. lyric. adesp. 121 (Tich. p. 13) ut galliambum omittendum esse censui.
2. Eur. fr. 390 (Tich. p. 13) ab ionicis numeris non abhorret, tamen alia quoque mensura optimo iure admitti potest. Simili modo iudicandum est de
3. Aristoph. av. 238 (Tich. p. 15), 241 (Tich. p. 20). Qui versus petiti sunt e carmine ad avium cantum imitandum liberioribus numeris composito. Eadem igitur, quae ipse Tichelmannus p. 20 de v. 241 non pro ionico habendo dixit, p. 15 de v. 238 dicere potuit.
4. Aesch. Agam. 689. 690 = 707. 708 (Tich. p. 10) 691. 692 = 709. 710 (Tich. p. 27) 694. 695 = 711. 713 (Tich. p. 48). Stropha, cuius media pars his versibus efficitur, a versibus haud dubie descendentibus incipit; versus igitur, qui sequuntur, aeque descendentes esse eo magis probatur, quod nulla re haec mensura reicitur atque ne Tichelmannus quidem nisi nimis artificiosa explicatione usus (p. 10) versus priores 689. 690 = 707. 708 ionicis numeris attribuere potuit.

5. Anacr. fr. 65. In editione quarta poet. lyr. Graec. Bergkius hoc fragmentum 'quamvis dubitanter' Anacreonti attribuit, cum in prioribus editionibus Anacreonteis adnumerasset. Quare nimis incerta origo huius fragmenti mihi videtur esse quam quo ad comprobandam sententiam utar; cf. etiam quae Bergkius ad hunc locum dixit P. L. G. III p. 273.

Corrigenda.

p. 4 lin. 24 lege: His locis
p. 6 lin. 30 lege: – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏓
p. 9 lin. 25 in fine lege: – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑̣.
p. 31 lin. 22 lege: ⏑ – ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – –
p. 36 lin. 7 lege: *αὐλοῖς*
p. 38 lin. 11 lege: sive inconexorum
p. 76 lin. 11 lege: *Τάχα*
p. 77 lin. 33 del.: Prom. 397, 3. 4 = 406, 3. 4.
p. 77 lin. 35 del.: Soph. Electr. 1058, 2 = 1070, 2.

Index locorum quos laudavi.

	AESCHYLI	Agam.	192—204 = 205—217	p. 40. 41
		„	192, 5. 6	„ 41
		„	192, 7. 8 = 205, 7. 8	„ 49
		„	192, 9 = 205, 9	„ 50
		„	192, 10 = 205, 10	„ 50
		„	218—227 = 228—237	„ 41. 42
		„	218, 6. 7	„ 42
		„	218, 9 = 228, 9	„ 49
		„	445—451 = 464—470	„ 10
		„	445, 7 = 464, 7	„ 49
		„	437, 7—9	„ 11
*		„	689—692. 694. 695 = 707—711. 713	„ 89
		„	744—749 = 757—762	„ 71
		„	770—771 = 780—781	„ 11
		„	770, 2 = 780, 2	„ 49
		„	1530—1532 = 1560—1562	„ 42
		„	1530, 2 = 1560, 2	„ 49
		Choeph.	42—53 = 54—65	„ 12
		„	42, 8 = 54, 8	„ 48
		„	327—331 = 358—362	„ 71. 72
		„	327, 1. 2 = 358, 1. 2	„ 77
*		„	385—393 = 410—417	„ 42
		„	657	„ 4
		„	789—793 = 827—830	„ 60
		„	1049	„ 4
*		Eum.	381—388 = 389—396	„ 10
		„	550—557 = 558—565	„ 12
		Pers.	65—72 = 73—80	„ 58
		„	65	„ 64
		„	81—86 = 87—92	„ 70
		„	93—100	„ 70
		„	102—107 = 108—113	„ 58
		„	102, 3 = 108, 3	„ 73. 76
*		„	633—639 = 640—647	„ 10
*		„	648—652 = 653—657	„ 87

AESCHYLI		Pers.	658—664 = 665—671	p. 86. 87
	*	„	694—696 = 700—702	„ 61
		„	1014—1018 = 1026—1030	„ 40
		Prom.	128—135 = 144—151	„ 36. 84
		„	128	„ 58. 83
		„	397—405 = 406—414	„ 84
	*	„	545—552 = 553—560	„ 10
		„	567—573	„ 38. 39
		„	567, 4. 7. 8	„ 39
		„	567, 6	„ 49
		Sept.	488	„ 4
		„	547	„ 3
		„	720—726 = 727—733	„ 85
		„	911—921 = 922—933	„ 39. 40
		„	911, 7 = 922, 7	„ 50
		„	911, 8 = 922, 8	„ 50
	*	„	934—936 = 947—950	„ 42
		Suppl.	95—102 = 103—110	„ 40
		„	97 = 105	„ 41. 46
		„	538—546 = 547—555	„ 11
		„	538, 7 = 547, 7	„ 48. 50
		„	538, 8 = 547, 8	„ 50
	*	„	808—816 = 817—824	„ 42
		„	866—872 = 876—881	„ 59
		„	1018—1025 = 1026—1034	„ 70. 71
		„	1018, 1. 3	„ 71
		„	1035—1043 = 1044—1052	„ 71
		„	1053—1057 = 1058—1062	„ 59. 60
		fr.	66	„ 60. 61
		„	67	„ 61
ALCAEI		fr.	18, 1	„ 4
		„	48 A	„ 53
		„	59	„ 53
		„	60	„ 53
		„	61	„ 53
		„	88	„ 7. 50
		„	90	„ 7. 49. 50
		„	97	„ 53
		„	98	„ 53
		„	99	„ 53
ALCMANIS		fr.	83. 84	p. 52. 66. 75. 76
		„	85 A	p. 52
		„	85 B	„ 52
		„	87	„ 52. 66. 76

ANACREONTIS	fr.	21	p. 34. 35
	„	21, 3. 6. 9. 12	„ 35. 49
	„	21, 3 = 21, 6 = 21, 9	„ 48
	„	21, 4 = 21, 7 = 21, 13	„ 48
	„	22	„ 7. 8
	„	23	„ 7
	„	24	„ 24
	„	25	„ 24
	„	25, 1	„ 49
	„	26	„ 7. 48
	„	27	„ 7. 48
	„	28	„ 8. 50
	„	29	„ 8
	„	30	„ 38. 47
	„	31	„ 8. 50
	„	32	„ 35
	„	32, 1	„ 50
	„	32, 2	„ 32
	„	33	„ 8
	„	34	„ 8. 21. 49
	* „	37	„ 55
	„	38	„ 55. 67
	„	41	„ 55
	„	42	„ 55
	„	43	„ 67
	„	43, 1. 2. 4. 5.	„ 77
	„	44	„ 67. 77
	„	45	„ 67
	„	45, 1. 2	„ 77
	„	46	„ 68
	„	47—49	„ 66. 76
	„	47	„ 54
	„	48	„ 54
	„	49	„ 54
	„	50	„ 66. 68
	„	51	„ 68
	„	52	„ 55
	„	53	„ 68
	„	54	„ 68
	„	55	„ 55
	„	56	„ 35. 36. 83
	„	57	„ 8
	„	58	„ 55. 56
	„	59	„ 68

ANACREONTIS	fr.	60	p. 8
	„	61	„ 68
	„	62	„ 69
	„	63	„ 69
	„	64	„ 69
	* „	65	„ 90
	„	66	„ 56
	„	91	„ 69. 70
ANACREONTEA	37		„ 9
	* 45		„ 10
	* 49		„ 10
ARISTOPHANIS	Acharn.	1150—1161 = 1162—1173	„ 44. 45
	„	1150, 1 = 1162, 1	„ 48. 49
	„	1150, 3 = 1162, 3	„ 50
	„	1150, 4. 5. 6	„ 45
	„	1158	„ 32
	„	1158 = 1170	„ 35
	„	1162, 1	„ 50
	* av.	238. 241	„ 89
	Ecclesiaz.	969—972 = 973—976	„ 32. 82
	equit.	551—558 = 581—588	„ 32. 33
	„	551, 1 = 581, 1	„ 49
	„	551, 1. 2. 3. 4. 6. 7. 8 = 581, 1. 2. 3. 4. 6. 7. 8	„ 48
	„	551, 2	„ 49
	„	551, 5. 8 = 581, 5. 8	„ 49
	„	552	„ 29
	Lysistr.	[319] 321—334 = 335—349	„ 30. 31
	„	321, 1. 2. 4. 5. 9 = 335, 1. 2. 4. 5. 9	„ 48
	„	321, 3 = 335, 3	„ 79
	„	323 = 337	„ 43
	„	324 = 338	„ 31
	„	321, 4 = 335, 4	„ 48
	„	321, 5. 8 = 335, 5. 8	„ 31
	„	321, 6 = 335, 6	„ 48
	„	321, 6	„ 50
	„	321, 9 = 335, 9	„ 31
	„	321, 10—13 = 335, 10—13	p. 23. 48. 49. 50
	„	335, 4	p. 49. 50
	„	335, 11	„ 31
	„	320	„ 31
	nub.	512—516	„ 33
	„	513, 1	„ 49
	„	513, 2	„ 48. 50

ARISTOPHANIS	nub.	513, 4	p. 49
	„	563—574 = 595—605	„ 21
	„	563, 1 = 595, 1	„ 49
	„	700—705 = 804—810	„ 32. 45
	„	700, 2—4	„ 46
	„	700, 3 = 804, 3	„ 77
	„	804, 6	„ 50
	„	811. 812	„ 45. 46
	„	949—958 = 1024—1033	„ 31. 32
	„	949, 4	„ 50
	„	1026	„ 35
	pac.	663	„ 4
	ran.	209—221	„ 33. 34
	„	218	„ 34
	„	324—336 = 340—353	„ 74. 75. 77
	„	324, 4. 5. 6. 7. = 340, 4. 5. 6. 7.	„ 77
	„	324 = 340	„ 73. 87
	Thesmoph.	101—129	„ 64
	„	160—164	„ 54
	„	352—357	„ 83
	„	352, 6	„ 50
	„	953—958	„ 21. 22
	„	953	„ 31
	„	953, 3	„ 49
	„	953, 5	„ 50
	„	957	„ 27. 80
	vesp.	273—281 = 282—290	„ 63. 64
	„	291—302 = 303—315	„ 74
	„	526—545 = 631—647	„ 27. 28. 29
	„	526, 1 = 631, 1	„ 48
	„	526, 2. 15 = 631, 2. 15	„ 23. 48
	„	526, 6. 14. 16. 17 = 631, 6. 14. 16. 17	„ 48
	„	526, 3. 8. 9. 10. 11. 18 = 631, 3. 8. 9. 10. 11. 18	„ 49
	„	526, 14. 16 = 631, 14. 16	„ 49
	„	526, 2 = 631, 2	„ 50
	„	526, 15 = 631, 15	„ 50
	„	530	„ 32. 35
	„	537 = 642	„ 28
	„	540 = 644	„ 28
	„	540. 542 = 644—646	„ 33
	„	543 = 646	„ 28. 29
	„	560	„ 28
	„	1450—1461 = 1462—1473	„ 29. 30

ARISTOPHANIS	vesp.	1450, 1. 2. 4. 6. 7	p. 30
	„	1450, 1. 3. 4. 6 = 1462, 1. 3. 4. 6	„ 48
	„	1450, 5 = 1462, 5	„ 48
	„	1450, 5	„ 49
	„	1450, 7	„ 48
	„	1452	„ 30
	fr.	96 (ed. Dind.)	„ 22. 33. 49
	„	116 (ed. Dind.)	„ 81. 82
	„	117 (ed. Dind.)	„ 22. 49. 50
	„	163 b. d (ed. Dind.)	„ 23. 50
	* „	190 (ed. Dind.)	„ 23
	* „	192 (ed. Dind.)	„ 23
	* „	141 (ed. Kock)	„ 23
	* „	142 (ed. Kock)	„ 23
	„	533 (ed. Kock)	„ 22. 23. 50
BACCHYLIDIS	fr.	42	„ 56
CALLIMACHI	„	36	„ 9
carmina popul. 11			„ 23
* „ „ 27			„ 57
„ „ 43			„ 57. 58
CRATINI	fr.	9	„ 20
	„	172	„ 36
	„	240	„ 36
	„	324 a	„ 20
	„	324 a. b. c	„ 46. 47
	„	342	„ 64
	„	356	„ 65
ECPHANTIDIS	fr.	3	„ 20. 46
EVPOLIDIS	fr.	37	„ 47
	„	37, 2	„ 49
	„	38	„ 21
	„	163	„ 21. 49
	„	192	„ 64
	„	290—292	p. 66. 73. 75. 76. 78. 88
EVRIPIDIS	Alc.	86—92 = 98—104	p. 15. 16
	„	86, 2 = 98, 2	„ 48
	„	213—225 = 226—237	„ 43. 44
	„	213, 3	„ 44
	„	216	„ 49
	Bacch.	64—67 = 68—71	„ 61
	„	72—87 = 88—104	„ 88
	„	72. 1. 2 = 88, 1. 2	„ 76
	„	105—119 = 120—134	„ 19
	„	105, 6 = 120, 6	„ 50

EVRIPIDIS	Bacch.	370—384 = 385—401	p. 80. 81
	„	370	„ 72
	„	370, 7 = 386, 7	„ 50
	„	370, 8 = 386, 8	„ 50
	„	519—537 = 538—555	„ 72. 73
	„	519, 5 = 538, 5	„ 77
	„	519, 6. 8 = 538, 6. 8	„ 77
	„	557—570	„ 61. 62
	Cycl.	495—502 = 503—510 = 511—518	„ 73
	„	495, 1. 2. 3 = 503, 1. 2. 3 = 511, 1. 2. 3	„ 77
	„	495, 4 = 503, 4 = 511, 4	„ 76
	„	495, 4	„ 75
	Helen.	1337—1352 = 1353—1368	„ 16. 17
	„	1337, 1. 2 = 1353, 1. 2	„ 48
	„	1354	„ 17
	„	1451—1464 = 1465—1477	„ 26. 27
	„	1451, 3 = 1465, 3	„ 50. 80
	Heraclid.	353—361 = 362—370	„ 17
	„	353, 1 = 362, 1	„ 50
	Herc. fur.	637—649 = 655—666	„ 25
	„	637, 1 = 655, 1	„ 50
	„	637, 2 = 655, 2	„ 48
	„	678—680 = 692—694	„ 73
	„	763—771 = 772—780	„ 44
	„	763, 2. 3 = 772, 2. 3	„ 48
	Iph. Aul.	171—175 = 192—196	„ 87
	„	171, 1. 2	„ 75
	„	1036—1047 = 1058—1070	„ 24. 25
	„	1036, 2 = 1058, 2	„ 48
	Med.	643—651 = 652—662	„ 16
	„	643, 1 = 652, 1	„ 50
	Phoeniss.	1509—1537	„ 17. 18. 19
	„	1519—1521	„ 18. 19. 50
	„	1539—1541	„ 87
	„	1539, 1. 2	„ 75
	Rhes.	360—369 = 370—379	„ 79. 80
	„	360, 3. 4. 6—8	„ 80
	„	360, 3 = 370, 3	„ 76
	„	360, 9 = 370, 9	„ 50
	suppl.	42—47 = 48—53	„ 62
	„	54—62 = 63—70	„ 62. 63
	„	598—607 = 608—617	„ 19. 20
	„	889	„ 4

EVRIPIDIS *	fr. 390	p. 89
	„ 432	„ 15
	„ 432, 1	„ 48
fragm. lyric. adesp.	69. 70	„ 47. 48
„ „ „	71	„ 20
* „ „ „	121	„ 89
fragm. tragic. adesp.	100	„ 85. 86
„ „ „	149	„ 20
* „ „ „	395	„ 63
„ „ „	402	„ 63
Hephaestion	p. 30	„ 6. 20. 47
„	„ 31	„ 6. 7. 24
„	„ 35	„ 53
„	„ 37	„ 51
„	„ 38	p. 51. 52. 53. 62. 63
„	„ 39	p. 54. 64. 66
„	„ 40	„ 55. 56. 68
„	„ 46	„ 52
„	„ 46. 47	„ 65
„	„ 55	„ 20. 38. 46
„	„ 56	„ 7
„	„ 57	„ 7
„	„ 58	„ 52. 66. 76
„	„ 59	„ 47
Schol. Hephaest.	p. 179	„ 6
	„ 181	„ 24
	„ 194	„ 64. 65
	„ 195	„ 54
	„ 211	„ 7
	„ 212	„ 6
	„ 215	„ 47
*HERMIPPI	fr. 58	„ 21
HIPPONACTIS	fr. 91	„ 57
LYCOPHRONIS	Alexandra 69	„ 60
LYCOPHRONIDIS	fr. 2	„ 57. 76
PHILISCI		„ 9
PLATONIS	fr. 154	„ 37
	„ 211	„ 37
PHRYNICHI COM.	fr. 70	„ 64
PHRYNICHI TRAG.	fr. 14	„ 63
PRAXILLAE	fr. 4	„ 56
SAPPHONIS	fr. 58	„ 65. 76
	„ 59	„ 65. 76
	„ 60	„ 6. 50

SAPPHONIS fr. 61 p. 6. 21. 49
„ 87 „ 66
„ 88 „ 53
„ 99 „ 6. 7. 21. 49
„ 100 „ 7. 21. 49
scolion 8 „ 70
SIMMIAE al. 1. „ 9
SOPHOCLIS Aiac. 364—378 = 379—393 „ 13
„ 1199—1205 = 1211—1217 „ 42. 43
„ 1199, 1 = 1211, 1 „ 48
„ 1199, 2 = 1211, 2 „ 50
„ 1199, 3 = 1211, 3 „ 79
„ 1199, 5 = 1211, 5 „ 50
„ 1199, 3—6 = 1211, 3—6 „ 43
„ 1199, 2. 3. 5 = 1211, 2. 3. 5 „ 48
„ 1206—1210 = 1218—1222 „ 43
Antig. 604—614 = 615—625 „ 14
„ 604, 5 = 615, 5 „ 49. 50
„ 781—790 = 791—800 „ 14. 15
„ 781, 1 = 791, 1 „ 48
Electr. 1058—1069 = 1070—1081 „ 85
Oed. Col. 212—215 „ 61
„ „ 1688—1696 = 1715—1723 „ 13
Oedip. r. 483—497 = 498—512 „ 61. 78. 79
„ „ 483, 1 = 498, 1 „ 49
„ „ 483, 1. 2 = 498, 1. 2 „ 50
„ „ 493 = 503 „ 31. 43
Philoct. 687—690 = 702—705 „ 13. 14
„ 1081, 15 = 1102, 15 „ 50
„ 1095—1100 = 1116—1121 „ 15
„ 1123—1145 = 1146—1168 „ 15
„ 1123, 15 = 1146, 15 „ 48
„ 1123, 15 „ 50
„ 1170—1185 „ 14
„ 1185 „ 50
Trachin. 112. 113 = 122. 123 „ 26
„ 116—121 = 126—131 „ 26
fr. 785 „ 4
TELESTIS fr. 5 „ 36. 49
TIMOCREONTIS fr. 6 „ 56
TIMOTHEI fr. 12 „ 56. 57
„ 14 „ 57

Locos asterisco insignes obiter commemoravi.

PRINTED FROM THE HARVARD STUDIES IN
CLASSICAL PHILOLOGY, VOL. XVIII, 1907

'LOGAOEDIC' METRE IN GREEK COMEDY

By John Williams White

CHORIAMBUS (–⏑⏑–) or "catalectic dactylic dipody" (–⏑⏑ | –‸)? Pure choriambic cola (–⏑⏑– –⏑⏑– and –⏑⏑– –⏑⏑– –⏑⏑–) or "syncopated dactyls" (–⏑⏑ | ∟ | –⏑⏑ | ∟ and –⏑⏑ | ∟ | –⏑⏑ | ∟ | –⏑⏑ | ∟)? Choriambic dimeter (⏑–⏑– –⏑⏑–) or "syncopated logaoedics" (⏑ ⁝ –⏑ | ∟ | –⏑⏑ | ∟)? Antispastic dimeter (Glyconic: ⏑––⏑ ⏑–⏑–) or "logaoedic tetrapody" with 'dactyl' in the second place (⏑ ⁝ ∟ | –⏑⏑ | –⏑ | –‸)? Polyschematist dimeter (⏓––⏓ –⏑⏑–) or "logaoedic tetrapody" with 'dactyl' in the third place (⏓ ⁝ ∟ | –⏓ | –⏑⏑ | –‸)? In a word, the metrical explanations of forms that abound in Greek poetry which are given by eminent Greek metricians, or a theory of the 'rhythmical' structure of these forms that has little, if any, support in ancient tradition? These questions are of importance sufficient to warrant a thorough reconsideration of the material to which they relate.

Definitions of logaoedic metre are given by Hephaestion and Aristides Quintilianus. These, unhappily, are not complete. The reason of this, however, is apparent: the metre was relatively unimportant. Both authors add their statements about it to their general treatment of the larger subjects of dactylic and anapaestic metres. But the essential fact is made clear. Hephaestion briefly defines logaoedic metre to be the combination, within the same colon, of two or more dactyls with a trochaic syzygy, or, in ascending rhythm, of two or more anapaests with a catalectic iambic syzygy (bacchius). The most noted form, he adds, in the second category has four anapaests, the first of which may be a spondee or iambus.[1] Logaoedic cola, thus defined, are comparatively rare in Greek comedy.[2]

---

[1] Heph. 25, 12 ff. and 29, 12 ff. (Westphal), and Schol. Heph. 163, 13 ff. Cf. Arist. Quintilianus 33, 30 ff. and 34, 5 ff. (Jahn) = 52 and 53 (M.).

[2] For examples of this metre, see Thesm. 1136–1159, p. 20 below. This lyric is altogether singular in the great number of logaoedic cola it contains.

Modern writers on Greek metre, G. Hermann (sparingly), Böckh, Rossbach and Westphal, and many others, have extended the application of the term 'logaoedic' to include cola that contain a single 'dactyl' (or single, but isolated, 'dactyls'). This view of logaoedic metre, chiefly through the powerful exposition of Rossbach and Westphal, is now current. It has recently been strongly re-enforced by the acute reasoning of Goodell.[1] But it is not the view of the Greek metricians, who, while they are not always in accord in the application of their theory, agree that the cola which are now under consideration are to be measured differently. According to Heliodorus and Hephaestion, the unit of measurement is here a 'foot' that in its normal form contains four syllables and six times (χρόνοι).

The current 'logaoedic' measurement of the metres in question has twice received fairly complete exposition in its application to Greek comedy, in Rossbach and Westphal's *Specielle Griechische Metrik*[2] and in J. H. H. Schmidt's *Antike Compositionslehre*.[3] But, so far as I am aware, the lyrics and stichic periods of comedy that have been classified as 'logaoedic' have never been fully presented in any modern treatise in the forms demanded by ancient metrical theory. I purpose, therefore, in what follows to analyze them in accordance with the doctrine of Hephaestion, with such aid as may be got from the Heliodorean metrical scholia on Aristophanes. Fair opportunity will thus be afforded for comparison.

I exclude from present consideration the lyrics in Aristophanes written, in whole or in part, in the metre made famous by Telesilla. There are six of these lyrics, besides isolated occurrences of the line, in Aristophanes, and the form occurs also in Cratinus and Hermippus; but the Telesilleum, according to Hephaestion,[4] is a mixed Ionic colon, and the discussion of it belongs elsewhere.

---

[1] *Chapters on Greek Metric*, pp. 212 ff.

[2] Third edit., pp. 653–669.

[3] See pp. CLXXXVI–CCCLXXV.

[4] See Heph. 35, 19 ff. (W.).

I *Choriambic Cola*

The Choriambus, as such, disappears under the current modern analysis. It is no longer a fundamental foot (‒⏑⏑‒) used as constituent element of a *μέτρον πρωτότυπον*, but a catalectic dactylic dipody (‒⏑⏑ | ‒$_\wedge$). Hephaestion, however, for whom this *πούς* was as real an element in metre as the dactyl or iambus, devotes a chapter of his Manual to it. The chapter begins (30, 6 ff.): *τὸ χοριαμβικὸν συντίθεται μὲν καὶ καθαρόν, συντίθεται δὲ καὶ ἐπίμικτον πρὸς τὰς ἰαμβικάς· ὡς ἐπίπαν δέ, ὅτε καταληκτικόν ἐστιν, εἰς τὴν ἰαμβικὴν κατακλεῖδα περαιοῦται, τοῦτ' ἔστιν, εἰς ἀμφίβραχυν, ἢ βακχεῖον διὰ τὴν ἀδιάφορον.* This simple statement adequately explains the metrical constitution of many lyrics in Aristophanes.

Nubes 510–517

ἀλλ' ἴθι χαίρων τῆς ἀνδρείας		} Anapaestic.
οὕνεκα ταύτης.		
εὐτυχία γένοιτο τἀν-	1	‒⏑⏑‒ ⏑‒⏑‒
θρώπῳ, ὅτι προήκων		‒⏑⏑‒ ⏑‒‒
ἐς βαθὺ τῆς ἡλικίας		‒⏑⏑‒ ‒⏑⏑‒
νεωτέροις τὴν φύσιν αὐ-		⏑‒⏑‒ ‒⏑⏑‒
τοῦ πράγμασιν χρωτίζεται	5	‒‒⏑‒ ‒‒⏑‒
καὶ σοφίαν ἐπασκεῖ.		‒⏑⏑‒ ⏑‒‒

In order to secure greater ease in analysis, the cola are here printed separately, each in its own line, after the manner of the Alexandrines. Catalexis marks the close of a period or hypermetron. The combination of choriambic cola in Aristophanes is generally hypermetrical. Hiatus and syllaba anceps in *acatalectic* cola are extremely rare; they will be noted whenever they thus occur.

The commation that has just been quoted (Nubes 510–517) begins with an anapaestic movement. Compare the beginning of the commation that introduces the parabasis in the Vespae (1009 ff.), where the lyric movement that follows is trochaic.

The remaining cola are all dimeters, rhythmic *πόδες* of the normal measurement of eight syllables and twelve times, with catalexis in 2, 6, and the commonly allowed irrational element in the odd places of the

iambic dimeter (5). The cola are pure choriambic (3), or mixed choriambic (1, 2, 4, 6), or iambic (5). The designation of 1 and 2 respectively as "first Glyconic" and "first Pherecratean" and of the union of the two as "first Priapean" is modern and highly objectionable.

Nubes 700–706 = 804–813

804	*ἆρ' αἰσθάνει πλεῖστα δι' ἡ-*	1	––⏑– –⏑⏑–
	μᾶς ἀγάθ' αὐτίχ' ἕξων		–⏑⏑– ⏑––
	μόνας θεῶν; ὡς ἔστιν ὅδ' ἕτοιμος ἅπαν-		⏑–⏑– ––⏑⏑⏑⏒⏓⏑–
808	*τα δρᾶν ὃς ἂν κελεύῃς.*		⏑–⏑– ⏑––
	σὺ δ' ἀνδρὸς ἐκπεπληγμένου	5	⏑–⏑⏒⏑–⏑–
810	*καὶ φανερῶς ἐπηρμένου*		–⏑⏑– ⏑–⏑–
	γνοὺς ἀπολάψεις ὅ τι πλεῖστον δύνασαι,		–⏑⏑– –⏑⏑– –⏑⏑–
	ταχέως· φιλεῖ γάρ πως τὰ τοι-		⏑–⏑– ––⏑–
	αῦθ' ἑτέρᾳ τρέπεσθαι.		–⏑⏑– ⏑––

On the constitution of this lyric, cf. Schol. Ven. 804: ***χορίαμβος** δίμετρος ἀκατάληκτος· χορίαμβος δίμετρος καταληκτικός* (Thiemann, *δικατάληκτος* V)· *ἴαμβος πενθημιμερής· ἀπὸ χοριάμβου βάσεως εἰς χορίαμβον· ἴαμβος δίμετρος καταληκτικός· ἴαμβος δίμετρος ἀκατάληκτος· ἀπὸ χοριάμβου βάσεως εἰς ἴαμβον· χοριαμβικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον· χορίαμβος ἐφθημιμερής*. The Scholiast divides the text of 3, 4: *μόνας θεῶν; ὡς | ἕτοιμος ὅδ'* (?) *ἐστὶν ἅπαν | τα δρᾶν ὃς ἂν κελεύῃς*. He overlooks 8.

The proper disposition of 3, 4 is notoriously difficult.[1] Order, however, may be restored by certain simple transpositions and a single slight change of text: *ἔστιν ὅδ' ἕτοιμος* in 807 for the reading of the Mss., *ἕτοιμος ὅδ' ἐστὶν*, and *εἰς δ' ἄπορον ὅταν πέσῃς, τάχιστ'* in 703 f. for *ταχὺς δ' ὅταν εἰς ἄπορον πέσῃς*. When the order became confused *τάχιστ'* gave rise to *ταχὺς δ'*. With ––⏑⏑⏑ (3) as the second syzygy of a lyric iambic trimeter, cf. Ran. 398 (*Ἴακχε πολυτίμητε, μέλος ἑορτῆς*), 399, 403 (⏑–⏑⏑⏑) and in a lyric tetrameter, Plut. 292. See also Eccl. 971 = 975. The occurrence of ⏓–⏑⏑⏑ as the first syzygy of a lyric iambic trimeter or dimeter (5) is not rare. Cf. Ach. 1158 =

[1] See Luthmer, *De Choriambico et Ionico a minore diiambi loco positis* (1884), p. 45 f. Von Wilamowitz in his *Isyllos von Epidauros* (1886), p. 136, classified this lyric as Ionic.

1170, Eccl. 972, Thesm. 353, 999, Vesp. 1466. On the occurrence of ––⏑⏑⏑ in a *choriambic* colon, where the text is not to be impugned, see the next lyric. The correspondence of choriamb and iambic syzygy (3) is not uncommon. See the second lyric below (Vesp. 526 ff.).

On the apparent initial anapaest in 8, see p. 8.

Cola 7–9 are lacking in the ode.

Nubes 949–958 = 1024–1033

949	νῦν δείξετον τὼ πισύνω	––⏑– –⏑⏑–
	τοῖς περιδεξίοισι	–⏑⏑– ⏑–⏒
	λόγοισι καὶ φροντίσι καὶ	⏒–⏑– –⏑⏑–
952	γνωμοτύποις μερίμναις,	–⏑⏑– ⏑––
	λέγων ἀμείνων πότερος	⏒–⏑– –⏑⏑–
	φανήσεται. νῦν γὰρ ἅπας	⏒–⏑⏔–⏑⏑–
	ἐνθάδε κίνδυνος ἀνεῖται σοφίας,	–⏑⏑– –⏑⏑– –⏑⏑–
957	ἧς πέρι τοῖς ἐμοῖς φίλοις	–⏑⏑– ⏑–⏑–
	ἐστὶν ἀγὼν μέγιστος.	–⏑⏑– ⏑––

Bergk proposed λέγων ἀμείνων πότερος (5) to replace the reading of the Mss. ὁπότερος αὐτοῖν λέγων ἀμείνων, in which the dual αὐτοῖν is a gloss on an original πότερος. In the antode of 5, 6, read with R and V εὐδαίμονες δ' ἦσαν ἄρ' οἱ | ζῶντες τότ' ἐπὶ τῶν προτέρων. In 6 ζῶντες τότ' ἐπὶ is the sole example of an iambic syzygy of this form (––⏑⏑⏑) in a choriambic dimeter in Aristophanes, but it has just been seen that both this form and ⏑–⏑⏑⏑ occur as the first syzygy in iambic cola that are constituent parts of these choriambic lyrics.

Vespae 526–545 = 631–647

	Χο.	νῦν δὲ τὸν ἐκ θἠμετέρου	–⏒⏑– –⏑⏑–
		γυμνασίου λέγειν τι δεῖ	–⏑⏑– ⏒⏓⏑–
		καινόν, ὅπως φανήσει —	–⏑⏑– ⏑–⏓
529	Βδ.	ἐνεγκάτω μοι δεῦρο τὴν κίστην τις ὡς τάχιστα.	Iambic tetrameter.
530		ἀτὰρ φανεῖ ποῖός τις ὤν, ἣν ταῦτα παρακελεύῃ;	Iambic tetrameter.
532	Χο.	μὴ κατὰ τὸν νεανίαν	–⏑⏒⏓ ⏑–⏑–
		τόνδε λέγειν. ὁρᾷς γὰρ ὡς	–⏒⏑– ⏑–⏑–

	σοι μέγας ἔστ᾽ ἀγὼν νῦν	–∪∪– ∪––
	καὶ περὶ τῶν ἁπάντων	–∪∪– ∪––
	εἴπερ, ὃ μὴ γένοιτο,	–∪∪– ∪–∪̄
	οὗτος ἐθέλει κρατῆσαι	–∪̆∪∪–∪–⏓
Βδ.	καὶ μὴν ὅσ᾽ ἂν λέξῃ γ᾽ ἁπλῶς	} Iambic tetrameter.
	μνημόσυνα γράψομαι ᾽γώ.	
539 Φι.	τί γὰρ φάθ᾽ ὑμεῖς, ἢν ὁδί	} Iambic tetrameter.
	με τῷ λόγῳ κρατήσῃ;	
Χο.	οὐκέτι πρεσβυτῶν ὄχλος	–∪∪– ––∪–
	χρήσιμος ἔστ᾽ οὐδ᾽ ἀκαρῆ·	–∪∪– –∪∪–
	σκωπτόμενοι δ᾽ ἐν ταῖς ὁδοῖς	–∪∪– ––∪–-
	θαλλοφόροι καλούμεθ᾽, ἀντ-	–∪∪– ∪–∪–
	ωμοσιῶν κελύφη.	–∪∪– ∪–⏓

Bentley and Porson, demanding exact choriambic correspondence in choriambic cola (–∪∪– with –∪∪–), proposed many changes of text in this lyric, the former τονδὶ (533) for τόνδε R V, γένοιθ᾽ οὗ | τος γ᾽ ἐθέλων (536 f.) for γένοιτο νῦν οὗτος ἐθέλει R V, and the latter νῦν δὴ (526) for νῦν δὲ R V, δεῖ τι λέγειν (527) for λέγειν τι δεῖ R V, σ᾽ ἐθέλει (537), ὡς δ᾽ ἐπὶ πάντ᾽ ἐλήλυθεν (636) for ὡς δὲ πάντ᾽ ἐπελήλυθεν R V. In the last case Porson doubted the equivalence of choriambic dimeter and Glyconic. I know no exact parallel to this in comedy (Hermann proposed one in Thesm. 990 = 995 — see p. 20 below), but this correspondence is not so difficult as that in Eq. 332 = 406, where the parody fixes the form and forbids emendation. In 534 Bentley added νῦν, transferring it from 536. Porson corrected (542 f.) δ᾽ ἂν ἐν ταῖσιν ὁδοῖσιν (ὁδοῖς R) ἁπάσαις . . . καλοίμεθ᾽ R V to the reading given above. The last syzygy of colon 13 of the antode is lacking in the Mss.

Besides the four cases of correspondence of choriambus with iambic syzygy that are found in the lyric under consideration, the following also occur in cola that have not been emended: –∪̄∪– Lys. 324 = 338, ⏓∪̄∪– Lys. 326 = 340, –⏓∪– Ach. 1151 = 1163. Thus –∪̄∪– occurs four times, ⏓∪̄∪– twice, and –∪̆∪∪– once.

I add, in order to afford means of comparison, the correspondences in lyric iambic syzygies, the text of which has not been emended, that occur among the lyrics discussed in this paper: ∪̄–∪– Nub. 951 = 1026,

Lys. 321 = 335, etc., etc., ⏑–⏑⏖ Nub. 705 = 809, ⏒–⏑⏕ Nub. 954 = 1028, ⏓–⏑⏕ Eccl. 969 = 972, ⏒⏑⏑⏑– Ach. 1157 = 1169, Vesp. 1455 = 1467, Lys. 325 = 339 and 328 = 342, ⏑⏖⏑– Ach. 1158 = 1170, ⏒⏑⏑⏑⏕ Ach. 1156 = 1168, ⏓⏖⏑⏑⏑ Vesp. 1454 = 1466, ⏒⏑⏑⏒⏕ (?) Lys. 324 = 338, ⏓–⏓– (?) Eccl. 911 (*οὐχ ἥκει μοὔταῖρος*) = 919 (bis).

Lysistrata 321–334 = 335–349

335	*ἤκουσα γὰρ τυφογέρον-*	⏒–⏑– –⏑⏑–
	τας ἄνδρας ἔρρειν, στελέχη	⏑–⏑– –⏑⏑–
	φέροντας ὥσπερ βαλανεύσοντας	⏑–⏑– –⏑⏑– . –⏓
	ἐς πόλιν ὡς τριτάλαντον βάρος,	⏒⏑⏑⏒⏕–⏒⏑–
	δεινότατ' ἀπειλοῦντας ἐπῶν	⏒⏑⏑⏑– –⏑⏑–
340	*ὡς πυρὶ χρὴ τὰς μυσαρὰς*	–⏑⏑– –⏑⏑–
	γυναῖκας ἀνθρακεύειν·	⏓⏒⏑– ⏑––
341	*ἅς ὦ θεὰ μή ποτ' ἐγὼ*	––⏑– –⏑⏑–
	πιμπραμένας ἴδοιμι,	–⏑⏑– ⏑–⏓
342	*ἀλλὰ πολέμου καὶ μανιῶν*	⏒⏑⏑⏑– –⏑⏑–
	ῥυσαμένας Ἑλλάδα καὶ πολίτας,	–⏑⏑– –⏑⏑– ⏑––
	ἐφ' οἵσπερ ὦ χρυσολόφα	⏓–⏑– –⏑⏑–
345	*πολιοῦχε σὰς ἔσχον ἕδρας.*	⏑⏑–⏑– –⏑⏑–
	καί σε καλῶ ξύμμαχον ὦ	–⏑⏑– –⏑⏑–
	Τριτογένει', εἴ τις ἐκεί-	–⏑⏑– –⏑⏑–
	νας ὑποτίμπρησιν ἀνήρ,	–⏑⏑– –⏑⏑–
	φέρειν ὕδωρ μεθ' ἡμῶν.	⏑–⏑– ⏑––

The colon corresponding to 345 is lacking in the ode.

Three forms are found in the first half of a choriambic dimeter in this lyric that have not previously occurred: (1) ⏑⏑⏑⏑– (4, 5, 10). Cf. Vesp. 1453 = 1465, 1455, 1456 = 1468, and the discussion of Aves 1372 ff. (p. 11 f.), a comic parody. The same form occurs as the first syzygy of an iambic dimeter in Ach. 1156, 1157. (2) –⏑⏑⏑– (5, 10). Cf. Vesp. 1467. Also in an iambic dimeter in Ach. 1169. (3) ⏑⏑–⏑– (13). This anapaest is generally excluded by the commentators, beginning with Bentley, who proposed *σὰς πολιοῦχ'*, not in itself a felicitous change of text. Another apparent instance of the anapaest in choriambic verse occurs in Eccles. 940 = 944, but this cannot be cited as evidence of the usage of Aristophanes, since in Eccles. 938 ff.

the poet is imitating the common form of the scolium, in which the metrical constitution of the last two verses is uncertain. To pass to iambics, *ταχέως* in Nub. 812 is no doubt a dissyllable, and in Thesm. 355 the metre may be Ionic: ⏑⏑–⏑–⏑–– (anaclasis). The anapaest does not occur, so far as I have observed, in any of the pure iambic lyrics of Aristophanes. On the other hand, it is found in two polyschematist dimeters in both R and V, Vesp. 1461 = 1473. See p. 23. In Vesp. 1458, Küster's change of *φύσεως* (R, V) to *φύσεος* is probably right. Here the antode (1470) shows ⏑⏑⏑. The natural inference from these facts is that the anapaest is faulty in all these places, especially when one recalls to mind the assault that Aristophanes, in Ran. 1322 ff., makes upon its use by Euripides in Glyconics. See p. 29 ff.

A form of iambic dimeter occurs in the antode of this lyric (4) that must be accounted defective (–⏑⏑–⏑⏑ ––⏑–), but who shall say that Aristophanes did not compose it? Here also the commentators have essayed changes: *ὡς τριταλανταῖα βάρος* Bentley, *δεῦρο τριτάλαντόν τι βάρος* Reisig, etc., but the same fault is found in two iambic dimeters in the same play (Lys. 277 278). Reisig's conclusion that the two cola just cited are Glyconics is invalidated (to say no more) by the strictness of Glyconic form everywhere maintained by Aristophanes.

To avoid the correspondence ⏓ῡ⏑– in 7, Meineke proposed *τὰς κύνας* for *γυναῖκας* (Mss.).

On the form of the catalexis of the trimeter in 3 compare the tetrameter in Av. 1724 f.

Ecclesiazusae 968–971 = 972–975

καὶ ταῦτα μέντοι μετρίως	––⏑– –⏑⏑–
969 *πρὸς τὴν ἐμὴν ἀνάγκην*	⏓–⏑⏖⏑––
εἰρημέν' ἐστίν. σὺ δέ μοι,	⏓–⏑– –⏑⏑–
970 *φίλτατον, ὦ ἱκετεύω,*	–⏑⏑– ⏑––
ἄνοιξον ἀσπάζου με· διά	⏑–⏑– ––⏑⏑⏑
τοι σὲ πόνους ἔχω.	–⏑⏑–⏑–

Two choriambic tetrameters and an iambic dimeter and dochmius. The dochmius is here admirably adapted to express the emotion of the singer, and occurs in just this form, in connection with iambics, elsewhere in Aristophanes in passages of intense feeling, in comic imitation

or parody of tragedy. Cf. Ach. 1219, 1221; Nub. 1163, 1164; Vespae 730 = 744 (⏒⏑⏑–⏑–|⏓⏑⏑–⏑–) and 873 = 890. On the form of the fifth colon, see p. 4 f. In 970, *ὦ ἱκετεύω* is a case of synizesis, since the resolution of either long of the choriamb (here it would be –⏑⏑⏑⏑| ⏑––) is unheard of in Aristophanes, except in parody (pp. 11 ff.).

Acharnenses 1150–1161 = 1162–1173

Ἀντίμαχον τὸν ψακάδος	–⏑⏑– –⏑⏑–
τόν ξυγγραφῆ τὸν μελέων ποιητήν,	–⏒⏑– –⏑⏑– ⏑–⏒
ὡς μὲν ἁπλῷ λόγῳ, κακῶς	–⏑⏑– ⏑–⏑–
ἐξολέσειεν ὁ Ζεύς·	–⏑⏑– ⏑––
ὅς γ' ἐμὲ τὸν τλήμονα Λή-	–⏑⏑– –⏑⏑–
ναια χορηγῶν ἀπέλυσ' ἄδειπνον.	–⏑⏑– –⏑⏑– ⏑–⏓
ὅν ἔτ' ἐπίδοιμι τευθίδος	⏓⏑⏑⏑⏒⏒⏑–⏑–
δεόμενον, ἡ δ' ὠπτημένη	⏓⏑⏑⏑– ⏒–⏑–
σίζουσα πάραλος ἐπὶ τραπέζῃ κειμένη	––⏑⏑⏑ ⏑⏓⏑⏑– ⏒–⏑⏒
ὀκέλλοι· κᾆτα μέλ-	⏑–.– .–⏑–
λοντος λαβεῖν αὐτοῦ κύων	––⏑– ––⏑–
ἁρπάσασα φεύγοι.	.–⏑– ⏑––

Two choriambic pentameters enclosing a tetrameter, followed by two iambic hypermetra. The close of the first iambic hypermetron is marked by hiatus in the ode and by syllaba anceps in the antode. The contrast in form between the iambic hypermetra is admirably adapted to heighten the comic effect of the sentiment. The triseme syllable at the beginning of an iambic dipody (10, 12) is now clearly established by the authority of Aristoxenus.[1]

Cf. Schol. E (cod. Estensis III D 8) on 1150 ff.: *διπλῆ καὶ ἡ τῶν ὁμοίων δυὰς ἔχουσα τὰς περιόδους δωδεκακώλους· ὧν τὸ πρῶτον χοριαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον· τὸ β′ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιόδῳ ἐστὶν ἰαμβικόν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιόδῳ χοριαμβικόν, ἔστι δὲ συγγενὲς τῷ τοῦ ἰαμβικοῦ· τὸ τρίτον, χοριαμβικόν· ἐφθημιμερὲς τὸ τέταρτον.*

Elmsley, objecting to the correspondence in 2, proposed *τὸν μέλεον τῶν μελέων* for *τὸν ξυγγραφῆ τὸν* (*τῶν* R) *μελέων* of the Mss. The form of colon 2 in the ode recurs in Ran. 213.

---

[1] See Grenfell and Hunt, *The Oxyrhynchus Papyri*, Part I, IX (p. 15, Col. II).

Isolated choriambic periods and single cola are found elsewhere in the comedies, as the tetrameter Aves 1724 f. at the close of an iambo-trochaic series; the catalectic trimeter Ran. 213; the catalectic dimeter, at the close of a trochaic period in each case, Eccl. 902 = 908, 905 = 910; and the succession of catalectic dimeters, Pax 785–787 = 807–809, in transition to dactyls.

Choriambic cola and periods occurred in other plays of Aristophanes, no longer extant, and in those of other poets of the Old Comedy. Hephaestion (30, 21 ff.) quotes the **Αἰολοσίκων** (10 Kock):

οὐκ ἐτός, ὦ γυναῖκες,	–⏑⏑– ⏑––
πᾶσι κακοῖσιν ἡμᾶς	–⏑⏑– ⏑––
φλῶσιν ἑκάστοθ' ἄνδρες·	–⏑⏑– ⏑––
δεινὰ γὰρ ἔργα δρῶσαι	–⏑⏑– ⏑––
λαμβανόμεσθ' ὑπ' αὐτῶν.	–⏑⏑– ⏑––

Cf. Eupolis, Κόλακες 163 (Kock):

ὃς χαρίτων μὲν ὄζει	–⏑⏑– ⏑––
καλλαβίδας δὲ βαίνει,	–⏑⏑– ⏑––
σησαμίδας δὲ χέζει,	–⏑⏑– ⏑––
μῆλα δὲ χρέμπτεται.	–⏑⏑– ⏑–

The last colon,[1] in appearance, is the catalectic form of the preceding cola. The sentiment precludes the dochmius. See above, p. 8 f.

Pure acatalectic dimeters occur among the fragments of Aristophanes in 11 and 533 (K.). A tetrameter, quoted by Hephaestion (31, 16), occurred in the Ἀμφιάρεως (30):

οἶδα μὲν ἀρχαῖόν τι δρῶν	–⏑⏑– ––⏑–
κοὐχὶ λέληθ' ἐμαυτόν.	–⏑⏑– ⏑––

This has been called "first Priapean" (p. 4). It occurs not infrequently in Aristophanes in extant plays. Cf. Ach. 1152 f. = 1164 f., Nub. 512 f., 567 f. = 599 f., 957 f. = 1032 f. In the **Κόλακες** of Eupolis (159) it is used by line in a fragment of sixteen verses. Cf. also Eupolis 38 and 361.

[1] This combination has been much discussed, and it is thought by some scholars to be the basis of the forms of scoliastic verse that are found in Eccl. 941 = 945 and Vesp. 1245–1247. See p. 17 below.

Cratinus used the pentameter in the Πυλαία (172). Cf. Lys. 328 f. = 342 f., and in varying form Ach. 1150 f. = 1162 f., 1154 f. = 1166 f.

In the Lysistrata (319, 320) Aristophanes employs two catalectic choriambic tetrameters to introduce the parodos of the women:

λιγνὺν δοκῶ μοι καθορᾶν	‿‿⏑‿ ‿⏑⏑‿
καὶ καπνὸν ὦ γυναῖκες	‿⏑⏑‿ ⏑‿‿
ὥσπερ πυρὸς καομένου·	‿‿⏑‿ ‿⏑⏑‿
σπευστέον ἐστὶ θᾶττον.	‿⏑⏑‿ ⏑‿‿

He has the same verse elsewhere: Nub. 700 f. = 804 f., 949 f. = 1024 f., 951 f. = 1026 f., Lys. 327 = 341, Eccl. 970 = 974. The iambic syzygy which begins the period has the fixed constitution ‿‿⏑‿ except twice, where it is ⏑‿⏑‿. Anacreon had used the verse in a freer form (frag. 24):

ἀναπέτομαι δὴ πρὸς Ὄλυμ-	⏑⏑⏑⏑‿‿⏑⏑‿
πον πτερύγεσσι κούφαις	‿⏑⏑‿ ⏑‿‿
διὰ τὸν Ἔρωτ'· οὐ γὰρ ἐμοὶ	⏑⏑⏑⏑‿‿⏑⏑‿
παῖς ἐθέλει συνηβᾶν.	‿⏑⏑‿ ⏑‿‿

The metricians were here in doubt as to the constitution of the first foot. Did it result from the resolution of a choriambus or of a pure iambic dipody? Cf. Heph. 31, 6 ff.: *Ἀνακρέων δὲ ἐπετήδευσε τὴν πρώτην συζυγίαν δι' ὅλου ᾄσματος ἐκ τριβράχεος καὶ ἰάμβου ποιῆσαι, ὡς εἶναι κοινὴν λύσιν τῆς τε χοριαμβικῆς καὶ τῆς ἰαμβικῆς.* Cf. Schol. Heph. 181, 14 ff.

Aristophanes can have felt no objection to this form *in itself*, since he employs it in the iambic part of mixed choriambic cola, not only in dimeters (Vesp. 1453 = 1465, 1455, 1456 = 1468, Lys. 324, 325), but also in a trimeter (Thesm. 992 f.), and in a pentameter (Lys. 328 f.); but in a well-known passage, with rare humor, he has used Anacreon's peculiar tetrameter 'with variations' to travesty the extravagances of the dithyrambic poet Cinesias. In Aves 1372 f. he introduces Cinesias singing the very words of the lyric poet:

1372 f. *ἀναπέτομαι δὴ πρὸς Ὄλυμπον πτερύγεσσι κούφαις·*

⏑⏑⏑⏑‿ ‿⏑⏑‿ ‿⏑⏑‿ ⏑‿‿

Hereupon the comic poet immediately begins to ring all possible changes (they are all impossible according to his own practice) on the

form of the choriambus, by means of resolution and contraction. He has Cinesias first display his complicated art by a variation in the first foot of a verse that certainly was not Anacreontic:

1373 f. *πέτομαι δ' ὁδὸν ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλαν μελέων* —

⏑⏑–⏑⏑ –⏑⏑– –⏑⏑–

Cinesias is rudely interrupted by Peithetaerus, but continues, varying the first and second feet:

1376 f. *ἀφόβῳ φρενὶ σώματί τε νέαν ἐφέπων* —

⏑⏑–⏑⏑ –⏑⏑⏑⏑ –⏑⏑–

He is again interrupted, but now with a warm welcome, and goes on heartily, with iambic and antispastic variations:

1380. *ὄρνις γενέσθαι βούλομαι λιγύφθογγος ἀηδών.*

––⏑– ––⏑– ⏑––⏑ ⏑––

He continues with renewed spirit, in spite of remonstrance, introducing the following interrupted 'heptameter' by a catalectic Telesilleum and ending it with broken Ionics (anaclasis):

1393 f. *εἴδωλα πετεινῶν*
αἰθεροδρόμων οἰωνῶν ταναοδείρων —

––⏑⏑ ––
–⏑⏑⏑– ––– –⏑⏑– –

(*ὠόπ* says Peithetaerus, but the poet forges ahead:)

1395 f. *τὸν ἁλάδρο-*
μον ἀλάμενος ἅμ' ἀνέμων πνοαῖσι βαίην —

⏑⏑⏑⏑
⏑⏑⏑⏑⏑⏑ ⏑⏑–⏑ –⏑––

And finally makes a triumphant finish in two finely variegated tetrameters whose choriambic tone is nevertheless skillfully preserved:

1398 f. *τοτὲ μὲν νοτίαν στείχων πρὸς ὁδόν, τοτὲ δ' αὖ βορέᾳ*
σῶμα πελάζων ἀλίμενον αἰθέρος αὔλακα τέμνων.

⏑⏑–⏑⏑ ––– ⏑⏑–⏑⏑ –⏑⏑–
–⏑⏑– –⏑⏑⏑⏑ –⏑⏑– ⏑⏑––

Since Aristophanes himself never resolves either long of the choriambus nor contracts its shorts, his audience would be quick to appreciate the inimitable skill with which he genially brought the resources of metric into the service of his art as comic poet.

II *Antispastic Cola*

Since G. Hermann's assault upon the antispast and his celebrated invention of a "basis," scholars have fought shy of this much abused foot and it has disappeared from the modern books.[1] Hermann, to be sure, could not completely abandon the choriamb, and in his hands Sappho's *κατθναίσκει, Κυθέρη', ἄβρος Ἄδωνις· τί κε θεῖμεν;* (Heph. 34, 13) became a "choriambicum cum basi." The logaoedists go a long way farther and make it –> | –⏑⏑ | ∟ | –⏑⏑ | ∟ | –⏑⏑ | –⏑>.[2]

Hephaestion, however, who had no premonition of the advanced investigations of the nineteenth century, and apparently found nothing in antecedent practice to give him pause, recognizes antispastic metre and devotes a chapter to it. This begins (32, 15 ff.): *τὸ ἀντισπαστικὸν τὴν μὲν πρώτην συζυγίαν ἔχει τρεπομένην κατὰ τὸν πρότερον πόδα εἰς τὰ τέσσαρα τοῦ δισσυλλάβου σχήματα· τὰς δὲ ἐν μέσῳ, καθαρὰς ἀντισπαστικάς· τὴν δὲ τελευταίαν ὁπότε ἐστὶν ἀκατάληκτον, ἰαμβικήν· ἐὰν δὲ ἀναμίσγηται ταῖς ἰαμβικαῖς, οὐ μόνον τὴν πρώτην συζυγίαν ἔχει τρεπομένην κατὰ τὸν πρότερον πόδα, ἀλλὰ καὶ τὴν ταῖς ἰαμβικαῖς ἑπομένην. ἔστι δε ὅτε καὶ λύεται ὁ πρότερος ποὺς εἰς τρίβραχυν.* It is important to note what the variable four-syllabled element is that under this definition begins the *ἀντισπαστικὸν μέτρον*. It may be ⏑––⏑ or –⏑–⏑ or –––⏑ or ⏑⏑–⏑ or ⏑⏑⏑–⏑. These are all antispastic 'syzygies;'

[1] It has been treated with downright contumely. T. Reinach speaks of it as "l'horrible antispaste," and in general it is viewed askance by the new school, but possibly it may be rehabilitated. It is at least true that Westphal's statement that the antispast was invented by Heliodorus can no longer be maintained. See Grenfell and Hunt, *The Oxyrhynchus Papyri*, Part II, CCXX (p. 45, Col. VIII, and p. 47, Col. XIV).

[2] Rossbach and Westphal's analysis (*Specielle Griechische Metrik*, p. 568 f.) is bewildering. The fundamental part is a choriambic monometer and 'first Pherecratean' (–́⏑⏑––́⏑⏑–⏑–⏓). To this is then prefixed a catalectic Pherecratean (⏓⏒–⏑⏑–), and it is itself then modified by shortening the 'first Pherecratean' to the so-called Adonius (–́⏑⏑–⏓). The result (!) is ⏓⏒–⏑⏑–´⏑⏑––́⏑⏑–⏓, yet this is the verse that Alcaeus, Sappho, and Anacreon so greatly affected.

in distinction from the rest, the first is designated as **καθαρά**. We shall discover that Aristophanes denied himself the use of one of those forms (⏑⏑–⏑), but that Euripides added even a sixth (⏑⏑––⏑). By Hephaestion's definition, the second syzygy of an acatalectic antispastic dimeter is iambic.

Equites 973–976 = 977–980 = 981–984 = 985–988 = 989–992 = 993–996

973 *ἥδιστον φάος ἡμέρας*	–⏒–⏑ ⏑–⏑–
ἔσται τοῖσι παροῦσι καὶ	–⏒–⏑ ⏑–⏑–
τοῖσι δεῦρ' ἀφικνουμένοις,	–⏓–⏑ ⏑–⏑–
ἢν Κλέων ἀπόληται.	–⏓–⏑ ⏑–⏒

Cf. the analysis of this lyric in the scholium in V: **κορωνίς, ἐξίασι γὰρ οἱ ὑποκριταί, καὶ ἐν εἰσθέσει τοῦ χοροῦ ἑξὰς μονοστροφικὴ τετράκωλος οὖσα** (*τετρακώλους ἔχουσα* Thiemann) **τὰς περιόδους ἐκ τριῶν Γλυκωνείων καὶ τοῦ Φερεκρατείου, συνῆπται δὲ τῇ λέξει καὶ μόνον διακέκριται τὸ Φερεκράτειον, παράγραφοι δὲ ἁπλαῖ** (Dübner, **ἁπλοῖ** V) **μὲν ἑ, ἡ δὲ ϛ' καὶ μετὰ κορωνίδος**. Hephaestion also designates this acatalectic dimeter as **Γλυκώνειον** (33, 9) and the catalectic form as **Φερεκράτειον** (33, 5). Cf. the definition of the pure Glyconic given by the scholiast on Hephaestion (213, 17 ff.). The antispastic dimeter (Glyconic), precisely as the choriambic dimeter and the iambic dimeter, normally consists of eight syllables and twelve times.

Bentley proposed the reading of 975 for the unmetrical **τοῖσιν ἀφικνουμένοισιν** of the Mss., and in 981 Scaliger **'γένεθ'** for **γένοιθ'**. Musaeus supplied the *ἂν* that was lacking in 989.

Ranae 1251–1260

τί ποτε πρᾶγμα γενήσεται;	1 ⏑⏑⏑–⏑⏑–⏑–
φροντίζειν γὰρ ἔγωγ' ἔχω,	–––⏑ ⏑–⏑–
τίν' ἄρα μέμψιν ἐποίσει	⏑⏑⏑–⏑⏑––
ἀνδρὶ τῷ πολὺ πλεῖστα δὴ	–⏑–⏑ ⏑–⏑–
καὶ κάλλιστα μέλη ποιή-	–––⏑ ⏑–⏑–
σαντι τῶν μέχρι νυνί.	–⏑–⏑ ⏑––
θαυμάζω γὰρ ἔγωγ' ὅπῃ	–––⏑ ⏑–⏑–
μέμψεταί ποτε τοῦτον	–⏑–⏑ ⏑––
τὸν Βακχεῖον ἄνακτα,	–––⏑ ⏑––
καὶ δέδοιχ' ὑπὲρ αὐτοῦ.	–⏑–⏑ ⏑––

The lyric is parodic in tone. Aristophanes rarely uses the form of the first syzygy that appears in 1, 3. Cf. Thesm. 991. The song begins with two hypermetra of equal length, and ends with Pherecrateans. The tetrameter in 7, 8 is a Priapean. See below. Bentley wished to read *τουτονὶ* in 1258. In 1256 *μέχρι νυνί* is due to Meineke for *ἔτι νῦν* (or *νῦν ἔτ'*) *ὄντων* of the Mss.

The acatalectic antispastic dimeter (Glyconic) occurred also in the Γῆρας (140 K.), and the hephthemimeral form (Pherecratean) in continuous series in the **Κοριαννώ** of Pherecrates (79), quoted by Hephaestion (33, 5):

ἄνδρες, πρόσχετε τὸν νοῦν	‒‒‒⏑ ⏑‒‒
ἐξευρήματι καινῷ,	‒‒‒⏑ ⏑‒‒
συμπτύκτοις ἀναπαίστοις.	‒‒‒⏑ ⏑‒‒

Cf. Eupolis 162, Crates 33.

The catalectic antispastic tetrameter, with the second syzygy iambic and with iambic close (a combination of Glyconic and Pherecratean) was named Priapean (Heph. 34, 15 ff.). Cf. Cratinus 221:

οὐδ' Αἰξωνίδ' ἐρυθρόχρων	‒‒‒⏑ ⏑‒⏑‒
ἐσθίειν ἔτι τρίγλην	‒⏑‒⏑ ⏑‒‒
οὐδὲ τρυγόνος, οὐδὲ δει-	‒⏑‒⏑ ⏑‒⏑‒
νοῦ φυὴν μελανούρου —	‒⏑‒⏑ ⏑‒‒

Cf. Cratinus 320, and Ran. 1257 f., Nub. 573 f. = 605 f., Thesm. 1141 f.

Choriambic and antispastic cola may be combined in successive series, as follows:

Equites 551–564 = 581–594

ἵππι' ἄναξ Πόσειδον, ᾧ	‒⏑⏑‒ ⏑‒⏑‒
χαλκοκρότων ἵππων κτύπος	‒⏑⏑‒ ⏑̲‒⏑‒-
καὶ χρεμετισμὸς ἀνδάνει	‒⏑⏑‒ ⏑‒⏑‒-
καὶ κυανέμβολοι θοαὶ	‒⏑⏑‒ ⏑‒⏑‒-
μισθοφόροι τριήρεις,	‒⏑⏑‒ ⏑‒‒
μειρακίων θ' ἅμιλλα λαμ-	‒⏑⏑‒ ⏑‒⏑‒
πρυνομένων ἐν ἅρμασιν	‒⏑⏑‒ ⏑‒⏑‒
καὶ βαρυδαιμονούντων,	‒⏑⏑‒ ⏑‒‒
δεῦρ' ἔλθ' ἐς χορὸν ὦ χρυσοτρίαιν' ὦ	‒‒‒⏑ ⏑‒‒⏑ ⏑‒‒

δελφίνων μεδέων Σουνιάρατε,	10	– – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏒
ὦ Γεραίστιε παῖ Κρόνου,		– ⏒ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
Φορμίωνί τε φίλτατ᾽ ἐκ		– ⏒ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῶν ἄλλων τε θεῶν Ἀθη-		– – – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ναίοις πρὸς τὸ παρεστός.		– – – ⏑ ⏑ ⏒

Cf. the scholium in V: *διπλῆ, εἶτα ἐπάγεται ἐπιρρηματικὴ συζυγία, ἧς αἱ μὲν μελικαὶ* (Thiemann, *μέλη καὶ* V) *περίοδοί εἰσι ιδʹ κώλων· τὸ πρῶτον χοριαμβικὸν ἰαμβικὴν ἔχον ἐπιμεμιγμένην ἀκατάληκτον, καὶ τὸ βʹ ὅμοιον ἀκατάληκτον, καὶ τὸ γʹ καὶ τὸ δʹ ὅμοιον, καὶ τὸ εʹ χοριαμβικὸν καταληκτικόν* (Thiemann, *ἀκατάληκτον* V), *καὶ τὸ ϛʹ καὶ τὸ ζʹ ἀκατάληκτον* (*ὅμοιον* V), *καὶ τὸ ηʹ καταληκτικόν, τὸ δὲ θʹ καὶ ιʹ ἀντισπαστικὰ τρίμετρα καταληκτικὰ* (Thiemann, *καὶ τὸ ηʹ ἀκατάληκτον καὶ τὸ θʹ, τὸ δὲ ιʹ ἀναπαιστικὸν τρίμετρον καταληκτικὸν* V), *τὰ δὲ λοιπὰ δʹ ἀντισπαστικὰ δίμετρα* (Thiemann, *ἀναπαιστικὰ τρίμετρα* V), *τρία μὲν Γλυκώνεια, τὸ τελευταῖον δὲ Φερεκράτειον.* The corrections are obvious. Cf. the Aldine scholium: *διπλῆ, εἶτα ἐπάγεται ἐπιρρηματικὴ συζυγία ἧς μελικαὶ* (*μέλη καὶ* Ald.) *περίοδοί εἰσι ιδʹ κώλων· ὧν τὰ μὲν ὀκτὼ χοριαμβικὰ ἰαμβικὴν ἔχοντα ἐπιμεμιγμένην ἀκατάληκτον καὶ καταληκτικὴν ὡς ἐν τῷ εʹ καὶ ηʹ. τῶν δ᾽ ἑξῆς ἀντισπαστικῶν τὰ μὲν θʹ καὶ ιʹ τρίμετρα καταληκτικά, τὰ δὲ λοιπὰ δίμετρα ἀκατάληκτα Γλυκώνεια διτροχαίου καὶ διιάμβου* (*ἰάμβου* Ald.) *πλὴν τοῦ τελευταίου ἐφθημιμεροῦς, ὃ καλεῖται Φερεκράτειον.* By this classification, cola 9, 10, are catalectic antispastic trimeters, as in Eccl. 917 = 923 (p. 19). Hephaestion designates the middle syzygy of such metres as *καθαρὰ ἀντισπαστική* (32, 17 f.). The acatalectic form is the well-known Asclepiadean (Heph. 34, 1 ff.). Weil classified cola 9, 10 as Ionics. See *Bulletin de correspondance Hellénique*, XIX (1895), p. 411.[1] See also von Wilamowitz, *Sitzungsberichte der Kön. Preuss. Akad. der Wissenschaften*, 1902, p. 894. But if we take the variable forms of the first foot in antispastic metre into account, what shall be said in explanation of Ionic metres in which the first foot becomes ⏑ – – or – ⏑ –, not to mention the possible ⏑ ⏑ ⏑ – or even ⏑ ⏑ –? The same analysis applied to colon 14 (the well-known Pherecratean) would give an acatalectic Ionic dimeter (– – – ⏑ ⏑ – ⏓) closing a period.

---

[1] Compare his *Études de littérature et de rhythmique grecques* (1902), p. 205 f.

A catalectic antispastic trimeter, with the second syzygy iambic, was called by the metricians **Φαλαίκειον**. Cf. Hephaestion 33, 17 ff., who quotes Cratinus (321):

χαῖρ' ὦ χρυσόκερως βαβάκτα κήλων,	–––⏑ ⏑–⏑– ⏑––
Πάν, Πελασγικὸν Ἄργος ἐμβατεύων.	–⏑–⏑ ⏑–⏑– ⏑––

This trimeter occurs also in the following (1, 2):

Ecclesiazusae 938–941 = 942–945

εἴθ' ἐξῆν παρὰ τῇ νέᾳ καθεύδειν	–––⏑ ⏑–⏑– ⏑––
καὶ μὴ 'δει πρότερον διασποδῆσαι	–––⏑ ⏑–⏑– ⏑––
ἀνάσιμον ἢ πρεσβυτέραν·	⏑⏑–⏑––⏑⏑–
οὐ γὰρ ἀνασχετὸν τοῦτο γ' ἐλευθέρῳ.	–⏑⏑– ⏑––⏑ ⏑–⏑–

The correction of *πρεσβύτερον*, the reading of the Mss. in 940, is due to Bothe. For the apparent anapaest at the beginning of 3, see p. 7 f. above, but the metrical constitution of cola 3, 4, is uncertain. No part of this lyric may be taken as exemplifying the usage of Aristophanes, since he here adopts a traditional form of the scolium, which was an inheritance from an early time. Cf. the laughable use our poet makes of the Phalaecean in Vesp. 1226, 1227, 1248, and with colon 4 above, cf. Vesp. 1245–1247. These are the only instances of the combination of choriamb and antispast (in this order) in Aristophanes. — For a discussion of this form of the scolium, see von Wilamowitz, *Aristoteles und Athen*, II, 316 ff.

Aristophanes has used the Phalaecean, in conjunction with a preceding antispastic tetrameter, the greater Asclepiadean or **Σαπφικὸν ἑκκαιδεκασύλλαβον** (Heph. 35, 5 ff.), in parodying Alcaeus (frag. 84), in Aves 1410 ff.:

ὄρνιθες τίνες οἵδ' οὐδὲν ἔχοντες πτεροποίκιλοι,
τανυσίπτερε ποικίλα χελιδοῖ;

–––⏑ ⏑––⏑ ⏑––⏑ ⏑–⏑–
⏑⏑–⏑ ⏑–⏑– ⏑––

Cf. v. 1415. Aristophanes uses the form ⏑⏑ in the first part of the antispastic syzygy both here (in 1412, 1415) and in Ran. 1324 in parody. With colon 1 cf. Vesp. 1238 (scoliastic). — In *Mélanges*

Henri Weil (1898, p. 449 ff.) von Wilamowitz argues for Ionic scansion also of the Phalaeceum. See also Schröder's analysis of the two Asclepiadeans in *Philologus* LXIV (1905), pp. 493 ff.

The free combination of choriambic and antispastic cola, without fixed discrimination of order, is illustrated by fragments of two of the lost plays of Aristophanes. Cf. 109:

Εἰρήνη βαθύπλουτε καὶ	–––⏑ ⏑–⏑–
ζευγάριον βοεικόν,	–⏑⏑– ⏑––
εἰ γὰρ ἐμοὶ παυσαμένῳ	–⏑⏑– –⏑⏑–
τοῦ πολέμου γένοιτο	–⏑⏑– ⏑––
σκάψαι κἀποκλάσαι τε καὶ	–––⏑ ⏑–⏑–
λουσαμένῳ διελκύσαι	–⏑⏑– ⏑–⏑–
τῆς τρυγὸς ἄρτον λιπαρὸν	–⏑⏑– –⏑⏑–
καὶ ῥάφανον φαγόντι.	–⏑⏑– ⏑–⏑

Add 141:

ὦ πρεσβῦτα, πότερα φιλεῖς	–––⏑ ⏑⏑⏑⏑–
τὰς δρυπετεῖς ἑταίρας	–⏑⏑– ⏑––
ἢ σὺ τὰς ὑποπαρθένους,	–⏑–⏑ ⏑–⏑–
ἁλμάδας ὡς ἐλάας,	–⏑⏑– ⏑––
στιφράς; * * * * * *	––** ****

For ⏑⏑⏑⏑– in 1, see p. 15.
Cf. also 695, where the cola are all catalectic:

ὅστις ἐν ἡδυόσμοις	–⏑⏑– ⏑––
στρώμασι παννυχίζων	–⏑⏑– ⏑––
τὴν δέσποιναν ἐρείδεις.	–––⏑ ⏑––

Cf. also Pherecrates 131:

ὦ μαλάχας μὲν ἐξερῶν,	–⏑⏑– ⏑–⏑–
ἀναπνέων δ' ὑάκινθον,	⏑⏑⏑–⏑⏑––
καὶ μελιλώτινον λαλῶν	–⏑⏑– ⏑–⏑–
καὶ ῥόδα προσσεσηρώς·	–⏑⏑– ⏑––
ὦ φιλῶν μὲν ἀμάρακον,	–⏑–⏑ ⏑–⏑–
προσκινῶν δὲ σέλινα,	–––⏑ ⏑––
γελῶν δ' ἱπποσέλινα καὶ	⏑––⏑ ⏑–⏑–
κοσμοσάνδαλα βαίνων	–⏑–⏑ ⏑––

ἔγχει κἀπιβόα τρίτον	– – – ⏑ ⏑ – ⏑ –
παιῶν', ὡς νόμος ἐστίν.	– – – ⏑ ⏑ – –

Five tetrameters. The last three are Priapeans (p. 15).

Iambic and antispastic cola may be combined in successive series, as in the following:

Ecclesiazusae 911–917 = 918–923

911 *αἰαῖ τί ποτε πείσομαι;*	– – ⏑ ⏑ ⏑ . – ⏑ –
οὐχ ἥκει μοὐταῖρος·	⏒ – ⏒ – ⏒ – ⏒ –
912 *μόνη δ' αὐτοῦ λείπομ'· ἡ*	⏑ – . – – – ⏑ –
γάρ μοι μήτηρ ἄλλῃ βέβηκε·	– – . – – – . – ⏑ – ⏑
καὶ τἄλλα μ' οὐδὲν τὰ μετὰ ταῦτα δεῖ λέγειν.	Trimeter.
915 *ἀλλ' ὦ μαῖ' ἱκετεύομαι,*	– – – ⏑ ⏑ – ⏑ –
κάλει Ὀρθαγόραν, ὅπως	⏑̄ ⏒ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
σεαυτῆς κατόναι', ἀντιβολῶ σε.	⏑̄ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑̄

A song *ἀπὸ πορνείου*! This may account for the hiatus in 911 and some other irregularities in form and correspondence. It is not even certain that the two parts correspond as ode and antode; cola 3, 4 are lacking in what seems to be the antode.

I have adopted Dobree's reading of the trimeter (verse 914), for which R has *καὶ τἄλλ' οὐδὲν μετὰ ταῦτα δεῖ λέγειν*. In 921 read *ὑφαρπάσαις* with Scaliger for *ὑφαρπάσαιο* in R. In 916 I have omitted *τὸν* which is read in R before *Ὀρθαγόραν*, and in the next verse have read *σεαυτῆς* for *σαυτῆς* (R). On the form of colon that ends the lyric (7), cf. Eq. 559, 560 = 589, 590, and see p. 15 above. For ⏑ – – ⏑ (6, 7) as the first syzygy in an antispastic colon, cf. Thesm. 996, the refrain *Ὑμὴν ὦ Ὑμεναίῳ* (Av. 1736 = 1742, 1743, 1754), and Pherecrates 109, 4 (p. 25); 131, 7 (p. 18).

Choriambic, antispastic, and iambic cola are combined in the following:

Thesmophoriazusae 990–994 = 995–1000

995 *ἀμφὶ δὲ σοὶ κτυπεῖται*	– ⏑ ⏑ – ⏑ – –
Κιθαιρώνιος ἠχώ,	⏑ ⏑̄ ⏑̄ – ⏑ ⏑ – –
μελάμφυλλά τ' ὄρη	⏑ – – ⏑ ⏑ –
δάσκια πετρώδεις τε νάπαι βρέμονται·	⏑̄ ⏑ ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ – –
κύκλῳ δὲ περὶ σὲ κισσὸς	⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑
εὐπέταλος ἕλικι θάλλει.	– ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – –

In 990, the reading of the Mss., *εὔιον ὦ Διόνυσε*, is doubly in fault. Neither here nor at the end of the ode can *εὔιον* be right, and *Διόνυσε* (⏑⏑–⏑) fails to correspond with *κτυπεῖται*. It is to be noted that all the cola in the lyric are catalectic. Enger reads *Εὔιε, ὦ Διὸς σύ*, but the hiatus is objectionable. Hermann's *εὐοῖ, ὦ Διόνυσε* (–⏑–⏑ ⏑–⏑) involves the least change. For the correspondence in this case, cf. Vesp. 537 = 636 (p. 6). The third colon is a catalectic Pherecratean. This is singular, but it is paralleled by the catalectic prosodiac (Telesilleum), which is common, and is more likely than an assumed acephalous choriambic dimeter (⏑– | –⏑⏑–). The ode determines the form of 4. In the antode the Mss. read in 998 f. *καὶ νάπαι πετρώδεις*. The correction is due to Enger. In 994 Hermann proposed *ὦ εὔι', εὐοῖ εὐοῖ, | ὦ εὔι', ἀναχορεύων* for the faulty *εὔιον εὔιον εὐοῖ | . . . ἀναχορεύων* of the Mss.

With the preceding lyric, cf. the following.

Aves 676–684

ὦ φίλη, ὦ ξουθή, ὦ	–⏑⏑– .–⏑–
φίλτατον ὀρνέων	–⏑⏑– ⏑–
πάντων, ξύννομε τῶν ἐμῶν	–––⏑ ⏑–⏑–
ὕμνων, ξύντροφ' ἀηδοῖ,	–––⏑ ⏑––
ἦλθες ἦλθες ὤφθης,	.–⏑– ⏑––
ἡδὺν φθόγγον ἐμοὶ φέρουσ'·	–––⏑ ⏑–⏑–
ἀλλ' ὦ καλλιβόαν κρέκουσ'	–––⏑ ⏑–⏑–
αὐλὸν φθέγμασιν ἠρινοῖς,	–––⏑ ⏑–⏑–
ἄρχου τῶν ἀναπαίστων.	–––⏑ ⏑––

On 2, see p. 10.

Logaoedic, antispastic, and iambic cola may be combined:

Thesmophoriazusae 1136–1159

Παλλάδα τὴν φιλόχορον ἐμοὶ	–⏑⏑–⏑⏑ ⏑⏑⏑–
δεῦρο καλεῖν νόμος ἐς χορόν,	–⏑⏑–⏑⏑ –⏑–
παρθένον ἄζυγα κούρην,	–⏑⏑–⏑⏑ –.–
ἣ πόλιν ἡμετέραν ἔχει	–⏑⏑–⏑⏑ –⏑–
καὶ κράτος φανερὸν μόνη	–⏑–⏑ ⏑–⏑–
κληδοῦχός τε καλεῖται.	–––⏑ ⏑––

	φάνηθ' ὦ τυράννους	⏑–·– ⏑––
	στυγοῦσ' ὥσπερ εἰκός.	⏑–·– ⏑––
	δῆμός τοί σε καλεῖ γυναι-	–––⏑ ⏑–⏑–
	κῶν· ἔχουσα δέ μοι μόλοις	–⏑–⏑ ⏑–⏑–
1147	εἰρήνην φιλέορτον.	–––⏑ ⏑–⏑
	ἥκετ' εὔφρονες ἵλαοι,	–⏑–⏑ ⏑–⏑–
1149	πότνιαι, ἄλσος ἐς ὑμέτερον,	–⏑⏑–⏑⏑ –⏑⏑⏑
	οὗ δὴ ἀνδράσιν οὐ θέμιτ' εἰσορᾶν	–⏑–⏑⏑ –⏑⏑–⏑ –
	ὄργια σεμνὰ θεοῖν, ἵνα λαμπάσιν	–⏑⏑–⏑⏑ –⏑⏑–⏑ –
1154	φαίνετον ἄμβροτον ὄψιν.	–⏑⏑–⏑⏑ –·–
	μόλετον ἔλθετον, ἀντόμεθ' ὦ	⏑⏑⏑–⏑⏑ –⏑⏑–
1156	Θεσμοφόρω πολυποτνία,	–⏑⏑–⏑⏑ –⏑–
	εἰ καὶ πρότερόν ποτ' ἐπηκόω ἤλθετον, νῦν	––⏑⏑– ⏑⏑–⏑⏑– ⏑––
	ἀφίκεσθ' ἱκετεύομεν ἐνθάδ' ἡμῖν.	⏑⏑–⏑⏑– ⏑⏑–⏑– –

This ode is altogether singular among the lyrics of Aristophanes in respect to the number of logaoedic cola that occur in it. On logaoedics in the ancient sense, see p. 1. Here these are mainly catalectic tetrapodies (1–4, 13, 16–18) of the same value in time as the interspersed Pherecrateans and iambics. On the trochaic opening of cola 14, 17, see Arist. Quint., p. 32, 37 f. and 33, 30 ff. (Jahn). The logaoedic movement at the close of the lyric (19, 20) is ascending (anapaestic).

In 1150 Bothe corrected θεμιτὸν (R); in 1158 Reisig ἀφίκεσθον (R).

G. Hermann (*Epitome*, p. 171, cf. *Elementa Doct. Met.*, p. 541) by numerous changes of the text attempted to establish correspondence of ode and antode between parts of this lyric. See also Reisig, *Coniectaneorum libri duo*, pp. xxi ff. and 302 ff.

Iambic, choriambic, antispastic, and logaoedic cola may be combined in the same lyric, as in the following:

Thesmophoriazusae 352–371

	ξυνευχόμεσθα τέλεα μὲν	⏑–⏑– ⏑⏑⏑⏑–
	πόλει τέλεα δὲ δήμῳ	⏑–⏑⏑⏑ ⏑––
	τάδ' εὔγματ' ἐκγενέσθαι,	⏑–⏑– ⏑––
	τὰ δ' ἄρισθ' ὅσαις προσήκει	⏑⏑–⏑– ⏑––
856	νικᾶν λεγούσαις· ὁπόσαι δ'	––⏑– –⏑⏑–
	ἐξαπατῶσιν παραβαίνουσί τε τοὺς	–⏑⏑– –⏑⏑– –⏑⏑–

ὅρκους τοὺς νενομισμένους		–––⏑ ⏑–⏑–
360 κερδῶν οὕνεκ' ἐπὶ βλάβῃ,		–––⏑ ⏑–⏑–
ἢ ψηφίσματα καὶ νόμον		–––⏑ ⏑–⏑–
ζητοῦσ' ἀντιμεθιστάναι,	10	–––⏑ ⏑–⏑–
τἀπόρρητά τε τοῖσιν ἐχ-		–––⏑ ⏑–⏑–
θροῖς τοῖς ἡμετέροις λέγουσ',		–––⏑ ⏑–⏑–
ἢ Μήδους ἐπάγουσι γῇ		–––⏑ ⏑–⏑–
366 κερδῶν οὕνεκ' ἐπὶ βλάβῃ,	14	–––⏑ ⏑–⏑–
ἀσεβοῦσ' ἀδικοῦσί τε τὴν πόλιν. ἀλλ' [ὦ παγκρατὲς		⏑⏑–⏑⏑– ⏑⏑–⏑⏑– ––⏑–
369 Ζεῦ ταῦτα κυρώσειας, ὥσθ'		––⏑– ––⏑–
ἡμῖν θεοὺς παραστατεῖν		––⏑– ⏑–⏑–
καίπερ γυναιξὶν οὔσαις.		––⏑– ⏑––

The ode begins with four and closes with three iambic cola. (On colon 4 see p. 8.) The transition is through choriambic cola (5, 6) to Glyconic, which are followed by a logaoedic hexapody.

Bothe corrected ξυνευχόμεθα (R) in 1, Dindorf εὔγματα γενέσθαι (R) in 3, Hermann ἐξαπατῶσι (R) in 6 and ἀσεβοῦσιν ἀδικοῦσιν (R) in 15, and Bentley ἕνεκ' (R) in 8 (cf. 14). In 12 λέγουσ' is due to Suidas (λέγουσιν R), and in 14 κερδῶν to Reiske (χώρας R).

Hiatus in 8, 14. This is extremely rare at the close of the acatalectic dimeter.

Isolated antispastic dimeters occur in the extant comedies of Aristophanes, as Vesp. 319–322 (τηροῦμαι κτέ.) in transition from prosodiacs to anapaests, and the refrain Ὑμὴν ὦ Ὑμέναι' ὦ, Aves 1736 = 1742, 1743, following prosodiacs, and Aves 1754, at the close of a dactylic series.

III *Polyschematist Cola*

In all the cola thus far considered in this investigation the only other form that has occurred in combination with choriamb or antispast to constitute a colon has been the iambic syzygy. The choriambic colon, if not pure, is ἐπίμικτον πρὸς τὰς ἰαμβικάς (Heph. 30, 7); the antispastic colon always combines at least one iambic syzygy, acatalectic or catalectic, with the antispast or antispasts (Heph. 32, 15 ff.).

But there occurs also the combination of antispast with choriambus, in the order named (⏒⏓–⏒ –⏑⏑–), the antispast now admitting an addi-

tional variation of form. Hephaestion fully recognizes and adequately describes this form of the dimeter in his account of the polyschematist Priapean (57, 14 ff.): τὸ Πριάπειον, οὐ μόνον ἰαμβικῇ τῇ δευτέρᾳ χρώμενον, ἀλλὰ καὶ χοριαμβικῇ· καὶ τὸν ἀντίσπαστον ἔσθ' ὅτε, τὸν πρῶτον τοῦ παντὸς μέτρου, εἰς σπονδεῖον περαιοῦσιν, ἐάν τε ἀπὸ ἰάμβου ἄρχηται, ἐάν τε ἀπὸ τροχαίου, κατὰ τὸ δεδομένον, ἐάν τε ἀπὸ σπονδείου. Hephaestion here unequivocally designates the first syzygy as antispastic, notwithstanding its additional variation of form. It is, in truth, multiform. The opening movement may be not only ⏑– and –⏑ and ––, but also ⏑⏑⏑; the following movement is –⏑ or ––. Hephaestion classifies these antispastic-choriambic dimeters, examples of which he found in Corinna, as 'polyschematist Glyconics' (58, 3 ff.). The forms that particularly struck his attention were ⏑⏑⏑–⏑ –⏑⏑– and –––– –⏑⏑–. Both frequently occur in comedy, especially the latter.

This form of the δίμετρον μικτόν occurs in 1457–1461 = 1469–1473 of the following lyric:

Vespae 1450–1461 = 1462–1473

1450	ζηλῶ γε τῆς εὐτυχίας	––⏑– –⏑⏑–
	τὸν πρέσβυν οἷ μετέστη	––⏑– ⏑––
	ξηρῶν τρόπων καὶ βιοτῆς·	⏓–⏑– –⏑⏑–
	ἕτερα δὲ νῦν ἀντιμαθὼν	⏑⏑⏑⏑– –⏑⏑–
	ἦ μέγα τι μεταπεσεῖται	⏓⏒⏒⏑⏑⏑⏑––
	ἐπὶ τὸ τρυφῶν καὶ μαλακόν·	⏒⏑⏑⏑– –⏑⏑–
	τάχα δ' ἂν ἴσως οὐκ ἐθέλοι.	⏑⏑⏑⏑– –⏑⏑–
1457	τὸ γὰρ ἀποστῆναι χαλεπὸν	⏑⏑⏑–– –⏑⏑–
	φύσεος, ἣν ἔχοι τις ἀεί.	⏑⏑⏑–⏑ –⏑⏑–
	καίτοι πολλοὶ ταῦτ' ἔπαθον·	–––– –⏑⏑–
	ξυνόντες γνώμαις ἑτέρων	⏒––⏓ –⏑⏑–
	μετεβάλλοντο τοὺς τρόπους.	⏑⏑––⏒ –⏑⏓

The first seven cola are mixed choriambic (1, 3, 4, 6, 7) or iambic dimeters (2, 5). The last five are 'polyschematist' dimeters. The normal form of catalexis in the latter, the last member of the dimeter being a choriamb, is seen in 12. Hephaestion is perfectly clear on this point. In speaking of catalexis in choriambic metre he recognizes not only an ἰαμβικὴ κατακλείς but also a choriambic; the choriambic colon,

he says, has a close of its own (*κατὰ τὴν ἰδίαν*). Cf. 30, 8 ff.: *ὡς ἐπίπαν δέ, ὅτε καταληκτικόν ἐστιν, εἰς τὴν ἰαμβικὴν κατακλεῖδα περαιοῦται, τοῦτ' ἔστιν, εἰς ἀμφίβραχον, ἢ βακχεῖον διὰ τὴν ἀδιάφορον. περαιοῦται μὲν γὰρ καὶ εἰς τὴν ἰδίαν, τὸν δάκτυλον ἢ κρητικόν.*

The reading *μεταπεσεῖται* in 5 is due to Bentley. Here V has *μεταπείσεται*, and R *μέγα πείσεται*. In 9 *φύσεως* is read in both R and V; Küster corrected this to *φύσεος*. In 12 both R and V have *μετεβάλλοντο* in the ode and *κατακοσμῆσαι* in the antode. On this anapaest, see above p. 8.

Pherecrates used this metre in the Κραπαταλοί (96):

τοῖς δὲ κριταῖς	–⏑⏑–
τοῖς νυνὶ κρίνουσι λέγω,	–––– –⏑⏑–
μὴ 'πιορκεῖν μηδ' ἀδίκως	–⏑–– –⏑⏑–
κρίνειν, ἢ νὴ τὸν φίλιον	–––– –⏑⏑–
μῦθον εἰς ὑμᾶς ἕτερον	–⏑–– –⏑⏑–
Φερεκράτης λέξει πολὺ τού-	⏑⏑⏑–––⏑⏑–
του κακηγορίστερον.	–⏑–⏑ –⏑⏑

As Bergk surmised, this was probably the close of the *πνῖγος* of a parabasis, to which it would be admirably adapted. Cf. Pherecrates 95. Pherecrates employed this dimeter also in the Ἄγριοι (13):

ἐνθρύσκοισι καὶ βρακάνοις	–––⏑ –⏑⏑–
καὶ στραβήλοις ζῆν· ὁπόταν δ'	–⏑–– –⏑⏑–
ἤδη πεινῶσι σφόδρα,	–––– –⏑⏑
ὥσπερεὶ τοὺς πουλύποδας	–⏑–– –⏑⏑–
* * * *νύκτωρ περιτρώ-*	***– –⏑⏑–
γειν αὑτῶν τοὺς δακτύλους.	–––– –⏑–

Cf. Eupolis 362.

This dimeter might be used in free combination with Glyconic cola, as in the Φοίνισσαι of Aristophanes (561):

στίλβη θ' ἡ κατὰ νύκτα μοι	–––⏑ ⏑–⏑–
φλόγ' ἀνασειράζεις ἐπὶ τῷ	⏑⏑⏑–––⏑⏑–
λυχνείῳ. * * * *	–––* ***

Cf. Philyllius 5:

πάντα γὰρ ἦν	–⏑⏑–
μέστ' ἀνδρῶν καὶ μειρακίων	–––– –⏑⏑–
πινόντων, ὁμοῦ δ' ὁμάδῳ	–––⏑ –⏑⏑–
γρᾴδι' ἦν μεγάλαισιν οἴ-	–⏑–⏑ ⏑–⏑–
νου χαίροντα λεπασταῖς.	–––⏑ ⏑––

It might be used also in combination with both Glyconic and choriambic cola, as in Pherecrates 109:

ὑπ' ἀναδενδράδων ἁπαλὰς	⏑⏑⏑–⏑–⏑⏑–
ἀσπαλάθους πατοῦντες	–⏑⏑– ⏑––
ἐν λειμῶνι λωτοφόρῳ,	–––⏑ –⏑⏑–
κύπειρόν τε δροσώδη,	⏑––⏑ ⏑––
κἀνθρύσκου μαλακῶν τ' ἴων	–––⏑ ⏑–⏑–
λείμακα καὶ τριφύλλου.	–⏑⏑– ⏑––

Three tetrameters, of which the second is a 'polyschematist' Priapean (p. 23). Cf. also Aristophanes Γῆρας (142).

Aristophanes employs it in a similar manner, in transition from a choriambic colon to Glyconics (a Priapean), in the tenth colon of the following lyric, which begins with six choriambic cola followed by two dactylic cola in logaoedic time:

Nubes 563–574 = 595–606

563	ὑψιμέδοντα μὲν θεῶν	–⏑⏑– ⏑–⏑–
	Ζῆνα τύραννον ἐς χορὸν	–⏑⏑– ⏑–⏑–
	πρῶτα μέγαν κικλήσκω·	–⏑⏑– ⏑––
	τόν τε μεγασθενῆ τριαίνης ταμίαν,	–⏑⏑– ⏑–⏑– –⏑⏑–
	γῆς τε καὶ ἁλμυρᾶς θαλάσ-	–⏑⏑– ⏑–⏑–
568	σης ἄγριον μοχλευτήν·	–⏑⏑– ⏑––
	καὶ μεγαλώνυμον ἡμέτερον πατέρ'	–⏑⏑–⏑⏑ –⏑⏑–⏑⏑
	Αἰθέρα σεμνότατον βιοθρέμμονα πάντων.	–⏑⏑–⏑⏑ –⏑⏑–⏑⏑ ––
	τόν θ' ἱππονώμαν, ὃς ὑπερ-	––⏑– –⏑⏑–
	λάμπροις ἀκτῖσιν κατέχει	–––– –⏑⏑–
	γῆς πέδον μέγας ἐν θεοῖς	–⏑–⏑ ⏑–⏑–
574	ἐν θνητοῖσί τε δαίμων.	–––⏑ ⏑––

There is an almost perfect analysis of this lyric in the Aldine scholia.[1] With this should be compared the Byzantine scholia preserved in cod. Vat. 1294 and cod. Par. 2821.[2]

The combination of the acatalectic and catalectic forms of this dimeter gives the celebrated Eupolidean period (Heph. 59, 1 ff.), which Aristophanes has employed *κατὰ στίχον* in the parabasis of the Nubes, 518–562. The second foot is invariably a choriamb, the close is invariably choriambic (–⏑⏓)· The forms of the first syzygy in these forty-five verses, arranged in the order of frequency of occurrence, are: –––– (sixteen times), –––⏑ (nine times), –⏑–– (eight times), –⏑–⏑ (seven times), ⏑––⏑ (once), with four doubtful cases: –––⏓ (bis), ⏑⏑⏑–⏓, and –⏓––. The forms of the third syzygy are –––– (twelve times), –⏑–⏑ (eleven times), –⏑–– (ten times), –––⏑ (five times), ⏑––– (three times), ⏑––⏑ (once), with three doubtful cases –⏓–⏑, –⏓––, ⏒–––.

This verse was much affected by the comic poets. Cf. Cratinus 98:

παντοίοις γε μὴν κεφαλὴν	–⏓–⏑ –⏑⏑–
ἀνθέμοις ἐρέπτομαι	–⏑–⏑ –⏑–
λειρίοις, ῥόδοις, κρίνεσιν,	–⏑–⏑ –⏑⏑–
κοσμοσανδάλοις, ἴοις	–⏑–⏑ –⏑–
καὶ σισυμβρίοις, ἀνεμω-	–⏑–⏑ –⏑⏑–
νῶν κάλυξί τ' ἠριναῖς,	–⏑–⏑ –⏑–
ἑρπύλλῳ, κροκοῖς, ὑακίν-	–––⏑ –⏑⏑–
θοις, ἑλειχρύσου κλάδοις,	–⏑–– –⏑–
οἰνάνθῃσιν, ἡμεροκαλ-	–––⏑ –⏑⏑–
λεῖ τε τῷ φιλουμένῳ,	–⏑–⏑ –⏑–
*ἀνθρύσκου * * * * **	–––* ****
** * ναρκίσσου φόβῃ*	**–– –⏑–
τῷ τ' ἀειφρούρῳ μελιλώ-	–⏓–– –⏑⏑–
τῳ κάρα πυκάζομαι,	–⏑–⏑ –⏑–
καὶ γὰρ κύτισος αὐτόματος	––⏑⏑⏑–⏑⏑–
παρὰ Μέδοντος ἔρχεται.	⏑⏑⏑–⏑–⏑–

[1] Dindorf, IV, 1, p. 484; Dübner, p. 108 f.; Thiemann, p. 37 f.

[2] See Zacher, *Die Handschriften und Classen der Aristophanesscholien* (1888), p. 634 f.

Cf. Cratinus 74, 318. Pherecrates also used the verse, as in 64:

κἆτα μυροπωλεῖν τί παθόντ'	–⏑⏑⏑––⏑⏑–
ἄνδρ' ἐχρῆν καθήμενον	–⏓–⏑ –⏑⏑
ὑψηλῶς ὑπὸ σκιαδεί-	–––⏑ –⏑⏑–
ῳ, κατεσκευασμένον	–⏑–– –⏑–
συνέδριον τοῖς μειρακίοις	⏑⏑⏑–––⏑⏑–
ἐλλαλεῖν δι' ἡμέρας;	–⏑–⏑ –⏑–
αὐτίκ' οὐδεὶς οὐδὲ μαγεί-	–⏑–– –⏑⏑–
ραιναν εἶδε πώποτε,	–⏑–⏑ –⏑⏑
οὔτε μὴν οὐδ' ἰχθυοπώ-	–⏑–– –⏑⏑–
λαιναν. * * * * *	–⏑** ***

Cf. also Pherecrates 29, 47, 122, 132, 191, Eupolis 78, 120, Aristophanes 54, 55, Plato 92, 169, Alexis 206 and 237. The last reads:

νῦν δ' ἵνα μὴ	–⏑⏑–
παντελῶς Βοιώτιοι	–⏑–⏓ –⏑–
φαίνησθ' εἶναι τοῖς διασύ-	–––– –⏑⏑–
ρειν ὑμᾶς εἰθισμένοις,	–––– –⏑–
ὡς ἀκίνητοι φρεσὶ καὶ	–⏑–– –⏑⏑–
βοᾶν καὶ πίνειν μόνον	⏑––– –⏑–
καὶ δειπνεῖν ἐπιστάμενοι	–––⏑ –⏑⏑–
διὰ τέλους τὴν νύχθ' ὅλην	⏑⏑⏑–––⏑–
γυμνοῦθ' αὑτοὺς θᾶττον ἅπαν-	–––– –⏑⏑–
τες. * * * * * *	⏓*** ***

The text of some of these fragments is uncertain. In colon 15 of Cratinus 98 the manuscripts of Athenaeus read *καὶ κύτισος*. Hermann proposed *καὶ γὰρ*, Porson *κἀμοὶ*, Meineke *καὶ δὴ*. The resulting form (––⏑⏑⏑) is not found elsewhere. Likewise *κἆτα μυροπωλεῖν* in the first colon of Pherecrates 64 is Casaubon's correction of *καταμυροπωλεῖν*. This gives –⏑⏑⏑– (for –⏑––), which cannot be paralleled in Eupolidean verse.

The theory here advanced that the Eupolidean verse is a combination of the acatalectic and catalectic forms of the polyschematist dimeter seems to be established by the facts, and the verse, thus regarded, has its exact parallel in the pure Priapean, which combines Glyconic and catalectic Glyconic (Pherecratean). See p. 15. The ordinary explanation of this period found in modern books, that it consists of a poly-

schematist dimeter and catalectic trochaic dimeter, is not borne out by the facts and probably arises from an incautious interpretation of the account of it given by Hephaestion, as follows (59, 1 ff.): *καὶ τὸ Εὐπολίδειον τὸ καλούμενον ἐπιχοριαμβικὸν πολυσχημάτιστόν ἐστιν, ἐν ᾧ τὰς τροχαϊκὰς παρὰ τάξιν ποιοῦσι δέχεσθαι τὸν σπονδεῖον· ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντισπαστικὸν καθαρὸν ποιοῦσιν, οἷον*

> *εὐφράνας ἡμᾶς ἀπόπεμπ᾽ οἴκαδ᾽ ἄλλον ἄλλοσε.*
> *ὁ σώφρων τε χὠ καταπύγων ἄριστ᾽ ἠκουσάτην.*

It is important to note, first, that Hephaestion's phrasing, "*pure* antispast," shows that he regards the 'trochaic' element also as antispastic (see p. 13 f.), and secondly, that the examples which he quotes make it clear that when he speaks of variations in the form of these 'trochaic' syzygies of the verse, he is thinking of the first half of it quite as much as the second. This understood, no exception need be taken to his account of it, especially in view of the brevity of statement that he imposed upon himself throughout his Manual. He is explaining the form of a polyschematist tetrameter in which he has observed two prevailing forms in the two cola that compose it, namely ‒ ᴗ ‒ ᴗ̄ ‒ ᴗ ᴗ ‒ and ‒ ‒ ‒ ‒ ‒ ᴗ ᴗ ‒ in the first half and ‒ ᴗ ‒ ᴗ̄ ‒ ᴗ ‒ and ‒ ‒ ‒ ‒ ‒ ᴗ ‒ in the second half, with important substitutes that take the forms ⏔ ‒ ‒ ⏔ ‒ ᴗ ᴗ ‒ and ⏔ ‒ ‒ ⏔ ‒ ᴗ ‒. He might proceed from any one of these three sets of forms to explain the combinations of 'trochaic,' 'spondaic,' and antispastic elements that appear in the first and third syzygies, but the 'trochaic' is obviously the simplest. The assumption that the fundamental rhythm is trochaic would be erroneous, but is no doubt furthered by the form of *κατάληξις*, since ‒ ᴗ ⏔ is the normal *κατακλείς* of both choriambic and trochaic metres.

Probably it is from this point of view that the verse named **Κρατίνειον** should be approached, as a combination of choriambic dimeter and polyschematist dimeter, but here in the *pure* form of the verse the 'trochaic' syzygy prevails in the third foot to the exclusion of all other forms. Hephaestion describes it as follows (55, 7 ff.): *ἔστι γὰρ ἐκ χοριαμβικοῦ ἐπιμίκτου, τοῦ τὴν δευτέραν ἰαμβικὴν ἔχοντος, καὶ τροχαϊκοῦ ἐφθημιμεροῦς·* He then quotes from Cratinus (324):

Εὔιε κισσοχαῖτ᾽ ἄναξ,	1 ‒ ᴗ ᴗ ‒ ᴗ ‒ ᴗ ‒
χαῖρ᾽ ἔφασκ᾽ Ἐκφαντίδης,	‒ ᴗ ‒ ‒ ‒ ᴗ ‒

πάντα φορητά, πάντα τολ-	–⏑⏑– ⏑–⏑–
μητὰ τῷδε τῷ χορῷ,	–⏑–⏑ –⏑–
πλὴν Ξενίου νόμοισι, καὶ	–⏑⏑– ⏑–⏑–
Σχοινίωνος, ὦ Χάρον.	–⏑–⏑ –⏑⏑

Cf. Cratinus 41, 327. Also Cratinus 9, 146, 210, where the text is uncertain.

A polyschematist form of the Cratineum was also in use by the comic poets, which Hephaestion (55, 15 ff.) describes as follows: *πολυσχημάτιστον δὲ αὐτὸ πεποιήκασιν οἱ κωμικοί. τοὺς γὰρ σπονδείους τοὺς ἐμπίπτοντας ἐν τοῖς ἰαμβικοῖς καὶ τοῖς τροχαϊκοῖς παρὰ τάξιν παραλαμβάνουσιν ἐν ταῖς μέσαις συζυγίαις, τῇ τροχαικῇ καὶ τῇ ἰαμβικῇ.* This would give the form –⏑⏑– ⏒–⏒– –⏒–⏒ –⏑⏓. He then quotes from the *Ἀστράτευτοι* of Eupolis an example, which he says exhibits his 'extreme licence' (37):

ἄνδρες ἑταῖροι δεῦρ' ἤδη	–⏑⏑– ––––
τὴν γνώμην προσίσχετε,	–––⏑ –⏑⏑
εἰ δυνατόν, καὶ μή τι μεῖ-	–⏑⏑– ––⏑–
ζον πράττουσα τυγχάνει.	–––⏑ –⏑–

This is the only example now extant.

Finally there is a famous lyric in Aristophanes, with which we may fitly lighten the close of this investigation, that is designed to exhibit the 'extreme licence' of another great poet, the sources of whose shameless extravagances are first stated in preceding trimeters:

οὗτος δ' ἀπὸ πάντων μελοφορεῖ πορνῳδικῶν,[1]
σκολίων Μελήτου, Καρκινῶν αὐλημάτων,
θρήνων, χορείων. τάχα δὲ δηλωθήσεται.

This lyric illustrates all the forms we have been considering — and some others! — as follows:

Ranae 1309–1328

Αἰσ. ἀλκυόνες, αἳ παρ' ἀενάοις θαλάσσης	– ⏑⏑⏑–⏑ –⏑⏑– ⏑––
κύμασι στωμύλλετε,	–⏑–– –⏑⏑
τέγγουσαι νοτίοις πτερῶν	–––⏑ ⏑–⏑–

[1] *μελοφορεῖ πορνῳδικῶν* Rogers: *μὲν φέρει πορνιδίων* Mss.

	ῥανίσι χρόα δροσιζόμεναι·	⏑⏑⏑⏑⏑⏑–⏑⏑–
	αἵ θ' ὑπωρόφιοι κατὰ γωνίας	–⏑–⏑⏑ –⏑⏑–⏑ –
	εἱειειειλίσσετε δακτύλοις φάλαγγες	–– ––⏑ ⏑–⏑– ⏑–⏑
	ἱστόπονα πηνίσματα,	–⏑⏑⏑– –⏑⏑
	κερκίδος ἀοιδοῦ μελέτας,	–⏑⏑⏑– –⏑⏑–
	ἵν' ὁ φίλαυλος ἔπαλλε δελ-	⏑⏑⏑–⏑ ⏑–⏑–
	φὶς πρῴραις κυανεμβόλοις	–––⏑ ⏑–⏑–
	μαντεῖα καὶ σταδίους,	––⏑ –⏑⏑–
	οἰνάνθας γάνος ἀμπέλου,	–––⏑ ⏑–⏑–
	βότρυος ἕλικα παυσίπονον.	⏑⏑⏑⏑⏑⏑–⏑⏑–
	περίβαλλ' ὦ τέκνον ὠλένας.	⏑⏑––⏑ ⏑–⏑–
	ὁρᾷς τὸν πόδα τοῦτον; Δι. ὁρῶ.	⏑––⏑ ⏑–⏑⏑–
Αἰσ.	τί δέ; τοῦτον ὁρᾷς; Δι. ὁρῶ.	⏑⏑–⏑ ⏑–⏑–
Αἰσ.	τοιαυτὶ μέντοι σὺ ποιῶν	⏑––– –⏑⏑–
	τολμᾷς τἀμὰ μέλη ψέγειν,	–––⏑ ⏑–⏑–
	ἀνὰ τὸ δωδεκαμήχανον	⏑⏑⏑–⏑ ⏑–⏑–
	Κυρήνης μελοποιῶν;	–––⏑ ⏑––

These jumbled quotations from Euripides are in truth a medley, not only of incongruous sentiments, but also of varied and, as Aristophanes believed, vicious metrical forms. The comic poet has managed to bring together in brief space a great variety of cola.[1] The first appears to be an extravagant variation of the Sapphic hendecasyllable (Heph. 43, 19 f.), the prefixed syllable striking the note that is heard more clearly in the trimeter that follows in the sixth colon. Cola 2, 7, 11, 17, are polyschematist dimeters, the first two with catalexis, as in the last half of the Eupolidean. These two are not pure catalectic trochaic dimeters, controlled by the colonic stress appropriate to trochaics. *Pure* trochaic cola have no business in this 'mixed' company! In 7, –⏑⏑⏑– seems a wild extravagance, but it is identical in form with Casaubon's restora-

[1] The metrical constitution of some of these cola is necessarily doubtful, and the attempt to determine it can be no more than tentative in some cases. As to the first colon, Aristophanes has *ἀείνων* (⏑––) in Ran. 147, but *ἀενάοις* (–⏑⏑–) in Nub. 275. In Attic lyric poetry, including the lyrics of Euripides, *ἀέναος* is invariably –⏑⏑⏑. The colon, therefore, cannot be iambic (–⏑⏑⏑– ⏑⏑⏑⏑– ⏑––). Nor can the second and seventh cola be classified as syncopated iambic dimeters, because of the short ultimates. No syllaba anceps occurs in the ode, in acatalectic cola, and hiatus occurs only in 4, where there is shift to a new theme.

tion of the first syzygy of Pherecrates 64, 1. (See p. 27.) Cola 4, 8, 13 are mixed choriambic dimeters. Colon 5 is logaoedic, and 6 a Phalaecean, with the first syllable prefixed and trilled. The remaining cola are Glyconics.

When these cola are tested by the standard of the comic poet's own practice, his rival's reckless and shameful disregard of metrical form becomes apparent. A sufficient number of these cola are deformations, when judged by the severe and simple taste of Aristophanes, to damn the lyric as a whole. He himself never forces a syllable to do double duty, in order to secure a peculiar musical effect (6). He nowhere employs a mixed choriambic dimeter of the form ⏑⏑⏑⏑⏑⏑ –⏑⏑– (4, 13), nor polyschematist dimeters such as –⏑⏑⏑– –⏑⏑ (7) and ––⏑ –⏑⏑– (11, acephalous), nor Glyconics such as ⏑⏑––⏑ ⏑–⏑– and ⏑⏑–⏑ ⏑–⏑– (14, 16[1]). It is the last two that Aeschylus, as the representative of Aristophanes, especially reprobates. As he holds them up to ridicule, with much humor he incidentally forces Dionysus to perpetrate a third monstrosity (15) of which Euripides presumably was never guilty.

Those parts of Greek Comedy, except prosodiacs (p. 2), which have been treated by eminent modern metricians as 'logaoedic' have now been fully analyzed according to the doctrine of Hephaestion. The question naturally recurs with which this paper began. Do the lyrics and the stichic periods that have come under consideration consist, as Heliodorus and Hephaestion believed, of choriambic, iambic, antispastic, and polyschematist dimeters and trimeters, of the value, common to all, of 12 or 18 times, or are they 'logaoedics' under the modern definition of that term, and is the movement throughout 'dactylic'? I do not propose to discuss this question, but simply to add a few words of explanation and comment.

That the current definition of logaoedics does not rest on the authority of ancient metricians is generally conceded. Rossbach and Westphal state this fact, apparently with no thought that any other view can be entertained,[2] but Christ[3] cites Diomedes and Bassus and Goodell

[1] *τί δέ;* in R, V.

[2] *Allgemeine Theorie der griechischen Metrik*^{3}, pp. 352 and 355.

[3] *Metrik*^{2}, p. 459: "In der That ist der Choriambus nichts anders als eine katalektische daktylische Dipodie, und diese einfach natürliche Auffassung bricht selbst

appeals to Marius Victorinus[1] as grammarians who possessed the true doctrine on this important matter, and with varying clearness of apprehension regarded the rhythm of these metres as dactylic. These three Latin metricians all maintain the doctrine of the *metra derivata.* Marius Victorinus, to be sure, in one part of the composite work ascribed to him, accepts the nine prototypes which appear in Hephaestion and argues, it should be noted, the claims of antispastic metre with special vigor, but elsewhere he follows the rival system. Now it happens that the Pherecratean, if one disregards the variation of the first part of its first foot and allows here only the spondaic form, has

---

noch bei einigen Grammatikern durch, wie bei Diomedes, p. 508, und Bassus, p. 263." Diomedes in the place cited is writing *de versuum generibus* and says (Keil I, 508): "De choriambico: Choriambicus est qui constat choriambo pede, qui est ex longa et duabus brevibus et longa. huius exemplum est

ergo ades huc ambrosia de Veneris palude.

est in Horatio tale,

hoc deos vere Sybarin quid properas amando.

recipit hic in imo vel palimbacchium pedem, qui est ex brevi et duabus longis, vel amphibrachyn; qui est ex brevi et longa et brevi."

Bassus is writing *de Philicio metro* and says (Keil VI, 263 f.): "Philicius versus ex duplici pede constat, quem bacchicon musici, choriambicon grammatici vocant. habet longam et duas breves et longam, id est trochaeum et iambum. . . . exemplum eius tale est,

frugiferae sacra deae quae colitis mystica iunctaeque Iovi nefasto.

hunc hexametrum ex numero bacchico composuit Philicus, quo usus et etiam Archebulus, de quo auctore supra rettuli; clusit autem antibaccheo. numerus hic frequens est apud lyricos et praecipue apud Alcaeum, Sappho, Anacreonta. nascitur tamen et hic ab heroo, cuius dactylo primo, qui constat ex longa et duabus brevibus, si iunxeris sequentis dactyli uel spondei syllabam primam, facies choriambum hoc modo, 'arma virum,' et in sequenti versu 'Italiam.' ad summam pentametrum heroum, qui habet dactylos primos duos, velut hunc,

unde meus veniat mollis in ora liber,

adiectis duabus syllabis longis facies choriambicum ex heroo pentametro sic,

unde meus *nunc* veniat mollis in *haec* ora liber,

et

dum meus assiduo luceat igne focus

sic,

dum meus *hic* assiduo luceat *hoc* igne focus."

What light do Diomedes and Bassus here throw on the *rhythm* of choriambic metre?

[1] *Chapters on Greek Metric*, pp. 225 ff.

precisely the metrical constitution of one of the forms with which the heroic hexameter closes (–––⏑⏑–⏑̱). This is, of course, a large 'if'; even conservative Aristophanes begins the Pherecratean with four interchangeable forms. Furthermore the Glyconic, if one fixes the form of its beginning in the same fashion as in the Pherecratean, and accounts its last syllable anceps and assumes it to be always short (it is always long in Aristophanes), has the metrical constitution of one of the forms with which the hexameter may open (–––⏑⏑–⏑⏑). The Glyconic and Pherecratean, therefore, were a great resource for any metrician who was endeavoring to prove that Greek metres were derived from the heroic hexameter. Accordingly we find, in the prolix pages ascribed to Victorinus, all possible changes rung on his tiresome "sic te diva potens Cypri' and "grato Pyrrha sub antro." Not that he regarded the metrical constitution of the Glyconic as dactylic; three times in describing metres of Horace (and also elsewhere) he composes it of spondeus, choriambus, and pariambus (trochaeus, spondeus). But it was extremely useful to him in arguing for his fantastic and unhistorical theory of the derivation of metres. That is the purpose with which he rings the changes on the Glyconic, and one should be cautious in assuming that he has any other, namely that he believes and is endeavoring to show that the *rhythm* of this colon, as apart from its metre, is dactylic, a conception that in itself is not easy to grasp. There is a striking passage in the first chapter of his fourth book[1] which seems

---

[1] "Ad summam omnia metra, et quae inter se congruunt, et quae temporum ratione contraria sunt, si plenius consideres, ab heroo traducta sunt. et mehercules siquis excutere penitus velit, inveniet, ut supra diximus, omnia genera ab hexametro heroo et trimetro iambico derivata, quamvis et iambicum heroi sit traductivum, nec quicquam sine his per se posse subsistere. unde, ut diximus, haec duo metra ut elementa ceterorum ac semina habenda merito ac dicenda sunt. haec ita videri atque esse, ut diximus, si studiosa contemplatione exempla quae proponuntur adverteris, adprobabis. nam metrorum species, quamvis generis sui privilegio distinctae sint, tamen misceri inter se atque diversis communia effici ea videlicet ratione, qua cuncta, ut dictum est, ex eadem origine atque uno fonte derivantur, sic comprehenditur. legimus apud Horatium

sic te diva potens Cypri:

hoc glyconium metrum dicitur, quod constat ex spondeo choriambo et ultimo trochaeo vel eodem spondeo. commune hoc esse cum heroo trimetro, quod constat ex spondeo et duobus dactylis, cunctis in promptu est," etc. (Keil VI, 146, 147.)

to show clearly what his sole purpose is in the prolonged argumentation of this chapter and of most of the third book. There is no hint here, or elsewhere, that he is rhythmizing. Whoever believes that he is must accept the consequence, and be prepared to find dactylic rhythm not only in antispastic and choriambic metre, but also in both the Ionic forms.[1]

Those who reject the doctrine of Heliodorus and Hephaestion sometimes speak in a light-hearted and semi-contemptuous way of the cola and periods recorded in the Manual as "paper-schemes," and assert that Hephaestion's mode of procedure, in determining the constitution of a metrical series, was to 'chop off' syllables four at a time, and, if at the end there was a remainder, to take refuge in brachycatalexis or hypercatalexis. This, of course, is pleasantry, as a glance at the metrical analyses of the lyrics discussed in this paper will show. Hephaestion was not ignorant of the allowed substitutions for normal forms in all these dimeters and trimeters, nor of the fact that, as the result of lawful substitutions, feet might contain five or even six syllables, and he had a singularly clear comprehension of the forms of catalexis. But this pleasantry recoils upon its projector, for it seems to be true that the lyrics of Aristophanes, at least, both here and elsewhere duly admit the measurement prescribed by the "schemes" of Hephaestion.

Finally objection is taken to the great variety and apparent irregularity of form in these cola, and it is asserted with confidence that they are not rhythmical.

The application of the 'logaoedic' theory obliterates in many of these cola, for example in the choriambo-iambic and the antispastic, the metrical identity of iambic syzygies that are recognized as iambic by Heliodorus and Hephaestion. But these iambic syzygies may, for the present, be dismissed. A sufficient number of unmixed iambic cola remain in the lyrics that have come under consideration above to point an important fact. These cola are free from admixture with choriambs or antispasts and are common ground both for those who adopt and for those who reject the 'logaoedic' theory and must be dealt with by both in the same manner; whether Hermann's 'anacrusis' is recognized or not does not affect the rhythm of iambic cola. Now it is precisely these iambic cola which show the greatest variety, and for that matter

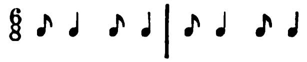
[1] Marius Vict. VI, 127 and 128 (Keil).

apparent irregularity of form. Nor must these particular iambics be regarded as singular in constitution because of their association with mixed metres. There are twenty odd lyrics in Aristophanes composed in pure iambic metre, and in these are found not only nearly all the forms of the dimeter that have been given above, but also many others, such (omitting catalectic cola) as ⏑⏑⏑⏑– ⏑⏑⏑⏑–, ⏑–⏑⏑⏑ ––⏑–, ––⏑⏑⏑ ––⏑–, ⏑⏑⏑⏑⏑⏑ ⏑–⏑–, ––⏑– ⏑⏑⏑⏑–, ––⏑– ––⏑⏑⏑, ––⏑– –⏑⏑⏑–, ––⏑– –⏑⏑⏑⏑⏑, ⏑⏑⏑⏑⏑⏑ ⏑⏑⏑⏑⏑⏑, etc. In comparison with these iambic cola, the mixed choriambic seem singulary staid and regular, admitting variety of form only through their admixture with iambic syzygies. The antispastic dimeters likewise show relatively a small number of different forms, but in these and the polyschematist dimeters the forms seem to be more irregular.

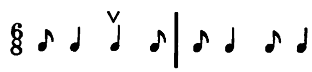
But in what does this irregularity consist? The colonic stress in all these cola seems to be iambic. Iambic form, at least, prevails almost everywhere. It is exclusive in the considerable number of pure iambic dimeters that are freely combined, in the lyrics which have been analyzed above, with choriambic and antispastic dimeters; mixed choriambic dimeters and antispastic dimeters are themselves always **ἐπίμικτα πρὸς τὰς ἰαμβικάς**. This fact may indicate the way to the solution of the vexed question of the apparent irregularity of form and alleged lack of rhythm in these dimeters, and this solution may be approached most easily by consideration of the Glyconic. This, in its normal constitution, according to Hephaestion, is ⏑––⏑ ⏑–⏑–, antispast and iambic syzygy. The disturbance of the normal rhythm in this dimeter, assuming the rhythm to be iambic, may be accounted for by the principle with which we are familiar in modern music of inversion of rhythmic stress, or syncopation. In modern music the rhythmic beat falls on the note at the beginning of the measure; in ascending rhythm in Greek it falls on the note at the end. Adapting the form of statement to the Greek practice, syncopation in iambic rhythm was the process of inverting the normal rhythmic stress by beginning a tone on an accented beat and sustaining it into an unaccented one so that the proper emphasis was, in greater or less degree, carried forward to the latter.[1] Thus, whereas

[1] Or, if stress in the modern sense did not exist in ancient Greek, syncopation in iambic rhythm, in which the down-beat follows the up-beat, was the process of inverting the normal order of arsis and thesis. I purposely avoid raising a question that has

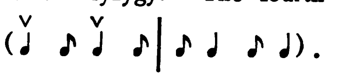
the iambic dimeter in its normal form would be:

the Glyconic in its normal form becomes:

This inversion of rhythmic stress may extend to both parts of the antispast. The first part of this foot allowed substitutions. In Aristophanes these are ‒ ‒ or ‒ ⏑ or ⏑ ⏑ ⏑. Of the four possible forms, three (⏑ ‒́, ‒ ‒́, ⏑ ⏑ ⏑́) are legitimate forms of the iambus in this place in the iambic syzygy. The fourth (‒́ ⏑) shows shift of rhythmic stress

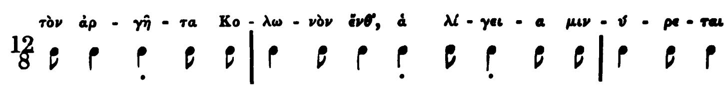

This simple explanation of the Glyconic was offered many years ago by M. Henri Weil in an article in the *Revue Critique*, the importance of which has not, I think, been properly appreciated.[1]

---

been vigorously discussed, especially in America, in its application to both Greek and Latin poetry. See Bennett and Hendrickson in the *American Journal of Philology*, XIX (1898), pp. 361 ff., and XIX (1899), pp. 198 ff., 412 ff., and Goodell, *Chapters on Greek Metric*, pp. 155 ff.

[1] *Revue Critique*, VI (1872), p. 49 ff. I quote from p. 52: "Je suis plus affirmatif aujourd'hui: je crois qu'il faut tout simplement adopter un témoignage confirmé par tous les métriciens anciens de quelque autorité, et que la seule chose qui nous reste à faire, c'est de traduire les expressions antiques dans le langage des musiciens modernes. Disons que les glyconiques sont des mesures à douze-huit, qui admettent au commencement de chaque membre de phrase vocal une syncope facultative et plus loin une syncope régulière.

On voit qu'il y a trois syncopes dans ces deux mesures: nous avons mis un point sous les notes qui ont une moitié de leur valeur dans un temps et l'autre moitié dans le temps suivant. Mais les anciens, nous l'avons dit, ne scindaient pas ainsi les valeurs concrètes: aussi trouvaient-ils ici un assemblage de pieds contraires (ἀντιπαθεῖς), iambes et trochées, et ils battaient la mesure de manière à faire sentir la marche à contre-temps: système compliqué et qui dérouterait singulièrement un chanteur moderne. La rhythmique est fort développée chez les anciens, et on peut voir dans Aristide Quintilien combien ils étaient sensibles aux effets de rhythme: il ne faut donc

The application of this principle to the other cola is simple, and clearly marks their differentiation from one another. The choriambic dimeter in its normal mixed and pure forms is ♪ ♩ ♪ ♩ | ˇ♩ ♪ ♪ ♩ and ˇ♩ ♪ ♪ ♩ | ♪ ♩ ♪ ♩ and ˇ♩ ♪ ♪ ♩ | ˇ♩ ♪ ♪ ♩ The polyschematist is ♪ ♩ ˇ♩ ♪ | ˇ♩ ♪ ♪ ♩ This view does not destroy the entity of the antispast and choriamb as fundamental feet. Both are in $\frac{6}{8}$ time and are in ascending rhythm. The former is a foot that usually occurs in combination with an iambic syzygy and is marked by shift of rhythmic stress always in the second half and sometimes also in the first. The choriamb, which is rarely used 'pure,' is always marked by shift of stress in the first half, never in the second. Syncopation in modern music, my colleague, Professor Spalding, informs me, always gives an enlivening effect; whatever the sentiment may be that is conveyed by the verses to which the music is set, and it may greatly vary, inversion of stress animates the melody. It is precisely the device, therefore, that we should expect to find applied in 'logaoedic' verse, which, to characterize it briefly, is a vigorous metre of all work.

That the Heliodorean and Hephaestionic doctrine of metres assumes a *πούς δωδεκάσημος* or *ὀκτωκαιδεκάσημος* as the unit of measurement in rhythms in $\frac{6}{8}$ time is obvious. The dimeter, in particular, prevails everywhere, not only in the metres considered in this paper, but also in lyric iambic and trochaic metres and in the iambic and trochaic tetrameters of recitative verse. Among these the mixed cola of 'logaoedic' metre, it may be conceded, are complex. As M. Weil has remarked in his luminous explanation of the Glyconic, Greek rhythmic was a highly developed art. The embarrassment and difficulty, however, which we

---

pas s'étonner que les syncopes aient été multipliées dans leurs compositions musicales." M. Weil has here inserted bars in such manner as to mark off one complete colon of twelve times, beginning as in modern music with the strong accent. See also his *Études de littérature et de rhythmique grecques* (1902), pp. 181 ff. and 203 ff. — The 'logaoedists' have their own peculiar difficulties with this unruly variable element at the beginning of the Glyconic. Cf. the first and third editions of Rossbach and Westphal's *Griechische Metrik*, ed. 1, p. 479 ff. (*Rhythmus*[1], pp. 151 ff.), and ed. 3, p. 542 ff.

moderns, with little if any feeling for quantity, may experience in rendering these cola, *without the music*, is surely not sufficient ground on which to assert that a Greek, *as he sang them*, may not have felt them to be as rhythmical and melodious as pure dactylic or pure iambic series.

Index of Passages cited from Greek Comedy

(The numerals following the parentheses indicate the pages of this article.)

Alexis, *Frag.* (206), 27; (237), 27.

Aristophanes, *Ach.* (1150–1173), 9.

Eq. (551–564 = 581–594), 15; (973–996), 14.

Nub. (510–517), 3; (518–562), 26; (563–574 = 595–606), 25; (700–706 = 804–813), 4; (949–958 = 1024–1033), 5.

Vesp. (319–322), 22; (526–545 = 631–647), 5; (1226 f.), 17; (1238), 17; (1245–1247), 17; (1248), 17; (1450–1473), 23.

Pax (785–787 = 807–809), 10.

Av. (676–684), 20; (1372 ff.), 11 f.; (1410 ff.), 17; (1415), 17; (1724 f.), 10; (1736 = 1742), 22; (1743), 22; (1754), 22.

Lys. (319 f.), 11; (321–349), 7.

Thesm. (352–371), 21; (990–1000), 19; (1136–1159), 20.

Ran. (213), 10; (1251–1260), 14; (1309–1328), 29.

Eccl. (902 = 908, 905 = 910), 10; (911–923), 19; (938–945), 17; (968–975), 8.

Frag. (10), 10; (11), 10; (30), 10; (54), 27; (55), 27; (109), 18; (140), 15; (141), 18; (142), 25; (533), 10; (561), 24; (695), 18.

Crates, *Frag.* (33), 15.

Cratinus, *Frag.* (9), 29; (41), 29; (74), 27; (98), 26; (146) 29; (172), 11; (210), 29; (221), 15; (318), 27; (320), 15; (321), 17; (324), 28; (327), 29.

Eupolis, *Frag.* (37), 29; (38), 10; (78), 27; (120), 27; (159), 10; (162), 15; (163), 10; (361), 10; (362), 24.

Pherecrates, *Frag.* (13), 24; (29), 27; (47), 27; (64), 27; (79), 15; (95), 24; (96), 24; (109), 25; (122), 27; (131), 18; (132), 27; (191), 27.

Philyllius, *Frag.* (5), 25.

Plato, *Frag.* (92), 27; (169), 27.

DE FABULARUM GRAECARUM ARGUMENTIS METRICIS

Dissertatio inauguralis

quam

ad summos in philosophia honores ab amplissimo philosophorum ordine universitatis Ludovicianae Gissensis rite capessendos

scripsit

GUILELMUS MICHEL
Babenhausensis

Gissae MCMVIII
Typis officinae aulicae et academicae de Muenchow

DE FABULARUM GRAECARUM ARGUMENTIS METRICIS

Dissertatio inauguralis

quam

ad summos in philosophia honores ab amplissimo philosophorum ordine universitatis Ludovicianae Gissensis rite capessendos

scripsit

GUILELMUS MICHEL
Babenhausensis

Gissae MCMVIII
Typis officinae aulicae et academicae de Muenchow

Ad philosophorum Gissensium ordinem de hac dissertatione rettulit
Alfredus Koerte
21. VII. 1908.

MATRI SACRUM.

Argumenta metrica quae exstant ad fabulas nonnullas Graecas, in primis ad comoedias Aristophaneas, viris doctis non ita multis curae fuerunt. Qui autem attigerunt, fere omnes id consentiunt illa temporibus Byzantinis posterioribus attribuenda esse. Quorum ex numero affero Nauckium, qui in fragmentis Aristophanis Byzantii grammatici collatis p. 250 sqq., Schneidewinum qui in commentario de hypothesibus tragoediarum Graecarum composito [1]), Groebelium qui in libello „Die ältesten Hypotheseis zu Aristophanes" [2]) p. 12 sq. de his rebus egit. Qui omnes haec argumenta Byzantinam fabricam redolere et aevi infimi esse putant. Oblocuti sunt et Wilamowitz (Eur. Her. I, 145) et Leo (Plaut. Forsch. 20), qui argumenta temporibus imperatorum tribuunt; Wilamowitz saeculum secundum p. Chr. n. nominat. At nuper Wagner in commentario suo „Die metrischen Hypotheseis zu Aristophanes" [3]) argumenta metrica fabularum Aristophanearum, quae fere omnia nomine Aristophanis grammatici inscribuntur, a crimine νοθείας liberare voluit. Sed operae pretium esse videtur illorum argumentorum de indole aetate origine denuo disputare, cum ea quibusdam prologis nuper in Aegypto repertis nova luce illustrari putem. Neque ad rem non pertinere mihi videtur textum argumentorum valde depravatum quantum potero recensere atque constituere.

---

[1]) Abhandlungen der historisch-philologischen Klasse der königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen VI. Bd. 1853—55 p. 1 sqq.

[2]) Programm der königl. Studienanstalten zu Dillingen 1889/90.

[3]) Wissenschaftliche Beilage zum Jahresbericht des Askanischen Gymnasiums, Berlin, 1908.

I. De aetate et indole.

Argumenta metrica exstant ad decem fabulas Aristophaneas, ad Oedipoda Regem atque Philoctetam Sophoclis, ad Menandri nuper repertam fabulam, quae inscripta est Ἥρως.

Ac primum quidem de fabularum Aristophanearum argumentis agam, quorum textus in codicibus R et V phototypice editis inspexi. Fabulae Aristophaneae, quae nobis sunt traditae, habent omnes exceptis Thesmophoriazusis argumenta metrica, quorum textus multis locis valde corruptus est imprimis Nubium Pacis Pluti. Omnibus autem argumentis denis versibus exiliter ea narrantur, quae comoediis singulis continentur; cum vero omnia et versuum numero et stilo congruant, uni auctori esse attribuenda concludendum esse existimo. Primum autem ea, quae ad recensionem spectant, dicentur. Notandum est id, quod permultos viros doctos effugisse videtur, omnia argumenta in codicibus non in versus disposita esse, sed in modum orationis prosae scripta. Atque cum inter scholia numerarentur, mirum non est, ut eorum textus graviter corruptus sit. Argumenta Acharnensium Lysistratae solo in codice R, argumenta Equitum Nubium Pacis Pluti solo in codice V, argumenta Vesparum Avium Ranarumque in utroque codice exstant; argumentum autem Ecclesiazusarum solo in codice Laurentiano Γ saeculi quarti decimi scriptum videmus.

Ordiar ab argumento Acharnensium. Neque non supervacaneum esse puto singulis in argumentis tractandis eorum textum repetere.

Ἐκκλησίας οὔσης παραγίνονταί τινες,
πρέσβεις παρὰ Περσῶν καὶ παρὰ Σιτάλκους ⟨πάλιν⟩,

οἱ μὲν στρατιὰν ἄγοντες, οἱ δὲ χρυσίον,
παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δὲ μετὰ τούτους τινὲς
σπονδὰς φέροντες, οὓς Ἀχαρνεῖς οὐδαμῶς
εἴασαν ἀλλ᾽ ἔβαλλον, ὧν καθάπτεται
σκληρῶς ὁ ποιητής. ⟨αὐτὸ τὸ ψήφισμά τε
Μεγαρικὸν ἱκανῶς φησι καὶ τὸν Περικλέα,
κοὐ τὸν Λάκωνα, τῶνδε πάντων αἴτιον,
σπονδάς τε λύσειν τῶν ἐφεστώτων κακῶν⟩.

2) In exitu recte a viris doctis additum est πάλιν, quod deest in codicibus.

6) ἐξεβαλλˋ R; vulgo legitur ἐξέβαλον, at Wagner rectissime proponere mihi videtur ἔβαλλον. Nam Acharnenses tantum conabantur Dicaeopolin lapidibus obrutum expellere. Praepositio autem ἐξ propter metrum delenda est.

7—10) Versus, quos cancellis saepsi, desunt in codice R, additi sunt primum in editione Aldina. Quam ob rem suspicetur quispiam hos versus demum medio aevo post undecimum saeculum, quo scriptus est codex R, huic argumento ab aliquo insertos esse, ut numerus decem versuum expleatur. Sed hanc quaestionem difficiliorem praetermitto. Illud plus mea interest illos versus, quibus de intellegendis Nauck desperavit, explanare. Mea quidem sententia facile sanari possunt.

7) Post verbum ποιητής cum van Leeuwenio distinguo.

8) Μεγαρικὸν ὡς ἱκανῶς sic Aldina; sed ὡς propter metrum inducendum est.

9) οὐκ τῶν Λακώνων Ald., κοὐ τὸν Λάκωνα Nauck, quamquam verba tradita intelligi non posse viro docto vix concedam. Nam prima in parte usque ad verbum φησί id, de quo aliquid declaratur, addendum est e verbis antecedentibus ὁ ποιητής, secunda autem in parte loquens inducitur ab auctore οὐκ τῶν Λακώνων, id est ὁ ἐκ τῶν Λακώνων „der von den Lakedämoniern; derjenige, welcher auf Seiten der Lakonier steht.“ Similiter apud Aristophanem invenitur

in Avium v. 13 οὐκ τῶν ὀρνέων, in Nubium v. 1065 οὐκ τῶν λύχνων. Verbis autem οὐκ τῶν Λακώνων Dicaeopolin, qui suam pacem pepigit cum Lacedaemoniis significari apertum esse mihi videtur. Sed tamen concedo genus dicendi hoc loco satis obscurum esse. Itaque cum Nauckio κοὐ τὸν Λάκωνα scribere malim, collatis versibus 285 sqq. ipsius fabulae.

10) σπονδάς λύσιν τε Ald., σπονδάς τε λύσειν Bergk, cui assentior, quod ultimus versus, si scribimus σπονδάς λύσιν τε, intellegi non potest.

Liceat me hos ultimos versus vernacula lingua vertere: „Der Megarische Beschluss an und für sich sei hinreichend (ἱκανῶς sc: ἔχειν), sagt er (sc. der Dichter durch Dicaeopolis), und Perikles, und nicht der Lakoner, sei an allem schuld, und Verträge würden von den gegenwärtigen Übeln befreien.“

Accedamus nunc ad argumentum Equitum.

Παράγει τινὰ Κλέωνα τὸν καλούμενον
Παφλαγόνα, κἄτι βυρσοπώλην πικρότατα
κατεσθίοντά πως τὰ κοινὰ χρήματα,
καὶ παραλογισμῷ διαφοροῦντ' ἐρρωμένως
ἀλλαντοπώλην καὶ σκατοφάγον, εὐθέως
πεισθέντα ⟨τ'⟩ ἐπιθέσθαι σὺν ἱππεῦσίν τισιν
ἐν τῷ χορῷ παροῦσι τῇ τῶν πραγμάτων
ἀρχῇ, Κλέωνός τ' ἐν μέσῳ κατηγορεῖν.
ἐγένετο τοῦτ'· ἐξέπεσεν ὁ Κλέων παγκάκως,
ὁ δὲ σκατοφάγος ἔτυχε προεδρίας καλῆς.

Quo in argumento verbum satis notabile σκατοφάγος bis legitur. σκατοφάγος significat v. l. „Der Kotfresser“ [1]). Sed fragmenta Menandrea nuper reperta illius verbi sensum

[1]) Quo sensu dictum est in Aristophanis Pluto v. 706 et in Epicharmi fragmento comoediae, quae inscripta erat Ἥβας γάμος, quod nobis servavit Athenaeus VII, 321 d, ubi scripta videmus:

ἀόνες φάγροι τε λάβρακές τε καὶ ταὶ πίονες
σκατοφάγοι σάλπαι βδελυχραί, ἀδέαι δ' ἐν τῷ θέρει.

posterioribus tempòribus valde esse hebetatum demonstrant. Wilamowitz enim nuper docuit hanc vocem [1]) in fragmentis Menandreis non tam ἀκάθαρτον significare, quam impurum hominem, qui non dubitat caenum ipsum vorare, ut id quod vult assequatur. σκατοφάγος sensu hebetato apparet in Menandri fragmento 825 (Kock), quod nobis tradidit Photius [2]) et in fabula Menandrea, quae inscribitur Samia v. 205, ubi legimus:

τραχὺς ἄνθρωπος σκατοφάγος αὐθέκαστος τῷ τρόπῳ

et in Circumtonsae v. 475.

4) Teneam διαφοροῦντ', quod verbum fides optimi codicis V tuetur; παραλογισμῷ διαφοροῦντ' verbis significatur v. l.: „Der durch Betrug den andern zerreisst, zerfleischt." Verbum διαφορεῖν Aristophani quoque in usu fuit, cf. v. 338 Avium.

5) ἀλλαντοπώλην εὐθέως σκατοφάγον codd. Wagner scribit positione verborum mutata ἀλλαντοπώλην καὶ σκατοφάγον, εὐθέως post σκατοφάγον interpungens; recte, ni fallor.

10) Non esse puto, cur Wagner hunc versum mutaverit sic:

ἀλλαντοπώλης δ' ἔτυχε νῦν τῆς προεδρίας.

Nam versus continentes tres tribrachos offensioni esse non possunt, quod etiam apud Aristophanem tres tribrachi uno in versu coniuncti nobis occurrunt; cf. Acharn. v. 1022, 1054, Vesp. v. 185.

Adde argumentum Nubium, quod ut argumentum Lysistratae in codicibus titulo 'Αριστοφάνους γραμματικοῦ caret.

Πατὴρ τὸν υἱὸν σωκρατίζειν βούλεται·
καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ψυχρολογίας διατριβὴ
ἱκανή, λόγων τ' ἀπόνοια πρὸς τοὐναντίον,
χορὸν δὲ Νεφελῶν ὡς ἐπωφελῆ λέγων,

[1]) Annal. nov. stud. ant. Ilbergii vol. XXI et XXII (1908) p. 38.

[2]) Vide lexici Photii glossam s. v. σκατοφάγος· ἀκάθαρτος οὕτως Μένανδρος· Ἀλλὰ σκατοφάγος ἐστὶ καὶ λίαν πικρός.

καὶ τὴν ἀσέβειαν Σωκράτους διεξιών.
ἄλλαι θ' ὑπὲρ τἀνδρὸς κατηγορίαι πικραί,
καὶ τῶν μαθητῶν εἰς πατραλοίας ἐκτόπως.
εἶτ' ἐμπυρισμὸς τῆς σχολῆς τοῦ Σωκράτους.
τὸ δὲ δρᾶμα ⟨τοῦτο⟩ τῆς ὅλης ποιήσεως
κάλλιστον εἶναί φησι καὶ τεχνικώτατον.

3) Diserte legitur in codice V τε post λόγων; neque intellego cur editores excepto van Leeuwenio illud τε exstinxerint; sed per se intellegitur litteram ε esse elidendam.

4) In codice V sic traditur:

χορὸν δὲ Νεφελῶν ὡς ἐπιλέγων

sane sine sensu. Qui versus a plerisque bene correctus est in ὡς ἐπωφελῆ λέγων. Coniectura autem a Wagnero allata ὡς ὁσιώτατ' ἐπιλέγων non placet.

6) Bergk interpungit post ἀνδρός. At si non distinguimus, verba ἄλλαι κ. τ. λ. bene cohaerent cum sequentibus verbis κατηγορίαι πικραί. Sed versui sic ut traditus est mendum metri inest. Codex V enim praebet ὑπὲρ ἀνδρὸς metro deleto. Ut autem metrum sanaretur, Dindorf scripsit ὑπ' ἀνέρος ratus ὑπὲρ ἀνδρὸς fortasse ortum esse ex ὑπ' ἀ$^{\epsilon\rho}$νδρός. Sed mihi valde dubium esse videtur, num illa forma trisyllaba verbi ἀνήρ, quae tantum in carminibus epicis et in eis locis quibus formae epicae exprimuntur, invenitur, in hos versus admitti possit. Equidem cum Wagnero malim scribere ὑπὲρ τἀνδρός, quamquam concedo κατηγορίαι ὑπέρ audacius dictum esse, quod κατηγορίαι cum praepositione κατά c. Gen. aut c. Gen. solo coniungitur. Duae constructiones hoc loco inter se mixtae esse mihi videntur; auctori haec fere verba in animo fuisse.puto: Nonnulla etiam alia de hoc viro dicuntur. Sin autem ὑπὸ scribimus cum Dindorfio, hic versus antecedentes non bene sequitur.

Duos autem ultimos versus, quos Meineke ex alio argumento in exitum huius argumenti transtulisse dicitur

(cf. Wagnerum p. 4), iam in codice V in fine huius argumenti scriptos videmus. Quos versus in editione van Leeuweniana in exitu quarti argumenti oratione prosa scripti legimus, nescio quo iure. Nam offendere non potest his versibus de elegantia atque arte fabulae iudicari, quod iudicium in ceteris argumentis metricis frustra quaerimus. Illud enim iudicium ipsi fabulae a poeta insertum est (cf. v. 518 sqq.) ob eamque rem ad ea pertinet, quibus fabula continetur. Praeterea cum illa verba facile in versus dirimi possunt priori versui verbo τοῦτο addito, non est cur auferantur. Quis autem credat hoc unum argumentum ceteris duobus versibus brevius fuisse?

Superest, ut pauca de verbo σωκρατίζειν — id est Socratem imitari — dicam. Derivatum est a voce σωκρατεῖν, quae invenitur in Avium Aristophanis v. 1282. Postea illud verbum σωκρατίζειν Alciphroni epistolographo usui fuit, ut in epistulae secundae § 2 scripta videmus: καὶ σωκρατίζειν καὶ στωμυλεύεσθαι θέλει καὶ εἰρωνεύεσθαι.

Nunc quaestio oritur de argumento Vesparum.

Φιλοῦντα δικάζειν πατέρα παῖς εἵρξας ἄφνω
αὐτός τ' ἐφύλαττεν ἔνδον οἰκέται θ', ὅπως
μὴ λανθάνῃ μηδ' ἐξίῃ διὰ τὴν νόσον.
ὁ δ' ἀντιμάχεται παντὶ τρόπῳ καὶ μηχανῇ.
εἶθ' οἱ συνήθεις καὶ γέροντες, λεγόμενοι
σφῆκες, παραγίνονται βοηθοῦντες σφόδρα
ἐπὶ τῷ δύνασθαι κέντρον ἐνιέναι τισὶν
φρονοῦντες ἱκανόν. ὁ δὲ γέρων τηρούμενος
συμπείθετ' ἔνδον διαδικάζειν καὶ βιοῦν,
ἐπεὶ τὸ δικάζειν κέκρικεν ἐκ παντὸς τρόπου.

Quod argumentum bene servatum et fortasse optime fictum exstat in codicibus R et V. Quam ob rem facile textus restituendus est ex illis duobus fontibus.

2) Ea, quae traduntur in V: αὐτός τ' ἐφύλαττεν ἔνδον οἰ-

κοῦντα θ' ὅπως, quibus verbis metrum perturbatur, ex R corriguntur sic:

αὐτός τ' ἐφύλαττεν ἔνδον οἰκέται θ', ὅπως.

Versus autem 5—7 in codice R inter se locos mutaverunt et versum 6 hoc modo scriptum videmus:

σφῆκες παρόντες ἐκ ταὐτοῦ κακοῦ.

Manifestum est hunc versum esse mutilatum; in codice V versus recte se habet:

σφῆκες, παραγίνονται βοηθοῦντες σφόδρα.

At argumentum Pacis quod sequitur, valde corruptum est.

Τῷ Διὶ φράσαι σπεύδων τὰ κατ' ἀνθρώπους ⟨κακὰ⟩
Τρυγαῖος ⟨ἀναπτέσθαι⟩ θέλων ὡς τοὺς θεούς,
ἐξέτρεφεν ὄρνιθ'. ὡς δ' ἀνέπτη, κατέλαβεν
⟨Ἑρ⟩μῆν μόνον ἄνω· κᾆτ' ἐπιδείκνυσιν φράσας
τὸν Πόλεμον ⟨οἰκισθῆν' ἀπηωρημένον
ἄερος⟩, ἕτοιμόν τ' ὄντα πρὸς κακουχίαν
τὴν πρότερον, Εἰρήνην δὲ κατορωρυγμένην
ἱκέτευσαν οἱ κατ' ἀγροὺς ἀνάπαλιν ⟨ἑλκύειν⟩.
τὸ μὲν ⟨βαδὴν αὐτοῖς⟩ ἐπένευσε· καὶ τότε
ἀνάγουσιν αὐτὴν ἐκ βερέθρου καὶ τἀγαθά.

1) Ultimus pes deest. Nauckii coniecturam, qui bene addidit κακά, accipio.

2) Versus est lacunosus:

Τρυγαῖος θέλων ὡς τοὺς θεούς

sic traditur, quae verba Meineke recte supplevisse mihi videtur hoc modo:

Τρυγαῖος ἀναπτέσθαι θέλων ὡς τοὺς θεούς

quod verbum ἀναπτέσθαι optime ad sensum quadrat.

3) Codice V traditum est ἐξέτρεφον ὄρνιθες, quibus verbis sensus deest; exspectandum est ἐξέτρεφεν κάνθαρον ut Nauckius recte dicit, sed Dindorfii coniecturam facillimam ἐξέτρεφεν ὄρνιθ' cum Nauckio recipio. Nam cur scarabaeus hoc loco cum ave comparetur, manifestum est.

5) Nullus sensus inest huic versui, ut eum in codice V scriptum videmus: τὸν Πόλεμον βρύθηται ἀπηρτημένον ἀέριος, quae inter verba vox βρύθηται omnino nihili est. De sanando versu omnes fere homines docti desperaverunt. Nauck solus medelam proponit:

τὸν Πόλεμον ἐν βυθῷ τ' ἀπῃωρημένον
ἄερος.

Sed verbo βυθός pro usitatiore βένθος significatur omnibus fere locis, quibus nobis occurrit, mare profundum. Quam ob rem illud verbum his versibus indere dubito. Malim illam Nauckii coniecturam paulo mutatam accipere proponens

τὸν Πόλεμον οἰκισθῆν' ἀπῃωρημένον
ἄερος

collatis versibus 204—209 ipsius fabulae, quo loco Mercurius Bellum a deis in aërem deductum esse Trygaeo narrat.

ἀπηρτημένον V; correctum est in ἀπῃωρημένον, quod verbum idem valet, propter metrum.

6) Nominativus ἀέριος servari non potest, quod omni sensu caret hoc loco; at si scribimus ἄερος genitivum pendentem a voce ἀπῃωρημένον, quae fere respondet voci traditae ἀπηρτημένον, etiam mendum metricum versus 6 evanuit. Nam si legimus ἀέριος ἕτοιμον, anapaestus sedis secundae dactylum sedis primae sequitur, quam coniunctionem aliquis in Aristophaneis trimetris frustra quaerat; cf. commentarium Rumpelii de trimetro Aristophanis Philol. vol. XXVIII p. 622. Quibus coniecturis admissis sensum atque metrum recte se habere puto.

8) ποεῖν codd. Versus sic, ut traditus est, propter metrum non servari potest. Sed si scribimus pro ποεῖν: ἑλκύειν,

quod verbum e comoedia ipsa petitum sensui aptissimum est, metrum est sanatum. Nauckii autem coniectura, qui suadet l. c., ut in versibus 8 et 9 corrigendis scribatur:

ἣν ἱκέτευσαν οἱ κατ' ἀγροὺς ἀνάπαλιν
πορεῖν τὸ μέλλον· ἡ δ' ἐπένευσε καὶ τότε

nimis ad libidinem esse ficta mihi videtur. Praeterea litteris γρ vocalis antecedens brevis produci non solet nisi apud poetas epicos. Ergo iam illam ob causam coniectura Nauckii corruit.

9) τὸ μελ βαδ ἐπένευσε· καὶ τότε V. Versus sanari potest hoc fere modo:

τὸ μὲν βάδην αὐτοῖς ἐπένευσε· καὶ τότε

praesertim cum in apographo codicis V (Ven. 475) huius versus servetur τὸ μὲν pro τὸ μελ. Verbum enim βάδην v. l. „Schritt für Schritt", Latino sermone „gradatim vel pedemptim" ab Aristophane, ut exemplum afferam, illa significatione „allmählich" adhibitum est in Acharnènsium v. 535:

ἐντεῦθεν οἱ Μεγαρῆς, ὅτε δὴ 'πείνων βάδην

vel in Lysistratae v. 254.

Atque etiam hoc loco βάδην bene sensui fabulae respondere mihi videtur, quod Mercurio paulatim gradatimque a Trygaeo agricolisque persuadetur; cf. v. 362—427 fabulae.

10) ἀπάγουσιν V; ἀνάγουσιν scribo, quod melius sensui respondet.

Nunc nonnulla afferenda sunt de Avium argumento.

Διὰ τὰς δίκας φεύγουσιν Ἀθήνας δύο τινές,
οἳ πρὸς τὸν ἔποπα τὸν λεγόμενον Τηρέα
ἐλθόντες ἠρώτων ἀπραγμόνων πόλιν.
εἷς δ' ὄρνις ἔποπι συμπαρὼν μετὰ πλειόνων
πτήνων διδάσκει τί δύνατ' ὀρνίθων γένος,
καὶ πῶς ἐάνπερ κατὰ μέσον τὸν ἀέρα

πόλιν κτίσωσι, τῶν θεῶν τὰ πράγματα
αὐτοὶ παραλήψοντ'. ἐκ δὲ τοῦδε φάρμακον
πτέρυγάς τ' ἐποιοῦντ'· ἠξίωσαν δ' οἱ θεοί,
ἐπίθεσιν οὐ μικρὰν ὁρῶντες γενομένην.

3) ἀπραγμόνων V, Ald., ἀπράγμονα R.

4) Wagner voce ὄρνις metrum perturbari putat, quod ὄρνις in casibus bisyllabis ι longam habeat. Sed falso, nam iam apud tragicos poetas ι semper brevis apparet, postea plerumque brevis est, imprimis apud Epicos, ut apud Apollonium Rhodium Arg. I, v. 304:

μίμνε δόμοις, μὴ δ' ὄρνις ἀεικελίη πέλε νηί.

8) φάρμακον R, φαρμάκου V.

9) ἐποίουν codd., ego coniecturam a Wagnero l. c. allatam ἐποιοῦντ' accipiam, nam forma media desideratur. Sententia igitur hoc fere modo vertenda est: „Daraufhin verschafften sie sich ein Zaubermittel und dadurch Flügel"; cf. vers. 649—655 ipsius fabulae. Nam ut civibus Nephelococcygiae illis Atheniensibus alis opus erat, ut cum avibus civitatem aeris constituere possent.

Deinceps ad argumentum Lysistratae venimus.

Λυσιστράτη καλέσασα τὰς πολίτιδας
ὑπέθετο φεύγειν μηδὲ μίγνυσθ' ἄρρεσιν,
ὅπως, γενομένης νῦν στάσεως ἐμφυλίου,
τὸν πρὸς Λάκωνας πόλεμον αἴρωσιν λόγῳ
μένωσί τ' οἴκοι πάντες. ὡς δὲ συνέθετο,
τινὲς μὲν αὐτῶν τὴν ἀκρόπολιν διεκράτουν,
τινὲς δ' ἀπεχώρουν . αἵ τ' ἀπὸ Σπάρτης πάλιν
ταὐτὸν διεβουλεύοντο. κῆρυξ ἔρχεται
λέγων περὶ τούτων. τῆς δ'ὁμονοίας γενομένης,
σπονδὰς τιθέμενοι τὸν πόλεμον ἐξώρισαν.

10) ἐξέρρησαν R, quod derivatum est a voce ἐξέρρω v. l. „sich hinauspacken, sich fortmachen, zum Henker gehen". Vide hanc glossam Photii lexicographi s. v. ἐρρήσας· φθαρείς·

Ἤρησεν, ἐφθάρη ἦλθεν, ὅθεν καὶ τὸ εἰσήρρησαν (cf. Aristophanis Ranarum v. 1192: ὡς Πόλυβον ἤρρησεν, aut Euripidis Hippolyti v. 973: ἔξερρε γαίας „pack dich hinaus aus dem Lande, geh zum Teufel"). Quibus ex locis hoc verbum semper intransitive usurpari videmus. Quod autem hoc loco verbum transitivum poscimus et ultima syllaba huius trimetri deest, eo demonstratur mendosum esse versum. Itaque Brunck, quem sequar, coniecit ἐξώρισαν v. l. „sie jagten aus dem Lande", et syllabam quae versui deest, supplet verbo τιθέμενοι pro θέμενοι[1]).

Agedum animum advertite ad argumentum Ranarum, cuius titulus in codice R est ἀριστοφάνους $\overset{\pi}{\text{ο}}$ βατρα$^{\chi}$; in codice V: ἄλλως ὑπόθεσις βατρα͡χ ἀριστοφά. Sed de titulis paulo infra plura dicturus sum.

Μαθὼν παρ' Ἡρακλέους Διόνυσος τὴν ὁδὸν
πρὸς τοὺς κατοιχομένους πορεύεται λαβὼν
τὸ δέρμα καὶ τὸ σκύταλον ἀναγαγεῖν θέλων
Εὐριπίδην· λίμνην τε διέβαινεν κάτω
καὶ τῶν βατράχων ἀνέκραγεν εὔφημος χορός.
ἔπειτα μυστῶν ἐκδοχή. Πλούτων δ' ἰδὼν
ὡς Ἡρακλεῖ προσέκρουσε διὰ τὸν Κέρβερον.
ὡς δ' ἀνεφάνη, τίθεται τραγῳδίας ἀγών,
καὶ δὴ στεφανοῦται γ' Αἰσχύλος· τοῦτον δ' ἄγει
Διόνυσος ἐς φῶς, οὐχὶ μὰ Δι' Εὐριπίδην.

3) Omnes codices praebent ἀνάγειν; hoc errore librarii facile irrepere potuit pro ἀναγαγεῖν, quod poscimus propter metrum et iam Brunck suo iure textui indidit.

6) Notandum est in hoc versu auctorem afferre Plutonem pro Aeaco, cum in fabula Aristophanea non Pluto, sed Aeacus obviam eat Baccho et Pluto solo in exitu fabulae in scaenam prodeat. Sed iam scholiasta adnotat ad

---

[1]) Rutherford scribit ἐξεώρτασαν. quod verbum omnino non extat.

v. 465 Ranarum haec: εἷς τῶν ἐν Ἅιδου λέγει. τίνες δὲ τὸν Αἰακὸν λέγουσιν ἀποκρίνασθαι· ὅπερ ἀπίθανον. Scholiasta igitur iam ignorat, quam personam illo loco dicentem fecerit poeta. In personarum indice codicis R nominatur θεράπων Πλούτωνος. Auctore scholio ad v. 607, ubi scripta videmus: ἔνιοι δέ φασι πάντα αὐτὸν λέγειν τὸν Πλούτωνα ἀγανακτοῦντα ἐπὶ τῷ τύπτεσθαι τοὺς ἀκολούθους ὑπὸ Ξανθίου, fortasse auctor huius argumenti commotus est, ut illum pro Plutone ipso haberet. Wagner autem re vera illa verba ferocia ex ore Plutonis melius quam Aeaci audiri putat; sed hoc negem, quod verba v. 469 ὃν ἐγὼ 'φύλαττον cum illa opinione pugnare mihi videntur. Statuendum est eum, qui loquitur, esse Aeacum; similiter Mercurius a poeta in Pace loquens factus est.

Restant argumenta Ecclesiazusarum ac Pluti, quorum prius in codicibus V et R non extat et imprimis fide codicis Laurentiani Γ nititur.

Ἐν τοῖς Σκίροις τὰ γύναι' ἔκρινεν ἐν στολαῖς
ἀνδρῶν πρόκαθίζειν γενομένης ἐκκλησίας
περιθέμεναι πώγωνας ἀλλοτρίων τριχῶν.
ἐποίησαν οὕτως. ὑστεροῦντες οὖν στολαῖς
ἄνδρες γυναικῶν ἐκάθισαν· καὶ δὴ μία
δημηγορεῖ περὶ τοῦ λαβούσας τῶν ὅλων
τὴν ἐπιτροπὴν βέλτιον ἄρξειν μυρίῳ.
ἐκέλευσέ τ' εἰς κοινὸν φέρειν τὰ χρήματα
καὶ χρῆσθ' ἅπασιν ἐξ ἴσου ταῖς οὐσίαις
καὶ ταῖς γυναιξὶ μετατίθεσθαι τοὺς νόμους.

2) ἀνέρων Γ; scd scribendum esse ἀνδρῶν credo; nam forma trisyllaba, repugnat metro, quod littera α vocis ἀνέρων est longa; praeterea formae trisyllabae nominis ἀνήρ non nisi in carminibus epicis apparent aut in carminibus epico charactere, ut supra demonstravi; cf. etiam in versu 5 ἄνδρες. Eodem in versu προκαθίζοντα Ald., προκαθέζοντα Γ, quod plane respuendum est, quod forma προκαθέζω non extat, sed

media forma sola προκαθέζομαι; pro illo vero προκαθίζοντα scribam cum Bergkio, cui etiam editores Anglicani assentiuntur, προκαθίζειν, quod infinitivus ad vocem ἔκρινεν mihi esse poscendus videtur. Qua coniectura insuper dactylus pedis tertii προκαθίζοντα γεινομένης, qui est minus usitatus, quod poetae iambici ultimam syllabam vocis polysyllabae ictu percutere non solent[1]), tollitur. Verbo autem προκαθίζειν v. l. significatur „sich vorne hinsetzen, vorne sitzen“ sc. ad iudicandum.

3) παραθέμενα Γ, iam dudum in περιθέμεναι correctum est, quod verbum constructione κατὰ σύνεσιν, quae vocatur, facile comprehenditur.

Nunc extremo loco ad argumentum Pluti accedimus.

Μαντεύεται δίκαιος ὤν τις καὶ πένης
εἰ μεταβαλὼν πλούτου τυχεῖν δυνήσεται.
ἔχρησεν ὁ θεὸς συνακολουθεῖν, ᾧπερ ἂν
πρώτῳ περιτύχῃ. Πλοῦτος ὀπτάνεται τυφλός.
γνοὺς δ' αὐτὸν ἤγαγ' οἴκαδ', ἄλλους δημότας
καλέσας μετασχεῖν· εἶθ' ὑγιάσαι τὰς κόρας
ἔσπευδον· εἰς Ἀσκληπιοῦ δ' ἀπήγαγον.
ἡ δ' ⟨ἀναφανεῖσ'⟩ ἄφνω Πενία διεκώλυεν
ὅμως ἀναβλέψαντος αὐτοῦ τῶν κακῶν
οὐδεὶς ἐπλούτει, τῶν δ' ἀγαθῶν ἦν τἀγαθά.

4) ἀνδρὶ περιτύχῃ codd. Mendum metricum inest huic versui. Dindorfium autem, qui scribit ἀνέρι pro ἀνδρί, ob causas supra allatas non sequar. At Wagnerum bene fecisse existimo, quod pro ἀνδρί ponit πρώτῳ ratus voce ἄν ipsa antecedente facili errore ἀνδρί fieri potuisse. Particulam autem δέ post Πλοῦτος, quae est tradita in V, iam Hemsterhuys propter metrum delevit.

8) Huic versui lacunoso Dindorf ἀναφανεῖσ' indidit, quam medelam optimam comprobo. Eiusdem versus in exitu tradunt libri διεκώλυσεν, quod bene in διεκώλυεν correctum

[1]) cf. Christii librum de arte metrica § 74 adn. 4.

est, cum υ verbi κωλύω longum est exceptis formis praesentis et imperfecti temporis; cf. Aristophanis Equitum v. 723:

ἴωμεν ἐς τὸν δῆμον. — οὐδὲν κωλύει

et Pindari carminis Pythici IV v. 33, ubi in antistropha β legimus: κώλυεν μεῖναι, quo loco υ breve esse demonstratur collatis locis stropharum antistropharumque, qui illi loco respondent; cf. etiam Menandri Disceptantes v. 10.

Reliquum est, ut pauca dicam de verbo ὀπτάνεσθαι (v. 4), quod derivatum est a voce ὄψεσθαι. Quo verbo Nauck imprimis commotus est, ut haec argumenta infimae aetati tribueret. Quod tamen falsum est. Nam verbum ὀπτάνεσθαι iam ab illis septuaginta usurpatur, qui fere saeculo secundo a. Chr. n. libros sanctos in Graecum sermonem verterunt, ut in primo libro regum c. 8 v. 8: οὐκ ὠπτάνοντο ἔξω. Etiam in papyris Ptolemaicorum temporum illud verbum inveniri probat Mayser in libro suo „Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit" p. 404, ut in papyro quadam, quam edidit Brunet de Presle[1]), fere anno 160 a. Chr. n. scripta[2]), et in papyro Tebtunensi vol. I, 24, 5, quae est exeuntis saeculi secundi a. Chr. n.[3]). Ergo usu verbi ὀπτάνεται moveri non possumus, ut hoc argumentum a temporibus Ptolemaicis abiudicemus.

Sed nunc haec missa facio, quoniam de textu argumentorum recensendo satis multa verba fecisse videor. Proximum est et gravissimum, ut quaeramus, quas leges in trimetris componendis auctor secutus sit et num ex his eluceat, quibus temporibus argumenta orta sint. Ut iam supra dixi, argumenta in codicibus non in versus dirempta sunt, sed ut prosa oratio scripta. Sed facile in trimetros

---

[1]) Notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque impériale XVIII (2), 49, 33.

[2]) εἰ δὲ δι' ἄλλο τι οὐκ ὀπτά(ν)εταί μοι, γίνωσκε σαφῶς . . .

[3]) καὶ μηδαμῶς ὀπτανομένων.

iambicos dividi possunt. Quod metrum altius perscrutari volumus, cum ad hoc commentariolum permagni sit. Quamquam autem metrum iambicum e duobus iambis esse compositum (⏑ – ⏑ –) intellego, tamen in hoc opusculo trimetrum iambicum in sex pedes dividam, ut facilius atque simplicius de his rebus agere possim. Nunc pauca praefari volo de trimetro iambico universo, de quo Wilamowitz[1]) disserit haec: „Der jambische Trimeter, das μάλιστα λεκτικὸν μέτρον, ist ein wunderbares Instrument und doch immer gebundene Rede, befähigt von dem ἰσχνόν und εὐτελές der Konversation und ihrer λαλία bis zum rhetorischen δεινόν und zum tragischen σεμνόν zu steigen.“ Ac primum quidem iambographi in suis carminibus anapaesto plane abstinent, solutionesque rarissime admittunt. Inter autem poetas tragicos Aeschylus solutiones non multas adhibet, raro duas uno in versu; Sophocles est maiore licentia, Euripidis in trimetro crebro solutiones inveniuntur; anapaestos autem tragici poetae admittunt in nomina propria, sed alias in voces tantum primam in sedem[2]). Sed comici poetae quoniam communem vulgi sermonem imitantur, in numeris variandis sunt multo liberiores ceteris. Eandem licentiam in metris iambicis secuti sunt postea poetae didactici, ut Apollodorus, Pseudo-Scymnus, Dionysius, Damocrates, auctor Sphaerae, qui Empedocles esse dicitur[3]). Illi autem poetae didactici usurpaverunt trimetrum comicum, quod ille anapaestis tribrachis dactylisque admissis ad nomina numerosque textui inserenda aptissimus erat. Posteriores poetae didactici ut Damocrates et auctor Sphaerae rursus ad trimetros fere tragicos reverterunt.

---

[1]) annal. nov. stud. ant. Ilbergii vol. XXI et XXII (1908) p. 35 sqq.

[2]) Gleditsch, Metrik der Griechen und Römer, p. 141.

[3]) De iambico metro poetarum didacticorum Jacoby in libro suo, qui inscribitur „Apollodors Chronik“, p. 60 sqq. (Philologische Untersuchungen von Kiessling — v. Wilamowitz-Moellendorf, 16. Heft, Berlin 1902), accurate egit.

Videamus nunc, quem locum haec argumenta metrica usurpent. Atque primum de anapaestis agam[1]). Omnibus in pedibus — ultimus pes semper purus iambus est, ut apud omnes poetas Graecos, ob eamque rem non recensetur — anapaestum pro iambo investigamus; undecies prima in sede (Ach. 4; Equ. 1; Nub. 3, 9; Vesp. 7; Pac. 10; Av. 1, 9; Eccl. 4, 8; Plut. 6); sexies decies altera in sede (Ach. 2, 3, 4, 7; Nub, 2, 5; Vesp. 1, 2, 6, 10; Av. 8; Lys. 7, 8, 9; Ran. 5, 9); octies tertia in sede (Ach. 4; Nub. 3; Ran. 1, 2, 7, 8; Eccl. 1, 6); duodecies quarta in sede (Ach. 1, 2; Nub. 7; Vesp. 4; Pac. 1, 4, 10; Av. 1; Lys. 3, 9; Plut. 8, 10); septies quinta in sede (Nub. 6, 10; Vesp. 3; Av. 4; Eccl. 3; Plut. 4, 8). Plerique autem anapaesti una e voce componuntur, inter enim 54 anapaestos 35 (cf. anapaestos: Ach. 1, 3, 4, 4; Equ. 1; Nub. 3, 3, 5, 6, 7, 10; Vesp. 2, 6; Pac. 4, 10, 10; Av. 8, 9; Lys. 3, 7, 8, 9; Ran. 1, 2, 5, 7, 8, 9; Eccl. 3, 4, 8; Plut. 6, 8, 8, 10). Accedunt anapaesti compositi e duabus vocibus, quae artissime cohaerent, ut praepositio cum sequenti verbo (Ach. 2, 2, 4; Nub. 2; Vesp. 3, 7; Av. 1, 4; Lys. 9; Eccl. 6) aut articulus cum substantivo (Ach. 7; Vesp. 10; Eccl. 1); tales anapaestos omnes comici admittunt (Christ l. c. p. 326 sqq.). Sed in argumento Nubium v. 9 anapaestus primi pedis e tribus vocibus compositus est (τὸ δὲ δρᾶ|μα), quarum duae sunt monosyllabae (articulus ac particula), quam ob rem excusari potest; similem anapaestum invenimus in argumento Pacis v. 1 quarta in sede (τὰ κατ' ἀν|θρώπους). In argumentis autem Vesparum v. 1, 4, Avium v. 1 anapaesti nobis occurrunt, in quos apud alios poetas raro incidimus; illi enim anapaesti sunt compositi e duabus vocibus, quarum altera clauditur post primam syllabam brevem. Sed tales anapaesti etiam in

[1]) Omnes pedes, qui coniecturis orti sunt, non computantur; versus autem 5, 6, 9 argumenti Pacis in metro disquirendo praetereo, quod textus nimis est corruptus.

fabulis Aristophaneis et in carminibus didacticis apparent, ut in Acharnensium Aristophanis v. 6:

τοῖς πέν|τε ταλάν|τοις οἷς Κλέων ἐξήμεσεν

vel in fragmento 8 Damocratis carminis de malagmatis v. 43[1]):

μέλιτος |δὲ λίτρας| δύ' Ἀττικοῦ τοῦ προσφάτου.

Anapaestos igitur eodem modo quo apud poetas comicos et didacticos, fortasse paulo licentius, in his argumentis esse adhibitos intellegimus.

Iam perlustremus solutiones, quae diversi generis esse possunt, tribrachum et dactylum, qui tamen ictum habet priore in syllaba brevi. Cum autem tantum imparibus in sedibus brevis syllaba produci possit, etiam in illis pedibus solis dactylus pro iambo poni potest. Quam legem his in argumentis esse servatam cognoscemus. Invenimus enim novem dactylos prima in sede (Equ. 2, 4; Pac. 1, 3, 6, 7; Ran. 8; Eccl. 7; Plut. 2); duodecim tertia in sede (Equ. 4, 9; Vesp. 1, 9, 10; Av. 5, 6; Lys. 4; Ran. 3; Eccl. 5; Plut. 3); novem quinta in sede (Ach. 8; Equ. 2; Nub. 2; Vesp. 5; Pac. 3; Av. 1, 10; Lys. 6, 9). Dactylus autem continetur aut uno vocabulo (cf. Equ. 2, 9; Pac. 3, 6) aut duobus, in quibus exitus vocis prioris post syllabam longam est (ut Equ. 2, 4, 4; Nub. 2; Vesp. 1, 5, 9, 10; Pac. 3; Av. 1, 6, 10; Lys. 4, 6, 9; Ran. 8; Eccl. 5; Plut. 2, 3). Iis autem in sedibus, quas nunc enumero, altera vocum articulus est, qui arte astricta est ad vocem sequentem, ob eamque rem talis dactylus facile excusatur (Ach. 8; Pac. 1, 7; Ran. 3; Eccl. 7). Unus dactylus (Av. 5) est compositus e tribus vocibus, quarum secunda est pronomen interrogativum monosyllabum (διδάσ|κει τί δύ|νατ'). Quod autem dactylus in his argumentis etiam quinta in sede invenitur, eo demonstratur auctorem trimetrum comicum didacticum-

[1]) cf. Studemundi editionem in indice lectionum in universitate litterarum Vratislaviensi habendarum (1888/89) p. 25 sqq.

que imitari voluisse; nam apud poetas tragicos dactylus quinta in sede plane respuitur.

Item auctor horum argumentorum cum poetis comicis didacticisque in tribrachis adhibendis congruit. Prima enim in sede sexies tribrachus investigatur (Ach. 8; Equ. 9; Av. 10; Lys. 2; Ran. 10; Eccl. 3); undecies secunda in sede (Ach. 8; Equ. 6, 10; Nub. 4; Vesp. 4, 8; Pac. 4, Av. 2, 4; Lys. 3; Plut. 3); quinquies tertia in sede (Equ. 10; Vesp. 8; Lys. 1; Ran. 5; Eccl. 10); quater decies quarta in sede (Ach. 4; Equ. 10; Nub. 2; Vesp. 7; Pac. 7; Av. 2; Lys. 6; Ran. 1, 3, 4, 7, 10; Plut. 6); semel quinta in sede (Lys. 5). Quartam autem in sedem imprimis etiam apud Aristophanem tribrachus admittitur; cf. illum commentarium Rumpelii quem supra commemoravi p. 599 sqq. quo vir doctus in trimetris comoediarum Aristophanearum tribrachum quarta in sede maxime inveniri demonstravit, ut numeros Rumpelii afferam inter 2625 tribachos 1102; sequitur deinde secundus pes apud Aristophanem, ut his quoque in argumentis. Tribrachus autem exsistit vel una e voce (Ach. 8; Equ. 9, 10; Nub. 2; Vesp. 4; Av. 2, 10; Lys. 1, 2, 3, 6; Ran. 1, 5, 10; Eccl. 3) vel duabus e vocibus, quarum una constat ex iis duabus syllabis, quae solutae sunt, ut in his argumentis (Ach. 4, 8; Equ. 6, 10; Nub. 4; Vesp. 7, 8; Pac. 7; Av. 2, 4; Lys. 5; Ran. 3, 4, 7; Eccl. 10). Minus usitatus est is tribrachus, cuius secundam syllabam in exitu vocis plurium syllabarum scriptam videmus, ut in argumenti Pacis v. 4: μόνον ἄ|νω; sed talis tribrachus iam in comoediis Aristophaneis interdum investigatur, cf. Nubium v. 29:

ἐμὲ μὲν σὺ πολλοὺς τὸν |πατέρ' ἐ|λαύνεις δρόμους.

Tribus autem locis (Vesp. 8: ἱκαν|όν ὁ δὲ|; Ran. 10: οὐ|χὶ μὰ Δι'|; Plut. 3: ἔχρη|σεν ὁ θε|ός) tribrachi inter tres voces divisi extant, qui offensioni esse non possunt, quod syllabam secundam vox monosyllaba, articulus aut particula asse-

verationis, tenet. Ergo ne tribrachi quidem usu hic trimeter multum differt a trimetris comicis didacticisque.

Sed postquam de diversis metris disserui, nunc de numero solutionum et anapaestorum singulis in versibus adhibitorum disputabo. Ne in his quidem gravis differentia inter hunc trimetrum atque trimetrum comicum aut didacticum invenitur. Unus enim versus investigatur, in quo quattuor iamborum integritas est laesa, v. 4 arg. Ach. Sed apud Aristophanem quoque in tales versus incidimus, ut in Nubium v. 173 tres anapaesti sunt coniuncti cum dactylo; audi versum:

ἀπὸ τῆς ὀροφῆς νύκτωρ γαλεώτης κατέχεσεν

vel in Pacis v. 1221, quo versu tres tribrachi et dactylus continentur:

ἀπόφερ' ἀπόφερ' ἐς κόρακας ἀπὸ τῆς οἰκίας.

Crebri autem sunt argumentorum ii versus, in quibus tantum unus aut duo iambi formam propriam amiserunt. Quinta in sede, cuius integritatem Aristophanes conservare tragicorum poetarum exemplo studet [1]), auctorem horum argumentorum liberiorem esse concedendum est, qui in pede quinto septies decies pedem trisyllabum adhibet. Sed hac re comparari potest hic auctor cum poetis didacticis inter quos Scymnus 13,5, Dionysius 28,8 iambos impuros in sede quinta habet in centenis versibus. De ratione autem metrorum singulis in versibus coniunctorum vide hanc tabellam [2]):

Primum solutiones eiusdem generis:

Bini tribrachi; Vesp. 8; Av. 2; (Lys. 10); Ran. 10.
„ dactyli: Equ. 2, 4; Pac. 3.
„ anapaesti: Ach. 2; Nub. 3; Pac. 10.
Terni tribrachi: Equ. 10 (cf. Achar. 1022, 1054; Vesp. 185).

---

1) Solutiones pedis quinti sunt apud Aristophanem inter centum versus 5,5; cf. Jacoby, l. c. p. 65.

2) Quos locos argumentorum uncis inclusi, coniecturis restituti sunt.

Deinde solutiones diversi generis:

Anapaestus et tribrachus: Vesp. 4, 7; Pac. 4; Av. 4; Lys. 3; Ran. 1, 5, 7; Eccl. 3; Plut. (4), 6.

Anapaestus et dactylus: Vesp. 1, 10; Pac. 1; Ran. 8; (Eccl. 2).

Dactylus et tribrachus: Equ. 9; Pac. 7; Av. 10; Lys. 6; Ran. 3; Plut. 3.

Bini anapaesti et dactylus: Av. 1; Lys. 9; (Plut. 8).

„ anapaesti et tribrachus: (Pac. 8).

Dactylus et duo tribrachi: Ach. 8.

Anapaestus tribrachus dactylusque: Nub. 2.

Tres anapaesti et tribrachus: Ach. 4.

Si conferas hanc tabellam cum illis rationibus, quas Rumpelius l. c. p. 617 sqq. retulit, omnes illas coniunctiones etiam in trimetro Aristophanis inveniri excepta coniunctione metrorum versus 4 Acharnensium mihi concedas.

Quibus omnibus ex rebus in his argumentis fingendis nullo modo extra licentiam illam metricam, quam poetae quoque comici atque didactici in operibus suis interdum concedunt, auctorem egredi videmus. Illi quoque versus, in quibus nullus pes trisyllabus apparet, in his argumentis eadem ratione reperiuntur, qua apud Aristophanem atque poetas didacticos[1]); inter enim centum versus argumentorum sedecim[2]) sine solutionibus aut anapaestis extant, inter quos duo versus[3]) tantum iambis puris continentur.

Sed ut hanc disputationem metricam non longius producam, pauca de caesuris in his versibus usurpatis dicam. Ac primum quidem apud iambographos, ut apud Lycophronem aliosque, omnes versus caesura incisi sunt. Deinde in tragicis versibus rarissime caesura deest; tum comici

---

[1]) cf. Jacoby l. c. p. 66.

[2]) Ach. 5, 9, 10; Equ. 3, 7, 8; Nub. 1, 8; Av. 3, 7; Ran. 6; Eccl. 9; Plut. 1, 5, 7, 9.

[3]) Equ. 3; Av. 7.

trimetri saepius omni caesura carent, ut apud Aristophanem 10, 8 versus inter 100[1]), contra apud Aeschylum tantum 2, 6 versus inter 100 aut apud Sophoclem 1, 8 versus e centenis versibus. Ut autem comici, ita didactici poetae caesuram adhibent. Quo magis iambi soluti in quo carmine inveniuntur, eo plures versus caesura carentes poetae admittunt. Caesura autem longe usitatissima est semiquinaria. In versibus caesura carentibus saepe aut diaeresis medio in versu aut et post primum metrum iambicum et post secundum invenitur, quam poetae tragici non admittunt. His quoque in versibus — v. 2, 5, 8, 9 arg. Pacis non recensentur ut nimis corrupti — caesura semiquinaria est creberrima; inter enim 100 versus illa caesura apparet quinquagies septies; sequuntur deinde versus caesura carentes unus et viginti, quibus omnibus diaeresis aut medio in versu aut et post primum et post secundum metrum inest; tum undeviginti versus qui caesura semiseptenaria incisi sunt.

Quid igitur? Tota in disputatione metrica num in ullam rem incidimus, quae pugnet cum illo trimetro Aristophanis aut poetarum didacticorum? Quam ob rem illud Iacobii, quod legimus in eius commentario p. 72 et 73: „Die jambischen Argumente zu Aristophanes gehören, auch ihrem metrischen Charakter nach, nicht in diesen Zusammenhang", esse repellendum puto. Sed ut haec disquisitio de trimetro iambico argumentorum omni ratione stet, paucis verbis etiam artem metricam poetarum iambicorum, qui posterioribus temporibus fuerunt, attingemus. Imprimis Babrii choliambographi ars metrica mihi breviter est discurrenda, quod poetae iambici posteriores in universum artem eius metricam secuti sunt, si versum politicum, qui vocatur, omittimus. Qua de arte fusius egit Crusius in commentario suo de Babrii aetate inscripto[2]) p. 127 sqq. Metri autem Babriani proprietas maxime notabilis est paenultima

[1]) cf. Jacoby, l. c. p. 66.
[2]) Leipziger Studien II (1879).

accentu verborum quem dicunt elata. Item Georgius Pisides [1]), qui saeculo septimo floruit, verba, quorum ultima syllaba accentu verborum percutitur, in fine versus ponere vitavit; tantum proparoxytona vel paroxytona extremum in versum admisit; quae lex post eius tempora etiam exemplo Babrianae artis metricae ita intenta est, ut paroxytona sola in versuum exitum admitterentur. Frustra in his argumentis illam legem quaerat quispiam. Memoratu porro dignum est solutiones ex more tragicorum potius quam comicorum didacticorumque poetarum a Babrio posterioribusque admitti; anapaestum, ut exemplum afferam, solam primam in sedem et ceteros in pedes tantum in nomina propria admittunt et in quaedam verba facile contrahenda. Iam apud Pisidem trimeter iambicus e duodecim syllabis constat; integritas igitur pedum servatur. Accedit, quod Babrius syllabam ultimam vocum bisyllabarum aut ultimam paenultimamque polysyllabarum in arsi soluta ictu percutere aspernatur, qua in lege semel in his argumentis peccatum est, in v. 4 arg. Pac. Caesuras autem Babrius numquam neglexit nec semiquinariam nec semiseptenariam. Ergo auctor horum argumentorum ab arte metrica posteriorum poetarum iambicorum plane alienus est.

Num quis dubitare potest, quin haec argumenta propter metrum ipsum temporibus Alexandrinis, attribuenda sint, quin illi viri docti, quos initio huius opusculi commemoravi, non recte fecerint, quod haec argumenta aevi infimi esse Byzantini dixerunt? Praeterea autem sermo horum argumentorum tempora Alexandrina sapit. Quoniam autem Wagner in suo commentario de sermone atque indole argumentorum fusius disseruit, tantum paucis verbis ea, quae summi momenti sunt, dicere satis habeo.

Ac primum quidem mirum est, qua egestate atque exigui-

---

[1]) cf. Gleditsch l. c. p. 142.

tate haec argumenta sint ficta; cf. enuntiata, qualia scripta videmus in argumento Equitum v. 9:

ἐγένετο τοῦτ'· ἐξέπεσεν ὁ Κλέων παγκακῶς

vel in argumenti Ranarum v. 6: ἔπειτα μυστῶν ἐκδοχῇ vel in argumenti Ecclesiazusarum v. 4: ἐποίησαν οὕτως vel alia id genus. Quid? Nonne summa indiligentia composita sunt argumenta? In argumento Acharnensium, ut exemplum afferam, legimus τινὲς σπονδὰς φέροντες, quamquam in fabula unus Amphitheus σπονδὰς φέρει; vel cf. v. 4 arg. Av. Quae scripta sunt ab homine, qui singula accurate narrare noluit. Eandem autem neglegentiam auctor in argumenti Pluti v. 2 praebet, quo loco virum quendam deum consuluisse comperimus, divitiasne, si naturam suam commutasset, sibi parare posset. At in versu ipsius fabulae ille Chremylus deum non pro se, sed pro filio suo consuluit. Multa alia id genus afferre possum, sed haec sufficere puto. Quibus ex rebus cognosci potest, qua temeritate neglegentiaque poeta in his argumentis fingendis usus sit; non eius intererat ea, quae fabula continentur, narrare nisi in transitu.

Usu autem verborum auctorem argumentorum poetas vetustos plerumque secutum esse dicendum est exceptis nonnullis formis ut ὀπτάνεται quae temporum Alexandrinorum sunt, ut supra demonstravi. Saepe constituere possumus, ut Wagner perscrutatus est, hunc auctorem genere dicendi Menandreo procul non esse ut iam usus verbi σκατοφάγος demonstrat, itemque illum secutum esse Menandrum, qui certorum verborum exitui versuum indendorum studiosus est. Quibus ex rebus equidem concludi posse nego ea, quae Wagner conclusit argumenta ab Aristophane Byzantio, cui pleraque sunt ascripta in codicibus, non abiudicanda esse, quod ille vir doctus Menandream artem optime cognovisset[1]). Qua re mihi id solum affirmari videtur, quod iam examinatione metri invenimus haec argumenta tem-

[1]) De Aristophane Byzantio auctore paulo infra plura dicam.

poribus Alexandrinis esse attribuenda. Nam neque in metro, neque in sermone in quidquam incidimus, quod abhorreret ab illis temporibus. Ergo hoc unum omnino vix in dubium revocari potest, quin haec argumenta temporibus Alexandrinis orta sint. Cui autem saeculo attribuenda sint, non pro certo statui potest. Sed equidem altero potius quam primo a. Chr. n. ea facta esse credam.

Habetis meum iudicium de aetate et indole argumentorum metricorum, quae ad Aristophanis fabulas exstant. Sed priusquam de eorum origine disputemus, nonnulla nobis dicenda sunt de ceteris argumentis metricis, quae exstant ad Menandri fabulam, quae inscribitur Ἥρως, ad Sophoclis Philoctetam et Oedipoda Regem.

Ac primum quidem de Herois Menandri argumento agam nuper a Lefeburio edito[1]).

Ἄρρεν τε θῆλύ θ' ἅμα τεκοῦσα παρθένος
ἔδωκεν ἐπιτρόπῳ τρέφειν· εἶθ' ὕστερον
ἔγημε τὸν φθείραντα. Ταῦτα δ' ὑπέθετο
ὁ τρέφων πρὸς αὐτὸν ἀγνοῶν. Θεράπων δέ τις
ἐνέπεσεν εἰς ἔρωτα τῆς νεάνιδος,
ὁμόδουλον εἶναι διαλαβών. Γείτων δέ τις
προηδικήκει μετὰ βίας τὴν μείρακα.
τὴν αἰτίαν ἐφ' ἑαυτὸν ὁ θεράπων στρέφειν
ἐβούλετ'. οὐκ εἰδυῖα δ' ἡ μήτηρ ἄγαν
ἐδυσχέραινε. καταφανῶν δὲ γενομένων,
εὗρεν μὲν ὁ γέρων τοὺς ἑαυτοῦ γνωρίσας,
ὁ δ' ἠδικηκὼς ἔλαβε τὴν κόρην θέλων.

Duobus locis textum mutavi.

1) Versus est traditus sic:

ἄρρεν τεκοῦσα παρθένος θῆλύ θ' ἅμα

quae verba teneri non possunt, quod quinta in arsi sylla-

---

[1]) Fragments d'un manuscrit de Ménandre, découverts et publiés par M. Gustave Lefèbvre, Le Caire 1907.

bam longam poscimus. Wilamowitz locum optime et facillime sanavit ordine verborum mutato et particula τε textui inserta, ut versus legatur hoc modo:

ἄρρεν τε θῆλύ θ' ἅμα τεκοῦσα παρθένος,

2) Optime nonnulli homines docti scribunt ἐπιτρόπῳ pro ἐπὶ τροφῷ, quae medela perspicua est.

Nunc pauca de metro huius argumenti. Auctor imitatur trimetrum comicum; nam primum tribrachi investigantur: prima in sede (v. 5), secunda in sede (v. 2, 11), tertia in sede ([v. 1], 10), quarta in sede (v. 8), quinta in sede (v. 3, 10), eique omnes recte compositi; deinde dactyli tertia in sede (v. 6, 7, 12) omnes in caesura; tum anapaesti: prima in sede (v. 4, 6), tertia in sede (v. 8), quinta in sede (v. 4); etiam in compositione anapaestorum extra licentiam poetarum comicorum didacticorumque non egreditur hic auctor. Caesurarum autem inveniuntur septies semiquinaria (v. 1, 4, 6, 7, 10, 11, 12), quater semiseptenaria (v. 3, 5, 8, 9), semel diaeresis medio in versu (v. 2); binos trisyllabos pedes videmus in versibus 4 (duos anapaestos), 6 (anapaestum et dactylum), 8 (anapaestum et tribrachum), 10 (duos tribrachos). Quibus ex rebus elucet hoc argumentum non distare ab illis fabularum Aristophanearum. Quamquam paulo melius hic auctor rem egit, tamen in nonnullis erravit. Ac primum quidem contra usum Atticum ὑπέθετο scripsit pro ὑπέθηκε (v. 3), tum ex Davi narratione v. 32 sqq. elucet geminos omnino non a Tibio patri pignori datos esse.

Non praetermittam omnia argumenta, quae Sulpicius Apollinaris Terenti comoediis praemisit, eundem versuum numerum praebere quem hoc Herois Menandrei.

Videte iam porro illa duo argumenta, quae sunt ficta ad tragoedias Sophoclis. Ordiar ab argumento Philoctetae, quod eius quoque metrum congruit cum argumentis metricis supra tractatis.

Χρύσης Ἀθηνᾶς βωμὸν ἐπικεχωσμένον,
ἐφ' οὗπερ Ἀχαιοῖς χρησθὲν ἦν θῦσαι, μόνος
Ποίαντος ᾔδει παῖς ποθ' Ἡρακλεῖ ξυνών,
ζητῶν δὲ τοῦτον ναυβάτῃ δεῖξαι στόλῳ
πληγεὶς ὑπ' ἔχεως, ἐλίπετ' ἐν Λήμνῳ νοσῶν.
Ἕλενος δ' Ἀχαιοῖς εἶφ' ἁλώσεσθ' Ἴλιον
τοῖς Ἡρακλέους τόξοισι παιδί τ' Ἀχιλλέως.
Τὰ τόξ' ὑπῆρχε παρὰ Φιλοκτήτῃ μόνῳ.
Πεμφθεὶς δ' Ὀδυσσεὺς ἀμφοτέρους συνήγαγεν.

Quod argumentum in optimo codice Laurentiano saeculi undecimi scriptum videmus. De metro autem huius argumenti monendum est omnes pedes trisyllabos, qui iambi loco poni possunt, secundum leges supra allatas inveniri, ut tribrachos secunda in sede (v. 5), tertia in sede (v. 8), quarta in sede (v. 1); ut dactylum tertia in sede (v. 5); ut anapaestos prima in sede (v. 6), altera in sede (v. 2, 7), quarta in sede (v. 9) eosque omnes in nominibus propriis exceptis anapaestis quinta in sede versus 7, quo tamen loco anapaestus sic ⏑|⏑ –́ partitus nomine proprio, quod sequitur, excusatur, et quarta in sede versus 9, qui anapaestus una e voce compositus est. Bis autem apparent duo trisyllabi pedes uno in versu coniuncti (v. 5 tribrachus et dactylus; v. 7 duo anapaesti). In caesuris quoque nihil inusitati inest (octies semiquinaria (v. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9), semel semiseptenaria (v. 7) invenitur).

At argumentum Oedipodis Regis, de quo extremo loco nunc disputabimus, unum metro a ceteris argumentis metricis abhorret.

Λιπὼν Κόρινθον Οἰδίπους, πατρὸς νόθος
πρὸς τῶν ἁπάντων λοιδορούμενος ξένος,
ἦλθεν πυθέσθαι Πυθικῶν θεσπισμάτων,
ζητῶν ἑαυτὸν καὶ γένους φυτοσπόρον.
εὑρὼν δὲ τλήμων ἐν στεναῖς ἁμαξιτοῖς,

ἀκὼν ἔπεφνε Λάϊον γεννήτορα.
Σφιγγὸς δὲ δεινῆς θανάσιμον λύσας μέλος
ἤσχυνε μητρὸς ἀγνοουμένης λέχος.
λοιμὸς δὲ Θήβας εἷλε καὶ νόσος μακρά.
Κρέων δὲ πεμφθεὶς Δελφικὴν πρὸς ἑστίαν,
ὅπως πύθηται τοῦ κακοῦ παυστήριον,
ἤκουσε φωνῆς μαντικῆς θεοῦ πάρα
τὸν Λαΐειον ἐκδικηθῆναι φόνον.
ὅθεν μαθὼν ἑαυτὸν Οἰδίπους τάλας
διssὰς τε χερσὶν ἐξανάλωσεν κόρας,
αὐτὴ δὲ μήτηρ ἀγχόναις διώλετο·

Ac primum quidem de textu recensendo pauca afferam.

11) Vulgo legitur πύθηται, quod Brunck corrigere voluit in πύθοιτο memorans in apographo aliquo a prima manu scriptum esse πύθοιται. Sed πύθηται etiam post verbum historici quod dicunt temporis ἤκουσε πεμφθείς nullo modo offendere potest, cum non raro in enuntiatis finalibus tempora historica modus coniunctivus sequatur.

15) διssαῖσι χερσίν L., quod satis inepte dicta esse concedo. Itaque iam Brunck e fabulae versu 1268 et ex Euripidis Phoenissarum versu 59 haec verba mutavit in πόρπαισι διssάς. Sed equidem coniecturam Elmslei accipio et scribo διssάς τε χερσίν, quae propius abest a litteris traditis.

Si quis de metro huius argumenti quaerat, admiretur, quod ubique iambi integri inveniuntur excepto versus 7 pede tertio, ubi dactylus positus est iambi loco, quod tamen offensioni non est, cum ille locus caesura divisus sit[1]). Caesurae quoque in argumento Oedipodis Regis ex more tragicorum poetarum apparent; omnibus enim in versibus exstat semiquinaria caesura, quam tragici poetae creberrimam adhibent, excepto versu 14, qui caesura semiseptenaria bipartitus est. Item genus dicendi, quod

[1]) Quem dactylum δει|νῆς θανά|σιμον delere nonnulli viri docti voluerunt scribentes θνήσιμον, quod verbum omnino non exstat.

est in hoc argumento minus neglegens atque simplex, di stat ab ceteris argumentis. At dixerit quispiam auctorem artem metricam tragicorum poetarum esse secutum, quod materia tragica breviter ei narranda esset, et auctores argumentorum metricorum semper in metro componendo eos secutos esse, ad quorum opera argumenta fingerent. Sed obstat argumentum Philoctetae. Mea quidem sententia de hac re certo iudicari non potest, quod tam pauca argumenta tragoediarum servata sunt.

Age nunc videamus, quod genus dicendi in argumentis, quae exstant ad Menandri Heroa et ad Sophoclis Philoctetam, usurpatum sit. Plurimae sententiae coniunctionibus inter se non sunt conexae, quod genus dicendi Graece λέξις εἰρομένη nominatur; imprimis vide argumentum Menandreae fabulae. Quamquam autem in his non tam neglegenter presseque quam in argumentis Aristophanearum fabularum res narrantur, tamen satis exiliter sunt ficta. Sermo est vulgaris temporum Alexandrinorum. Quod dicendi genus omnes argumentorum auctores vel ob eam causam coluisse videntur, ut argumenta quasi tituti fabularum praefationesve a discipulis facilius ediscerentur. Argumenta Sophoclis Menandrique eidem fere aetati deberi atque Aristophanis satis certum est[1]).

II. De origine.

Quoniam de indole atque aetate argumentorum metricorum fuse disputavimus, iam quod est summi momenti, de eorum origine quaerendum est. Ac primum quidem de auctoribus nonnulla mihi esse disserenda existimo. Octo

[1]) Menandri argumentum servatum est in codice, quem viri docti quarto vel quinto saeculo tribuunt (cf. Pal. Soc. Part. VI, Pl. 127), ergo nullo modo in tempora Byzantina relegari potest.

argumenta Aristophanearum fabularum[1]) et argumentum Oedipodis Regis habent tituli loco Ἀριστοφάνους nomen inscriptum verbo γραμματικοῦ nonnullis apposito. Pluti et Ranarum argumenta in codice R inscribuntur, ut exemplum afferam: Ἀριστοφάνους ὑπόθεσις Πλούτου[2]); Acharnensium argumentum: ὑπόθεσις Ἀριστοφάνους; Ranarum et Vesparum in codice V: ὑπόθεσις βατράχων Ἀριστοφάνους; Vesp. in R, Av. Equ. Pac. Oedip. Reg. argumenta: Ἀριστοφάνους γραμματικοῦ ὑπόθεσις ἱππέων, ut exemplum afferam. Ergo tantum quattuor argumenta habent tituli loco Ἀριστοφάνους γραμματικοῦ. Equidem autem illis viris doctis assentiar, qui haec argumenta ab ingenio Aristophanis Byzantii alienissima esse putant; nam ieiuna argumenti expositio, ut Nauck ait, vix dignam praebebat studiis Aristophanis Byzantii occupationem. Schneidewin autem l. c. p. 35 disserit de hac re haec: „Aristophanis elegans doctrina verborum nitore commendabilis cum reliquis omnibus, qui in eodem opere elaboravissent, longe praestaret, factum videtur, ut ad principem τῶν ὑποθεσιογράφων vel ea referrentur, quae ab illo essent alienissima. Nam nisi quis id, quod non incredibile est, forti casuique tribuet, ut Aristophanis nomen non argumentis ἀμέτροις, quibus deberet, sed τοῖς ἐμμέτροις praefigeretur: nihil restat, nisi ut statuamus propter insignem famam, quam Aristophanes ista opera sibi conciliasset, nomen eius paene θετικόν τι in hypothesibus omnis generis evasisse." Fortasse res ita explanari potest, ut iam Groebl fecit, ut suspicemur nomine Aristophanis in inscriptionibus olim indicari poetam et hac inscriptione falso lecta nomen Aristophanis grammatici Byzantini in haec argumenta irrepsisse, praesertim cum vox γραμματικοῦ in plerisque argumentis non apposita sit. Conferte quaeso inscriptiones Ranarum et Vesparum, quas in codice R scriptas videmus,

[1]) Ach. Equ. Vesp. Pac. Av. Ran. Eccl. Plut.

[2]) Inscriptiones in codicibus plerumque sunt notatae ut $\overset{\pi}{\upsilon}$ βατρᾶ (with γ written above the final letter).

ὑπόθεσις βατράχων Ἀριστοφάνους. Cui rei argumentum Oedipodis Regis, quod ipsum quoque tituli loco nomen Ἀριστοφάνους γραμματικοῦ habet repugnare videtur. Sed hic titulus nonne posterioribus temporibus exemplo ceterorum argumentorum et ex illis causis, quas Schneidewin attulit, additus esse potest? Sane puto. Nunc manendum in eo, ut ab Aristophane grammatico illas hypotheses aridas procul habeamus.

Breviter sententiam Wagneri astringam, qui omnia argumenta, quae ad fabulas Aristophaneas exstant etiam ea, quae titulo Aristophanis carent, a crimine νοθείας liberare vult. At mea quidem sententia causae quas Wagner l. c. affert, omni certo fundamento carent. Quod enim saepe in arte metrica inprimis in clausulis versuum auctor argumentorum metricorum consentiat cum Menandro, et quod Aristophanes Byzantius plurimi aestimaverit Menandrum, et quod dictionis quoque Menandreae similia in his argumentis inveniantur, eo demonstrari argumenta genuina esse Aristophanis Byzantii putat Wagner. Grammaticum autem illum pro puero quodam quem historia litterarum docuerit, illa argumenta finxisse ediscendi causa puerili genere dicendi idem concludit. Ut hanc sententiam fulciat, admonet de opere Niebuhri, quod inscribitur „Griechische Heroengeschichten von B. G. Niebuhr, an seinen Sohn erzählt". At primum Wagnerum non recte fecisse arbitror, quod illud opus Niebuhri cum his argumentis comparat. Nam ea, quae illo opere Niebuhri continentur, alienissima sunt ab iis, quae his argumentis continentur. Fabulas heroicas parvolis pueris pueriliter narrare solemus, qua ex re stilus ille Niebuhri intellegi potest. Sed longe aliud est ea, quae comoediis continentur, pueris narrare. Praeterea equidem non puto temporibus Alexandrinis pueros in schola iam a primis temporibus aetatis, quibus solis dictio puerilis fortasse in docendis pueris magistro digna est, in comoediis occupatos esse. Ergo nihil demonstravit Wagner nisi ex-

tare similitudines quasdam argumentorum cum Menandro; id quod nemo mirabitur in eo auctore, qui argumenta ad comoedias fingit. De auctoribus igitur horum argumentorum nil nisi hoc dici potest eos temporibus Alexandrinis vel, ut definite dicam, Ptolemaicis vixisse; qui autem fuerint, scire non possumus neque magni interest scire.

Attamen illa disquisitione de aetate et indole argumentorum metricorum etiam originem illustrari puto. Quam ad quaestionem diiudicandam quibusdam papyris in vico Aegyptiaco, qui dicitur Ghorân, paucos ante annos repertis adiuvamur. Illas autem papyros edidit P. Jouguet in ephemeride Francogallica „Bulletin de correspondance Hellénique" t. 30 (1906) p. 103 sqq. Secunda enim papyrus habet scriptos in averso duos prologos satis miros, e quibus novam lucem affluere argumentis metricis credam. Itaque maxime mea interest quaestione de argumentis ipsis metricis intermissa illos prologos accurate diligenterque examinare.

Atque illa papyrus personae mortuae arte conditae erat. Quattuor sunt laciniae voluminis, quae facile conecti possunt et quarum textus in plagulas viginti septem versuum divisus est. Ex iis autem, quae in illo fragmento legi et cognosci possunt, illo volumine comoediam quandam contineri videmus[1]). Quo autem fere tempore illud volumen sit scriptum, primum ex iis papyris concludi potest, quae in mortua insuper inventae sunt; pertinent enim ad Ptolemaeum Philadelphum. Elucet igitur hanc papyrum temporibus Ptolemaicis iisque prioribus esse attribuendam. Idem probant formae vetustiores litterarum N, ɔ, o, θ, Π, quae non ita longe absunt a scriptura titulorum lapidi incisorum; nec minus bene ad illam aetatem quadrat orthographia, de qua paulo infra fusius agetur. Ergo ne longius provehar, tex-

[1]) De comoediae indole atque aetate nuper egit A. Koerte, Hermes 1908.

tus comoediae fere anno 200 ante Christum natum scriptus est.

Iam nova quaestio exsistit de aetate prologorum duorum, qui in parte aversa scripti sunt a duobus scribis, quorum neuter scripsit textum comoediae. Etsi manum prioris prologi magis cum comoediae scriptura congruere Iouguet adnotat, tamen vel e forma litterae Ⲁ elucere mihi videtur manus esse diversas. Illos textus misere laceratos summatim bene restituisse Blass mihi videtur atque recte declaravisse iis prologos comoediarum contineri[1]). Sed si prologos multo posteriores esse textu adversi neque eundem auctorem habere ac fragmentum comoediae Blass et Iouguet dicunt, non plane eis assentiar.

Primum textum prologorum affero:

Prologus primus:

Ἔρως [Ἀφρο]δίτης υἱὸς ἐπιεικὴς [ν]έος
νέος ἐ[πιεικ]ὴς υἱὸς Ἀφροδίτης Ἔ[ρως]
ἐλήλυθ[α ἀ]γγελῶν τοιοῦτο πρᾶγμά τι,
πρᾶγμ[ά] τι τοιοῦτον [ἀγ]γελῶν [ἐλ]ήλυθα
κατὰ τ[ὴ]ν Ἰωνίαν πάλαι γεγεν[ημ]έ[νον,
γεγ]ενημένον πάλαι κατὰ τὴν [Ἰων]ίαν.
κόρ]ην νεανίσκος [ν]έαν Τροιζ[ηνία]ν,
Τροιζηνίαν [νέαν νε]αν[ίσκος κόρην
ἐπρίατο [ἐρασθε]ὶς [εὔπορος πωλουμένην]
πωλουμένην εὔπορ[ο]ς ἐ[ρασθεὶς ἐπρ]ία[το.
Τ]ροιζήνιος γεγε[νη]μ[ένος κατὰ τοὺς νόμους]
κατὰ τοὺς [ν]όμους γεγενημένος Τροιζήνιος,
ἔχων γυναῖ[κα] κατε[βίω· τὸ τέρμα ἔχεις·]
ἔχεις τὸ τέρμα· κατ[ε]β[ίω γυναῖκα ἔχων.

---

[1]) Blass admonet de papyro Eudoxi saeculi secundi a. Chr. n., quo ipso quoque averso parvum carmen, quod vocatur ἀκροστιχίς, legitur tituli aut praefationis loco.

Prologus alter:

ἱερὸς ὁ δῆμος· ἡ λέγους' ἐγὼ Κ[ύ]πρις
ἐν τῶι τόπωι δὴ τῶιδε δι' ἐμοῦ π[ρᾶγμά τι
γεγονός, δι' ἧς ἅπαντα γίνεται κα[λά
ἥκω φράσουσα δεῦρο· τοῦ δὲ μὴ δοκεῖν
ἡμᾶς ἀγυμνάστως ἔχειμ ποιητ[ικ]ῆ[ς,
ἅμα μὲν τὸ πρᾶγμα [ἐ]ροῦμεν, ἅμα δὲ [παιγνίωι
χρησόμεθα. τῶν ἐπῶγ γάρ, ὧμ μέλλομ[εν ἐρεῖν
ἕκαστον ἀπὸ τῶγ γραμμάτων ῥ[ηθήσεται
ἃ δ⟨ὴ⟩ νόμωι στοιχεῖα προσαγορεύομεν,
ἓν ἀφ' ἑνὸ[σ ἑ]ξῆς κατὰ φύσ[ιγ] γεγραμμ[ένα
ἀκόλουθα καὶ σύμφωνα, [δι]ατρ[ι]βὴ[ν] δ[ὲ μὴ
ἔχωμεν, ἀπὸ τοῦ δ' ἄλφα π[ρ]ῶ[το]ν ἄ[ρ]ξο[μαι.
Αὐτῶν ἑταῖροι φ[ῶ]ς τ[ε καὶ παραψυχή
Βίου] τιν[ὲς μ]ισθωσά[μ]ε[νο]ι
Γ] ἠκούσ[α]τ[ε
Δ]
Ε]
κ. τ. λ.

Si scripturam spectamus, in utroque prologo formam litterae Ⲁ notabimus, cuius hasta media fracta est. Hanc formam iam in papyro Chrysippi, quae saeculi tertii a. Chr. n. est, interdum invenimus; cf. quae dicit Blass in libro suo de palaeographia[1]). Exemplum aliud eiusdem formae exstat in papyro Euripidis Antiopae, quae fere anno 245 a. Chr. n. orta est[2]). Hac igitur forma non cogimur ad recentiora tempora prologos relegare. Insunt autem alia, quae longum temporis spatium inter aversi et adversi scripturam interponere vetant. Ut minora omittam, vel forma vetusta Π commovemur, ut hanc papyrum prioribus temporibus Ptole-

1) Iw. Müllers Handbuch I. p. 306.
2) Mahaffy, Cunningham Memoirs t. 8. 9. p. 28 sqq.

maicis attribuamus. Etiam plus lucri ex orthographia nobis accedit. In secundo enim prologo ut in papyro adversa, littera ν finalis assimilata est litterae sequenti vel labiali vel gutturali (v. 5: ἔχειμ ποιητικῆς; v. 7: ἐπῶγ γάρ; ὦμ μέλλομεν; v. 8: τῶγ γραμμάτων). Primo in prologo hanc assimilationem non invenimus, quamquam occasio litterarum assimilandarum erat data, ut v. 13 ἔχων γυναῖκα. Mayser l. c. p. 23 tabellis demonstrat litteram ν finalem labiali sequenti saepe saeculo tertio a. Chr. n. assimilari, secundo autem saeculo assimilationem multo rarius investigari; sed sequenti gutturali assimilari in papyris non nisi saeculo tertio[1]). Vide, quaeso, tabellam Mayseri:

ν wird	vor Labialen		vor Gutturalen	
	assim.	nicht assim.	assim.	nicht assim.
im 3. Jahrh. v. Chr.	53	216	15	136
Verhältnis	1 : 4		1 : 9	
im 2. Jahrh. v. Chr.	10	110	0	80
	1 : 11		0 : 80	

Sed quod saepissime, quibus in papyris opera vetusta scripta videmus, orthographia vetusta longius servatur, ut in papyris Euripidis Antiopae et Eudoxi saeculi tertii et secundi a. Chr. n., non pertinet ad hunc prologum, quod non vetustissimi auctoris est. Itaque putandum non est orthographiam ex exemplo quolibet antiquo esse translatam. Orthographia ergo certissimo testimonio demonstrari puto illam papyrum saeculo tertio exeunte vel secundo ineunte a. Chr. n. esse scriptam, praesertim cum prologum secundum, qui illam orthographiam scripturamque imprimis ostendit,

[1]) cf. etiam, quae de eadem re Meisterhans ex inscriptionibus Atticis reclusit (Grammatik der alt-attischen Inschriften p. 85).

postremum esse scriptum certissimum sit. Quibus de causis Blassii et Iouguetii sententiam esse refellendam existimo. Certum esse mihi videtur illos prologos non multo posteriores esse textu chartae adversae.

Sed reliquum est, ut quaeramus, quae res illis prologis contineantur et quo metro componantur. Ac primum quidem de prologo primo agamus. Eros, filius Veneris, prologum pronuntians fingitur: Se venisse ad fabulam nuntiandam, quae antiquis temporibus in Ionia sit facta; iuvenem divitem amore inductum puellam Troezeniam emisse et in matrimonium duxisse, postquam ipse civis Troezenius factus sit. Sed haec exilis narratio tam absurde est porrecta, ut omnia verba uniuscuiusque versus semper ratione retrograda in versu sequenti repetantur. Quibus de versibus anacyclicis qui dicuntur in epimetro huius commentarii disputabo. Illud artificium nemo assequi potest, quin elocutione simplici ac paene puerili utatur. Non casu igitur fit, quod sermo prologi mirum in modum congruit cum versibus quibusdam, quos auctor ad Herennium ad pravum narrationis morem illustrandum profert I, 9, 14:

„Athenis Megaram vesperi advenit Simo.
Ubi advenit Megaram, insidias fecit virgini.
Insidias postquam fecit, vim in loco attulit.“

Hos versus ex comoediae argumento sumptos esse iam Eduardus Norden (Antike Kunstprosa I, p. 37 adn.) felici acumine suspicatus est. Cognovit idem initiales versuum litteras exhibere syllabas Avi-, ita ut fabulae titulus per acrostichidem expressus Aviarius fingi posset[1]). Primo a. Chr. n. saeculo fabulis Romanis argumenta metrica eaque acrosticha praemissa esse iam nemo mirabitur.

Lusit autem auctor prologi Graeci in sonis quoque, nam consulto, si quid video, in v. 8 similes syllabas continuavit: Τροιζηνίαν νέαν νεανίσκος.

[1]) cf. Anaxilae Ὀρνιθοκόμους (C. A. F. II 272 K) et Nicostrati Ὀρνιθευτήν.

Atque haec hactenus. De metro autem huius prologi disserendum erit, si prologum alterum interpretati erimus. Cuius prologi initium difficile est intellectu, quod verba ἱερὸς ὁ δῆμος satis obscure sunt dicta. Croiset initio huius prologi talem fere versum praemittere vult:

Ὃν ἐνθάδ' ὁρᾶτε, Πάφιος οὗτος ἐστ' ἐμοῦ
ἱερὸς ὁ δῆμος.

Sed in charta nihil deesse manifestum est; ut omittam versum illum neque cum prologo priore neque cum fabulae reliquiis congruere. Coniectura primum versum sanare conatus est Henricus Weil, qui pro ἱερὸς ὁ δῆμος proposuit Ἵμερος ὅδ' οὑμός i. e. lingua vernacula: „Hier ist mein Himeros, diejenige, die spricht, bin ich, Kypris." Himerum enim esse comitem Veneris sempiternum admonet Weil. Sed mea quidem sententia coniecturae illorum virorum doctorum sunt supervacaneae. Equidem puto verbis ἱερὸς ὁ δῆμος eos, qui spectant aut legunt hanc comoediam, significari populum, qui sacer est deo Dionyso, sub cuius tutela et in cuius honorem fabulae aguntur. Similiter Pindarus significat certamina verbo ἱερά; cf. N. II, 4:

καὶ ὅδ' ἀνήρ
καταβολὰν ἱερῶν ἀγω-
νων νικαφορίας δέδεκται;

item N. VI, 59 et O. VIII, 64, ut indicet certamina deis esse sacra. Vocem autem ἱερός illa significatione in personas relatam invenimus in Aristophanis Ranarum v. 675 quo loco verbis χοροὶ ἱεροί chorus mysteriis initiatus significatur. Sed ex multis exemplis illa attulisse satis erit ad usum illum vocis ἱερός illustrandum. Meo quidem iudicio facile hoc loco subaudiri potest: ἱερὸς ὁ δῆμος ⟨διὰ τοῦτ' εὐφημεῖτε⟩. Ita enim saepe is, qui prologum pronuntiat, spectatores adhortatur, ut ex prologis Plautinis cognoscitur, cf. quaeso v. 3 prologi Poenuli Plautini, ubi legimus:

„Sileteque et tacete atque animum advortite;"

vel v. 15 prologi Amphitruonis.

Versum mutilatum 8 Blass supplevit ῥ[αψωδικῶς, sed mihi magis placet coniectura Koertii ῥηθήσεται, quod verbum optime ad praeeuntia futura ἐροῦμεν et χρησόμεθα quadrare mihi videtur.

Hoc quoque in prologo ludicra inveniuntur. Inde enim a versu 13 usque ad finem prologi ea, quae comoedia continentur per acrostichidem se narraturum esse poeta dicit. In acrostichide primae litterae singulorum versuum vim habent aliquam arcanam. Atque in nostro quidem prologo litterae initiales κατ' ἀλφάβητον dispositae erant. Lusum acrostichidis poetas Alexandrinos petere potuisse ex psalmis veteris testamenti, in quibus singularum stropharum primae litterae κατ' ἀλφάβητον dispositae sunt, Brunet de Presle l. c. p. 1—5 suo iure dicit. Acrostichis iam satis antiquis temporibus poetis usui fuerat; exemplum, quod nobis vetustissimum est servatum, exstat in carminibus Sibyllinis, quae tradita sunt in libro Phlegontis Trallensis, quae Diels „sibyllinische Blätter" (Berlin 1890) exeunti tertio aut ineunti secundo saeculo attribuit. Deinde eadem forma est fictum carmen quoddam saeculi secundi a. Chr. n., quod tituli loco commentario Eudoxi, qui dicitur, in papyro Parisiensi praemissum videmus. Maxime autem in epigrammatibus ἀκροστιχίς posterioribus temporibus usurpatur. Exempli causa nomino epigramma Catilii cuiusdam filii Nicanoris (Kaibel Epigr. Graec. ex lapidibus coll. 979), quod primis syllabis singulorum versuum nomen auctoris ΚΑ—ΤΙ—ΛΙ—ΟΥ—ΤΟΥ—ΚΑΙ—ΝΙ—ΚΑ—ΝΟ—ΡΟΣ nuntiat; quem fere Christi temporibus vixisse Letronne (inscriptions de l'Égypte II, p. 143) dicit; cf. epigrammata editionis Kaibelianae 149, 226, 726. Postea illa forma in argumentis comoediarum Plautinarum est adhibita, in quibus litterae primae singulorum versuum nomen fabulae nuntiant. Hic igitur prologus in numero vetustissimorum exemplorum acrostichidis est referendus.

Lusum illum tunc temporis nondum decantatum fuisse

vel ex eo cognoscitur, quod prologi poeta tot ambagibus lectorum animos praeparat.

De elocutione autem hoc unum moneo poetae non crimini vertendum esse, quod v. 4 ad genitivum infinitivi τοῦ δὲ μὴ δοκεῖν praepositionem ἕνεκα non addit. Huius enim usus satis multa exempla legimus in novis Menandri fragmentis; cf. Disceptantium v. 306:

ἃ δ' ἂν λέγῃ
προσομολογήσω τοῦ διαμαρτεῖν μηδὲ ἓν
προτέρα λέγους';

vel v. 310 eiusdem fabulae, vel v. 56 Circumtonsae:

καὶ συνηγμένοι
εἰς ταὐτόν εἰσιν οἱ συνήθεις τοῦ φέρειν
αὐτὸν τὸ πρᾶγμα ῥᾷον.

Versum 13 lacunosum Blass bene voce παραφυχή supplevisse mihi videtur; syllabam enim — φυ — vocis παραφυχή brevem esse demonstrat v. 280 Euripidis Hecubae, ubi ipso in exitu versus παραφυχή legimus:

ἥδ' ἀντὶ πολλῶν ἐστί μοι παραφυχή.

In versu sequenti forma verbi μισθοῦν vel μισθοῦσθαι inerat; cetera obscura sunt. Utrumque prologum pertinere ad comoediam in adverso scriptam manifestum est.

Nunc quaeramus, quae prologi de eis, quae comoedia continentur, nuntient. Primo in prologo satis aride tenuiterque res comoediae indicantur. Comperimus enim tantum adulescentem amore inductum emisse et deinde in matrimonium duxisse puellam Troezeniam. Secundus autem prologus de comoediae rebus nihil fere indicat, quod papyri pars, in qua argumentum scriptum erat, deleta est; tantum de quibusdam amicis admonemur ultimo versu qui servatus est. Iam ex partis adversae fragmentis in comoedia primas partes egisse adulescentem videmus nomine Phaidimum, qui maxima diffidentia in amicos suos est. Pater meretricem illi adulescenti eripuisse videtur, quam in matrimonium ducere voluerat. Ut iam Blass et

Iouguet censuerunt, ego quoque adulescentem, cuius in primo prologo mentio fit, illum Phaidimum esse et illam meretricem puellam Troezeniam huius prologi puto. At hoc fragmentum non comoediae Menandreae — Blass et Iouguet admonent de Ἀπίστῳ Menandri[1]) — esse Koerte in „Hermae" volumine XLIII, p. 38 sqq. suo iure mihi contendere videtur: Dictionem atque dicendi genus aliena esse ab arte Menandrea, quae plane eluceat ex fragmentis iam diutius cognitis Circumtonsae Adulatoris Agricolaeque, imprimis autem ex fragmentis nuper repertis; numquam in comoediis Menandreis sententias esse tam copiose et tamen aride dictas, ut in versibus 128 sqq. huius fragmenti, quibus de animo fallaci amicorum agatur, aut in versibus 136 sqq., quibus de vita amicitia carente sit sermo; etiam usu verborum auctorem huius fragmenti longe distare a Menandro. Ergo cum Koertio abiudicandum esse hoc fragmentum a Menandro arbitror. Quis fuerit auctor, statui non iam potest[2]). Nomen autem huius comoediae Koerte proponit Τροιζηνία, quod primo ex prologo bene eruisse mihi videtur. Nam poetae mediae atque novae comoediae quae vocantur saepe ex urbibus aut nationibus nomina comoediis imponunt; cf. mediae comoediae titulos ut Βοιωτίς, Ἐπιδαύριος Antiphanis, Σαμίαι Anaxandridis aut novae comoediae Περινθία, Μεσσηνία Menandri.

Sed nunc satis multa verba fecisse videor de aetate

[1]) Blass et Iouguet fragmentum illud, quod solum comoediae Menandreae, quae inscripta erat Ἄπιστος, nobis traditum est (Kock III, p. 21 frg. 64), ad fragmentum huius papyri bene quadrare putant. Qua de re meo iudicio ex illo fragmento a Kockio allato nihil concludi potest. Fragmentum audi:

φμην, εἰ τὸ χρυσίον λάβοι
ὁ γέρων θεράπαιναν εὐθὺς ἠγορασμένην
ἅβραν ἔσεσθαι.

[2]) Wilamowitz l. c. p. 35 admonet de poetis comicis Alexandriae florentibus, quorum nomina nobis sunt ignota excepto nomine Machonis, cuius Athenaeus bis (241 f. et 664 a) mentionem facit.

et indole prologorum, ut putem id, quod summi momenti est ad hanc totam quaestionem disceptandam, esse demonstratum hos prologos talibus artificiis ornatos et tum exiliter fictos numquam destinatos esse ad spectaculum. Wilamowitz non recte facere mihi videtur, quod l. c. hos prologos partem comoediae esse dicit. Sed posteriore loco ad hanc rem revertar.

Nunc pauca de arte metrica prologorum. Prioris prologi auctor in anapaestis adhibendis comicos didacticosque poetas secutus est. Nam anapaesti inveniuntur ter prima in sede (v. 5, 6, 12); semel altera in sede (v. 1); bis tertia in sede (v. 11, 12); semel quarta in sede (v. 6); bis quinta in sede (v. 5, 11). Qua ex re in primum pedem etiam in hoc prologo ut apud poetas comicos facilius quam in ceteros pedes admitti anapaestum videmus. Anapaesti una e voce compositi sunt hi: v. 1, 5, 6, 11, 12; duabus e vocibus arte cohaerentibus: v. 5, 6, 11, 12 Item auctor cum poetis comicis in dactylis tribrachisque usurpandis congruit. Dactylum enim investigamus v. 4 prima in sede, v. 10 tertia et quinta in sede. Semel (v. 4) dactyli syllabae breves divisae sunt inter duas voces, sed non contra legem, nam tertia dactyli syllaba est vocabulum monosyllabum encliticum. Tribrachi apparent bis prima in sede (v. 2, 9); bis tertia in sede (v. 13, 14); bis quarta in sede (v. 1, 2). Quorum compositio est eadem ac in argumentis metricis; in v. 2 νεὸς ἐ|πιεικής eundem tribrachum minus usitatum invenimus, quem in argumenti Pacis v. 4.

Alterius prologi metrum ad trimetrum tragicum propius accedit; nam inter quattuor anapaestos, qui hoc in prologo inveniuntur, tres prima in sede apparent (v. 3, 6, 11); quartus autem exstat quarta in sede (v. 14). Tribrachus autem eodem modo admissus est ac priore in prologo; invenitur enim quater quarta in sede (v. 2, 6, 9, 11), bis prima in sede (v. 1, 10), bis secunda in sede (v. 8, 12). Inter quos duo tribrachi sunt compositi e tribus vocibus (v. 2, 10); sed cum secunda syllaba sit praepositio, quae

artissime coniuncta est cum voce sequenti, illi tribrachi offensioni esse non possunt. Deinceps dactyli secundum legem nisi in imparibus sedibus non apparent. Coniunctio quoque metrorum est absoluta ac perfecta. Caesurarum autem semiseptenariam saepius inveniri (v. 2, 3, 4, 6, 9, 11, 12) notandum est.

Disquisitione igitur metrica prologorum illud affirmatur, quod iam ex eorum scriptura et orthographia statuimus, eos temporibus Ptolemaicis esse attribuendos iisque prioribus, quod posterioribus trimeter solutus rarius usui esse coepit.

Ut iam supra commemoravi, equidem cum Koertio[1]) nego hos prologos unquam pronuntiatos esse in theatro, ne hoc quidem Leoni concedam esse eos compositos ad novam fabulae actionem introducendam; non sunt veri prologi, id est pars comoediae, qua fabula introducitur. Quod iam ex ludicris artificiisque usurpatis intellegi potest, quae neutiquam apta erant ad pronuntiandum. Quid? Per se nonne intellegitur tales prologos non eiusdem auctoris esse ac fragmenta voluminis adversi? Tituli aut praefationis loco aversae parti voluminis postea inscripti sunt, alter post alterum a diversis ut scribis ita auctoribus. Mea quidem sententia hi prologi non longe distant ab illis argumentis, ne dicam, idem sunt quod argumenta metrica. Docent nos, quomodo illa argumenta sint orta. Nam illi prologi duas partes exhibent, quarum altera is, qui prologum pronuntiat, introducitur altera argumentum narratur.

Melius autem duae illae partes cognosci possunt in prologo quodam, quem Kaibel ex papyro Argentoratensi 53[2]), edidit, deinde Reitzenstein[3]), tum Henricus Weil[4]) tractarunt.

---

[1]) Verhandlung d. 49. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner in Basel 1907 p. 44 et Hermes XLIII p. 38 sqq.

[2]) Nachrichten der Göttinger Gesellschaft der Wissenschaft 1899 p. 549 sqq.

[3]) „Hermes“ 35 (1900) p. 622.

[4]) Études de littérature et de rythmique grecques 1902 p. 20 sqq.

Contra Weilii et Reitzensteini sententiam Kaibelium secutus e versu 15 concludam prologum ab ipso Dionyso pronuntiari. Weil et Reitzenstein nimis argute, ut mihi videtur, illum locum interpretantur. Consulto enim Dionysum ipsum auctor induxisse arbitror, quod in huius prologi prima parte collegas suas aggreditur, qui longis verbosisque prologis spectatores magis fatigarent conturbarentque, quam instruerent. Quam ob rem verus deus, qui prologum pronuntiet, inducitur, non deus a poeta creatus, ut in comoediis Menandri, Philemonis, Diphili Ἔλεγχος vel Ἀήρ vel Ἀρκτοῦρος vel Ἄγνοια. Dionysus autem, qui praesidet spectaculo et poetas semper consilio adiuvat, idem peccare non potest quod ficticii illi dei, breviter sed tamen perlucide res declarabit[1]).

Sed nunc hoc, quod minoris momenti est ad hanc quaestionem de argumentis metricis incohatam, missum facio. At permagni refert alteram partem illius prologi considerare. Qua parte ut in illis prologis supra allatis poeta argumentum narrat. Reitzenstein hoc prologo papyri Argentoratensis ad historiam comoediae illustrandam profici aliquid recte admonet. Discimus enim longis diffusisque prologis a divo προσώπῳ προτατικῷ enuntiatis poetas uti solitos esse prioribus temporibus, deinde autem dei loco saepius unum ex histrionibus prologum enuntiavisse, tum argumentum totum non iam in prologo narratum esse, sed initio fabulae ipso expositionem et ea, quae ad fabulam intellegendam cognoscenda sunt, esse explanata[2]). Cognoscimus igitur ex illa re ea, quae Leo in libro suo „Plautinische Forschungen" p. 174 et 198 contendit prologos Plautinos fere omnes origine Graeco esse recte se habere. Illam

[1]) De deo vero Reitzenstein quoque cogitavit, sed de Apolline vel Mercurio.

[2]) cf. Reitzenstein l. c. p. 265, Cum Reitzensteino contra Leonem puto illa tria genera prologorum potius se secuta esse, quam ut una exsisterent.

autem ultimam rationem prologorum fingendorum, qua argumenti explanatio initio fabulae inserta est, invenimus in fabulis Terentianis; Plautus in prologis Asinariae Vidulariaeque exempla edidit.

Sed liceat me hoc loco etiam ea proferre, quae Donatus de prologis dicit[1]): „Prologus est prima dictio a Graecis dicta πρῶτος λόγος, vel antecedens veram fabulae compositionem elocutio. Eius species sunt quattuor: συστατικός, commendativus, quo poeta vel fabula commendatur; ἐπιτιμητικός, relativus, quo aut adversario male dictum aut populo gratiae referuntur; δραματικός, argumentativus, exponens fabulae argumentum; μικτός, mixtus, omnia haec in se continens.“ Sed verbum δραματικός, ut Leo l. c. dicit, falso versum est in verbum Latinum „argumentativus“; nam argumentativus respondet voci Graecae ἐξηγητικός aut διηγηματικός. At prologus δραματικός pronuntiari debet a persona fabulae non ab eo, qui vocatur πρόσωπον προτατικόν; cf. scholia ad Dionysium Thracem p. 450, 5 ed. Hilgard: δραματικὸς (χαρακτήρ) ὁ κεχωρισμένος τοῦ ποιητικοῦ προσώπου, ὑπὸ δὲ τῶν παρεισαγομένων προσώπων λεγόμενος. Prologos autem argumentativos non ita longe abesse ab illo primo genere prologorum, quod verbis πρόλογοι συστατικοί ille grammaticus significat, Leo recte dicere mihi videtur; nam πρόλογοι συστατικοί poetam vel fabulam commendant, qua cum commendatione narratio argumenti coniungi potest et plerumque coniuncta erat; cf. ut exemplum afferam, prologum Plautini Amphitruonis.

Sed nunc redeamus ad argumenta metrica, unde aberravimus. Vidimus his ea, quae singulis comoediis continentur, exponi; invenimus igitur in eis illam secundam partem prologorum, qui a Donato συστατικοί vocantur. Si prologis argumentativis ea, quae praeter argumenti narrationem insunt, demis, en habes argumenta metrica. Hoc

---

[1]) cf. Don. comm. Ter. I p. 27, ed. Wessner.

modo re vera metrica argumenta orta esse docent, si quid video, prologi Ghoranenses, qui inter veros prologos et argumenta metrica medium locum tenent. Iam non in theatro recitantur, non a fabulae poeta ipso compositi sunt, sed servarunt prologorum deos argumenta narrantes. Imprimis autem illo argumento ad fabulam Menandri nuper repertam mihi illustrari videtur argumenta metrica esse correptos prologos. Nam conferas quaeso hypothesin Menandreae fabulae cum secunda parte illius prologi papyri Argentoratensis aut cum eadem parte prologorum Plautinorum[1]), qua continetur argumentum fabulae, in quibus omnibus argumentum perlucide nec tam neglegenter ut in argumentis, quae ad Aristophanis fabulas exstant, narratur.

Sed hic quaerat quispiam, quomodo aliquis inciderit in argumenta ad Aristophanis fabulas fingenda. Quod facile esse intellectu puto. Ut enim prologi, quibus argumenta fabularum continentur, ad comoedias recentiores Graecas exstabant, ita eos ad comoedias Aristophaneas postea ab iis, qui legebant, desideratos esse iudico. At prior pars prologorum, qua poeta vel de studiis suis disseruit vel adversarios aggressus est — quae poetae veteres comici facere solebant in parabasi, quae apud recentiores poetas comicos non exstat — temporibus posterioribus ad argumenta Aristophanearum fabularum non iam referri potuit. Equidem ergo illud, quod Kaibel l. c. p. 555 elocutus est, pro certo statuere malim: „Es ist, als ob die jambischen Inhaltsangaben zu Aristophanes' Komödien sich diesen oder ähnliche Prologe zum stilistischen Muster genommen hätten.“ Argumenta metrica quae ad Sophoclis Oedipoda Regem et Philoctetam exstant, mea quidem sententia exemplo illorum ad comoedias fictorum orta sunt. Illa autem supra relata sententia insuper affir-

[1]) Nonnulli prologi Plautini nihil fere continent nisi fabulae argumentum instar hypothesium metricarum; exempli gratia nomino Aulullariae Cistellariae Captivorum prologos.

mari mihi videtur ea re, quod hypotheses metricae toto caelo distant ab hypothesibus oratione soluta scriptis. Semper enim hypotheses metricae praebent nudum argumentum, nihil umquam de choro, de actione, de eventu fabulae referunt, in quibus enarrandis hypotheses pedestres versantur[1]). Quo etiam factum est, ut prima natura prologi plane oblitteraretur et argumenta metrica fierent quasi tituli fabularum, qui apti erant ad perdiscendum; ob id ipsum acrostichis aliique lusus adhibentur, ut facilius memoria teneantur argumenta. Exstitisse argumenta acrosticha Graeca, ad quorum exempla Plautina composita sunt, iam vix potest negari post prologum Ghoranensem repertum.

Epimetrum.

De versibus anacyclicis qui vocantur.

Exstat figura rhetorica, quam Volkmann in libro suo „Die Rhetorik der Griechen und Römer“ p. 397 sqq. ἐπανάληψιν vocat[2]); exempla ἐπαναλήψεως afferam duos locos Homeri X v. 127 sq.:

τῷ ὀαριζέμεναι, ἅ τε παρθένος ἠίθεός τε
παρθένος ἠίθεός τ' ὀαρίζετον ἀλλήλοιν

Y v. 372 sq.:

τῷ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν,
εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε, μένος δ' αἴθωνι σιδήρῳ.

Haec ἐπανάληψις ita augeri potest (ut in prologo primo

---

[1]) Ne iudicium quidem de fabula ferunt argumenta metrica exceptis versibus illis de Nubibus, quos supra tractavi.

[2]) cf. Alexandri Numenii filii, qui Hadriani temporibus floruit, librum περὶ τῶν τῆς διανοίας καὶ τῆς λέξεως σχημάτων, in quo etiam agit περὶ ἀναδιπλάσεως ἢ παλιλλογίας ἢ ἐπαναλήψεως; vide Walzii rhetores Graecos vol. VIII, p. 462 et 463.

papyri Ghoranensis), ut omnia verba prioris versus ratione retrograda in versu sequenti repetantur. Tales versus nominantur ἀναστρέφοντες vel ἀνακυκλικοί[1]); cf. Brunckii analecta veterum poetarum Graecorum, t. II p. 382, quo loco ille cuiusdam medici Nicomedis Smyrnaei versus ἀνακυκλικούς tradit. Audi modo poetam:

Πηνελόπη τόδε σοι φᾶρος καὶ χλαῖναν Ὀδυσεύς
ἤνεγκεν, δολιχὴν ἐξανύσας ἀτραπόν

converso modo hoc distichon legitur sic:

Ἀτραπὸν ἐξανύσας δολιχὴν ἤνεγκεν Ὀδυσεύς
χλαῖναν καὶ φᾶρός σοι τόδε, Πηνελόπη

aliaque. Quae praestigiae simillimae sunt iis, quae significantur voce καρκῖνοι (στίχοι ἔμμετροι κατὰ ἀναποδισμόν), quales Duebner in „Anthologiae Palatinae" appendice collegit (p. 608), qui ab Leonis Allatii editi sunt inter „Excerpta varia Graecorum sophistarum ac rhetorum" (Romae 1641 p. 398) ex codice aliquo cum hoc lemmate Λέοντος τοῦ φιλοσόφου καρκῖνοι. Nonnulla exempla afferam:

Ἀμήσας ἄρδην ὀροφηφόρον ἤδρασα σῆμα

aut

Ἤδη μοὶ Διὸς ἄρ' ἀπατὰ παρά σοι, Διομήδη,

quem versum O. Immisch (Mus. Rhen. XLVI p. 488) ex inscriptione parietis Pompeianae optime sanavit; nam in appendice legimus laeso metro:

Ἤδη μοὶ Διὸς ἄρα πηγὴ παρά σοι, Διομήδη.

Etiam apud poetas Latinos talia artificia versuum leguntur, ut apud Optatianum Porfyrium florentem temporibus Constantini Magni; ille poeta in praestigiis versuum adhibendis omnes ceteros longe anteit. Vide carmen XXVIII editionis, quam curavit Lucianus Mueller:

[1]) Unde illud nomen fluxerit, constituere non potui.

„Blanditias fera Mors Veneris persensit amando
Permisit solitae nec Styga tristitiae.
Tristitiae Styga nec solitae permisit amando
Persensit Veneris Mors fera blanditias“,

et cetera; vel carmen XIII, quod metro ex penthemimeri iambica et anacreonteo mixto componitur:

„Prınceps beate, placido sub axa iamnunc
Iustis serene populis favente mundo“

qui versus recurrunt sic:

„Iamnunc sub axe placido, beate princeps
Mundo favente populis serene iustis.“

Alia exempla ex grammaticis Latinis collata addidit Luc. Mueller editioni suae p. 31 sq. Sane tales lusus poetici sunt vetusti. Admonetur a Muellero de illis versibus nomini Simonidis addictis[1]):

Μοῦσά μοι Ἀλκμήνης καλλισφύρου υἱὸν ἄειδε.
υἱὸν Ἀλκμήνης ἄειδε Μοῦσά μοι καλλισφύρου

quibus versibus Timocreon rescripisse dicitur ita:

Κηΐα με προσῆλθε φλυαρία οὐκ ἐθέλοντα.
οὐκ ἐθέλοντά με προσῆλθε Κηΐα φλυαρία;

qui versus continentur fragmento VII Timocreonis in anthologia lyrica.

Versuum autem reciprocorum Marius Victorinus (G. L. VI p. 113, Keil) tria genera enumerat: „Qui est retrorsum dum leguntur, longe aliud metrum ex se procreant; est item aliud genus, quod in eandem mensuram revertitur; est etiam aliud reciproci genus, quod non per singulos versus redit, sed per totum elegum.“ Ultimum genus apparet, ut exemplum afferam, in illo carmine XXVIII Optatiani Porfyrii supra allato. Secundi autem generis est is prologus, de quo egi. Exemplum primi generis offert Quintilianus IX, 4, 90 ubi dicit: „Plerique enim ex commissuris eorum vel divisione fiunt pedes: Quo fit ut isdem verbis

[1]) Hiller-Crusius, anthol. lyrica, frg. 165 Simonidis.

alii fiant, ut memini, quendam non ignobilem poetam talem exarasse:

astra tenet caelum, mare classes, area messem;

hic retrorsum fit sotadeus; itemque e sotadeo exit retro trimetros:

„Caput exseruit mobile prinus repetita.“

Alia exempla affert Diomedes (G. L. I, p. 516); sed longum est omnia enumerare.

Quibus exemplis lusus poetici inserendi est hic prologus, qui temporibus Ptolemaicis ortus est. Ergo in his quoque artificiis Romani poetae imitantur poetas Graecos. Intenderunt autem rem Romani poetae odio incomptae orationis percensi; postea quo magis litterae senescebant, eo magis florebat talium nugarum studium, quod auctoribus novae facetiae inveniendae erant ad lectorum vincendum fastidium.

Vita.

Natus sum, Guilelmus Michel, in oppido Hassiaco Babenhausen die duodevicesimo mensis Februarii anno MDCCCLXXXIV, patre Guilelmo, qui mihi immatura morte ereptus est, matre Rosalia, e gente Haas. Fidei addictus sum evangelicae. Litterarum elementis in ludo triviali patrii oppidi instructus gymnasium Darmstadtiense frequentavi. Autumno anni MCMII maturitatis testimonium adeptus in universitatem Lausannensem me contuli, ubi studiis philologicis per bis senos menses incubui. Deinde postquam stipendia per unum annum feci, civitati academicae Berolinensi ascriptus sum. Inde post sex menses profectus universitatem Heidelbergensem adii, unde semestri post Gissas me contuli, ubi quinquies senos menses versabar. Proseminarii philologici sodalis fui Berolinae, Heidelbergiae, Gissae, deinde, Gissensis seminarii exercitationibus per tria semestria interfui. Docuerunt me viri doctissimi: Diels, Hirschfeld, Vahlen, de Wilamowitz, Berolinenses; Dieterich †, de Domaszewsky, Schoell, Windelband, Heidelbergenses; Bethe, Groos, Haller, Immisch, Koerte, H. Oncken, Sauer, Siebeck, M. L. Strack, Wuensch, Gissenses. Quibus viris doctissimis gratias ago quam maximas, in primis autem Alfredo Koerte, cuius consilio in hac dissertatione elaboranda semper benignissime adiutus sum.

De comicorum Graecorum sermone metro accommodato

Dissertatio inauguralis

quam amplissimi

philosophorum Vratislaviensium ordinis

consensu et auctoritate

ad summos in philosophia honores

rite capessendos

una cum sententiis controversis

die XXI. mensis Martii anni MCMVIII hora XII et dim.

publice defendet

Bruno Sachtschal

Posnaniensis

Adversarii erunt:

A. Opitz, cand. phil.

R. Nierle, cand. phil.

Typis expresserunt Maretzke et Maertin Trebnicenses

MCMVIII

De dissertatione probanda ad ordinem rettulit
Franciscus Skutsch.

Examen rigorosum habitum est die XV. mensis Ianuarii MCMVIII.

PARENTIBUS OPTUMIS
SACRUM

1. Poetas Latinos sermonem suum metro a Graecis accepto accommodavisse iam complures viri docti demonstraverunt[1]). Sed etiam poetae Graeci ipsi metro postulante sermonem suum commutare non dubitaverunt, ut Homeri exemplum maxime nobis demonstrat[2]). Idem apud tragicos Graecos observamus, quorum in hac quidem commentatione saepius comparandi causa mentionem faciam[3]). Quin etiam comici, quamquam legibus metricis partim liberrimis utebantur, saepissime metri causa sermonem aliter usurpaverunt atque exspectamus. Propter eam ipsam rem magnam delectationem habere mihi videtur inquirere, quantam vim metrum in comicorum et maxime Aristophanis sermone conformando habuerit. Sed melicos locos excludendos esse putabam, cum in his et difficilior fiat omnis argumentatio et praeter metri necessitatem lyrica dictio multum rationis obtineat. Quam ob rem deverbia tantum et eas partes, quae quamquam a choro pronuntiantur, tamen non lyrici generis sunt, perscrutabimur.

2. Sed priusquam ad rem ipsam accedam, de impedimentis poetico sermoni obsistentibus nonnulla proferam. In dactylis et anapaestis vocabula cretica adhiberi non posse per se intellegitur. In iambis, cum comici magnam licentiam

---

1) E. Bednara, De sermone dactylicorum Latinorum quaestiones, A. L. XIV p. 317 sqq., 532 sqq.; Paul Maas, A. L. XII p. 479 sqq.; Otto Keller, Zur lateinischen Sprachgeschichte, part. II Lps. 1895 p. 189 sqq.; Norden, ad Aeneid. VI Appendic. V.

2) Cf. Guil. Schulze, Quaestiones epicae, Gueterslohae 1892 p. 137 sqq.; Ellendt, Drei homerische Abhandlungen, Lp. 1864, p. 8 sqq., Witte, Singular und Plural, Lipsiae 1907.

3) Eadem de causa ex Herondae Mimiambis nonnulla exempla afferam.

in anapaestis pro iambis ponendis sibi permitterent[1]), nihil aliud nisi series quattuor longarum syllabarum metro excluditur, quod in systematis iambicis in secundo, quarto etc. pede pro iambo vel anapaesto spondeus poni non poterat. Item in trochaicis systematis primus, tertius etc. pes purus esse debebat. Nullam libertatem praeterea admittit trimetri ultimus pes, qui semper purus iambus vel pyrrhichius esse debet. Denique comici ut plurimi poetae hiatum evitare studebant, quae res saepe eos commovit, ut ab usitato sermone deflecterent.

Quibus rebus expositis videamus, quo modo comici metri impedimenta superaverint[2]). Ac primum quidem agamus de sonorum alternatione.

I. De sonorum alternatione.

1. De synizesi.

3. Persaepe apud omnes poetas synizesin adhibitam invenimus[3]), qua comici quoque etsi rarius utebantur ubi metrum postulabat. Dilucide hoc apparet e variis formis verbi *ἐάω*. Tribus locis propter metri commoditatem synizesis invenitur:

Nub. 932. *δεῦρ' ἴθι, τοῦτον δ' ἔα μαίνεσθαι*[4]).
Lys. 734. *ἀλλ' ἐῶ 'πολέσθαι τἄρι'; Λυ. ἢν τούτου δέῃ.*
Eccl. 784. *ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, ἔα με τῶν προὔργου τι δρᾶν.*

Ceteris locis vocales *εα* vel *εω* bisyllabae sunt velut Equ.

---

[1]) Hac re maxime tragicorum trimeter a comicorum differt. Sed econtra id quoque reputandum est comicos interdum consulto puros trimetros iambicos posuisse. Cf. Klaver, De Aristophanis trimetrorum compositione artificiosiore, Diss. Marpurgi 1905. De anapaestis pro iambis positis cf. Rumpel, Der Trimeter des Aristophanes, Philologus XXVIII, 1869 p. 599 sqq. C. W. E. Miller, Hephaestion and the Anapaest in the Aristophanic Trimeter, Transactions and Proceedings of the American Philological Association XXXIV, 1903 p. 49 sqq.

[2]) Summae utilitati mihi in quaestione mea fuit Dunbari index Aristophaneus (A Complete Concordance to the Comedies and Fragments of Aristophanes, Oxford 1883), quem accuratissimum esse expertus sum. Ceteras commentationes, quibus usus sum, postea loco idoneo afferam.

[3]) Cf. Jos. Menrad, De contractionis et synizeseos usu Homerico. Monachii 1886.

[4]) Versus afferam secundum editionem Bergkianam, fragmenta secundum editionem Kockianam.

1161, Pac. 649, Av. 1368, Lys. 945, Thesm. 64 et quae sunt reliqua. Alia exempla habemus Vesp. 616.

Κἂν οἶνόν μοι μὴ 'γχέῃς σὺ πιεῖν τὸν ὄνον τόνδ' ἐσκεκόμισμαι,
ubi propter anapaesticum metrum creticus poni non poterat.

Philem. fr. 120₃, C. A. Fr. II p. 516.

ἂν δέῃ δὲ φείσασθαί τι τοῦ γήρως χάριν[1]).

Pac. 906. *θέασ' ὡς προθύμως ὁ πρύτανις παρεδέξατο.*

Menandri fr. 1₄₄ Kr.[2]).

μᾶλλον δὲ πράξεων ἐσομένων ἐὰν οἱ θεοί.

Posidipp. fr. 26₂₁, III p. 343.

τούτων γυναῖκες ἱέρειαι τῇ θεᾷ θεοί.

4. Parodias ex Euripidis Helena vel Andromeda sumptas his locis habemus:

Thesm. 874. *Πρωτέως τάδ' ἐστὶ μέλαθρα. — ποίου Πρωτέως*[3]);
891. *γάμοισι Πρωτέως παιδὶ συμμῖξαι λέχος*[4]);
905. *ὦ θεοί, τίν' ὄψιν εἰσορῶ, τίς εἶ γύναι*[5]);
1098. *ὦ θεοί, τίν' ἐς γῆν βαρβάρων ἀφίγμεθα*[6]);

In universum tragici multo saepius synizesin adhibuerunt velut Sophocles in Philocteta *θεοί* v. 779, 1020; *θεῶν* v. 196, 433, 1235; *θεοῖσιν* v. 1036; *Ἀχιλλέως* v. 57, 582, 1066, 1298, 1312; *Νεοπτόλεμος* v. 241 et qu. s. r.).

2. De contractione et distractione[7]).

5. Quod vocabulum anapaestis resultabat Aristophanes contractionem adhibuit Nub. 315:

---

[1]) Cf. loco semilyrico Ran. 265 *κἄν με δέῃ δι' ἡμέρας.* (At Radermacher Rh. M. 57 p. 478 hoc loco legere vult *κἄν με δῇ*, forma *δῇ* a verbo *δέω* „binden“ derivata.) Fortasse etiam Plut. 216 legendum est, quod Bergkius in textum recepit:

ἐγὼ γάρ, εὖ τοῦτ' ἴσθι, κἂν δέῃ μ' ἀποθανεῖν.

(V *καὶ δεῖ*, R *κεἰ δεῖ*, R₂ *κἂν δεῖ.*)

[2]) Menandri fragmenta recens reperta commoditatis causa afferam secundum editionem factam ab Alfredo Kretschmar, De Menandri reliquiis nuper repertis. Lipsiae 1906.

[3]) Cf. Eurip. Hel. 460.

[4]) Cf. Eurip. Hel. 62 sq.

[5]) Cf. Eurip. Hel. 72 et 557.

[6]) Cf. schol. ad. Thesm. 1098: *εἰς Περσέα ἐξ' Ἀνδρομέδας τρία τὰ πρῶτα.*

[7]) De synaeresi et diaeresi copiose egit Lobeck in Pathologiae parte II, diss. VI, p. 1 sqq. Cf. praeterea Menrad l. c.

αἱ φθεγξάμεναι τοῦτο τὸ σεμνόν; μῶν ἡρῷναί τινές εἰσιν;
fr. 304. *οἱ γὰρ ἥρως ἐγγύς εἰσιν.*

Equ. 164, poeta formam *ἀρχέλας* pro *ἀρχέλᾱος* posuit, quod in ultimo pede trimetri anapaestus poni non poterat:

τούτων ἁπάντων αὐτὸς ἀρχέλας ἔσει.

6. Contractioni annectimus distractionem quae diaeresis vocari solet. Aristophanes his locis eam adhibuit[1]:

Ach. 880. *ἰκτίδας, ἐνύδριας, ἐγχέλεις Κωπαΐδας*[2]).

Huius vocis formam contractam legimus: Ach. 883, 962; Pac. 1005.

Plut. 536. *καὶ παιδαρίων ὑποπεινόντων καὶ γραϊδίων κολοσυρτόν*[3]).

Forma contracta huius vocabuli permultis locis invenitur velut: Thesm. 1194, 1199, 1210, 1211 etc.

7. Quater Aristophanes in fine trimetri, bis alio loco videlicet metri causa voces *οὐδείς -έν, μηδέν* e duabus vocibus conglutinatas iterum distraxit per analogiam femininae formae[4]):

Plut. 37. *εἶναι πανοῦργον, ἄδικον, ὑγιὲς μηδὲ ἕν*[5]).
138. *οὐ βοῦν ἄν, οὐχὶ ψαιστόν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲ ἕν.*
1115. *οὐ ψαιστόν, οὐχ ἱερεῖον, οὐκ ἄλλ' οὐδὲ ἕν.*
1182. *κἀμέ γ' ἐκάλει τὸν ἱερέα· νῦν δ' οὐδὲ εἷς.*
Lys. 1044. *φλαῦρον εἰπεῖν οὐδὲ ἕν·* (lyr.)
Ran. 927. *σαφὲς δ' ἂν εἶπεν οὐδὲ ἓν — μὴ πρῖε τοὺς ὀδόντας.*

Item nonnunquam apud alios poetas antiquae comoediae hanc distractionem invenimus:

Cratin. fr. 302₂, I p. 100.
καὶ γὰρ ἐβλίμαζον αὐτήν, ἡ δ' ἐφρόντιζ' οὐδὲ ἕν.

---

1) Eos locos, quibus Aristophanes illas formas posuit, ut Homeri sermonem imitaretur, velut *ἀείδω, ἀοιδή, ὀκρυόεντος, ὀμφαλοέσσας* etc. praetereo. Cf. Bertholdus Speck, De Aristophanis dialecto; Part. I, De epicarum et Ionicarum formarum apud comicum usu. Diss. Vrat. 1878 p. 23 sqq.

2) Cf. Lobeck l. c. p. 11.

3) Cf. Schulze, Quaest. ep. p. 296.

4) Cf. Porson. praef. ad Hecubam p. XXXVI.

5) Multo saepius formae conglutinatae inveniuntur velut: Eccl. 325. *οὐ γάρ ποθ' ὑγιὲς οὐδὲν ἐξελήλυθεν.* Plut. 236. *ἀγαθὸν γὰρ ἀπέλαυσ' οὐδὲν αὐτοῦ πώποτε.* Ach. 956. Vesp. 1125. Thesm. 394, 636, Plut. 50, 274, 355 etc.

Philonid. fr. 18, I p. 257.

ἅπαντ' ἐρίζεις καὶ συνίῃς οὐδὲ ἕν.

Eupolid. fr. 357_4, I p. 353.

ἢν δέ τις τῶν ἐνθάδ' αὐτοῦ μηδὲ ἓν χεῖρον φρονῶν.

Phryn. fr. 52, I p. 383.

σὲ δὲ τιμιοπώλης ὡς Ἀχιλλεὺς οὐδὲ εἷς.

Platon. fr. 52, I p. 614.

γλώττης ἀγαθῆς οὐκ ἔστ' ἄμεινον οὐδὲ ἕν.

Multo saepius novae comoediae poetae eam adhibuerunt velut Alexis bis decies (fr. 15_{10}, 25_3, 25_6, 27_1, 27_3, 48, $110_{7,11}$, 146_{10}, 219_1), Philemon decies (fr. 4_{13}, 11_3, 71_3, 91_1, $97_{1,7}$, 117, 123_2, 134_1, 154_2), Menander quater vicies (fr. 4_2, 51, 65_9, 130_2, 169_2, 418_2, 466_2, 535_3, $547/8_5$, $571_{1,2}$, 746, 799, 6_{90} Kr., $7/8_{42}$ Kr. Men. Cair.[1]), Epitr. 69, 99, 100, 193, 243, 307, 516, Perikeir. 59, Sam. 140) et multi alii[2]).

Tragici eam non adhibuerunt, nisi forte duo exempla e Sophoclis tragoediis huc trahimus, ubi particulam *ἂν* interpositam invenimus:

Oed. R. 281. *ἂν μὴ θέλωσιν, οὐδ' ἂν εἷς δύναιτ' ἀνήρ.*

Trach. 1072. *. . . καὶ τόδ' οὐδ' ἂν εἷς ποτε*
τόνδ' ἄνδρα φαίη.

At nonnullis locis tales formas invenimus apud Herondam velut I 43, 45, 48, 73.

Hanc distractionem e soluta oratione acceptam esse inscriptiones saeculi quinti et quarti docent (cf. Meisterhans, Grammatik der griech. Inschriften [2] p. 80 sq. et 216).

8. Nonnullarum vocum utramque formam alteram contractam, alteram distractam saepissime poetae adhibuerunt, prout metrum postulabat. Tales voces sunt *ἤν* — *ἐάν*, *σαυτόν* — *σεαυτόν*, *αὑτόν* — *ἑαυτόν*. Exempla afferre supervacaneum est, cum in quinto quoque versu inveniantur.

3. De elisione.

9. Confusio vocalis exeuntis et incipientis, quam poetae non tam metri causa quam hiatus evitandi adhibuerunt, notissima

---

[1]) Fragments d'un manuscrit de Ménandre découverts et publiés par M. Gustave Lefebvre, Le Caire 1907.

[2]) Cf. Jacobi, Comicae dictionis index p. 347, qui etiam plura exempla affert.

et creberrima res est, ut eam silentio praeterire possimus. Idem dicendum est de crasi[1]), aphaeresi, elisione. Pauca tamen de illa elisione dicam, quam saepe etiam metri causa poetae adhibuerunt, idque eis locis, quibus ante vocalem incipientem „ν ἐφελκυστικόν“ omiserunt ita, ut elisio fieri deberet. Exempla innumera sunt: Ach. 14. εἰσῆλθ' ᾀσόμενος, Ach. 27. προτιμῶσ' οὐδέν, Ach. 139. ἔπηξ' ὑπ' αὐτόν, Ach. 146. ἔγραφ' Ἀθηναῖοι et qu. s. r.[2]).

Eandem elisionem bis in voce ἀτρέμα(ς) invenimus:
Ran. 339. οὔκουν ἀτρέμ' ἕξεις, ἤν τι καὶ χορδῆς λάβῃς;
Pherecr. fr. 6₃, I p. 146. ἔχ' ἀτρέμ', ἐγᾦδα Χαῖρις[3]).

10. Praetermittere non possum pauca illa exempla, in quibus propter metricam commoditatem etiam in fine versus elisionem comici adhibuerunt:

Nub. 891. μᾶλλον σ' | ἐν
Av. 1716. θυμιαμάτων δ' | αὖραι
Ran. 298. οὐ μὴ καλεῖς μ' | ὤνθρωφ'
Eccl. 351. ἐμοὶ δ' | ὥρα
Archipp. fr. 9, I p. 680. ἐπιφορήμασί τ' | ἄλλοις

Saepius in Sophoclis tragoediis haec elisio invenitur, quae eam ob rem „εἶδος Σοφόκλειον“ nominabatur[4]): δ': El. 1017, Oed. R. 29, 785, 791, 1224, Oed. Col. 17; τ': Oed. R. 1184, Phil. 1455; μολόντ': Oed. Col. 1164; ταῦτ': Oed. R. 332.

4. De hiatu.

11. Haud semper poetae hiatum evitabant, sed saepe metri causa longam vocalem vel dipthongum ante alteram vocalem corripuerunt et hoc maxime in hexametris et anapaestis, cum creticus in iis adhiberi non possit. Hac in re epicum usum eos imitatos esse apparet:

---

[1]) Cf. Hermannus Waeschke, De crasi Aristophanea. Dessaviae 1875.

[2]) E contrario poetae positionis efficiendae causa „ν ἐφελκυστικόν“ etiam ante consonantes incipientes saepissime posuerunt: Ach. 98. ἀπέπεμψεν φράσον, Ach. 189. ἀρέσκουσίν μ', ὅτι et qu. s. r.

[3]) Semel positionis efficiendae causa ἀτρέμας ante consonantem legimus in versu anapaestico: Nub. 390. ἀτρέμας πρῶτον . . .

[4]) Schol. Hephaest. p. 226₂₀ Consbruch.

Equu. 532. ἐκπιπτουσῶν τῶν ἠλέκτρων, καὶ τοῦ τόνου οὐκ ἔτ' [ἐνόντος.

Equ. 763. τῇ μὲν δεσποίνῃ Ἀθηναίᾳ . . .

Cratin. fr. 8, I p. 14.

ἡ μὲν δὴ πίννησι καὶ ὀστρείοισιν ὁμοίη.

Hermipp. 82, I p. 249.

Μενδαῖον, τοῦ μὲν καὶ ἐνουροῦσιν θεοὶ αὐτοί.

Et qu. s. r.

Etiam tragici hanc libertatem usurpaverunt in versibus anapaesticis velut: Aesch. Pers. 52; Soph. Phil. 839; Eurip. Hec. 123, 214 etc.[1]).

5. De vocalibus ante vocales correptis.

12. His bene adiungi possunt ea exempla, ubi in media voce dipthongus αι vel οι metro postulante modo brevis modo longa est. Ac primum quidem spectemus vocem ποιεῖν[2]), cuius formae et composita sescenties apud comicos inveniuntur. Dipthongus οι in hac voce plurimis locis correpta est, sed persaepe metrum etiam longam syllabam postulat, quin etiam utramque formam in eodem versu invenimus:

Vesp. 382. κἀνασπαστὸν ποιεῖν εἴσω, τι ποιήσετε, φράζετε νυνί;

Saepissime dipthongo utuntur poetae in anapaestis, cum dimidia pars fere omnium formarum a verbo ποιεῖν derivatarum, quae in anapaestis inveniuntur, eam habeat. At in iambis et trochaeis forma producta rarius adhibetur, cum poetae plurimis locis illam syllabam in arsi ponere vitaverint.

Hunc poetarum usum cum usu inscriptionum, quae saepe ο pro οι praebeant, sed tantum ante vocales ε et η[3]), non concinere inde cognoscitur, quod poetae etiam ante vocales ο et ω dipthongum saepissime corripuerunt[4]): Equ. 246, Nub. 1458, 1495, Vesp. 1443, Pac. 484 et qu. s. r.

[1]) Cf. Christ, Metrik der Griechen und Römer p. 244.

[2]) Cf. Schulze l. c. p. 45 sq.

[3]) Cf. Meisterhans, Grammatik der att. Inschriften ² p. 44.

[4]) Cf. Kretschmar l. c. p. 25 sq., qui omnia exempla, quae apud Menandrum inveniuntur, enumerat. In recentissimis Menandri fragmentis (ed. Lefebvre) septies sexagies simplicem vocalem ο scriptum invenimus (et 30 locis haec syllaba brevis, 36 locis anceps est, semel Sam. 317 πόει exstat, ubi metrum longam syllabam postulat). Quinquies decies dipthongus scripta est (et 8 locis syllaba longa, 3 locis anceps, 4 locis correpta est).

13. In aliis vocibus dipthongus *οι* vel *αι* plerumque longa est. Sed multis etiam locis metro postulante corripitur velut:

in voce *οἷος* Equ. 74, Nub. 198, 217, Pac. 17, 1111, Ran. 45;

in voce *ποίαν* tantum uno loco Vesp. 1469,

τῶν ξυμποτῶν κλέψαντα; — ποῖαν αὐλητρίδα;

in voce *τοιοῦτος* Equ. 391, Nub. 342, 1125, 1393, Vesp. 25 et qu. s. r.;

in voce *Βοιωτός* Ach. 160, 900, Equ. 479, 480, Lys. 40, 75, 702;

in voce *Ἀθηναίαις* Pherecr. fr. 34, I p. 154,

Ἀθηναῖαις αὐταῖς τε καὶ ταῖς ξυμμάχοις;

in voce *Πειραιεύς*[1]) Pac. 145, fr. 608, Alexid. fr. 245_1, II p. 386, Philisc. fr. 2, II p. 443, Criton. fr. 3_4, III p. 354;

in voce *δείλαιος*, qua poetae tantum in fine trimetri dipthongo correpta usi sunt idque undecies cum *οἴμοι* interiectione coniuncta velut Equ. 139, Nub. 1473, Vesp. 40, 165, 202, 1150, Pac. 233, Av. 990, Eccl. 391, 1051, Eubul. fr. 117_{13}, II p. 206; semel tantum sola exstat in fine trimetri: Plut. 850. Aliis locis trimetri dipthongus semper longa est: Nub. 12, 552, 709, 1504.

14. Apud Philemonem etiam dipthongum *ου* semel correptam invenimus, nisi versum corruptum putemus fr. 102_6, II p. 510.

δοκεῖ τι φράζειν τοῖς ἀκοῦουσιν ἀσφαλές[2]).

(In eodem fragmento v. 3 recte legimus

δοκεῖ τι φράζειν τοῖς ἀκοῦυσιν κακῶς.)

Dipthongum *ει* correptam legimus Posidipp. fr. 26_{21}, III p. 343

τούτων γυναῖκες ἱέρειαι τῇ θεᾷ θεοί.

Herond. V 32. *ἄγ' αὐτὸν εἰς τὸ ζήτρειον πρὸς Ἕρμωνα.*

Item semel dipthongum *ευ* apud Herondam correptam invenimus:

IX 2. *καὶ πρὸς Εὐέτειραν καὶ Γλύκην β(αδίζουσα).*

15. Sed non solum dipthongus ante vocalem nonnunquam corripitur verum etiam longa vocalis ante vocalem. In voce *θύω* quidem, cuius vocalis *υ* plerumque longa est (Ach. 793, Pac. 410, 1062, Av. 562, 565 etc.) Schulze (quaest. ep. p. 333 sqq.) recte cognovit semel vocalem non metri causa sed propter dialectum Doricam correptam esse:

---

[1]) Cf. Meinek. Com. Gr. Fr. III p. 580, IV p. 538. Lobeck paral. p. 27.

[2]) Dobr. coniecit *τοῖς ἀκούουσιν σαφές*. R. Foerster, vir doctissimus, coniecit *τοῖς ἀκούουσ' ἀσφαλές*.

Ach. 792. *κάλλιστος ἔσται χοῖρος Ἀφροδίτᾳ θῡ́ειν.*

Et similiter res se habet Straton. fr. 1_{19}, III p. 362, ubi coquus linguam epicam imitatur:

„*σὺ δ' ἄρα θῡ́εις ἐρυσίχθον*“; — *οὐκ ἔφην ἐγώ;*

et in proximo versu, ubi dominus eadem forma utitur:

„*βοῦν δ' εὐρυμέτωπον*“; — „*οὐ θῡ́ω βοῦν, ἄθλιε*“.

Idem Schulze (l. c. p. 344/5) dicit in voce *κωλύειν*, cuius *υ* vocalis in anapaestis et hexametris semper longa est (Pac. 499, Av. 463, Lys. 607, Thesm. 918), praeter sermonem familiarem, ex quo illae locutiones *οὐδὲν κωλύει* et *τί κωλύει* et similes sumptae essent, etiam metrum effecisse, ut in iambis et trochaeis vocalis semper corriperetur: *οὐδὲν κωλύει* Equ. 732, 972, Antiph. fr. 125_4, II p. 61; *τίς σε κωλύει;* fr. 100; *τί γάρ σε κωλύει;* Anaxil. fr. 25_2, II p. 272; *καὶ τί δειπνεῖν κωλύει;* Men. fr. 367_2, III p. 106.

Men. Cair. Epitr. 10 . . . *εἰ δέ σε μηδὲν κωλῠ́ει.*

Epitr. 22. *τὸ κωλῠ́ον; σὺ πρότερος ὁ σιωπῶν λέγε.*

16. Item in voce *ῑατρός* vocalem *ι* his locis correptam invenimus[1]:

Eul. 363. *τίς ἂν οὖν ῐατρόν μοι μετέλθοι καὶ τίνα;*

Plut. 406. *οὔκουν ῐατρὸν εἰσαγαγεῖν ἐχρῆν τινά;*

Plut. 407. *τίς δῆτ' ῐατρός ἐστι νῦν ἐν τῇ πόλει;*

Longam vocalem legimus Nub. 332, Av. 584, Antiphan. fr. 208, II p. 101, fr. 259, II p. 121, Diphil. fr. 88_3, 117, II p. 570, 576, Men. fr. 497, III p. 143 etc.

17. Hic adiciatur vox *ἀεί*, cuius vocalis *α* plerumque correpta est velut Ach. 28, Nub. 761, 1053, Av. 1545 et multis aliis locis. Nonnunquam metrum dipthongum postulat: Ach. 751, Equ. 215, 274, 568, Nub. 1011, 1288, Vesp. 390, 667, 699, Ran. 1027, Plut. 1007, 1049, Pherecr. fr. 21, I p. 151, Theopomp. 47_2, I p. 746 etc.[2]).

---

[1]) Cf. Schulze l. c. p. 382 sq.

[2]) Mea quidem sententia his locis melius pro *ᾱεί αἰεί* scribendum est, quae forma in decretis publicis usque ad annum 361 invenitur (cf. Meisterhans p. 25_4). Certe falso Bergkius et alii Dindorfii exemplum sequentes *ἀετός* pro *αἰετός* saepe contra librorum auctoritatem scripserunt Vesp. 15, Pac. 133, Av. 515, 653, 1110, 1248, 1341, Lys. 695, praesertim cum in hac voce prima syllaba semper longa sit et in inscriptionibus non ante annum 298 forma *ἀετός* inveniatur (Meisterhans p. 25_6).

6. De brevium vocalium productione.

18. Nonnunquam poetae etiam breves vocales metri causa produxerunt. Haec exempla afferam:

Vocalis ῐ in voce αἰθρῐας nonnunquam producebatur in anapaestis:

Nub. 371. καίτοι χρῆν αἰθρῑας ὕειν αὐτόν, ταύτας ἀποδημεῖν[1]).

Cratin. fr. 53, I p. 28.

ἐξ αἰθρῑας καταπυγοσύνην μυὸς ἀστράψω Ξενοφῶντος,

(ῐ invenitur Plut. 1129 ἀσκωλίαζ' ἐνταῦθα πρὸς τὴν αἰθρῐαν)[2]).

19. Saepius in particula ἄρα propter metri commoditatem vocalem α productam legimus[3]), quod de Sophocle iam Ellendt (Lex. Sophocl. [2] p. 866) demonstravit. Huius particulae usum Aristophaneum tractavit Ludwig in dissertatione (De enuntiatorum interrogativorum apud Aristophanem usu. Regimontii 1882) p. 39 s., qui decem exempla affert: Nub. 1301, Vesp. 460, 839, 893, Pac. 1240, Av. 89, 161, 1530, 1688, Lys. 933.

Equidem ex aliorum comicorum fragmentis haec exempla addo[4]):

Cratin. fr. 24, I p. 20.

ἦν ᾱ̓ρ' ἀληθὴς ὁ λόγος, ὡς δὶς παῖς γέρων.

Calliae fr. 11, I p. 696.

τί δ' ᾱ̓ρα; τοὺς Μελανθίου τῷ γνώσομαι;

Philem. fr. 108_1, II p. 513.

τί ποτ' ἐστὶν ᾱ̓ρα, διότι βούλεται μ' ἰδεῖν;

Menand. fr. 150, III p. 44.

τοῦ δ' ᾱ̓ρα Κωρυκαῖος ἠκροάσατο.

Men. Cair. Perikeir. 95.

οὐδ' ᾱ̓ρα νῦν. — οὐδ' ᾱ̓ρα νῦν, οὐκ οἶδ' ὅ τι.

---

1) Cf. Kockii adnotationem.

2) Item apud Menandrum semel in voce ἴσος prima syllaba producta est: Men. Cair. Epitr. 9 sq. . . . κριτήν τούτου τινὰ
ζητοῦμεν ῑσον, εἰ δέ σε μηδὲν κωλύει.
Sed Wilamowitzius correxit in
ζητοῦμεν ῐσον, εἰ δή σε μηδὲν κωλύει.

3) Cf. Hartung, Lehre von den Partikeln der griechischen Sprache I p. 455 sqq., Erlang. 1832. Hermann ad Soph. O. C. praef. XVI. Buecheler, Mus. Rhen. 39 p. 277.

4) Vide praeterea Jacobi l. c. p. 206.

Item Herondas IV 21.

ἀγαλμάτων · τίς ἦρα τὴν λίθον ταύτην
τέκτων ἐποίει . . .

20. Homeri in vocibus ἄθάνατος et ἀκάματος usum et tragici et comici receperunt[1]: ἀκάματος (α producta) invenitur Aesch. Pers. 891 (dactyl.), Ar. Nub. 285 (dactyl.); ἀθάνατος invenitur Soph. Antig. 787, Ar. Av. 1224 (trim. iamb.) Ran. 629 (trim. iamb.), Amphid. fr. 8_2, II p. 238, Alexid. fr. 158_2 (ᾰ fr. 159_3, 240), Men. fr. 595_3, III p. 180.

Apud Herondam secundum epicum usum etiam prima syllaba vocis καλός modo producta modo brevis est:

IV 88. σὺν ἀνδράσιν καὶ παισί. — Κοκκάλῃ κᾱλῶς.

VII 115. τὰ κᾰλὰ πάντα τῆς κᾱλῇσιν ἁρμόζει.

21. Metri causa poetae etiam pro usitata forma ἕνεκα vel ἕνεκε(ν) persaepe Ionicam formam εἵνεκα [-ε(ν)] et οὕνεκα [-ε(ν)] posuerunt, quod etiam in inscriptionibus poeticis invenimus (Meisterh. p. 176_{24}): Ach. 958, Nub. 6, 361, 422 et qu. s. r.

Utrum poetae utramque formam εἵνεκα et οὕνεκα adhibuerint, an alteram tantum formam, mea quidem sententia iam non discerni potest, cum libris in his rebus fides haberi non possit et inscriptiones eodem tempore utramque formam praebeant[2].

Denique dipthongum ει legimus

Ran. 499. καὶ βλέψον εἰς τὸν Ἡρακλειοξανθίαν,

ubi Ἡροκλεοξανθίαν exspectamus[3].

Similiter tragici metri causa nonnunquam Ionicam formam ξεῖνος pro ξένος adhibuerunt:

Soph. fr. 731_5.

πράξας ἐν Ἄργει ξεῖνος ὢν οἰκίζεται.

Sosith. fr. 2_{12} p. 822 N.

χὤταν τις ἔλθῃ ξεῖνος ἢ παρεξίῃ.

Praeterea hanc formam legimus Soph. El. 675, 1119, Oed. Col. 174, 184, 530, 1096, 1119 etc., Eur. El. 247, Iph. Taur. 218, 225, 798 etc. (cf. Ellendt Lex. Soph. p. 480).

---

[1]) Cf. Porson ad Eur. Med. 139, Kock ad Ran. 629, Schulze l. c. p. 142 adn. 1.

[2]) Cf. Wecklein, Curae epigraphicae p. 36 sqq. Wackernagel K. Z. 28 p. 109 sqq. Schulze l. c. p. 135.

[3]) Cf. Kockii adnotationem.

7. De vocalium productarum correptione.

22. Ut poetae breves vocales produxerunt, ita etiam etsi perraro metri causa longas vocales corripuerunt; et quater inclinatione adhibita ῑ vocalem corripuerunt in dativο ἡμῖν:

Av. 386. μᾶλλον εἰρήνην ἄγουσιν ἡμῐν · ὥστε τὴν χύτραν
τώ τε τρυβλίω καθίει.

Lys. 124. ἀφεκτέα τοίνυν ἥμῐν ἐστι τοῦ πέους.

Plut. 286. ὄντως γὰρ ἔστι πλουσίοις ἅπασιν ἥμῐν εἶναι.

Phryn. fr. 37, I p. 380.
ἐβουλόμην ἂν ἥμῐν ὥσπερ καὶ προτοῦ.

Sophocles hac forma vicies et sexies, forma ὕμιν, quam nusquam apud comicos invenimus, novies usus est (v. Ellendt, Lex. Soph. p. 192). Aeschylus et Euripides omnino has formas inclinatas evitaverunt. Saepius Herondas eas adhibuit velut: ἥμιν I 48, VII 75, ὕμιν IV 79, VII, 25, 58.

23. Praeterea bis in voce ὄρνῑς, quae permultis locis legitur (Av. 16, 67, 70, 74 et qu. s. r.) longam vocalem ῑ correptam invenimus:

Av. 168. τίς ὄρνῐς οὗτος; ὁ Τελέας ἐρεῖ ταδί.

Philem. fr. 79 10, II p. 500.
ὅμοιον ἐγένετ', ὄρνῐς ὁπόταν ἁρπάσῃ.

Tragici idem fecerunt: Soph. Ant. 1021, El. 149, fr. 593 N; Eur. fr. 636 5 N.

Iidem nonnunquam longam vocalem ῡ nominum syllaba -ῡς terminantium metro postulante corripuerunt: κλιτῠς:

Soph. Trach. 271. . . . Τιρυνθίαν
πρὸς κλιτῠν, ἵππους νομάδας ἐξιχνοσκοπῶν.

Ant. 1145 (lyr.); Eur. Bacch. 411 (lyr.); Hipp. 227 (lyr.); λιγνῠς: Ant. 1127 (lyr.), νηδῠς:

Eurip. Cycl. 574. τέγξας ἄδιψον νηδῠν, εἰς ὕπνον βαλεῖ.

Andr. 356. καὶ νηδῠν ἐξαμβλοῦμεν, ὡς αὐτὴ λέγει.

8. De correptione Attica.

24. Per se intellegitur comicos correptionem Atticam adhibuisse. Consonantes βλ, γλ, γμ, δμ, γν, δν semper positionem faciunt. At consonantes πλ, φλ, κλ, χλ, τλ, θλ, κμ, τμ, θμ, πν, φν, κν, χν, πρ, φρ, βρ, κρ, γρ, τρ, θρ, δρ nisi melicis et

epicis, paucis tantum locis intra unam vocem positionem faciunt[1]: Vesp. 151 *Καπνίου*, Vesp. 691 *δραχμήν*, Pac. 1201 *δραχμῶν*, Av. 212 *πολύδακρυν*, 216 *ἕδρας*, 579 *ἀγρῶν*, 591 *κιχλῶν*, Plut. 1019 *δραχμάς*. Men. fr. 694, III p. 200.

φρόνησιν ἀσκῶν ἄφροσιν μὴ χρῶ φίλοις,
ἐπεὶ κεκλήσει καὶ σὺ παντελῶς ἄφρων.

Men. fr. 6_{23} Kr. *τὰ πάτρια*, Men. Cair. Perikeir. 167 *τῷ πατρί*, Philippid. fr. 9_{7}, III 303 *δραχμάς*, Incert. com. fr. 231, III p. 452 *διάπλεκε*[2]), fr. 398 p. 483 *τετρυπημένη*.

Praeterea nonnulla exempla velut Lys. 742, 833, Eccl. 369; *πότνια*, Thesm. 859 *πατρίς* etc. inveniuntur in parodiis tragicorum, qui saepius hanc licentiam sibi permiserunt[3]) velut Sophocles Oed. R. 2 *ἕδρα*, Ai. 340 Oed. Col. 883 *ὕβρις* etc. Euripides Her. 914 *Ἡρακλέης*, item Heraclid. 210, Jon. 1196 etc.

Quin etiam in uno versu eiusdem vocis utramque formam usurpaverunt:

Soph. Phil. 296. *ἀλλ' ἐν πέτροισι πέτρον ἐκτρίβων μόλις.*
Oed. Col. 442. *οἱ τοῦ πατρός, τῷ πατρὶ δυνάμενοι . . .*
883. *ἆρ' οὐχ ὕβρις τάδ'; — ὕβρις, ἀλλ' ἀνεκτέα.*
Ant. 1240. *κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῷ . . .*
Eur. Phoen. 881. *πολλοὶ δὲ νεκροὶ περὶ νεκροῖς πεπτωκότες.*

Semper fere Herondas tales syllabas produxit velut I 59 *κατακλαίει*, I 60 *ἀποθνήσκει*, III 50 *λελέπρηκε*, IV 8 *ἀγρίων*, IV 92 *ἕδρῃ*, VI 5 *μετρέω*, praeterea V 6, 35, 55, 58, 63, 71, 90, 99, VII 7, 9, 20, 41, 74, 118, 119, VIII 1, 3, 6, 8, X 3. Brevem syllabam invenimus VII 61 *διάβαθρα*, VIII 4 *ἄτρυτε*.

---

[1]) Cf. Kock. ad Nub. 320. Kopp, Positio debilis und correptio Attica Rh. M. 41 p. 247 sqq. et 376 sqq.

[2]) Fortasse Bothius recte *δή* adiecit: *ἐπὶ τοῖς παροῦσι τὸν βίον* (*δὴ*) *διάπλεκε*.

[3]) Cf. Kopp l. c. et von Mess, Zur Positionsdehnung vor muta cum liquida bei den attischen Dichtern, Rh. M. 58 p. 270 sqq. Rumpel, Quaestiones metricae, progr. Insterburg. 1865, 1866. Goebel, De correptione Attica, diss. Bonnae 1876.

9. De praepositione ξύν vel σύν[1]).

25. De huius praepositionis scriptura Ellendt in lexico Sophocleo hanc summam statuit certam unius scripturae observandae legem non posse inveniri. Ego quidem antiquos recte dixisse puto Atticos scriptores formam ξύν praeoptavisse[2]). Itaque etiam apud Aristophanem saltem formam ξύν ubique restituam ubi incolumi metro fieri possit. Nam praeter id, quod hac in re codicum scripturae in universum non multum tribuendum est, equidem observavi formam ξύν nonnisi in deverbiis non plus quam fere vicies positionis faciendae causa inveniri velut

Equ. 427. εὖ γε ξυνέβαλεν αὔτ᾽ ἀτὰρ δῆλόν γ᾽ ἄρ᾽ οὗ ξυνέγνω,

Lys. 39. ἢν δὲ ξυνέλθωσ᾽ αἱ γυναῖκες ἐνθάδε,

at formam σύν fere septuagies metri necessitate exigi positionis evitandae causa velut:

Equ. 655. ἐπὶ συμφοραῖς ἀγαθαῖσιν εἰςηγγελμέναις,

Vesp. 5o. οὔκουν ἐναργὲς τοῦτο συμβαλεῖν, ὅτι,

quamquam si omnia exempla numeras, forma σύν etiam in codicibus multo rarius inveniatur. Qua ex re concludendum esse puto poetam formam ξύν magis adamavisse, at formam σύν metri causa tantum adhibuisse, et eis locis etiam, quibus codices metro non postulante σύν tradiderint, ξύν esse restituendum. Haec sententia eo confirmatur, quod etiam in inscriptionibus forma ξύν usque ad annum 410 praevalet, Thucydides autem nullam formam nisi ξύν adhibuit[3]). Etiam tragici ξύν praeoptaverunt et σύν maxime eis locis posuerunt, quibus metrum postularet[4]).

II. De formarum alternatione.

26. Postquam demonstravi, quatenus comici vocabulorum sonum metro accommodaverint, ad formarum alternationem me

---

[1]) Cf. Tycho Mommsen, Beiträge zu der Lehre von den griech. Präpositionen, Berol. 1895 p. 698.

[2]) Gregorius Corinthius ed. Schaefer Lps. 1811 p. 27 sqq. Etym. Magn. p. 114 25, Suid. s. v. ξυμπάθεια.

[3]) Cf. Meisterhans l. c. p. 181. Diels, Abhandlungen der Berliner Akademie 1900 p. 11 sq.

[4]) Cf. Kuehner-Blass I 2 p 249. G. Meyer, Griech. Grammatik [3] p. 340.

vertam et initium faciam a declinationibus, in quibus eos propter versus legem nonnullas formas ab usitato sermone discrepantes adhibuisse cognoscemus.

1. De declinationibus.

a. Declinatio I et II.

De his declinationibus nihil aliud habeo quod proferam nisi dativum numeri pluralis non semper *–αις* vel *–οις* sed saepissime metro postulante *–αισι(ν)* vel *–οισι(ν)* syllabis terminari[1]), quibus formis tragici poetae eodem modo usi sunt. Metro anapaestico poetae maxime cogebantur, ut his formis epicis uterentur, si articulum vel adiectivum ante vocem iambo incipientem ponere vellent velut *τοῖσι θεαταῖς* Nub. 890, Vesp. 1016, Pac. 732, Eccl. 582; *τοῖσι θεοῖσι(ν)* Av. 156, 564, 603, Pherecr. fr. 23_1, I p. 151; *τοῖσιν ἀδελφοῖς* Ran. 1081; *ἐν ταῖσιν ἰοστεφάνοις οἰκεῖ ταῖς ἀρχαίαισιν Ἀθήναις* Equ. 1323; *ταῖς ἀρχαίαισιν Ἀθήναις* Equ. 1327, multis aliis locis.

At in iambis et trochaeis metrum formam longiorem postulabat iis locis, quibus series quattuor longarum syllabarum vitanda erat velut:

Av. 803. *ἐπὶ τοῖσι σοῖς ὠκυπτέροις,*
Av. 838. *καὶ τοῖσι τειχίζουσι,*
Lys. 245. *ταῖς ἄλλαισι ταῖσιν ἐν πόλει,*
Thesm. 350. *ταῖς δ' ἄλλαισιν ὑμῖν,*
Thesm. 835. *ταῖς ἄλλαις ἑορταῖς αἷσιν ἡμεῖς ἤγομεν,*
Cratin. fr. 300_2, I p. 100. *Περικλέης, ἔργοισι δ' οὐδὲ κινεῖ,*
Pherecrat. fr. 141, I p. 186. *μὴ πρὸς τοῖσι βωμοῖς,*
Philem. fr. 39_1, II p. 488. *τοῖς ἄλλοισιν εἰδείης* et qu. s. r.[2]).

In inscriptionibus Atticis illae formae tantum usque ad annum 420 (*–ασι, –ησι*) vel 444 (*–οισι*) inveniuntur (Meisterhans p. 94 sq.).

---

[1]) Cf. Bertholdus Speck, De Aristophanis dialecto Part. I: De epicarum et Ionicarum formarum apud comicum usu. Diss. Vratisl. 1878 p. 27.

[2]) Saepius etiam formae productae tantum ad versum explendum ponebantur, ut hoc exemplum demonstrat:

Av. 848: *ἐγὼ δ' ἵνα θύσω τοῖσι καινοῖσιν θεοῖς.*

At idem Pithetaerus dicit v. 862:

ἱερεῦ, σὸν ἔργον, θῦε τοῖς καινοῖς θεοῖς.

b. Declinatio III.

28. Ut productionem brevis syllabae ante consonantes κλ vitarent[1]), comici eam legem secuti sunt, ut nominum propriorum cum voce κλέος compositorum ultimam syllabam -κλῆς, -κλεῖ, -κλεις in -κλέης, -κλέει, -κλεες dissolverent, si solutae formae ab ultima syllaba quarta brevis esset[2]) velut: Ἱεροκλέης Pac. 1046, — εες Eupol. fr. 212, I p. 316; Μεγακλέης Nub. 70, 124, — εες Leucon. fr. 1, I p. 704; Ξενοκλέης Thesm. 169, 441, Ran. 86; Περικλέης Ach. 530, Equ. 283, Nub. 859. Pac. 606, Alexid. fr. 25_{12}, II p. 307, — εες Eupol. fr. 100_1, I p. 283; Σοφοκλέης Pac. 695, Av. 100, Ran. 787, Phryn. fr. 31_1, I p. 379; — εει Cratin fr. 15_1, I p. 16; Φιλοκλέης Thesm. 168, Cratin. fr. 292, I p. 97, — έει Av. 1295.

At formas contractas legimus in aliis nominibus propriis: Αὐτοκλῆς Theophil. fr. 2_3, II p. 474; Ἀνδροκλῆς Men. Cair. Sam. 261; Ἀνδροκλεῖ Vesp. 1187; Ἡρακλῆς Ach. 860, Vesp. 60, Lys. 928, Ran. 282, 464, 581, Phryn. fr. 23, I p. 377, -εις Ach. 94, 284, 807, 1018 etc.; Δημοκλῆς Anaxandr. fr. 34_5, II p. 148; Θεμιστοκλῆς Equ. 884, -εῖ Equ. 813, 818; Θερικλῆς Eubul. fr. 31_3, 43_1, II p. 175, 179; Ἱπποκλῆς Alexid. fr. 42, II p. 312; Ἰφικλῆς Inc. fr. 473 p. 497; Καλλικλῆς Men. fr. 348_7, III p. 101; Μοιροκλῆς Timocl. fr. 4_3, II p. 452; Τιμοκλῆς Alexid. fr. 77_2, 108_3, p. 322, 334.

Sed duo loci inveniuntur, quibus metrum anapaesticum vel dactylicum poetas coegit ab illa regula recedere[3]):

Av. 567. ἢν δ' Ἡρακλέει θύῃ τι, λάρῳ ναστοὺς θύειν μελιτούττας.

Cratin. fr. 458, I p. 129 (Inc. fr. 51, III p. 409).

ἐν δὲ διχοστασίῃσι καὶ Ἀνδροκλέης πολεμαρχεῖ.

Tragici, cum saepius breves syllabas ante mutam cum liquida producerent[4]), hac in re nullam certam legem secuti

---

[1]) Vide supra p. 12 sq.

[2]) Cf. Kockii ad Equ. 283 adnotationem. Speck l. c. p. 34.

[3]) Certe falsa est Wecklinii sententia (Cur. epigr. p. 24) sermonem vulgarem praecipue formas solutas frequentavisse et ea de causa comicos sermonem vulgarem secutos formas contractas non nisi metri causa adhibuisse. Nam comici praeter fines iambicos etiam formas solutas Ἀνδροκλέει, Ἡρακλέης, Θεμιστοκλέης etc. ponere poterant, quippe qui anapaestos pro iambis admitterent.

[4]) Vide supra p. 13.

sunt, sed tantum metri commoditatem respexerunt. Nam legimus apud Sophoclem semper Ἡρακλῆς, Ἡρακλεῖ sed praeter Ἡρακλέα Trach. 233 etiam Ἡρακλῆ Trach. 476 in fine trimetri. Euripides autem praeter Ἡρακλῆς etiam ter in fine trimetri Ἡρ̄ακλέης posuit: Ion. 1196, Heraclid. 210, Her. 914.

28. Genetivum singularis numeri substantivorum -ις syllaba desinentium terminationem -εως habere satis constat. Tragici nonnunquam metro postulante terminationem -εος adhibuerunt (πόλεος: Aesch. Sept. 196, Ag. 1167, Soph. Ant. 162, Eurip. Or. 895, Iph. Aul. 376, Suppl. 632 (lyr.), Her. 876 (lyr.); ὄφεος: Eur. Bacch. 1025), quod etiam comici nonnullis locis fecerunt, ubi illa forma contra codicum auctoritatem restituenda est metro poscente. Tres loci lyrici sunt, Vesp. 1282, 1458, Thesm. 465, quibus φύσεος vel ὕβρεος legendum est. Sed etiam in deverbiis restituenda est illa forma:

Plut. 1044. τάλαιν' ἐγὼ τῆς ὕβρεος ἧς ὑβρίζομαι [1]).

Theopomp. fr. 32 3, I p. 741.

ἆρ' εἶ κάτοπτρον φύσεος ἦν πλῆρες δοθῆς.

Eubul. fr. 67 9, II p. 187.

πασῶν, διώκειν, ὕβρεος οὐ πόθου χάριν.

Eubul. fr. 94 7, II p. 196.

ἡμέτερός ἐστ', ἀλλ' ὕβρεος· ὁ δὲ πέμπτος βοῆς.

Eubul. fr. 120 8, II p. 207.

τῆς πόλεος ἀπεχώρησαν, ἧς εἷλον τότε.

29. Alias formas ut Νηρέος, τοκῆας, ἀνέρος, ἀνέρες, quas Aristophanes in canticis vel in parodiis aliorum poetarum adhibuit, praetereo, cum non tam metri quam sermonis epici imitandi causa eas usurpaverit [2]).

Sed afferenda est forma longior θυγατέρος, quam semel metri causa poeta adhibuit:

Vesp. 1397. τῆς Ἀγκυλίωνος θυγατέρος καὶ Σωστράτης.

(At forma usitata θυγατρός legitur Vesp. 573). Item metri

---

[1]) Nullam causam habeo, cur in hoc versu corruptelam inesse putem, quod fecerunt Hermann (ad Nub. 1076), Fritzsche (ad Thesm. 465), Speck l. c. p. 35.

[2]) Speck eas collegit l. c. p. 35 s.

causa formis δορός (Ach. 1193 loco lyrico) et δορί poeta usus est:

Lys. 1151. κατωνάκας φοροῦντας ἐλθόντες δορί.

Lys. 1188. ληστὰς ἐλαύνων καὶ κατασπέρχων δορί.

30. Pro usitata accusativi forma ὄρνῑν (Ach. 88, Vesp. 815, Av. 73 etc.) bis Aristophanes in anapaestis ante vocem iambo incipientem longiorem formam ὄρνῑθᾰ adhibuit, quod ei altera brevi syllaba opus erat[1]):

Av. 472. ὃς ἔφασκε λέγων κορυδὸν πάντων πρώτην ὄρνιθα γενέσθαι.

Av. 720. φήμη γ' ὑμῖν ὄρνις ἐστί, πταρμόν τ' ὄρνιθα καλεῖτε.

Idem Cratinum fecisse ex Athenaeo 373 cd concludendum est: ἐπὶ δὲ τοῦ ἀρσενικοῦ οὐ μόνον ὄρνιν, ἀλλὰ καὶ ὄρνιθα ὁ αὐτὸς Κρατῖνος ἐν τῷ αὐτῷ δράματί φησιν.

Eandem rem apud Menandrum in plurali invenimus, qui et ὄρνεις et ὄρνιθας adhibuit:

fr. 119/120, III p. 35.

ὄρνεις φέρων ἐλήλυθα.

ὄρνιθας ἀποστέλλει (anap.?)

fr. 167/168, III p. 49.

. . . οὐ σοβήσετ' ἔξω, φησί, τὰς
ὄρνιθας ἀφ' ἡμῶν;
αὕτη ποτ' ἐξεσόβησε τὰς ὄρνεις μόλις.

Similiter Pherecrates in fine trimetri iambici accusativum γυνήν pro γυναῖκα posuit fr. 91, I p. 170.

ὡς ἄτοπόν ἐστι μητέρ' εἶναι καὶ γυνήν.

31. De declinatione comparativorum βελτίων, ἥττων, κρείττων etc. observavi poetas longiores formas maxime in fine trimetrorum adhibuisse videlicet, quod aptissimam versus clausulam facerent velut βελτίονα Plut. 105, Men. fr. 481 $_{11}$, III p. 138, βελτίονες Ach. 1078, Eccl. 214, Inc. fr. 509, III p. 502; ἥττονα Nub. 113, 114, 883, 1337; πλείονα Equ. 711, Nub. 822, 1290, Vesp. 806, 1440, Plut. 187, Alexid. fr. 261 $_{4}$, II p. 392, Men. fr. 89 $_{2}$, III p. 27 et qu. s. r.

---

1) v. supra p. 15.

At aliis versus locis poetae utraque forma sine discrimine utuntur.

2. De adverbiis.

32. Etiam in adverbiis observamus saepe diversas formas adhibitas esse, prout metrum postulabat.

Quattuor formae adverbii *πρῶτον*, *πρῶτα*, *πρώτιστον*, *πρώτιστα* apud Aristophanem inveniuntur, quarum primam *πρῶτον* usitatissimam fuisse vel inde cognoscimus, quod longe saepissime in eius comoediis exstat idque etiam ibi, ubi metrum alteram quoque formam admitteret velut Ach. 383, Equ. 488, Nub. 247, Pac. 560, Av. 1330, Thesm. 380 multis aliis locis. At metri causa permultis locis *πρῶτα* posuit velut Ach. 648, 995, Equ. 129, 155, 339, 542, 774, 779 etc. Quae res magna ex parte inde explicari potest, quod saepissime adverbium nostrum cum particula *μέν* sequenti coniunctum est. Cum igitur *πρῶτα μέν* (– ⏑ ⏓) melius iambico et trochaico metro accommodaretur quam *πρῶτον μέν* (– – ⏓), priorem formam etiam saepius adhibuit, ut ex sequenti enumeratione intelleges:

πρῶτον solum quinquagies,
πρῶτον μέν vicies semel,
at *πρῶτα* solum positionis evitandae causa vicies,
πρῶτα μέν vicies octies invenitur.

Duo tantum loci his obstant, ubi propter legem, quam dicimus Porsonianam, quamquam in universum comici eam non respexerunt, Aristophanes formam *πρῶτα* videtur praetulisse:

Equ. 275. *ἀλλ' ἐγώ σε τῇ βοῇ ταύτῃ γε πρῶτα τρέψομαι.*
Vesp. 862. *ὅπως ἂν εὐξώμεσθα πρῶτα τοῖς θεοῖς.*

Sed fortasse in his versibus *πρῶτον* restituendum est, praesertim cum Equ. 275 cod. V et ceteri praeter cod. R lectionem *πρῶτον* praebeant et Pac. 560 similiter ac Vesp. 862 in fine versus eodem loco *πρῶτον* legatur:

προσευξώμεσθα πρῶτον τῇ θεῷ.

Formas *πρώτιστον* et *πρώτιστα* poeta omnino tantum metro postulante pro forma *πρῶτον* posuit:

πρώτιστον:
Ran. 1121. *πρώτιστον αὐτοῦ βασανιῶ τοῦ δεξιοῦ.*

Eccl. 749. πρώτιστον αὐτὰ πολλάκις καὶ σκέψομαι.

Praeterea Nub. 553, Av. 695, Lys. 555, 589, Ran. 941;

πρώτιστα:

Lys. 1169. πρώτιστα τὸν Ἐχινοῦντα καὶ τὸν Μηλιᾶ.

Plut. 792. πρώτιστα καὶ βλέψαντος οὐδὲν ἐκφέρειν.

Praeterea Vesp. 595, Av. 972, Thesm. 659, Ran. 519, 911, 946, Eccl. 597, 1059.

33. Nullo significationis discrimine facto item adverbia εὐθύς et εὐθέως usurpantur metri tantum ratione habita, εὐθύς:

Ach. 638. εὐθὺς διὰ τοὺς στεφάνους ἐπ' ἄκρων τῶν πυγιδίων ἐκάθησθε.

Ach. 924. σελαγοῖντ' ἂν εὐθύς, — ὦ κάκιστ' ἀπολούμενε.

Equ. 353, Nub. 785, 855, 878, 987 et qu. s. r.

Forma εὐθέως, quae tantum vicies in omnibus comoediis exstat, octies in fine, quinquies post monosyllabum initio trimetri legitur (ὁ δ' εὐθέως Nub. 1357, ἡ δ' εὐθέως Plut. 691, οἱ δ' εὐ. Equ. 646, ἵν' εὐ. Plut. 1170, ὥστ' εὐ. Pac. 889). In reliquis versibus variis locis exstat, nisi quod Vesp. 494 et 1081 initio tetrametri trochaici invenitur.

34. Eodem modo poeta adverbia ταχύ et ταχέως adhibuit, prout metrum postulabat:

ταχύ: Ach. 1029, 1085, Equ. 109, 120, 123, 648, 1074, 1389 et qu. s. r. Et huius quidem formae sedecim exempla (i. e. dimidia fere pars) in fine trimetri exstant.

ταχέως:

Ach. 1074. ταχέως λαβόντα τοὺς λόχους καὶ τοὺς λόφους.

Lys. 830. ταχέως. — τί δ' ἔστιν; εἰπέ μοι, τίς ἡ βοή;

Ach. 777, 1006, Equ. 95, 495, 1227 et qu. s. r.

Bis poeta pro superlativo ὡς τάχιστα in fine versus ὡς τάχος vel ὅσον τάχος videlicet metri causa posuit:

Lys. 1187. ἄπεισ' ἕκαστος. ἀλλ' ἴωμεν ὡς τάχος.

Thesm. 727. καὶ καταίθειν τὸν πανοῦργον, πυρπολεῖν θ' ὅσον τάχος.

3. De coniugatione.

35. Saepius comici terminationes *-μεσθα* pro vulgari *-μεθα*, *-ατο* pro vulgari *-ντο* propter metri commoditatem eodem modo ac tragici adhibuerunt. Longius de hac re disserere supervacaneum est, cum Speck l. c. p. 40 sqq. copiose hanc rem tractaverit et omnia exempla, quae apud Aristophanem inveniuntur, enumeraverit. E ceterorum comicorum fragmentis haec exempla addo:

Cratet. fr. 17_{3} I, p. 135 *ἐδόμεσθα*, Eupolid. fr. 117_{6}, I p. 289 *ηὐχόμεσθα*, fr. 117_{8} *στρατευόμεσθ'*, fr. 119_{2}, p. 289 *δεχόμεσθα*, fr. 159_{11}, p. 301 *ἐρχόμεσθ'*, Platon. fr. 109, I p. 630 *ἡγούμεσθ'*, Antiphan. fr. 109_{1}, II p. 54 *διαιτώμεσθα*, Philem. fr. 69_{2}, II p. 496 *βουλόμεσθα*, fr. 73_{3}, p. 497 *ἠλλαττόμεσθ'*, fr. 120_{4}, p. 516 *φειδόμεσθ'*, fr. 158_{2}, p. 525 *εὐφραινόμεσθ'*. Item Herond. IV 17 *ἐπεποιούμεσθα*, VIII 12 *διζόμεσθα*.

36. Terminationem *-θεν* (pro *-θησαν*), quae tribus locis exstat (Pac. 1283, 1284, Vesp. 662), praetereo, quod non tam metri causa quam ut epicum sermonem imitaretur [1]) poeta eas adhibuit. Idem dicendum est de formis solutis *μεδέων*, *μεδέουσα* etc., quas Speck collegit p. 42 sq.

Sed melius in usu formarum optativi aoristi *-ειας*, *-ειε(ν)*, *-ειαν* vel *-αις*, *-αι*, *-αιεν* syllabis terminatarum metri vim observare possumus. Usitatae apud Atticos formae erant eae, quae in syllabas *-ειας*, *-ειε(ν)*, *-ειαν* desinebant [2]) ut etiam apud comicos Ach. 918, 921, 1151, 1166, Equ. 3, 16, 498, 855, 898 etc.; Cratin. fr. 187_{2}, I p. 70, Hermipp. 63_{10}, I p. 243, Eupolid. fr. 332, I p. 346, Plat. fr. 173_{21}, I p. 647 multis aliis locis.

His multis exemplis apud Aristophanem nonnullae formae non solito modo desinentes obstant, quas metri causa poeta adhibuit:

-αις: Nub. 776 *ἀποστρέψαις*, Vesp. 726 *δικάσαις*, 819 *ἐκκομίσαις*, Pac. 405 *πείσαις*, Lys. 506 *κρώξαις*, Plut. 1036 *διελκύσαις*, 1134 *ὠφελήσαις*;

-αι: Plut. 505 *παύσαι*, fr. 320_{15} *λῆξαι*.

---

[1]) Speck l. c. p. 41.

[2]) Cf. Kuehner-Blass I_{1} p. 73 s.

Hoc propter metri necessitatem factum esse vel inde apparet, quod nusquam terminationem -αιεν invenimus. Quae cum eandem quantitatem ac terminatio -ειαν haberet, metro non cogebatur poeta modo hac modo illa forma uti. Quam ob rem tantum formas in -ειαν syllabas desinentes invenimus: Equ. 3, 898, Nub. 974, Av. 373 etc.

37. Etiam in augmento nonnunquam metri vim observamus. Amplificatum augmentum verbi μέλλειν, quo perraro poetae usi sunt (Hes. theog. 478, 888, 898. Theogn. 906)[1], Aristophanes bis adhibuit metri commoditate adductus in anapaestis:

Ran. 1038. τὸν λόφον ἤμελλ' ἐπιδήσειν,

Eccl. 597. τοῦτο γὰρ ἤμελλον ἐγὼ λέξειν.

In iambis et trochaeis semper simplex augmentum invenitur: Ach. 347, Equ. 267, Nub. 1301, Vesp. 460, 1095, Thesm. 1177, Ran. 268, 518, 791, Plut. 103.

E contrario verbo ἀνέχομαι, quod augmentum amplificatum habere solet[2] (Thesm. 593. ἠλίθιος ὅστις τιλλόμενος ἠνείχετο), semel simplex augmentum adiecit, quod ἠνειχόμεσθα metro anapaestico resultabat:

Lys. 507. ἡμεῖς τὸν μὲν πρότερον πόλεμον καὶ τὸν χρόνον ἠνεχόμεσθα.

Similiter Menander duas formas ἠγρηγόρειν et ἐγρηγόρειν adhibuit, ut Photius 59$_6$ tradit (fr. 1013, III p. 253).

Metri denique necessitati tribuam, quod Aristophanes pro κἀπωμορξάμην (a verbo ἀπ - ομόργνυμι) formam κἀπεμορξάμην falso tamquam a verbo ἀπο - μόργνυμι derivatam finxit, quae melius metro trochaico accommodabatur[3]):

Ach. 706. ὥστ' ἐγὼ μὲν ἠλέησα κἀπεμορξάμην ἰδών.

III. De rebus syntacticis.

38. Iam progrediamur ad res syntacticas, et primum quidem agamus de numeris.

---

[1]) Cf. Kock. ad Ran. 1038, Kuehner-Blass I$_2$ p. 9 et 484.

[2]) Cf. Kuehner-Blass II$_2$ p. 35 et 435.

[3]) Porson, praef. ad. Hec. p. 28 cum hac re confert breviorem formam δύρομαι, quam tragici nonnunquam adhibuerunt.

1. De numeris.

Nonnunquam comici metri commoditate adducti singularem numerum pro plurali posuerunt.

Cum plurales formae *τῶν ὀφθαλμῶν*, *τοὺς ὀφθαλμοὺς* iambis et trochaeis omnino accommodatae non essent[1]), aut dualem ponere debebant, quem legimus Ach. 1027, 1029, Nub. 411, 946, Vesp. 432, Av. 342, Lys. 298, Pherecr. fr. 60, I p. 161 aut singularem numerum, si metro melius accommodabatur quam dualis velut:

Ach. 97. *ἄσκωμ' ἔχεις που περὶ τὸν ὀφθαλμὸν κάτω.*
Nub. 24. *εἶθ' ἐξεκόπην πρότερον τὸν ὀφθαλμὸν λίθῳ*[2]).
Av. 1294. *Ὀπουντίῳ δ' ὀφθαλμὸν οὐκ ἔχων κόραξ (ἦν τοὔνομα).*
Av. 1613. *προσπτόμενος ἐκκόψει τὸν ὀφθαλμὸν θενών*[2]).
Eccl. 11. *ὀφθαλμὸν οὐδεὶς τὸν σὸν ἐξείργει δόμων.*
Inc. fr. 388_2, III p. 481
πάσχειν, ὅταν λάγνην τὸν ὀφθαλμὸν φορῇς.

In dativo difficultatem metricam Aristophanes ita superavit, ut articuli sive appositi forma producta uteretur:

Av. 360. *εἶτα κατάπηξον πρὸ σαυτοῦ — τοῖσι δ' ὀφθαλμοῖσι τί;*
Ran. 1247. *ὥσπερ τὰ σῦκ' ἐπὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖς ἔφυ.*
Plut. 769. *ὥσπερ νεωνήτοισιν ὀφθαλμοῖς ἐγώ.*

In anapaestis usitata forma usus est, cum nulla difficultas existeret:

Nub. 980. *αὐτὸς ἑαυτὸν προαγωγεύων τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐβάδιζεν.*

Similiter Cratinus fr. 459, I p. 130, ut creticum vitaret, singularem numerum *λαμπάδος* pro *λαμπάδων* adhibuit in versu hexametro:

τίς δέ σ' ἐτύφλωσεν; τίς ἀφείλετο λαμπάδος αὐγάς.

39. Item semel singularem *κάλπιν* legimus:

Lys. 370. *αἰρώμεθ' ἡμεῖς θοὔδατος τὴν κάλπιν ὦ Ῥοδίππη.*

Aliis omnibus locis huius vocis numero plurali poeta utitur: Lys. 358, 400, 539, Ran. 1339. Etiam hoc loco pluralem nume-

---

1) Eubulus fr. 98_4, II p. 198 recte pluralem numerum posuit articulo a substantivo seiuncto: *ἀπὸ τῶν μὲν ὀφθαλμῶν ὑδρορρόαι δύο ῥέουσι . . .*

2) In eadem locutione dualis invenitur Av. 342
κάρτα· πῶς κλαυσεῖ γάρ, ἢν ἅπαξ γε τὠφθαλμὼ 'κκοπῇς;

rum posuisset, quia anapaesto pro iambo posito metro minime repugnabat, nisi totum locum inde a versu 352 usque ad versum 381 consulto artificiosius puris tetrametris composuisset[1]).

Porro ut creticum vel seriem quattuor longarum syllabarum evitarent, Aristophanes et Anaxilas his locis singularem numerum adhibuerunt:

Eccl. 638. οὐκοῦν ἄγξουσ' εὖ καὶ χρηστῶς ἑξῆς τὸν πάντα γέροντα.

Anaxil. fr. 22_{22}, II p. 270.

Σφίγγα Θηβαίαν δὲ πάσας ἔστι τὰς πόρνας καλεῖν.

40. Etiam participii singularem numerum Aristophanes propter metri commoditatem pro plurali posuit:

Nub. 988/9. ὥστε μ' ἀπάγχεσθ', ὅταν ὀρχεῖσθαι Παναθηναίοις δέον αὐτοὺς
τὴν ἀσπίδα τῆς κωλῆς προέχων ἀμελῇ τῆς Τριτογενείης.

Ran. 1075. καὶ μινθῶσαι τὸν ξύσσιτον κἀκβάς τινα λωποδυτῆσαι (ἠπίσταντο 1073.)

41. E contrario comici nonnunquam etiam metro cogente pluralem numerum pro usitato singulari posuerunt. Pluralem ἔριδες pro ἔρις certe, ut anapaestum haberet, poeta usurpavit Thesm. 788:

ἔριδες, νείκη, στάσις, ἀργαλέα λύπη πόλεμος· φέρε δή νυν.

Item hiatus evitandi causa pro πάσῃ τέχνῃ, quod exstat Nub. 885, 1323, Lys. 412, Thesm. 65, Ran. 1235, Eccl. 366, 534, semel legimus πάσαις τέχναις:

Thesm. 271. πάσαις τέχναις, ἤν μοί τι περιπίπτῃ κακόν.

Similiter pro cretico, τῷ χρόνῳ (Nub. 66, 865, 1242 etc.) in tetrametro anapaestico pluralem legimus Eccl. 636/7:

. . . πατέρας γὰρ ἁπάντας
τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν εἶναι τοῖσι χρόνοισιν νομιοῦσιν.

Menander autem ut seriem quattuor longarum syllabarum evitaret, pluralem numerum adhibuit fr. 161_1, III p. 47.

τὰ γὰρ τολμηρὰ τῶν ὄχλων ἔχει
ἐν τοῖς λογισμοῖς τὰς ἐπιδείξεις δυσκόλους.

42. Saepius pluralem numerum metri causa adhibitum in-

[1]) v. supra p. 2 adn. 1.

venimus, ubi adiectivum aut cum copula *ἐστίν* coniungitur aut sine ea praedicati vice fungitur[1]):

Lys. 34. *βέλτιστα τοίνυν μηκέτ' εἶναι νὴ Δία.*
Ran. 277. *ἄγε δή, τί δρῶμεν; — προϊέναι βέλτιστα νῷν.*
Eccl. 1122. *ὥστ' ἐστὶ πολὺ βέλτιστα, πολὺ δῆτ', ὦ θεοί.*
(Singularis *βέλτιστον* exstat Equ. 83, Ran. 322, Plut. 67.)
Equ. 30. *κράτιστα τοίνυν τῶν παρόντων ἐστὶ νῷν.*
(*κράτιστον:* Equ. 80, Vesp. 367, Plut. 412, fr. 567.)
Lys. 142. *ξυμψήφισαί μοι. — χαλεπὰ μὲν ναὶ τὼ σιώ.*
(*χαλεπόν:* Vesp. 950, 985, Pac. 819, Lys. 504, Eccl. 180.)
Ach. 770. *οὐ δεινά; θᾶσθε τοῖδε τὰς ἀπιστίας.*
Ach. 1079. *οὐ δεινὰ μὴ 'ξεῖναί με μηδ' ἑορτάσαι;*
Equ. 609. *δεινά γ' ὦ Πόσειδον, εἰ μηδ' ἐν βυθῷ δυνήσομαι (διαφυγεῖν).*
Vesp. 1368. *οὐ δεινὰ τωθάζειν σε;*
Lys. 608. *εἶτ' οὐχὶ ταῦτα δεινὰ πάσχειν ἔστ' ἐμέ;*
Eccl. 400. *οὐ δεινὰ τολμᾶν τουτονὶ δημηγορεῖν;*
(*δεινόν:* Ach. 352, Equ. 810, 820, 875, 878, Vesp. 26, Av. 27, 1012, Lys. 587, Plut. 329.)
Inc. fr. 577, III p. 512.
ἀνόητά γ', εἰ τοῦτ' ἦλθες ἐπιτάξειν ἐμοί.
(*ἀνόητον:* Ran. 530.)

Apud tragicos similia exempla inveniuntur velut:

Aesch. Prom. 216. *κράτιστα δή μοι τῶν παρεστώτων τότε ἐφαίνετ' εἶναι.* (cf. supra Equ. 30.)
Soph. Ai. 1126. *δίκαια γὰρ τόνδ' εὐτυχεῖν κτείναντά με.*
Trach. 409. *δέσποιναν εἶναι τήνδε σήν. — δίκαια γάρ.*
495. . . . *κενὸν γὰρ οὐ δίκαιά σε χωρεῖν.*
Phil. 524. *ἀλλ' αἰσχρὰ μέντοι σοῦ γέ μ' ἐνδεέστερον ξένῳ φανῆναι.*
Eurip. Or. 413. *οὐ δεινὰ πάσχειν δεινὰ τοὺς εἰργασμένους.*

Si comparandi causa Thucydidem inspexeris, semper singularem numerum adhibitum invenies:

αἰσχρόν: I 38_{23}, 122_{28}, II 40_{10}, III $63_{3,\,12}$ etc.

---

[1]) v. supra p. 19 sq. *πρῶτον* et *πρῶτα.*

δεινόν: I 35_{12}, 121_8, 122_{26}, 143_{15} etc.
κράτιστον: I 143_{16}, IV 46_{21}.

2. De generis usu liberiore.

43. Semel Aristophanes metri causa substantivum neutrius generis cum adiectivo masculino coniunxit constructione „*κατὰ σύνεσιν*" adhibita:

Ach. 872. *ὦ χαῖρε κολλικόφαγε Βοιωτίδιον.*

Aliis locis similibus recte neutrum invenimus:

Equ. 42. *δύσκολον γερόντιον.*
Equ. 726. *ὦ Δημίδιον, ὦ φίλτατον.*
Nub. 790. *ἐπιλησμότατον καὶ σκαιότατον γερόντιον.*
Eccl. 949. *τὸ κατάρατον γρᾴδιον.*

Item metrum poetam commovit, ut scriberet Plut. 546/7
. . . *ἆρά γε πολλῶν*
ἀγαθῶν πᾶσιν τοῖς ἀνθρώποις ἀποφαίνω σ'αἴτιον οὖσαν
(scil. *τὴν Πενίαν*),

ubi certe *αἰτίαν* scripsisset (cf. Men. fr. 486_1, III p. 140 *τὴν πρόνοιαν αἰτίαν / κρίνων*), nisi creticus anapaestico metro resisteret.

44. Similia apud tragicos invenimus. Pro feminina forma *θυραίαν* Sophocles, ut seriem longarum syllabarum evitaret, *θυραῖον* scripsit El. 313. . . . *μὴ δόκει μ'ἄν, εἴπερ ἦν,*
θυραῖον οἰχνεῖν, νῦν δ'αγροῖσι τυγχάνει.

Eadem de causa femininam formam his locis evitavit:

Trach. 533. *τῆμος θυραῖος ἦλθον ὡς ὑμᾶς λάθρᾳ.*
478. *καθηρέθη πατρῷος Οἰχαλία δόρει.*
620/1. *ἀλλ' εἴπερ Ἑρμοῦ τήνδε πομπεύω τέχνην*
βέβαιον, οὔ τοι . . .

Idem semel metri causa *ταῦτα* posuit pro *τούτους (τοὺς λόγους):*

El. 1364 sqq. . . . *τοὺς γὰρ ἐν μέσῳ λόγους*
πολλαὶ κυκλοῦνται νύκτες ἡμέραι τ' ἴσαι,
αἵ ταῦτα σοι δείξουσιν, Ἠλέκτρα, σαφῆ.

Certe etiam Euripides, ut seriem longarum syllabarum evitaret, neutrum posuit pro masculino his locis:

Iph. Aul. 1400 sq. *βαρβάρων δ' Ἕλληνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βαρβάρους μῆτερ, Ἑλλήνων · τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλεύθεροι.*

Phoen. 962. *τί δ' ἂν τις εἴποι, δῆλον οἵ γ' ἐμοὶ λόγοι.*

3. De comparatione.

45. Poetas etiam in comparatione nonnunquam metro cessisse anapaesticus versus demonstrat

Vesp. 550. *τί γὰρ εὔδαιμον καὶ μακαριστὸν μᾶλλον νῦν ἐστὶ δικαστοῦ,*

ubi *μᾶλλον εὔδαιμον* exstat, quod *εὐδαιμονέστερον* (– – ⏑ – ⏑ ⏓) propter creticum poni non poterat. Fortasse *μᾶλλον* eodem modo propter metri commoditatem legitur in his versibus:

Vesp. 1100. (*οὐδὲν ζῷον*) *μᾶλλον ὀξύθυμόν ἐστιν, οὐδὲ δυσκολώτερον.*

Plut. 747. *τὸν δὲ Νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησεν τυφλόν.*

Eur. Med. 485. *σὺν σοί, πρόθυμος μᾶλλον ἢ σοφωτέρα.*

4. De articulo.

46. De articuli nominibus propriis praepositi usu Aristophaneo copiose iam egit Uckermann (progr. gymn. Berol. 1892), qui, quamquam in universum recte Aristophanem certis legibus usum esse dicit, tamen nimis diligentem poetam in adhibendo articulo fuisse putat, cum demonstrare studet eum semper consulto articulum posuisse vel omisisse[1]). At Fuller, qui in dissertatione Erlangensi articuli apud comicos usum tractavit[2]), de nominibus propriis dicit p. 39: „Leges, quibus nomina terrarum, urbium, montium, insularum etc. populorum festorumque nomina, cum pluralia tanta (sic!) sint, articulum habeant an

---

[1]) Iam in prooemio, cum de voce *ὦ* vocativo praeposito verba facit p. 5: „Nur in einem Punkte scheint Aristophanes ein gleichmässiges Verfahren zu beobachten: Sobald ein substantivisches oder adjektivisches Attribut zum Vokativ hinzutritt, steht im Trimeter in der Regel die Ausrufsbezeichnung *ὦ* also Ach. 435 *ὦ Ζεῦ διόπτα καὶ κατόπτα*, Ach. 462 *ὦ γλυκύτατ' Εὐριπίδη*, Ach. 225 *ὦ Ζεῦ πάτερ* u. a.“, multa exempla eum errare demonstrant velut: Vesp. 161, Av. 61, Plut. 359, 854 *Ἄπολλον ἀποτρόπαιε*, Plut. 438 *ἄναξ Ἄπολλον*, Ran. 750 *ὁμόγνιε Ζεῦ*, Vesp. 143 *ἄναξ Πόσειδον*, Thesm. 1202 *Ἑρμῆ δόλιε* etc.

[2]) De articuli in antiquis Graecis comoediis usu. Lipsiae 1888.

eo careant, certas constituere non possumus". Equidem Aristophanem certas leges secutum esse sed has leges propter metri necessitatem vel commoditatem saepius neglexisse puto. Etiam Uckermann, qui omnia fere ad artem revocare studet, nonnulla exempla afferre cogitur, quae legibus ab eo latis accommodari non possunt velut Pac. 1253 et Plut. 178, ubi vox *Αἰγύπτιοι* sine causa articulum praepositum habet (p. 11), Av. 880, ubi *Χίοισι* articulo anaphorico eget (p. 11), Vesp. 1446, ubi *Δελφοί* (p. 10), Av. 292, ubi *Κᾶρες*, fr. 550/1, ubi *Ἴβηρες* fr. 677, ubi *Φρύγας* (p. 12) sine iusta causa articulum habent[1]).

Etiam aliis locis metri causa poeta articulum omisit velut:

Vesp. 351. *εἶτ' ἐκδῦναι ῥάκεσιν κρυφθείς, ὥσπερ πολύμητις Ὀδυσσεύς.*

Vesp. 1413/14. . . . *γυναικὶ κλητεύων ἔοικας θαψίνῃ Ἰνοῖ κρεμαμένῃ πρὸς ποδῶν Εὐριπίδου.*

Nub. 622. *ἡνίκ' ἂν πενθῶμεν ἢ τὸν Μέμνον' ἢ Σαρπηδόνα.*

47. Hanc in articuli usu discordiam non solum in nominibus propriis sed etiam in aliis omnibus vocibus observamus. Leges, quas Fuller l. c. constituit, poetae persaepe metri causa neglexerunt.

Si formas *ἀνθρώπων, ἀνθρώποις, ἀνθρώπους* eligimus, articulum semper in iambis et trochaeis deesse in-

[1]) Vix probandum etiam id est, quod p. 19 de articulo apud vocem *Ἑλλάς* bis omisso (Av. 409, 998) dicit: „An diesen beiden Stellen ist die Scene in der der irdischen Welt entrückten Vogelstadt, Hellas ist für die Redenden irgend ein beliebiges fernes Erdenland, dem der Artikel also ebensowenig wie anderen irdischen Ländernamen zukommt, an der ersten Stelle (*ξένω σοφῆς ἀφ' Ἑλλάδος*) würde durch den Artikel die ganze Wirkung der schönen Antwort leiden, an der zweiten (*Μένων, ὃν οἶδεν Ἑλλὰς χὠ Κολωνός*) ist er mit besonderer Feinheit ausgelassen, während er dem verhältnismässig wenig bekannten Demos Kolonos, der doch nur einen kleinen Teil Athens ausmacht, beigefügt ist, um dessen Bedeutung ins richtige Licht zu setzen". Sed prior locus exstat in systemate ex iambis puris composito:

Av. 406—9. *Χορ. ἰὼ ἔποψ, σέ τοι καλῶ.*
Επ. καλεῖς δὲ τοῦ κλύειν θέλων;
Χορ. τίνες ποθ' οἵδε καὶ πόθεν;
Επ. ξένω σοφῆς ἀφ' Ἑλλάδος.

ubi *ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος* nequaquam poni poterat, altero loco propter hiatum articulus omissus est, nisi omnino *Ἡλλάς* legendum est.

venimus videlicet, quod metrum quattuor longas syllabas non concedit[1]): Ach. 881, 1126, 1127, Nub. 841 etc.; Eupolid. fr. 220, I p. 318, Platon. fr. 136, I p. 637 (fr. 37_2, I p. 610), Antiphan. fr. 98_1, 123_2 II, p. 50, 59, Anaxandr. fr. 61_2, II p. 161, Amphid. fr. 17_2, II p. 241, Men. fr. 798, III p. 219 et qu. s. r.

At articulus plerumque praeponitur in anapaestis: Ach. 650, Nub. 444, Pac. 98, 1015, Av. 481[2]), 561, Ran. 1010, 1064, Plut. 490, 495, 498, 500, 502, 506, 511, 597, 547 (*πᾶσιν τοῖς ἀνθρώποις*, at in iambis et trochaeis *πᾶσιν ἀνθρώποις*[3]) legimus: Equ. 836, Thesm. 674, Plut. 461, 780, Men. fr. 669_2, 775, III p. 195, 216, Hipparch. fr. 2_2, III p. 273, Incert. fr. 120, III p. 431, Antiphan. fr. 94_1, II p. 49; *πάντας ἀνθρώπους* Ran. 701, Platon. fr. 37_2, I p. 610. Quinquies Aristophanes etiam in anapaestis articulum omisit: Vesp. 1029, Pac. 737, 739, Av. 520, Plut. 507. Poetae igitur articulum non utique ponere debebant[4]).

48. Similiter metri commoditatem observamus in hoc exemplo: Equ. 1006 et 1010 in fine trimetri legimus *ἁπάντων πραγμάτων*, item Plut. 1112 in fine trimetri *πάντων πραγμάτων*, ubi videlicet articulum poeta omisit, ut seriem quattuor longarum syllabarum vitaret. Sed collocatione mutata etiam in tetrametro trochaico articulum posuit:

Ach. 310. *οὐχ ἁπάντων ὄντας ἡμῖν αἰτίους τῶν πραγμάτων.*

Item apud nominativum articulum posuit

Ach. 474. *ἐν ᾧπέρ ἐστι πάντα μοι τὰ πράγματα.*

---

[1]) Aristophanes semel in trimetro iambico illam difficultatem superavit articuli formam productam *τοῖσιν* in usum vocans Plut. 161; v. supra p. 15.

[2]) *ὡς οὐχὶ θεοὶ τοίνυν ἦρχον τῶν ἀνθρώπων τὸ παλαιόν.*
At in trimetro iambico Av. 185 legimus:

ὥστ᾽ ἄρξετ᾽ ἀνθρώπων μὲν ὥσπερ παρνόπων.

[3]) Etiam in trimetro collocatione mutata articulum ponere potuerunt fr. 294_1 *τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποισιν*, item Men. fr. 408_2, 668_1 III p. 119, 195.

[4]) Item in oratione soluta saepe articulus deest velut apud Thucydidem I 1_{10} *ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων*, 1 93_{17} *ἀνθρώπων τὴν φυλακήν*, II 54_6 *ἀνθρώπων θνῃσκόντων*, II 64_{30} *ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις*, IV 34_5 *ἔκπληξις ἐνέπεσεν ἀνθρώποις* etc. Saepius articulus additus est velut: I 21_{31}, 141_4, II 6_{27}, 8_{28}, 48_4, 54_{10}, III 39_{13} etc.

49. Etiam in adiuratione πρὸς (τῶν) θεῶν vim metri observare possumus. Usitata forma apud comicos est **πρὸς τῶν θεῶν**, ut ex permultis exemplis videre licet: Ach. 95, 341, 1390, Nub. 200, 481, 784, 1103, Vesp. 484, 760, 919, 1218, 1388 et qu. s. r.[1]). Sed nonnunquam articulus deest: Pac. 9, Av. 663, Eccl. 1095, Plut. 1147; Strattid. fr. 60, I p. 728, Antiphan. fr. 55_{12}, fr. 228_{1}, II p. 33, 111. Men. Cair. Her. 33, Epitr. 15, 469, Sam. 88, 107.

Id metri causa factum esse vel inde concludendum esse mihi videtur, quod octo locis articulo adiecto series quattuor longarum syllabarum oreretur:

Av. 663. αὐτοῦ πρὸς θεῶν,
Eccl. 1095. μετὰ σοῦ, μὴ πρὸς θεῶν,
Plut. 1147. ξύνοικον πρὸς θεῶν,
Strattid. fr. 60. γαλῆν ὁρῶ — ποῖ, πρὸς θεῶν,
Antiphan. fr. 228. τοῦ ἄν τις ἄλλου πρὸς θεῶν.
Men. Cair. Epitr. 15. μὴ καταφρον[ήσῃ]ς, πρὸς θεῶν. . .
469. θαυμαστὸν οἷον, πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων.
Sam. 107. τὸν ἀσεβῆ. — μὴ πρὸς θεῶν.

Eadem de causa Alexis. fr. 245_{14}, II p. 387 et Men. Cair. Epitr. 183 articulum apud vocem θεούς omiserunt:

καὶ ταῦτ' ἐγώ, μὰ τὴν Ἀθηνᾶν καὶ θεούς.
τοῦ δεσπότου 'στί, νὴ τὸν Ἀπόλλω καὶ θεούς.

50. Persaepe substantiva cum praepositionibus coniuncta et apud prosae scriptores et apud poetas articulo carent[2]) velut: ἐν ἀγορᾷ Ach. 21, 533, Equ. 293, 1009, 1245, 1373, Nub. 1055, Vesp. 492, 1372, Plut. 787, fr. 111; εἰς ἀγοράν Equ. 147, Thesm. 457, Ran. 1350, Eul. 62, 711, 728, 819, Plut. 874. (Alia exempla Fuller l. c. attulit.)

Sed saepe tantum metri causa articulum omissum esse inde apparet quod ubique apud Aristophanem legimus ἐν τἠκκλησίᾳ: Equ. 76, 1340, Pac. 667, Lys. 390, Eccl. 135, 188, 191, 249, Plut. 330. Certe igitur poeta etiam εἰς τὴν ἐκκλησίαν et ἐκ τῆς ἐκκλησίας scripsisset, nisi series quattuor longarum syllabarum metro iambico obsisteret. Itaque legimus ubique articulo

[1]) Cf. Fuller l. c. p. 75.

[2]) Cf. Kuehner-Blass II_{1} p. 605 sq., qui multa exempla e prosae scriptoribus affert: Fuller l. c. p. 65 sq.

omisso *εἰς ἐκκλησίαν*: Ach. 28, Eccl. 270, 289, 352, 490, 740; *ἐξ ἐκκλησίας*: Eccl. 376, 501, 548[1]).

Eadem de causa certe articulus semper in voce *βουλή* deest, si cum praepositione coniuncta est: *ἐς βουλήν* Equ. 475, Phrynich. fr. 44, I p. 382; *ἐν βουλῇ* Equ. 722[2]).

Ut quattuor longas syllabas evitaret, poeta semel etiam *ἐν πυκνί* scripsit:

Eccl. 243. *ἐν ταῖς φυγαῖς μετὰ τἀνδρὸς ᾤκησ' ἐν πυκνί.*

Nam *ἐς τὴν πύκνα* legimus Equ. 751, Eccl. 281, 283; *ἐν τῇ πυκνί* Equ. 749, Vesp. 31, Pac. 680.

51. Ut Fuller p. 76 recte demonstravit, comici plerumque substantivo articulum addere solent, si relativum sequitur velut:

Ach. 6. *τοῖς πέντε ταλάντοις οἷς Κλέων ἐξήμεσεν*
Ach. 727. *ἐγὼ δὲ τὴν στήλην καθ' ἣν ἐσπεισάμην*

Equ. 116, 253/4, 676/7, 795, 1199, 1405, 1408, multis aliis locis. Sed nonnunquam, ut seriem longarum syllabarum evitarent, articulum omiserunt:

Nub. 1132/4. *εἶθ' ἣν ἐγὼ μάλιστα πασῶν ἡμερῶν*
δέδοικα καὶ πέφρικα καὶ βδελύττομαι,
εὐθὺς μετὰ ταύτην ἔσθ' ἕνη τε καὶ νέα.
Eccl. 21/2. *αὐτίκα μάλ' ἔσται· καταλαβεῖν δ' ἡμᾶς ἕδρας*
ἅς Φυρόμαχός ποτ' εἶπεν . . .

52. Saepius propter metri commoditatem articulus deest, ubi propter possessivum sensum eum certe exspectamus[3]):

Vesp. 27. *δεινόν γε τοὔστ' ἄνθρωπος ἀποβαλὼν ὅπλα*[4]).

---

[1]) Apud Thucydidem semper articulum legimus: *ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ* II 13_{10}, III 41_{6}, IV 29_{1}, V 46_{16}, VI 88_{5}; *ἐς τὴν ἐκκλησίαν* I 87_{13}; *πρὸς τὴν ἐκκλησίαν* VI 51_{25}.

[2]) Apud Thucydidem legimus *ἐς τὴν βουλήν* III 70_{2}, *ἐν τῇ βουλῇ* V $45_{29, 9}$. Etiam in inscriptionibus usque ad mortem Alexandri Magni (Sylloge inscr. Graec. it. ed. Dittenberger) semper fere articulum additum invenimus velut: *ἐν τῇ βουλῇ* 50_{35}, *εἰς τὴν βουλήν* 57_{34}, *πρὸς τὴν βουλήν* 19_{38}, 33_{27}, 49_{29}, 91_{16}, *ὑπὸ τῆς βουλῆς* 86_{72}. Semel tantum 17_{12} *πρός βουλήν* inveni.

[3]) Cf. Fuller l. c. p. 42 sqq.; Cobet, Nov. lect. p. 614.

[4]) Articulus alio versus loco invenitur:

Av. 448/49 . . . *τοὺς ὁπλίτας νυνμενὶ*
ἀνελομένους θὤπλ' ἀπιέναι πάλιν οἴκαδε.

Lys. 101. *πάσαισιν ὑμῖν ἐστὶν ἀποδημῶν ἀνήρ.*
Lys. 882. *ἔγωγ' ἐλεῶ δῆτ' · ἀλλ ἀμελὴς αὐτῷ πατὴρ ἔστιν.*
Thesm. 349. *κακῶς ἀπολέσθαι τοῦτον αὐτὸν κῴκίαν.*
Ran. 750. *ὁμόγνιε Ζεῦ · καὶ παρακούων δεσποτῶν ἅττ' ἂν λαλῶσι;*
Ran. 844. *καὶ μὴ πρὸς ὀργὴν σπλάγχνα θερμήνῃς κότῳ.*
(*τὰ σπλάγχνα* exstat Nub. 1036, Ran. 473, 1006, Plut. 1131.)
Ran. 1149. *οὕτως ἂν εἴη πρὸς πατρὸς τυμβωρύχος.*
Sannyrion. fr. 8_4, I p. 794.
ὁ τραγικὸς ἀνακράγοι τ' ἂν εἰς ἐχθροὺς μέγα.
Amphid. fr. 39, II p. 248.
τοῦτον ταχέως νόμιζε κἂν τάξιν λιπεῖν.
Antiphan. fr. 102_4, II p. 51.
μαλακαῖς καλαῖς τε χερσὶ τριφθῆναι πόδας.
eiusd. fr. 106_1 sqq., p. 53.
. . . *λοῦται δ' ἀληθῶς; ἀλλὰ τί;*
ἐκ χρυσοκολλήτου γε κάλπιδος μύρῳ
Αἰγυπτίῳ μὲν τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη,
φοινικίνῳ δὲ τὰς γνάθους καὶ τιτθία.
eiusd. fr. 176_6, p. 83.
μίμημα χειρὸς Ἀττικῆς, οὓς δημόταις Θεαρίων ἔδειξεν.
Alexid. fr. 141_3, II p. 348.
ἐρῶμεν ἀλλοτρίων, παρορῶμεν συγγενεῖς[1]).
Philem. fr. 199, II p. 531.
βούλου γονεῖς πρώτιστον ἐν τιμαῖς ἔχειν[2]),
eiusd. fr. 200.
ἡδύ γε πατὴρ τέκνοισιν εἰ στοργὴν ἔχοι.
Men. fr. 806, III p. 220.
δίκας γραφόμενος πρὸς γονεῖς μαίνει, τάλαν,
eiusd. fr. 520_1, p. 149.
μήτηρ τέθνηκε ταῖν ἀδελφαῖν ταῖν δυοῖν.
Men. Cair. Sam. 345.
τοῦτ' ἔστι μήτηρ · ὁ τρόφιμος ζητητέος.

[1]) At fr. $201/2_6$, p. 371. *Στράτιε, φιλεῖς δήπου με; — μᾶλλον τοῦ πατρός.*
[2]) Idem recte articulum posuit fr. 237, p. 538:
βεβαιοτέραν ἔχε τὴν φιλίαν πρὸς τοὺς γονεῖς.

Item Herond. I 56/7.

ἰδών σε κατόδῳ τῆς Μίσης ἐκύμηνε
τὰ σπλάγχν' ἔρωτι καρδίην ἀνοιστρηθείς.

53. Etiam compluribus aliis locis propter metri commoditatem voces, etsi definitae sunt, articulo carent.

Bis in voce λήκυθος, ut seriem quattuor longarum syllabarum evitaret, poeta articulum omisit:

Ran. 1215/6. . . . πρὸς γὰρ τουτονὶ
τὸν πρόλογον οὐχ ἕξει προσάψαι λήκυθον.

Ran. 1231. ἵν' οὗτος οὐχ ἕξει προσάψαι λήκυθον.

At τὴν λήκυθον legimus omnibus aliis locis:

Ran. 1234. ὁρᾷς, προσῆψεν αὖθις αὖ τὴν λήκυθον.

Item Ran. 1214, 1224, 1226.

Similiter Plut. 578 legimus

αὐτοῖς. οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πρᾶγμ' ἐστὶ δίκαιον.

At in sequente versu Plut. 579:

τὸν Δία φήσεις ἄρ' οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκειν τὸ κράτιστον.

Pherecr. fr. $145_{1/2}$, I p. 188.

λέξω μὲν οὐκ ἄκουσα, σοί τε γὰρ κλύειν,
ἐμοί τε λέξαι μῦθον ἡδονὴν ἔχει.

Eupol. fr. 151_1, I p. 299.

ἄκουε δὴ σκευὴ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν.

(At fr. 207, p. 315 rectius exstat

τοῖς κυνιδίοισι τοῖσιν ἐπὶ τῶν τειχίων.)

Men. fr. $544_{2/3}$, III p. 164.

ὅταν φάγωσ' ἰχθὺν ἐκεῖνοι, διά τινα
αὐτῶν ἀκρασίαν τοὺς πόδας καὶ γαστέρα
οἰδοῦσιν.

Philippid. fr. 25_7, III p. 308.

ταῦτα καταλύει δῆμον, οὐ κωμῳδία.

Incert. fr. 452, p. 494.

ἐν οἷς τὸ νικᾶν βλαβερόν, ἡττᾶσθαι καλόν.

54. Item apud Herondam legimus I 1

ἀράσσει τὴν θύρην τις, et I 3 τί[ς τὴν] θύρην —
et I_{12} πρὸς τὴν θύρην ἐλθοῦσαν.

Sed articulum omissum invenimus II 50

Θαλῆν μετελθεῖν . ἢν θύρην δέ τις κόψῃ,

et VII 123 ἢ μέζον ἵππου πρὸς θύρην κιχλίζουσα.

55. **Tragici**, quamquam in articuli usu valde a comicis discedunt (vide Ellendt Lex. Soph. p. 483 sqq.), tamen ipsi quoque permultis locis nihil aliud nisi metrum respexerunt. Nonnulla e multis exemplis affero. Saepius vel concinnitatem laedere non verebantur articulo omisso velut:

Soph. El. 265. *λαβεῖν ϑ᾽ὁμοίως καὶ τὸ τητᾶσϑαι πέλει.*
1023. *ἀλλ᾽ ἦ φύσιν γε, τὸν δὲ νοῦν ἥσσων τότε.*
Trach. 929. *κἀν ᾧ τὸ κεῖσε δεῦρό τ᾽ ἐξορμώμεϑα,*
1068. *εἰ τοὐμὸν ἀλγεῖς μᾶλλον ἢ κείνης ὁρῶν,*
Phil. 963/4. *τί δρῶμεν; ἐν σοὶ καὶ τὸ πλεῖν ἡμᾶς, ἄναξ,*
ἤδη ᾿στὶ καὶ τοῖς τοῦδε· προσχωρεῖν λόγοις,
Oed. R. 626/7. *οὐ γὰρ φρονοῦντά σ᾽εὖ βλέπω. – τὸ γοῦν ἐμόν,*
ἀλλ᾽ ἐξ ἴσου δεῖ κἀμόν.
Oed. Col. 782. *λόγῳ μὲν ἐσϑλά, τοῖσι δ᾽ἔργοισιν κακά,*
1313/4. . . . *τὰ πρῶτα μὲν*
δόρει κρατύνων, πρῶτα δ᾽οἰωνῶν ὁδοῖς.
Eur. Heracl. 476. *γυναικὶ γὰρ σιγή τε καὶ τὸ σωφρονεῖν*
κάλλιστον.
Phoen. 473/4. *ἐγὼ δὲ πατρὸς δωμάτων προυσκεψάμην*
τοὐμόν τε καὶ τοῦδ᾽ . . .
495/6. . . . *ἀλλὰ καὶ σοφοῖς*
καὶ τοῖσι φαύλοις ἔνδιχ᾽ . . .

56. Iidem in multis aliis locutionibus articulum modo posuerunt, modo omiserunt, prout metrum postulabat. Ex Euripidis tragoediis nonnulla exempla affero:

Iph. Aul. 99, 456. *πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν,*
at ibid. 104. *πρὸς δάμαρτ᾽ ἐμήν.*
1262. *διὰ σὲ καὶ τοὺς σοὺς γάμους,*
at 1165. *περὶ σὲ καὶ δόμους,* 883 *εἰς σὲ καὶ σὴν παῖδα.*
Iph. Taur. 765. *τὸ σῶμα σώσας,*
at 757. *σῶμα δ᾽ἐκσώσω μόνον.*

Permultis locis in Iph. Taur. vocem *ξένοι, –ων* etc. cum articulo coniunctum invenimus: v. 310, 342, 468, 1154, 1178, 1188, 1204, 1205 etc. Sed nonnullis locis articulus deest videlicet metri causa:

v. 281 ... ἅτερος λιπὼν ξένοιν (310 ἅτερος δὲ τοῖν ξένοιν).
1224/5. ... τά τ' ἄλλ' ὅσα
προυθέμην ἐγὼ ξένοισι ...

5. De pronominibus.

57. Etiam in pronominum usu metri vim nonnunquam cognoscere possumus. Saepe poetae pleniores formas pronominis personalis ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ pro encliticis μοῦ, μοί, μέ adhibuerunt non quo vocibus graviorem vim tribuerent sed quia metro obsecundabant velut: Av. 545 ἥκεις ἐμοὶ σωτήρ, Av. 1497 ἐμοῦ κατόπιν ἐνταῦθα, Thesm. 186 σώσεις ἐμέ in fine trimetri, item Thesm. 187 ἀξίως ἐμοῦ et qu. s. r.

Eodem modo varias formas pronominis possessivi adhibuerunt, prout metrum postulabat. Plurimis locis ἐμός ἐμή ἐμόν et μοῦ, rarius ἐμαυτοῦ invenimus. Satis sit exemplum usitatae elocutionis afferre: καρδίαν ἐμήν invenitur Thesm. 869, μοῦ τὴν καρδίαν Ach. 12, Nub. 1368, Ran. 484, Antidot. fr. 4_2, II p. 411, simpliciter τὴν καρδίαν pronomine omisso Lys. 9, Ran. 54, τὴν ἐμαυτοῦ καρδίαν Ach. 1.

Semel hiatus evitandi causa poeta pronomen demonstrativum ταύτην pro αὐτήν adhibuit:

Lys. 596/7. τῆς δὲ γυναικὸς μικρὸς ὁ καιρός, κἂν τούτου μὴ 'πιλάβηται,
οὐδεὶς ἐθέλει γῆμαι ταύτην, ὀττευομένη δὲ κάθηται.

58. Alia exempla huius generis apud tragicos invenimus. Certe metri causa, ut positionem vel anapaestum evitarent, saepius pronominis reflexivi tertiam personam pro prima et altera persona usurpaverunt:

Aesch. Choeph. 221. αὐτὸς καθ' αὑτοῦ τἆρα μηχανορραφῶ.
Soph. Ai. 1132. τούς γ' αὐτὸς (scil. σύ) αὑτοῦ πολεμίους· οὐ γὰρ καλόν.
Trach. 451. εἰ δ' αὐτὸς αὑτὸν ὧδε παιδεύεις,
Praeterea Oed. Col. 929, 966, 1356.
Eurip. Heracl. 142. ... δίκαιοι δ' ἐσμὲν οἰκοῦντες πόλιν
αὐτοὶ καθ' αὑτῶν κυρίους κραίνειν δίκας.

Iidem nonnunquam in uno versu utraque forma pronominis demonstrativi οὗτος et ὅδε de eadem persona usi sunt metro cogente:

Soph. Ant. 189. ἥδ' ἐστὶν ἡ σῴζουσα καὶ ταύτης ἔπι πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.
296. . . . τοῦτο καὶ πόλεις πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων.
673. αὕτη πόλεις τ' ὄλλυσιν ἥδ' ἀναστάτους οἴκους τίθησιν· ἥδε συμμάχου δορὸς τροπὰς καταρρήγνυσι.
Praeterea El. 369, 981, Phil. 1434.

6. De verbo.

59. Etiam temporum usum comici interdum metro accommodaverunt, quod ex imperativi praesentis et aoristi apud Aristophanem usu intellegas. Multa exempla, e quibus maxime usitata afferam, demonstrant eum utramque formam adhibuisse, prout metrum postulabat.

Formam praesentis ἔα semper ante consonantes legimus:
Nub. 932. δεῦρ' ἴθι, τοῦτον δ' ἔα μαίνεσθαι.
Pac. 649. ἀλλ' ἔα τὸν ἄνδρ' ἐκεῖνον οὗπερ ἔστ' εἶναι κάτω.
Av. 1368, Lys. 945, Thesm. 64, 176, 933, Eccl. 564, 784.

At aoristi formam ἔασον ante vocales[1]):
Nub. 38. ἔασον ὦ δαιμόνιε, καταδαρθεῖν τί με,
Nub. 697. χαμαί μ' ἔασον αὐτὰ ταῦτ' ἐκφροντίσαι.
Pac. 328, Lys. 350, Thesm. 611, 1020, 1077. Ran. 952, 1239, Eccl. 1059.

Pro praesentis forma ἐᾶτε (Lys. 207, 592, 1172) bis in fine trimetri vel trochaici tetrametri aoristum ἐάσατε invenimus:
Ach. 305. ὠγαθοί, τοὺς μὲν Λάκωνας ἐκποδὼν ἐάσατε,
Ach. 383. νῦν οὖν με πρῶτον πρὶν λέγειν ἐάσατε.

Imperativum praesentis λέγε poeta in deliciis habuit, cum bonam trimetri clausulam faceret. Quam ob rem viginti quinque exempla (i. e. dimidia fere pars) illo loco inveniuntur:
Ach. 812. πόσου πρίωμαί σοι τὰ χοιρίδια; λέγε.
Ach. 897. ἀλλ' εἴ τι πωλεῖς τῶνδε τῶν ἄλλων, λέγε.
Equ. 13, 24, 131, 737, 786, 1247 et qu. s. r.

---

[1]) Semel loco lyrico etiam ante consonantem:
Thesm. 1077. ὠγάθ', ἔασόν με μονῳδῆσαι.

Aliis locis persaepe εἰπέ, εἴπ', εἴφ' legimus: Ach. 137, 319, 328, 588 etc., pro qua forma poeta λέξον adhibuit partim hiatus evitandi causa:

Vesp. 15. ἀτὰρ σὺ λέξον πρότερος. — ἐδόκουν ἀετόν
28. ἀτὰρ σὺ τὸ σὸν αὖ λέξον — ἀλλ' ἐστὶν μέγα,

Vesp. 936, Ran. 1020, partim positionis efficiendae causa:

Nub. 1370. λέξον τι τῶν νεωτέρων, ἅττ' ἐστὶ τὰ σοφὰ ταῦτα.
Av. 1668. μέτεστιν; — οὐ μέντοι μὰ Δία. λέξον δέ μοι.
Nub. 340, Vesp. 963, fr. 222_1.

Aoristus φράσον, quem tricies bis Aristophanes adhibuit, decies quinquies in fine versus exstat velut Ach. 98, 1064, Equ. 1357, 1365 et qu. s. r. Praesentis forma φράζε φράζ' ter decies tantum invenitur velut Nub. 359, Vesp. 1210, Pac. 186 etc.

Pro usitata forma φέρε φέρ' Ach. 584, 1007, 1061, 1067 etc. nonnunquam in puris trimetris sine solutionibus compositis[1]) aoristus οἶσε legitur:

Ach. 1099. ἅλας θυμίτας οἶσε, παῖ, καὶ κρόμμυα.
Ach. 1101. θρῖον ταρίχους οἶσε δεῦρο, παῖ, σαπροῦ.
Ach. 1122, Ran. 482.

7. De vocibus omissis.

60. Persaepe poetae voces omiserunt, si talem in modum versus facilius componi poterat. Atque articulum eos saepe omisisse iam antea vidimus (p. 27 sqq.). Pronominis vero personalis formas, quas ponere praeferebant, tamen nonnunquam neglexerunt:

Nub. 81. κύσον με καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξίαν.
Ran. 1159. χρῆσον σὺ μάκτραν, εἰ δὲ βούλει, κάρδοπον.

Dilucide in formula ἀντιβολῶ (σε) hoc observare possumus. Plurimis enim locis pronomen σε additum est:

Ach. 414, 431, 582, 1031, Equ. 960, Nub. 110, 314, Vesp. 162, 975, Pac. 87, 377, 400, Av. 207, Eccl. 917, 1055, Plut. 444, Platon. fr. 173_3, I p. 646, Mnesimach. fr. 3_1, II p. 436.

At pronomen propter metri commoditatem omittitur:

Equ. 1202. εἴπ', ἀντιβολῶ, πῶς ἐπενόησας ἁρπάσαι;

[1]) v. supra p. 2 adn.

Plut. 103. *ἐμέλλετόν μοι; — καὶ σύ γ', ἀντιβολῶ, πιθοῦ.*
Vesp. 1388, Eccl. 1071, Platon. fr. 191_1, I p. 655.

Nonnullis locis etiam solutionis evitandae causa pronomen omissum est:

Equ. 109. *εἴπ', ἀντιβολῶ, τί ἔστι; — τοὺς χρησμοὺς ταχὺ*
142. *εἴπ', ἀντιβολῶ, τίς ἐστιν; — εἴπω — νὴ Δία.*
Nub. 155, 224. *ἀντιβολῶ, κάτειπέ μοι.*

Eodem modo res se habet in formula *ἱκετεύω (σε)*. Pronomen appositum est Equ. 1100, Nub. 696, Thesm. 751, 1002, Ran. 167; propter metri commoditatem deest his locis:

Ran. 11. *μὴ δῆθ', ἱκετεύω, πλήν γ' ὅταν μέλλω 'ξεμεῖν.*
Eubul. fr. 115_1, II p. 205.
καὶ γὰρ πόσῳ κάλλιον, ἱκετεύω, τρέφειν.
Philetaer. 7_1, II p. 232.
τί δεῖ γὰρ ὄντα θνητόν, ἱκετεύω, ποιεῖν;
Ran. 299, 745, Eccl. 970 (lyr.).

61. Commoditati metricae interdum etiam id tribuam, quod poetae copulam *εἰμί* omiserunt. Neque tam de tertia persona indicativi praesentis dicam, quam de prima, quae apud omnes scriptores rarius omitti solet. Tres locos apud comicos inveni:

Equ. 343. *ὁτιὴ λέγειν οἷός τε κἀγὼ καὶ καρυκοποιεῖν*[1]).
Lys. 719. *ἐγὼ μὲν οὖν αὐτὰς ἀποσχεῖν οὐκέτι*
οἵα τ' ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν · ἀποδιδράσκουσι γάρ.
Hermipp. fr. 50, I p. 239.
τίς ἔσθ' ὁ πωλῶν τἀνδράποδ'; — ὅδ' ἐγὼ πάρα.

Item Sophocles copulam omisit Oed. R. 91/92:
εἰ τῶνδε χρῄζεις πλησιαζόντων κλύειν,
ἕτοιμος εἰπεῖν, εἴτε καὶ στείχειν ἔσω[2]).

62. Concinnitatem Aristophanes adeo non curavit, ut metri causa tertio loco particulam *ἄν* omitteret:

Nub. 426. *οὐδ' ἂν θύσαιμ' οὐδ' ἂν σπείσαιμ', οὐδ' ἐπιθείην λιβανωτόν.*

Praeterea poeta in locutione *μήτε γῇ μήτ' ἐν θαλάττῃ (ἀγορᾷ)* apud vocem *γῇ* praepositionem omisit videlicet quod *μήτ' ἐν γῇ μήτ'* . . . metro iambico et trochaico non aptum erat:

---

[1]) Cf. Kockii adnotationem.

[2]) De Euripide cf. Guil. Wilke, De Ellipsi copulae verbi *εἶναι* **in fabulis** Euripideis. Diss. Vrat. Javoriae 1877.

Ach. 533. ὡς χρὴ Μεγαρέας μήτε γῇ μήτ' ἐν ἀγορᾷ.

Equ. 610. μήτε γῇ μήτ' ἐν θαλάττῃ διαφυγεῖν τοὺς ἱππέας.

Ceteris locis, ubi brevis syllaba sequitur etiam vox γῇ cum praepositione coniuncta est:

Vesp. 22. ὅτι ταὐτὸν ἐν γῇ τ' ἀπέβαλεν κἀν οὐρανῷ.

Vesp. 678. σοὶ δ' ὧν ἄρχεις πολλὰ μὲν ἐν γῇ, πολλὰ δ' ἐφ' ὑγρᾷ πιτυλεύσας.

Antiphan. fr. 101, II p. 51.

ἐν γῇ πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλουτοῦντα πλεῖν.

8. De liberiore vocabulorum collocatione.

63. Vocabulorum collocatio liberior omnium temporum poetis sponte se offerebat ad difficultates metricas superandas. Longum est omnes collocationis usitatae mutationes afferre, quas comici metro cogente adhibuerunt. Satis sit nonnullas enumerare, quae notandae mihi esse videntur vel saepius repetuntur[1]).

Saepius praepositiones anastropha loco moventur, cuius rei apud Aristophanem omnia fere exempla Joannes Iltz in dissertatione Halensi collegit[2]). Equidem haec exempla addo:

Cratet. fr. 17_2, I p. 135. ἡμῶν δ' ἄπο.

Ophelion. fr. 1, II p. 293. ἀνθράκων ἔπι.

Ran. 1212. Παρνασὸν κάτα (Eurip. parod.).

Men. fr. 820, III p. 222. χρόνου μέτα.

Men. fr. 678_2, III p. 196. τῆς ἀληθείας πέρι.

Vesp. 1118. τῆς χώρας ὕπερ.

Inc. fr. 450, III p. 493. μύλης ὕπο.

Poetas hanc praepositionum anastropham metri causa adhibuisse vel inde apparet, quod praeter paucos locos (lyricos: Nub. 279, 956, Lys. 1289, anapaesticum: Cratet. fr. 17_2, iambicum: Lys. 1146) praepositiones semper in fine versus leguntur videlicet, quod bonam versus clausulam facerent: Vesp. 1118, Pac. 19, 105, 216, Av. 23, 113, 1101, 1517, 1631, Lys. 190, 627, 1145, 1235, Thesm. 1102, Ran. 809, 1426, Eccl. 4, Plut. 199 etc. Ea de causa etiam multo saepius tragici hac ana-

---

1) De articuli positione commutata vide Fuller l. c. p. 32 E.

2) De vi et usu praepositionum ἐπί, μετά, παρά, περί, πρός, ὑπό apud Aristophanem. Hal. Sax. 1890.

stropha usi sunt, praesertim cum anapaestos in trimetro ponere eis non liceret et eam ob rem praepositiones pyrrhichium explentes commode tantum in fine versus poni possent. Aeschylus, ut exempla afferam, in Agamemnone novies, Sophocles in Aiace duodevicies, Euripides in Medea quater decies praepositiones in fine versus posuit.

64. Alterum genus mutatae positionis est, ut verbum una cum coniunctione in fine enuntiationis ponatur, quae ab eo pendet. Saepius hoc fit in usitata elocutione *οἶδ' ὅτι* vel *ἴσθ' ὅτι*, quam poetae maxime in fine ponere adamaverunt:

Vesp. 1348. *ἀλλ' οὐκ ἀποδώσεις οὐδ' ἐφιαλεῖς, οἶδ' ὅτι.*
Pac. 365. *Ἑρμῆς γὰρ ὢν κλήρῳ ποιήσεις οἶδ' ὅτι.*
Nub. 1175, Av. 1408, Lys. 154, fr. 152_3, Alexid. fr. 266_5, II p. 395, Men. Cair. Epitr. 108, Sam. 181.

Aliud exemplum huius generis est:

Nub. 1274. *ληρῶ, τὰ χρήματ' ἀπολαβεῖν εἰ βούλομαι.*

65. Saepe propter necessitatem metricam adiectivum vel genetivum partitivum longe a nomine suo distractum invenimus:

Equ. 109/10. *τοὺς χρησμοὺς ταχὺ*
κλέψας ἔνεγκε τοῦ Παφλαγόνος ἔνδοθεν.
Equ. 1209/10 *τῷ δῆτ' ἂν ὑμᾶς χρησάμενος τεκμηρίῳ*
δόξαιμι κρίνειν τοῖς θεαταῖσιν σοφῶς;
Av. 1249. *πέμψω δὲ πορφυρίωνας ἐς τὸν οὐρανὸν*
ὄρνις ἐπ' αὐτόν.
Ran. 854. *ἵνα μὴ κεφαλαίῳ τὸν κρόταφόν σου ῥήματι*
Eccl. 1102/3 *..... βαρυδαίμων μὲν οὖν*
νὴ τὸν Δία τὸν σωτῆρ' ἀνὴρ καὶ δυστυχής.
Alexid. fr. 240_8, II p. 385.
τίς οὖν τοιαύτην παῖς ἔχων ἔσται φύσιν;
Philem. fr. 234_1, II p. 537.
λύουσιν ἡμῶν συμφοραὶ τὰς συμφοράς.
Men. fr. 567, III p. 173. *.... ποῦ ποθ' αἱ φρένες*
ἡμῶν ἐκεῖνον ἦσαν ἐν τῷ σώματι
τὸν χρόνον, . . .

66. Tmesin etiam in hac commentationis parte ducam, quod item hac re ordo verborum commutatur. Quod Kuehner in arte grammatica (II 1 p. 530 et 535) dicit poetas ea usos esse „auf künstlerische Weise zur Hebung und Steigerung des Ausdruckes“ et Aristophanem eam tantum in canticis adhibuisse, „in denen er in schwungvoller Sprache die feierliche und erhabene Ausdrucksweise der Tragiker parodierte“, valde dubito, an recte iudicaverit, praesertim cum tmesin etiam in deverbiis inveniamus. Immo metro eum adductum esse putaverim. Sunt autem haec exempla in deverbiis:

Nub. 792, 1440. *ἀπὸ γὰρ ὀλοῦμαι,*
Vesp. 784. *ἀνά τοί με πείθεις,*
Av. 1456. *ἀπὸ γάρ μ' ὀλεῖς,*
Ran. 1047. *καὐτόν σε κατ' οὖν ἔβαλεν,*
Plut. 65. *ἀπό σ' ὀλῶ κακόν,*

Tragicos item nisi metri causa tmesin non adhibuisse dilucide ex eis exemplis apparere mihi videtur, ubi praepositionem etiam in finem versus reiecerunt:

Soph. Phil. 343. *ἦλθον με νηὶ ποικιλοστόλῳ μέτα.*
Eur. Alc. 46. *δάμαρτ' ἀμείψας, ἣν σὺ νῦν ἥκεις μέτα.*
Hec. 503. . . . *ἥκω Δαναϊδῶν ὑπηρέτης*
Ἀγαμέμνονος πέμψαντος, ὦ γύναι, μέτα.

Praeterea vide Ai. 675, Ant. 427, 432, 1233, El. 713, 746, Trach. 565, 925, 1053, 1055 et qu. s. r.

Etiam Herondas eam adhibuit:

I 37. *κατ' οὖν λήσεις,*
IV 29. *ἐκ τάχα ψύξει,*
49. *ὡς ἔκ με καίεις,*
60. *πρὸς γάρ οἱ κεῖνται.*

67. Alterius tmeseos exempla habemus iis locis, quibus suffixum *-ι* particulis *γέ, μέν, δέ* additum a voce sua diremptum est[1]):

[1]) Cf. Kuehner-Blass II p. 620 adn. 2. Cobet Nov. lect. p. 142.

Ran. 965. *τουτουμενὶ Φορμίσιος Μεγαινετός τ' ὁ Μανῆς*
Lys. 604. *καὶ τουτονγὶ λαβὲ τὸν στέφανον*[1]).
535. *καὶ τουτονγὶ τὸν καλαθίσκον* (lyr.)
Ach. 784. *ἀλλ' οὐχὶ θύσιμός ἐστιν αὐτηγί. — σά μάν*[2]);
Av. 1364. *τὸν μὲν πατέρα μὴ τύπτε · ταυτηνδὶ λαβὼν*
Equ. 721. *χὼ πρωκτὸς οὑμὸς τουτογὶ σοφίζεται.*
Lys. 1102. *πρέσβεις — καλῶς δὴ λέγετε · χἠμεῖς τουτογί.*
Praeterea Vesp. 781, Pac. 331, Av. 894, Lys. 147, 779, 942, 1102, Thesm. 880, Eccl. 719.
Plut. 227. *καὶ δὴ βαδίζω · τουτοδὶ τὸ κρεάδιον*
Ach. 912. *φαίνω πολέμια ταυταγί — τί δαὶ παθών*[3]);
Pac. 1057. *ὀπτᾶν ἄμεινον πρῶτον — ἀλλὰ ταυταγὶ*
ἤδη 'στὶν ὀπτά.
Praeterea Av. 445, 954, Eccl. 189.
Av. 644. *ἐμοὶ μὲν ὄνομα Πεισθέταιρος — τῳδεδί;*
Av. 17/8. ..... *τουτονὶ*
κολοιὸν ὀβολοῦ, τηνδεδὶ τριωβόλου,
Eccl. 989. *οὐκ οἶδ' ὅτι λέγεις . τηνδεδί μοι κρουστέον.*
Lys. 1274. *ἀπάγεσθε ταύτας, ὦ Λάκωνες, τασδεδὶ*
Av. 448. *ἀκούετε λεῴ · τοὺς ὁπλίτας νυνμενὶ*
Equ. 1357. *ἀλλ' οὔ σε ταῦτ' ἐξηπάτων . νυνδὶ φράσον*[4])
Thesm. 646. *οὐκ ἐνγεταυθί — μἀλλὰ δεῦρ' ἥκει πάλιν.*
Metagen. fr. 6_5, I p. 706.
τὰ δὲ μικρὰ ταυτὶ ποτάμι' ἐνμεντευθενὶ[5]).

Persaepe vero particulas post suffixum *-ι* positas invenimus velut *αὑτηί γε* Av. 301, *ταυτηνὶ δὲ* Nub. 848, *τουτὶ δὲ*

---

[1]) Id Elmsleius coniecit pro codicum *τουτονί.*

[2]) Elmsleii Av. 821 pro codicum *αὕτη γ' ἡ* . . . coniectura *αὐτηίγε,* quam Dindorfius, Kockius, Meinekius, Bergkius receperunt, reicienda esse mihi videtur, praesertim cum metro non postuletur et relativum *ἵνα,* quod sequitur, articulum poni iubeat (v. supra p. 31):
Av. 821. *ἆρ' ἐστὶν αὕτη γ' ἡ Νεφελοκοκκυγία,*
ἵνα καὶ τὰ Θεαγένους τὰ πολλὰ χρήματα;

[3]) Hunc versum nescio qua de causa Bergkius mutavit in
φαίνω πολέμια ταῦτα — τί δαὶ κακὸν παθών;

[4]) Cf. Kockii adnotationem.

[5]) Ita Elmsleius correxit pro *ἐν μὲν ἐντεῦθεν.*

Nub. 201, Pac. 890, Ran. 648, *τουτί γε* Eccl. 523, *ταυτί γε* Eccl. 82, *τουδὶ δὲ* Equ. 881, *τηνδὶ δὲ* Vesp. 1132, *τωνδὶ δὲ* Ach. 609, *τασδὶ δὲ* Vesp. 1158, Lys. 283, *νυνὶ δε* Equ. 531, Nub. 1403, Vesp. 232 etc., *ἐντευθενὶ δὲ* Pac. 823, 1247, et qu. s. r.

68. Metro etiam tribuendum esse putaverim, quod comici particulas *γάρ* et *δέ* saepissime usitato loco moverunt[1]). Ex magno exemplorum numero nonnulla affero:

Av. 1545. *ἀεί ποτ' ἀνθρώποις γὰρ εὔνους εἰμ' ἐγώ.*

Nub. 1198. *ὅπερ οἱ προτένθαι γὰρ δοκοῦσί μοι ποιεῖν.*

Alexid. fr. 36, II p. 311.

ὁ δεσπότης οὑμὸς περὶ λόγους γάρ ποτε

Philem. fr. 60_1, II p. 493. . . . . *τοὺς ἐν τῇ πόλει*

μάρτυρας ἔχω γάρ ὅτι . . .

Alexid. fr. 70, II p. 320.

ὡς ὅστις αὐτῆς τῆς ἀκμῆς τῶν σωμάτων

ἐρᾷ, τὸν ἄλλον δ' οὐδὲ γινώσκει λόγον.

(At eiusd. fr. 187_4, 281 *τὸ δ' ἄλλο.*)

Timocl. fr. 8_{13}, II p. 455.

ἵνα μὴ δὲ πολλὰ μακρολογῶ δι' ἡμέρας.

Xenarch. fr. 2_4, II p. 468.

ἢ τοῦ δὲ σωτῆρος Διὸς τάχιστά γε

Men. fr. 555_3, III p. 169.

τοῖς ζῶσι καὶ λυπηρά, πάντες εἰς σὲ δὲ .

69. Raram verborum collocationem praeterea his locis invenimus:

Nub. 198/9 *ἀλλ' οὐχ οἷόν τ' αὐτοῖσι πρὸς τὸν ἀέρα*
ἔξω διατρίβειν πολὺν ἄγαν ἐστὶν χρόνον.

Nub. 268. *τὸ δὲ μηδὲ κυνῆν οἴκοθεν ἐλθεῖν ἐμὲ τὸν κακοδαίμον' ἔχοντα.*

Nub. 1443. *τὴν μητέρ' ὥσπερ καί σε τυπτήσω*[2]).

Eccl. 358/9 *καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτό με*
μόνον τὸ λυποῦν ἐστιν.

Eccl. 105/6 *τούτου γέ τοι νὴ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν*
τόλμημα τολμῶμεν τόσοῦτον οὕνεκα.

---

[1]) Cf. Kockii ad Av. 1545 adnotationem.

[2]) Cf. Kockii adnotationem.

Plut. 502. *πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων ὄντες πλουτοῦσι πονηροί.*

Plut. 802. *ὡς ἡδὺ πράττειν, ὦνδρες, ἔστ' εὐδαιμόνως.*

IV. De trimetri clausulis.

70. In fine huius partis etiam nonnulla de versuum trimetrorum clausulis proferre liceat. Eas enim voces vel locutiones, quae bonam versus clausulam praebebant, saepissime, si his verbis eis opus erat, poetae in fine trimetri posuerunt.

Quam vere dixerim, ex hac tabula apparebit, in qua satis magnam exemplorum Aristophaneorum copiam digessi:

Voces	inveniuntur in fine trimetri locis	inveniuntur aliis trimetri locis
(τοῦ) ἀέρς, (τὸν) ἀέρα	14	1
ἄλφιτον –ου –ῳ etc.	7	2
ἁμαρτίαις –ας	4	—
ἀσπίδος –ι –α etc.	14	5
τὸ γράδιον, τοῦ γραδίου etc.	9	2
(ἡ) γυνή, (ὦ) γύναι	30	25
(ὁ) δάκτυλος, (τοῦ) δακτύλου etc.	8	3
(ὁ) δεσπότης, (τοῦ) δεσπότου etc.	33	14
(ἡ) διαλλαγή, (τῆς) διαλλαγῆς etc.	9	1
(ὁ) διδάσκαλος, (τοῦ) διδασκάλου etc.	8	—
(ἡ) δίκη, (τῆς) δίκης etc.	37	13
ἐκκλησία, (τῆς) ἐκκλησίας etc.	15	4
(τῆς) ἑσπέρας, (τὴν) ἑσπέραν	12	4
ἥλιος –ου etc.	12	4
ἡμέρα, (τῆς) ἡμέρας etc.	19	18
θεός, (τοῦ) θεοῦ etc.	139	117
(ἡ) θύρα, (τῆς) θύρας etc.	26	24
(τὸ) παιδίον, (τοῦ) παιδίου etc.	29	11
(ἡ) πόλις, (τῇ) πόλει etc.	61	38
(τοῦ) πράγματος etc.	68	15
(τὸ) χωρίον, (τοῦ) χωρίου etc.	13	—

Voces	inveniuntur in fine trimetri locis	inveniuntur aliis trimetri locis
(τὸ) φροντιστήριον	6	—
νὴ τὴν Ἄρτεμιν	6	1
(τῆς) Ἑλλάδος etc.	11	—
Εὐριπίδης –ου etc.	30	15
Κλεώνυμος –ου etc.	11	3
οἴμοι δείλαιος	10	—
(ὁ) δεξιός, (τοῦ) δεξιοῦ etc.	26	7
καλός τε κἀγαθός –ου etc.	6	2
πολλοὶ κἀγαθοί –ῶν etc.	7	1
(ὁ) κάκιστ᾽ (vel κακῶς) ἀπολούμενος (τοῦ) etc.	12	1
ἀπώλεσα –ας etc. ἀπώλετο	22	1
βούλομαι –εται –εύομαι –εύεται, –εύσομεν –εύσεται	48	15
γίγνεται	18	4
γενήσομαι –εται	20	2
δοκῶ –εῖς etc.	81	35
(–) ἔρχομαι –εται	26	4
ἐλήλυθα –ας etc.	7	2
ἔχω –εις etc.	120	99
λάβω –ης etc.	78	55
λέγω –εις etc.	148	97
τί δ᾽ ἄλλο γ᾽ ἤ	5	2
ἄντικρυς	8	3
ἐκεῖ	11	10

Alia huius generis exempla praebent *λόγος (τοῦ) λόγου* etc., *τοιχωρύχος –ου* etc., *(ὁ) τοξότης (τοῦ)* etc., *τραγῳδία –ας* etc., *τρίβολον –ου* etc., *(τοῦ) τρόπου* etc., *(ἡ) φύσις (τῇ) φύσει* etc., *(ἡ) χάρις (τὴν) χάριν*, *(τοῦ) χρήματος* etc., *(ἡ) χύτρα -ας* etc., *ἐγώ, ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ, οὑτοσί τουτονί* etc., *φέρω –εις* etc., *φράσω –ης* etc., *ὅτι, ὅπως* et qu. s. r.

V. De copia verborum.

1. De variis vocibus ab eadem stirpe derivatis.

71. Saepius poetae metri impedimenta ita superare studebant, ut complures formas alicuius vocabuli ab eadem stirpe derivatas adhiberent.

Vocis Ἀχαρνῆς Aristophanes tantum genetivum Ἀχαρνέων (Ach. 286, Lys. 62) et accusativum Ἀχαρνέας (Ach. 177, 200, 203, 222) adhibuit. At in huius vocis nominativo et dativo formas Ἀχαρνικοί et Ἀχαρνικοῖσιν praetulit, quippe quae metro melius accommodarentur:

Ach. 180. *Ἀχαρνικοί, στιπτοὶ γέροντες, πρίνινοι.*
324. *ἐξολοίμην, ἢν ἀκούσω — μηδαμῶς ὦχαρνικοί.*
329. *τοῖς Ἀχαρνικοῖσιν ἡμῖν; μῶν ἔχει του παιδίον;*

Pro substantivo γείτων (Vesp. 389, 875, Pac. 1141 etc.) semel in fine trimetri participium γειτνιῶν legimus:

Eccl. 327. *τί ἐστιν; οὐ δήπου Βλέπυρος ὁ γειτνιῶν;*

72. Imprimis formas deminutivas poetae interdum nulla alia de causa nisi propter metri commoditatem adhibuerunt.

Pro dativo ἀλώπεξιν, quem nusquam invenimus, Aristophanes formam deminutivam posuit, quod metro iambico melius accommodabatur:

Equ. 1076. *ἀλωπεκίοισι τοὺς στρατιώτας ᾔκασεν.*
1078. *τούτοις ὁ μισθὸς τοῖς ἀλωπεκίοισι ποῦ;*

In ceteris casibus formas ἀλώπεκες, ἀλωπέκων, ἀλώπεκας legimus: Ach. 878, Pac. 1190, Lys. 1269.

Nonnunquam comici pro usitatis formis ὄρνῑς, ὄρνῑθος etc., quae centies fere leguntur (Av. 16, 67, 70, 74, 79 et qu. s. r.), formas deminutivi ὄρνεον scripserunt, si brevibus syllabis eis opus erat, idque undecies in fine trimetri iambici et tetrametri trochaici:

Av. 13. *ἡ δεινὰ νὼ δέδρακεν οὐκ τῶν ὀρνέων.*
16. *τὸν ἔποφ', ὃς ὄρνις ἐγένετ' ἐκ τῶν ὀρνέων.*

Av. 52, 65, 197, 291, 295, 1086, 1406, Cratin. fr. 108₄, I p. 48. Praeter duos locos lyricos (Av. 305, 676) hoc deminutivum bis aliis locis invenitur metri causa:

Av. 295. *ὀρνέων* — *ὦναξ Ἄπολλον, τοῦ νέφους ἰοὺ ἰού.*
Lys. 776. *ὄρνεον οὐδ᾽ ὁτιοῦν καταπυγωνέστερον εἶναι.*

Eadem de causa alterum deminutivum *ὀρνίθιον* ter in fine versus invenimus:

Nicophont. fr. 1_1, I p. 775.
ἅπερ ἐσθίει ταυτὶ τὰ πονήρ᾽ ὀρνίθια.
Strattid. fr. 58_3, I p. 728.
καὶ τα μίκρ᾽ ὀρνίθια (dim. troch.).
Inc. fr. 416, III p. 487.
ὀρνιθίων
ὀπτῶν φακῆς τε καὶ πισῶν αὐταῖς χύτραις.

Pro usitata forma *γυνή* apud Aristophanem bis in anapaestis deminutivum *γύναιον* legimus, certe quod forma *γυνή* cum articulo coniuncta metro anapaestico repugnabat:

Vesp. 610. *καὶ τὸ γύναιόν μ᾽ ὑποθωπεῦσαν φυστὴν μᾶζαν προσενέγκῃ.*
Thesm. 792. *κἂν ἐξέλθῃ τὸ γύναιόν ποι, κᾆθ᾽ εὕρητ᾽ αὐτὸ θύρασιν.*

Inter omnes constat scriptores Atticos pro forma *θήρ* deminutivum *θηρίον* ponere adamavisse. Eam ob rem etiam apud Aristophanem ter tantum genetivus *θηρῶν* invenitur in versibus dactylicis et anapaesticis, ubi creticus, quem genetivus *θηρίων* continet, poni non poterat:

Av. 777. *πτῆξε δὲ ποικίλα φῦλα τε θηρῶν* (lyr.).
1064. *θηρῶν, οἳ πάντ᾽ ἐν γαίᾳ* (lyr.)
Thesm. 47. *θηρῶν τ᾽ ἀγρίων πόδες ὑλοδρόμων.*

Omnibus aliis locis formas deminutivi *θηρίον* legimus: Equ. 273, Nub. 184, 1286 etc.

74. Propter metri necessitatem Aristophanes etiam in illa Ranarum scaena, ubi Aeschylus Euripidis versibus illud „*ληκύθιον ἀπώλεσεν*“ addit, pro deminutivo *ληκύθιον* in fine trimetri semper formam *λήκυθος* posuit:

Ran. 1214. *οἴμοι πεπλήγμεθ᾽ αὖθις ὑπὸ τῆς ληκύθου.*
Ran. 1215/6. *πρὸς γὰρ τουτονὶ*
τὸν πρόλογον οὐχ ἕξει προσάψαι λήκυθον.
Ran. 1224, 1227, 1231, 1234.

In medio versu in hac scaena semper recte deminutivum iteratur:

Ran. 1209. τουτὶ τί ἦν τὸ ληκύθιον; οὐ κλαύσεται;
Ran. 1200, 1201, 1203, 1221, 1246[1]).

75. Metrum denique poetam adduxit, ut concinnitatem laederet in hoc versu:

Nub. 1131. πέμπτη, τετράς, τρίτη, μετὰ ταύτην δευτέρα.

2. De vocibus a diversis stirpibus derivatis.

76. Addo pauca exempla, ubi Aristophanes inusitata vocabula metri causa usurpavit:

Pro usitato vocabulo ἀλλαντοπώλης (Equ. 143, 144, 148, 179, 241), quod propter creticum hexametro accommodari non poterat, semel alterum vocabulum legimus:

Equ. 200. κοιλιοπώλῃσιν δὲ θεὸς μέγα κῦδος ὀπάζει[2]).

Eadem de causa in tetrametro anapaestico θηλείας pro θυγατέρας (⏕ ⏑ ⏓) legimus:

Vesp. 567. τὰς θηλείας καὶ τοὺς υἱεῖς, τῆς χειρός, ἐγὼ δ' ἀκροῶμαι.

In fine tetrametri trochaici poeta pro usitata voce ὀξύθυμος (Vesp. 455, 1105, Equ. 706) semel alterum vocabulum posuit:

Vesp. 430. εἶά νυν, ὦ ξυνδικασταί, σφῆκες ὀξυκάρδιοι.

(Cf. Ach. 315 item in fine tetrametri ταραξικάρδιον Eurip. Iph. Aul. 1565 in fine trimetri iambici εὐκαρδίως.)

Nonnunquam denique pro adverbio ἐγγύς (Equ. 244, Nub. 215, Vesp. 660 etc.) nullo significationis discrimine facto adverbio ὁμοῦ Aristophanes usus est:

Thesm. 572. ἐσπουδακυῖα προστρέχει. πρὶν οὖν ὁμοῦ γενέσθαι
Equ. 245. Pac. 513, fr. 542.

---

[1]) Cum discesseris ab hac scaena, poeta tantum forma λήκυθος usus est: Av. 1589, Thesm. 139, Eccl. 538, 744, 1101, fr. 207, 234.

[2]) Cf. Kockii adnotationem.

Argumentum

A. Prooemium: De metri impedimentis.

B. Quomodo comici metri impedimenta superaverint.

I. De sonorum alternatione: Pag.

1. de synizesi 2
2. de contractione et distractione 3
3. de elisione 5
4. de hiatu 6
5. de vocalibus ante vocales correptis 7
6. de brevium vocalium productione 10
7. de vocalium productarum correptione 12
8. de correptione Attica 12
9. de praepositione *ξύν* vel *σύν* 14

II. De formarum alternatione:

1. de declinationibus 15
2. de adverbiis 19
3. de coniugatione 21

III. De rebus syntacticis:

1. de numeris 23
2. de generis usu liberiore 26
3. de comparatione 27
4. de articulo 27
5. de pronominibus 35
6. de verbo 36
7. de vocibus omissis 37
8. de liberiore vocabulorum collocatione 39

IV. De trimetrorum clausulis 44

V. De copia verborum observationes:

1. de variis vocibus ab eadem stirpe derivatis 46
2. de vocibus a diversis stirpibus derivatis 48

Vita.

Natus sum Paul Bruno Sachtschal a. d. XIV. Kal. Mart. a. 1884 in oppido Posnaniensi Rawitsch patre Adolf matre Juliana e gente Pulst, quos ambos adhuc salvos esse valde gaudeo. Fidei addictus sum evangelicae. Primis litteris imbutus gymnasium Ravicense adii. Vere a. 1903 maturitatis testimonium adeptus autumno eiusdem anni nostram almam matrem Viadrinam petivi studiis philologicis imprimis operam daturus.

Docuerunt me viri doctissimi: Baumgartner, Bratke †, Cichorius, Drescher, Ebbinghaus, Foerster, Franz, Freudenthal †, Grünhagen, von Hase, O. Hoffmann, Jacoby, Kaufmann, Klingmüller, Koch, Kowalewski, Kühnemann, Leonhard, Meissner, Norden, Partsch, Passarge, Semrau, Skutsch, Wendland, Zacher †.

Aditum ad seminaria praebuerunt mihi viri doctissimi: Cichorius, Ebbinghaus, Foerster, Freudenthal †, Norden, Skutsch, Wendland. Quibus omnibus debitas gratias et habeo et habebo, imprimis Skutschio, qui semper opera et consilio me adiuvit.

Sententiae controversae

1. Aristoph. Ran. 181/2 verba inter personas ita distribuenda esse puto:

   Δι. τουτὶ τί ἐστιν; Ξα. τοῦτο; λίμνη. Δι. νὴ Δία
   αὕτη 'στὶν ἣν ἔφραζε, καὶ πλοῖόν γ' ὁρῶ.

   (Cf. Vahlen, Opuscula accademica I p. 282 sq.)

2. Chalcidius in Platonis Timaei interpretatione (ed. Wrobel) praeter multos alios locos etiam p. 28 A a versione Ciceroniana paullulum recessit melioris clausulae causa:

   Cic. Omne autem quod gignitur, ex aliqua causa g i g n i n e c e s s e e s t.

   Chalc. Omne autem quod gignitur, ex aliqua causa n e c e s s a r i o g i g n i t u r.

3. Terentius Andr. 268, Adelph. 602 singularem dolore (pro plurali = *ὠδῖνες*) metri causa adhibuit:

   Andr. 268 Laborat e d o l o r e, atque ex hoc misera sollicita est.

   Adelph. 602 Nam et illi ita animum iam relevabis, quae d o l o r e ac miseria tabescit. (Cf. Adelph. 288 et 486.)

4. Soph. El. 28 cum G. Wolffio

   ἡμᾶς τ' ὀτρύνεις καὐτὸς ἐν πρώτοις ἕπει.

   legendum esse puto.